

Az 1/2020. (VII.9.) Határozattal létrehozott bizottság által alkotott

Jelentés

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	3
Általános megállapítások	11
Részjelentések	23
A Budapest patkánymentességének fenntartására 2018-ban kiírt közbeszerzési eljárás	23
Az Állatkerti Biodóm létesítése	49
A budapesti parkolási rendszer elmúlt 25 éves működése, kitekintéssel a kerületi parkoló rendszerek működésére is.....	78
A Rácfürdő projekt.....	88
A 3-as metró felújításához kapcsolódó beruházások	114
A 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások	131
A budapesti elektronikus jegyrendszer projekt.....	138
Az ún. Bálna eladása	159
BKV körüli botrányok és BKV eladósítása 2010 előtt	175
Combino villamosok beszerzésének ügye	189
Különvélemények	203

I. Vezetői összefoglaló

A Fővárosi Közgyűlés a 1/2020. (VII.9.) számú normatív határozatával (a továbbiakban: **Határozat**) döntött arról, hogy eseti bizottságként vizsgálóbizottságot (a továbbiakban: Bizottság) hoz létre az alábbi ügyek feltárására:

- a Budapest patkánymentességének fenntartására 2018-ban kiírt közbeszerzési eljárás;
- az Állatkerti Biodóm létesítése;
- A budapesti parkolási rendszer elmúlt 25 éves működése, kitekintéssel a kerületi parkoló rendszerek működésére is,
- A Rácfürdő projekt;
- A 3-as metró felújításához kapcsolódó beruházások;
- A 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások;
- A budapesti elektronikus jegyrendszer projekt;
- Az ún. Bálna eladása.
- BKV körüli botrányok és BKV eladósítása 2010 előtt;
- Combino villamosok beszerzésének ügye.

A Határozat a Bizottság feladataként határozta meg a felsorolt ügyekhez kapcsolódó tényállás teljeskörű feltárását, az egyes döntési pontok és azok felelőseinek meghatározását, a nem elvárható módon eljáró személyek azonosítását, valamint annak vizsgálatát, hogy egyes magánérdekeket vagy vállalkozói csoportokat tisztességtelen módon előnyben részesítettek-e. A Határozat külön feladatként nevesítette a közbizalom helyreállítása érdekében a nyilvánosság hiteles és alapos tájékoztatását.

A Bizottság az ügyek vizsgálatát a Határozat foglalt feladatmeghatározásnak megfelelően, a jogszabályokból következő hatásköri korlátok keretei között, valamint a Fővárosi Közgyűlés korábbi döntései alapján lefolytatott vizsgálatokra, tovább az állami és uniós szervek eljárásaira tekintettel végezte el. A korábban lefolytatott tényfeltáró vizsgálatokkal szemben a Határozattal elrendelt eljárás nívója, hogy annak tárgya nem egy aktuálisan felvetődött, közéleti viták keretében álló ügy, hanem a Fővárosi Önkormányzat összes olyan nagyobb léptékű beruházása, beszerzése és intézkedése, amikkel összefüggésben az múlt két évtizedben komolyabb aggályok vetődtek fel. Ezen ügyek egy eljárásban történő vizsgálat egyfelől elősegíti a folyamatok jobb megértését, és ekként az egyes ügyekben tett megállapítások megalapozását, másfelől pedig lehetőséget ad a rendszerszintű problémák feltárására is.

Fentiekből következően a Bizottság nem a korábbi vizsgálatokat ismételte meg vagy értékelte újra, hanem a Határozatban megjelölt ügyek egységes szemléletű, átfogó vizsgálatát folytatta le Budapest Főváros Önkormányzatának működése szempontjából. A Bizottság eljárása nem szorítkozott az esetleges polgári jogi, fegyelmi vagy büntetőjogi felelősség fennállására utaló körülmények feltárására, hanem kiterjedt a teljes műszaki, pénzügyi és jogi munkafolyamat áttekintésére, az önkormányzati döntéseket meghatározó körülmények teljes körű feltárása érdekében. A Bizottság mindennek fényében értékelte a meghozott döntések jog- és szakszerűségét, tett megállapításokat a politikai felelősség tekintetében, valamint fogalmazta meg javaslatait az önkormányzat működés hibáinak korrigálására és eredményességének javítására.

A Bizottság eljárásnak eredményeként meghatározhatóak azok a Fővárosi Önkormányzat és intézményei működését jellemző negatív tényezők, amik a vizsgált ügyekben is döntően hozzájárultak a közvélemény számára is érzékelhető visszáságok kialakulásához. Ezeket részletesen a Jelentés általános része tartalmazza, összefoglalóan pedig a Bizottság az alábbiak szerint ismerteti:

- **Fővárosi Önkormányzat működésének rendszerszintű alulfinanszírozottsága.**

Kifejtése:

A legtöbb vizsgált ügyben a rendelkezésre álló fővárosi források elégtelensége tekinthető a visszas helyzetek kialakulását előidéző legfontosabb tényezőnek. Miközben az elmúlt 20 évben Magyarország GDP-jének 34-39 %-át Budapesten állították elő, addig az ennek háttérét adó legköltségesebb infrastruktúrákat (közösségi közlekedés, fővárosi jelentőségű közutak, hidak, felüljárók, víz- és csatornarendszer, árvízvédelmi rendszer, közvilágítás stb.) fenntartó Fővárosi Önkormányzat éves költségvetési kiadása 2010-ig évről évre mindössze a GDP 1,6 %-a körüli összeget tett ki. A 2010-es kormányváltást követően ez az egyébként sem magas arány még tovább csökkent, 2021-ben Fővárosi Önkormányzat éves költségvetési kiadása már csupán a magyarországi GDP 0,6 %-át tette ki. A 2021. évi költségvetési kiadási főösszeg (317,9 milliárd forint) tehát nemhogy nem éri el, de jelentősen alulmarad a 2010. évi adatnak (423 milliárd forint)! Ez a pénzromlás üteme miatt a 2010-es években végrehajtott adósságkonszolidáció és egyes közfeladatok államosítása (oktatás, egészségügy stb.) ellenére is a finanszírozási helyzet jelentős romlásaként értékelhető. Az évtizedes rendszerszintű alulfinanszírozottság következtében a fővárosi infrastruktúra drámai mértékben elavult. Emiatt a szolgáltatási színvonal egyre alacsonyabb, miközben az üzemben tartási költségek folyamatosan nőnek, ördögi körbe zárva a Fővárosi Önkormányzatot, aminek az iparűzési adó az egyetlen érdemi bevételi forrása. Mindez leglátványosabban a fővárosi közösségi közlekedés helyzetén mutatkozik meg. Ennek a következményét láthatjuk a vizsgált beruházások kapcsán is. Ezek indoklottsága tekintetében jellemzően konszenzus volt, azonban a saját forrása hiánya miatt sok esetben már az előkészítés során az optimálistól messze eső kényszerpályára kerültek, mert szinte kizárólag kölcsönből, PPP konstrukció keretében vagy kormányzati, illetve uniós támogatásokból valósulhattak meg (Rácfürdő, Bálna, elektronikus jegyrendszer, M3 metró felújítása, M4 metró építése, Biodóm).

- **A központi kormányzat döntő befolyása a Fővárosi Önkormányzat működésére.**

Kifejtése:

A rendszerszintű alulfinanszírozottság és ekként a saját források hiányának következménye, hogy a központi kormányzat döntő befolyással bír a Fővárosi Önkormányzat beruházásaira és működésére. A főváros választott vezető helyett lényegében végső soron a Kormány dönt arról, mely infrastrukturális beruházások valósulhatnak meg Budapesten. Ez nemcsak a központi költségvetésből finanszírozott, hanem az Európai Unió fejlesztési programjainak keretében megvalósuló beruházásokra is igaz. E projektek nagyságrendje ugyanis akkora, hogy azokról az operatív programok kialakítása során a Kormány lényegében egyedileg dönt. Több vizsgált beruházás esetében jelentős mértékben a fővárosi szempontokra érzéketlen, rossz kormányzati döntések okolhatók a visszas helyzetek kialakulásáért (Állatkerti Biodóm, M3 metró felújítása, elektronikus jegyrendszer).

- **A realitásoktól elrugaszkodott, grandiózus, víziószerű beruházási célok kitűzése.**

Kifejtése:

A vizsgált beruházások alapján rendszerszintű problémaként azonosítható a pénzügyi és műszaki kockázatok alábecslése, valamint a későbbi üzemeltetési szempontok értékelésének elmaradása. A lényegében nulla pénzügyi mozgástér és a külső finanszírozóktól való totális

függés ellenére a Fővárosi Önkormányzat több olyan beruházást is megindított, ami a világ élvonalába tartozó vagy némely esetben egyedülálló fejlesztések megvalósítását célozta (sehol nem látott méretű Biodóm; addig élesben nem alkalmazott technológián alapuló e-jegyrendszer; ultramodern, grandiózus állomások között önvezető szerelvényekkel közlekedő M4 metró). Az ilyen nagyvolumenű és nagyívű beruházások esetében az ismeretlen tényezők nagy száma miatt a költségek radikális megemelkedésének nagy a kockázata, amit számtalan hazai és nemzetközi példa támaszt alá. Az elérhető legmagasabb szolgáltatási szintre való törekvés ugyan legitim cél a mindenkori fővárosi vezetés részéről, azonban a Fővárosi Önkormányzat körülményeire figyelemmel e kockázatok minimalizálására törekvés, és az üzemeltetési költségek alacsonyan tartása alapvető követelmény.

- **Pénzügyi tartalékok elégtelensége.**

Kifejtése:

A beruházások megcsúszásához, rosszabb esetben ellehetetlenüléséhez vezető további tényező az előző pontokkal szoros összefüggésben a pénzügyi tartalékok elégtelensége. A Fővárosi Önkormányzat ugyanis úgy indította meg a vizsgált nagyívű beruházásait, hogy a jelentős mértékű külső finanszírozás bevonása ellenére a költségek emelkedésének vagy a projekt időbeni elhúzódnakának műszaki tartalom miatt nagyon is valószínű bekövetkezése esetére megfelelő tartalékot sem képzett. Amikor e kockázatok végül bekövetkeztek, akkor a projektek előrehaladása a külső finanszírozók belátásán és döntésén múlott, a felvetődő nehézségek kezelésére a Fővárosi Önkormányzatnak érdemi mozgástere nem volt.

- **A beszerzési tenderkiírások sok esetben nem garantálták az ajánlattevő által letett műszaki konstrukció vagy a szakmai alkalmasság megfelelő értékelését.**

Kifejtése:

A vizsgált beruházások egy részénél megállapítható, hogy a beszerzési tenderkiírások nem garantálták az ajánlattevő által javasolt műszaki konstrukció vagy a szakmai alkalmasság megfelelő értékelését. Az e-jegyrendszer esetében a nyertes ajánlattevő szakmai alkalmassága tekintetében a beruházásért felelő BKK Zrt-nek már az első pillanattól kezdve komoly aggályai voltak. A patkánymentesítés ellátására 2019-ben lefolytatott közbeszerzésen nyertes ajánlattevő számára pedig az első hónapokban súlyos nehézséget jelentetett a feladat ellátása. A Combino villamosokat és a felújított M3 szerelvényeket pedig az eredetileg beadott ajánlatoktól lényegesen eltérő műszaki tartalommal, határidőn túl szállították le a gyártók. A körülmények a beszerzések szakmai előkészítésének, illetve a beadott ajánlatok értékelésének hiányosságait jelzik.

- **Élgtelen politikai vezetői felügyelet a fővárosi beruházások előkészítése és menedzselése felett**

Kifejtése:

Az utóbb problémásnak bizonyult beruházások megindítását rendszerint nagy többséggel hagyta jóvá a Fővárosi Közgyűlés annak ellenére, hogy a képviselőknek mind a Fővárosi Önkormányzat pénzügyi mozgásterének rendkívül szűk voltával, mind az előterjesztett beruházási tervek túlságosan ambíciózus tartalmával tisztában kellett lenniük. Az előre látható

kockázatok ellenére a kérdéses beruházások szoros nyomon követésének igénye sem a Fővárosi Közgyűlés, sem a mindenkori városvezetés részéről nem vetődött fel igényként. Erre rendszerint csak a projektek súlyos vagy végzetes elakadása esetén került sor.

A Bizottság a Határozatban megjelölt ügyeket egyenként megvizsgálta, melynek eredményéről a Jelentés egyes alfejezeteiben ad számot a Fővárosi Közgyűlés részére. Az egyes ügyek főbb tanulságait a Bizottság alábbiak szerint összegzi:

- **Budapest patkánymentességének fenntartására 2018-ban kiírt közbeszerzési eljárás:**
A közbeszerzési eljárásban a referenciák nem megfelelő értékelése miatt olyan konzorcium nyert, ami az első időszakban nem rendelkezett megfelelő felkészültséggel a feladat ellátására. A közbeszerzési eljárás már eleve megkésve írták ki így a feladat átadás-átvételére nem volt sem idő, sem mód. A közbeszerzés tartalmi szempontból sem volt olyan módon előkészítve, amely eredményesen elősegíti a sikeres (minél kevesebb kiegészítő tájékoztatókéréssel, később hiánypótlási felhívással járó) ajánlattételt, továbbá a valónál enyhébbnek láttatta a rágcslófertőzöttséget. Tanulság, hogy fővárosi beszerzések, közbeszerzések előkészítése során szükséges a valós, hiteles tényadatok begyűjtése, a szolgáltatás volumenének felbecsülése során pedig a trendek ismerete, és számolni kell az esetleges szolgáltatóváltás időszükségletével. Az új közbeszerzés kiírásakor a Fővárosi Önkormányzat már ezen tapasztalatok ismeretében körültekintőbben járt el, amelynek eredményeként a korábban fennálló anomáliák megszűntek.
- **Az Állatkerti Biodóm létesítése:**
A Fővárosi Állat- és Növénykert által megálmodott irreális nagyságrendű beruházást, annak ellenére biztosította támogatásáról a Kormány, és hagyta jóvá a Fővárosi Közgyűlés, hogy a világon egyedülálló méretű és összetettségű biodóm megvalósításhoz szükséges személyi, szervezeti és pénzügyi feltételek teljes mértékben hiányoztak. Sem a Kormány, sem a Fővárosi Önkormányzat vezetése részéről nem volt érdemi kontroll a beruházás felett: nem voltak meghatározva a keretek, határok, nem vizsgálták, hogy mit lehet esetleg költséghatékonyabban, célszerűbben megépíteni. Több, mint harminc milliárd forint elköltése után a Biodóm épülete ma is használhatatlan, miközben pusztán az üres épülete állagának fenntartása is évente több száz millió forinttal terheli a Fővárosi Önkormányzat költségvetését.
- **A budapesti parkolási rendszer elmúlt 25 éves működése:**
Az elmúlt 25 évben számtalan visszaélésre derült fény a fővárosi parkolási közszolgáltatás működésével összefüggésben, ennek ellenére az egységes átlátható fővárosi parkolási rendszer kialakításának törvényi feltételei a mai napig hiányoznak. A 2011-ben elfogadott új önkormányzati törvény¹ a parkolászemeltetés ellátását a kerületi önkormányzatok feladataként határozta meg végképp ellehetetlenítve az egységes fővárosi parkolászemeltetés megteremtését. Ugyan törvénybe foglalták, hogy a parkolási közszolgáltatást csak önkormányzat vagy intézménye (társasága) láthat el, ez azonban nem gátolta meg a további visszaéléseket, a Fővárosi Önkormányzatot azonban megakadályozták abban, hogy szigorúbb szabályokat alkothasson.”
- **A Rácfürdő projekt:**
A 2010-es önkormányzati választásokat követően hivatalba lépő városvezetés úgy döntött a Rácfürdő projekt leállításáról, hogy annak további sorsát illetően világos elképzeléssel rendelkezett volna. A stratégiai irányok kijelölése helyett időben változó célokat határozott

¹ Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény

meg (például a beruházás saját tulajdonú üzemeltetése, később az értékesítés kísérlete), és az eszközöket is többször változtatta (például megegyezés keresése, később felszámolási eljárás megindítása). E felelőtlen vezetői hozzáállás következtében a fürdő nem tudta megnyitni kapuit, időközben pedig a felújított épület állaga ismét nagymértékben leromlott. Mindezek következtében a Fővárosi Önkormányzatot jelentős anyagi kár érte.

- **A 3-as metró felújításához kapcsolódó beruházások:**

A Fővárosi Önkormányzat vezetése már 2013-ban döntést hozott az M3 metrószerelvények felújításáról. Ennek érdekében Tarlós István főpolgármester 2013 augusztusban kezdeményezte a felújítást célzó beszerzési eljárás közbeszerzési törvény hatálya alóli mentesítését. Megállapítható, hogy a BKV a felújítás előkészítésével már 2013 őszén előrehaladott állapotban volt, miközben új metrókocsik beszerzésével csak elvi lehetőségként számoltak. Utóbb ugyanakkor Tarlós István mégis új metrókocsik beszerzése mellett foglalt állást. Azonban saját forrás hiányában a Fővárosi Önkormányzatnak e kérdés eldöntésére sem volt lehetősége. A Kormány pedig akként döntött, hogy a metrószerelvények beszerzésére nem biztosított támogatást, csak a felújításhoz szükséges hitel felvételére adott engedélyt a Fővárosi Önkormányzatnak. A BKV végül hatalmas összeget, 67,9 milliárd forintot (amiből 60 milliárd forint Fővárosi Önkormányzat által felvett kölcsön) fizetett a metrószerelvények felújításáért/újjaépítéséért. Habár a metrókocsik valóban jelentősen megújultak, azonban azok az utazóközönség szempontjából nem tekinthetők korszerűnek. A Metrowagonmash által produkált alacsony gyártási színvonalból adódó hibák pedig a szerelvények élettartalmát is negatívan befolyásolják, ami a BKV részéről a karbantartás tekintetében különös odafigyelést, többletenergiát és többlet pénzügyi ráfordítást igényel. A számok, a karbantartási költségek, az élettartam azt mutatják most már egyértelműen, hogy jobb lett volna új metrószerelvényt venni

- **A 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások:**

A beruházás összköltsége nem a közismert 453 milliárd, hanem 380 milliárd forint volt. A projekt megvalósítása során a tervezett összköltség növekedésének döntő részét egyértelműen az elhúzódása közben felmerült infláció, valamint az uniós források megjelenésének hatására a projekt műszaki tartalmának változása jelentette. Ezen kívül jelentős tétellel bővült átmenetileg a beruházás összköltsége a vállalkozói követelések értékelésében történt hirtelen változtatás miatt, melyre pénzügyi és projektvezetési okot nem tudtunk azonosítani.

- **A budapesti elektronikus jegyrendszer projekt:**

A BKK valamely bejáratott, működő modell implementálása helyett a technológiai színvonal csúcsát képviselő elektronikus jegyrendszert akart megvalósítani úgy, hogy ennek sem a pénzügyi, sem a szervezeti feltételei nem voltak adottak. A projekt előkészítése alapvető hiányosságokban szenvedett. A BKK a projekt végrehajtását szolgáló szállítási szerződést 2014. október 8-án kötötte meg, miközben az elektronikus jegyrendszer üzemeltetésének törvényi feltételeit néhány hónappal később az Országgyűlés alapvetően változtatta meg. Ez megfelelő előkészítés és a szaktárcával folytatott szakmai együttműködés esetén nem fordulhatott volna elő egy három éve előkészítés alatt álló projekt esetében. A projektet finanszírozó Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank által meghatározott beruházási szabályzat lehetővé tette többkörös tárgyalás tartását. Ennek ellenére a BKK az egyeztetési eljárásokat két kör után lezárta, holott a beszerzési szakterületének tisztában kellett lenni azzal, hogy tényleges műszaki megvalósítás bemutatását nélkülöző pályázat árai nem lehetnek megalapozottak.

- **Az ún. Bálna eladása:**

A Bálna épületegyüttesben jelentős kulturális, közoktatási és szociális potenciál van. A Tarlós István vezette Fővárosi Önkormányzat ennek ellenére sem a nyílt pályázaton történő értékesítés szerződéstervezetében, sem a Magyar Állammal kötött szerződésben nem szerepeltetett olyan kötelezettséget, miszerint a Bálnát legalább részben fővárosi célra kellene használni. A Bálna sorsáról való döntéseket túlnyomórészt anyagi megfontolások vezérelték. Így ma a Bálna jelenleg nem járul hozzá a Főváros életéhez.

- **BKV körüli botrányok és BKV eladósítása 2010 előtt:**

A nagyvárosi közlekedési rendszerek fenntartása azok rendkívüli összetettsége és pusztán méretei miatt is rendkívül költséges. Mivel a közösségi közlekedés elérhetőségének biztosítása társadalmi és gazdasági szempontból egyaránt alapvető közérdek, ezért a költségek miatt szükségszerű, hogy azt nem piaci alapon, hanem közszolgáltatásként kell megszervezni, és közfinanszírozásban kell működtetni. A fővárosi és az országos politika a mai napig nem adott választ arra az egyszerű kérdésre, hogy végső soron ki, milyen arányban és milyen módon köteles finanszírozni e nélkülözhetetlen közszolgáltatást. Mivel egy Budapest méretű városban a közösségi közlekedés visszafejlesztésének vállalhatatlan negatív hatásai lennének, ezért a szolgáltatás volumenének érdemi csökkenése sem 2010 előtt, sem azt követően nem vetődött fel érdemben. Így a BKV a szükséges források rendelkezésre bocsátásának hiányában is gondoskodott a paraméterkönyvben meghatározott szolgáltatás változatlan mértékű fenntartásáról. Ennek „ára” 2010 előtt a hitelállomány folyamatos növekedése, 2010 után pedig a cég belső eladósodottságának drámai emelkedése volt. Ez utóbbi az amortizációpótló beruházási forrás hiányát jelenti, ami 2018-ban már csak az akkori műszaki igények ötödét érte el. Ennek következménye a közlekedési eszközök és az infrastruktúra mindenki által érzékelhető drámai mértékű és egyre növekvő elavultsága.

További hiányosságot jelentett, hogy 2010 előtt a Fővárosi Önkormányzat figyelmen kívül hagyta a közszolgáltatási szerződés elszámolás szabályait, és a működési költségek finanszírozásához csak a BKV fizetőképességének megőrzése érdekében ad-hoc módon járult hozzá. A finanszírozás ezen tervezhetetlen és hektikus módja már önmagában is súlyosan demoralizáló hatással járhatott, és nyilvánvalóan ellene hatott a fegyelmezett gazdálkodásnak. E súlyos rendszerszintű működési hiba megoldását jelentette, hogy a Fővárosi Önkormányzat a Budapesti Közlekedési Központ Zrt. megalapításával külön szervezetet hozott létre a helyi közlekedési közszolgáltatás megrendelői feladatainak ellátására, ami 2012. május 1-én kötött 8 évre szóló közszolgáltatási szerződést a BKV-val.

- **Combino villamosok beszerzésének ügye:**

Közbeszerzési eljárás lebonyolítása, majd annak átütemezése után a budapesti közösségi közlekedés olyan eszközöket kapott, amelyek az elmúlt másfél évtized távlatában is jól vizsgáztak. Magas üzembiztonsággal látják el a legforgalmasabb villamosvonalak kiszolgálását. Az eredeti szállítási határidőhöz képest körülbelül egy éves csúszás a közbeszerzési eljárás lebonyolításakor előre nem látható műszaki okból következett be, ami a járművek áttervezését tette szükségessé. Az áttervezés folyamatát a BKV figyelemmel kísérte, az új műszaki tartalmat pedig az eredeti pályázati kiírás alapján újraértékelte, és azzal egyenértékűnek találta. A késedelemért, tárgyalásokat követően, a CBC árleszállítást hajtott végre, továbbá kártérítést is fizetett a BKV-nak. A klímaberendezések hiánya okozott nehézséget a kezdeti használatban, valamint sokan kritizálták a kapcsolódó infrastrukturális felújításokat (peronok, sínek, vezetékek felújítása).

A már lezárt büntetőeljárásokra figyelemmel a Bizottság büntetőfeljelentés megtételére nem tesz javaslatot. A már folyamatban lévő jogi eljárások mellett újabb polgári jogi eljárások megindítását sem látja szükségesnek a Bizottság. Egyes esetekben a fegyelmi felelőssége ugyan felvetődhet, azonban az érintettek már nem tartoznak a Fővárosi Önkormányzat, illetve gazdasági társasági állományába. Így a Bizottság kizárólag a politikai felelősség keretében tett megállapításokat. Mivel a vizsgált ügyek a korábbi ciklusokhoz kötődnek, ezért az e körben tett megállapítások a felelősség érvényesítésére a Fővárosi Közgyűlés részéről további intézkedést nem igényelnek, azok a Közgyűlés és a fővárosi választópolgárok közösségének tájékoztatását szolgálják.

Az egyes ügyek vizsgálata során azonosított hiányosságok, valamint az összegző megállapításokban tett rendszerszintű hibák orvoslása érdekében a Bizottság az alábbi javaslatokat tesz a Fővárosi Közgyűlésnek:

- A Fővárosi Önkormányzat éljen felterjesztéssel az Országgyűlés felé a fővárosi önkormányzati rendszer finanszírozásának átalakítására.
- A BKV eladósodásának jövőbeni elkerülése, illetve a közszolgáltatások eredményes gazdálkodással történő biztosítása érdekében a Fővárosi Önkormányzat – a BKK bevonásával – készítsen javaslatot a társaság észszerű alapokon nyugvó, költség-hatékony átalakítására, a közlekedésirányító szervezet keretében elérhető legnagyobb megtakarításra, a jelenleg fennálló díj- és kedvezményrendszer áttekintésére, valamint az adósságállomány újratermelődésének elkerülését biztosító modellre. A finanszírozási modellre vonatkozó javaslat kidolgozását követően a Fővárosi Önkormányzat éljen felterjesztéssel az Országgyűlés felé a fővárosi önkormányzati rendszer finanszírozásának átalakítására, ideérve különösen a fővárosi közösségi közlekedés finanszírozásának biztosítását.
- Más nagyvárosokkal együttműködve erőteljesen képviselni kell az Európai Unió döntéshozatali fórumainál azt a javaslatot, hogy a nagyvárosok közvetlenül pályázhassanak uniós fejlesztési forrásokra.
- A Fővárosi Önkormányzat a beruházások előkészítése során fordítson különös figyelmet a megvalósítás pénzügyi és műszaki kockázatainak minimalizálására, valamint fokozottan ügyeljen a későbbi hatékony üzemeltetés szempontjaira. Ennek érdekében törekedjen a kor színvonalának megfelelő, ugyanakkor kipróbált és megbízható műszaki megoldások alkalmazására. A kor technikai színvonalát meghaladó, új innovatív megoldások alkalmazása akkor javasolt, ha az ennek megvalósításához, de legalább tervezést/kivitelezést végző vállalkozó tevékenységének kontrollására alkalmas projektmenedzsment és mérnök csapattal rendelkezik a Fővárosi Önkormányzat, illetve annak érintett intézménye.
- A több éves kifutású nagyberuházások esetében elengedhetetlen a kormányzat szakmai vezetőivel folytatott érdemi párbeszéd. A projektek előkészítése során figyelemmel kell lenni a hatályos jogszabályokra és a kormányzati stratégiákból és tervezetekből ismert várható jogszabályi változásokra.
- A fővárosi beruházások során törekedni kell a széleskörű társadalmi, kulturális, szociális szempontok érvényesítésére és nem csupán a gazdasági szempontokat figyelembe vevő döntéshozatalra. Világgazdasági és európai pénzűzés, valamint nemzetgazdasági növekedés idején különösen indokolt olyan beruházások elősegítése, amelyek hosszú távon növelhetik a Főváros kulturális, közoktatási és szociális ellenállóképességét.
- Jelentős összegű és sok embert érintő beruházás esetén minden esetben indokolt a széleskörű, érdemi társadalmi bevonás és az igényalapú tervezés. A társadalmi bevonás feltárja a

fővárosiak igényeit és így irányt tud mutatni kulturálisan, közoktatást érintően, szociálisan és gazdaságilag is fenntartható beruházások tervezéséhez. A fővárosiak igényei ismeretében lehet olyan beruházásokat megvalósítani, amit aztán használni is fognak a fővárosiak.

- Hosszútávú beruházások esetében célszerű a széleskörű társadalmi és politikai konszenzus kialakítása. A nagyobb, több ciklust érintő projektek jelentős sérelmet szenvedhetnek, ha a megvalósítás közben bekövetkező politikai vezetőváltás alapvető változást követel meg. Ez a kockázat csökkenthető, ha a tervezés során minden politikai oldal be van vonva és a lehető leginkább érdekelt a projekt sikerében.
- A közbeszerzési kiírások előkészítése során a pénzügyi szempontok mellett kapjon még nagyobb hangsúlyt a szakmai alkalmassági követelmények meghatározása, valamint a műszaki tartalom megállapítása során az egyes technológiákról rendelkezésre álló hazai és nemzetközi tapasztalatok beépítése, valamint a nagyvárosi szolgáltatási környezetből következő speciális szempontok. Javasolható, hogy a Fővárosi Önkormányzat készítsen javaslatot nemzetközi példák figyelembevételével az értékalapú közbeszerzési rendszer bevezetésére és alkalmazására a Fővárosi Önkormányzat és intézményei (társaságai) tekintetében.
- Helyes gyakorlat és szükséges, hogy a műszaki tartalom megváltozása esetén erős szakmai kontroll valósuljon meg, és az, hogy az eredeti pályázati kiírás szerinti műszaki tartalommal való egyenértékűségről transzparens legyen a kommunikáció.
- A Fővárosi Önkormányzat alakítsa ki a beruházások és beszerzések lebonyolításának hatékony és eredményes intézményrendszerét, továbbá dolgozza ki az átláthatóságot és elszámoltathatóságot biztosító ellenőrzés és monitoring szabályait, különös tekintettel az integritási követelményekre.
- Kerülni kell az olyan szerződések megkötését, amikre külföldi jogot kell alkalmazni, vagy amelyekben választottbíróági eljárást kötnek ki.
- A Fővárosi Önkormányzat éljen felterjesztéssel az Országgyűlés felé az egységes fővárosi parkolási rendszer kialakítását lehetővé tevő törvényi szabályozás kialakítására.
- A Fővárosi Önkormányzat éljen felterjesztéssel a Kormány felé, hogy a parkolásüzemeltetési közszolgáltatás nyújtása során a nemzeti mobilfizetési rendszert ne legyen kötelező igénybe venni.
- A Fővárosi Önkormányzat adja át a Magyar Állam számára a Biodóm tulajdonjogát.
- A Fővárosi Önkormányzat kezdeményezze a Kormánynál, hogy az M3 metrókocsik ügyében fennálló jogvitában közvetítsen a BKV és az orosz gyártó közötti jogvitában.
- A Combino villamosok beszerzése után az M3 vonalon forgalomba állított, felújított metrókocsik fogadtatása is bizonyította, hogy a nyaranta egyre forróbbá váló nagyvárosi környezetbe nem javasolt klímaberendezés nélküli járművek beszerzése. Ezért minden járműbeszerzés és felújítás esetén fontos szempontnak kell tekinteni a légkondicionálást.

II. Általános rész

Alkalmazott rövidítések

- Határozat: Fővárosi Közgyűlés a 1/2020. (VII.9.) számú normatív határozat
- SZMSZ: *Budapest Főváros Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzatáról* szóló 1/2020. (II. 5.) önkormányzati rendelet
- Mötv.: *a Magyarország helyi önkormányzatairól* szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- BKK: BKK Budapesti Közlekedési Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- BKV: Budapesti Közlekedési Zártkörűen Működő Részvénytársaság

1. A Bizottság létrehozása, feladata

A Fővárosi Közgyűlés a 2020. június 24. napján tartott ülésén fogadta el a Határozatot, amiben döntött arról, hogy eseti bizottságként vizsgálóbizottságot hoz létre. A Határozata a *Budapest Főváros Önkormányzatának Szervezeti és Működési Szabályzatáról* szóló 1/2020. (II. 5.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: **SZMSZ**) 48. § (1) bekezdésén alapult, miszerint „*a Közgyűlés normatív határozatával az abban megjelölt feladatok ellátásának időtartamára eseti bizottságot hozhat létre*”.

A korábbi vizsgálati feladatokat ellátó bizottságoktól eltérően a Határozattal felállított Bizottság vizsgálatának tárgya nem egy aktuálisan közéleti viták keresztüzében álló ügy, hanem a Fővárosi Önkormányzat összes olyan nagyobb léptékű beruházása, beszerzése és intézkedése, amikkel összefüggésben az múlt két évtizedben komolyabb aggályok vetődtek fel. A Fővárosi Közgyűlés az alábbi ügyek vizsgálatát határozta meg a Bizottság feladataként:

- a Budapest patkánymentességének fenntartására 2018-ban kiírt közbeszerzési eljárás;
- az Állatkerti Biodóm létesítése;
- A budapesti parkolási rendszer elmúlt 25 éves működése, kitekintéssel a kerületi parkoló rendszerek működésére is,
- A Rácfürdő projekt;
- A 3-as metró felújításához kapcsolódó beruházások;
- A 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások;
- A budapesti elektronikus jegyrendszer projekt;
- Az ún. Bálna eladása.
- BKV körüli botrányok és BKV eladósítása 2010 előtt;
- Combino villamosok beszerzésének ügye.

Ezen ügyek feltárására a Határozat az alábbi feladatok ellátására jogosította fel a Bizottságot:

- a kapcsolódó iratok beszerzése, feldolgozása, a tényállás teljeskörű feltárása, különös tekintettel a közpénzekkel való átlátható és felelős gazdálkodás szempontjaira, valamint az esetleges túlárazások vizsgálatára, az előbbiekhöz kapcsolódóan indokolt esetben feljelentés megtétele;
- a kapcsolódó teljes műszaki, pénzügyi és jogi munkafolyamat felderítése annak érdekében, hogy világossá váljanak az egyes döntési pontok és azok felelősei;
- annak meghatározása, hogy kellő megalapozottsággal került-e előkészítésre a műszaki tartalom és milyen mértékben és indokoltsággal változott az a megvalósításig;

- annak felderítése, hogy a felsorolt ügyek megvalósításuk során egyes magánérdekeket, vállalkozói csoportokat szolgáltak vagy tisztességtelen módon előnyben részesítettek-e,
- azon személyek azonosítása, akik esetében felmerülhet, hogy a jogügyletek során nem az elvárható módon jártak el;
- a közbizalom helyreállítása érdekében a nyilvánosság hiteles és alapos tájékoztatása, különösen a közérdeklődésre számot tartó témákban.

Tehát az egyes ügyek vizsgálati spektrumát a Határozat nagyon tágan határozta meg. A vizsgálat tárgyi és időbeli terjedelme, valamint a nagyszámú ügy egy eljárásban történő vizsgálata egyfelől elősegíti a folyamatok jobb megértését, és ekként az egyes ügyekben tett megállapítások megalapozását, másfelől pedig lehetőséget ad a rendszerszintű problémák feltárására is. Ebből következően a Bizottság feladatának nem a korábbi vizsgálatok megismétlését vagy újraértékelését tekintette, hanem a Határozatban megjelölt ügyek Budapest Főváros Önkormányzatának működése szempontjából történő egységes szemléletű, átfogó vizsgálatának lefolytatását.

A Bizottság tagjairól a Fővárosi Közgyűlés ugyancsak a 2020. július 24-i ülésén döntött a 949/2020. (VI. 24.) Főv. Kgy. határozatában. A Fővárosi Közgyűlés a Bizottság elnökének Havasi Gábort, alelnökének Cserdiné Németh Angélat, további képviselő tagjainak dr. Bagdy Gábort, Baranyi Krisztinát, Horváth Csabát, Váradiné Naszályi Mártát, nem képviselő tagjának dr. Enyedi Krisztiánt, Élő Norbertet, Kenéz Istvánt, dr. Szegvári Pétert és Szkaliczki Tündét választotta. A Bizottság 2020. augusztus 26-án tartott meg alakuló ülését. A Bizottság tagjainak sorában időközben több változás is bekövetkezett. Szkaliczki Tünde helyét Posch Eszter, Post Eszter helyét dr. Novák István², és Cserdiné Németh Angéla helyét Hudák Tamás³ vette át.

2. A Bizottság működési rendje és munkamódszere

A Bizottság működését a *Magyarország helyi önkormányzatairól* szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: **Mötv.**) képviselő-testületre vonatkozó szabályai [Mötv. 60. §], részletes szabályait az SZMSZ III. fejezete határozza meg. A „vizsgálóbizottság” intézményét sem az Mötv., sem az SZMSZ nem szabályozza. Az Mötv. 57. § (3) bekezdése csupán arról rendelkezik, hogy a „*képviselő-testület egyes önkormányzati feladatok ellátásának időtartamára ideiglenes bizottságot hozhat létre*”. Az SZMSZ e törvényi rendelkezés alapján teszi lehetővé a Fővárosi Közgyűlés számára, hogy normatív határozatban megjelölt feladat ellátására eseti bizottságot hozzon létre. A Bizottság esetében ez a megjelölt feladat a Határozatban megszabott vizsgálati tevékenység végrehajtása. A vizsgálat eljárásrendjére, módszertanára vonatkozóan a Határozat nem tartalmaz rendelkezést, így annak kialakítása Bizottság feladata volt.

Ennek megfelelően a Bizottság tevékenységét a saját működésére vonatkozó szabályok megalkotásával kezdte. Az alakuló ülésén a 2/2020.(08.26.) határozatával akként döntött, hogy a Határozatban felsorolt egyes ügyenként készít jelentést, aminek határidejét 2021. december 31. napjában határozta meg. Továbbá a 3/2020.(08.26.) határozatában arról is döntött, hogy a Bizottság tagjai sorából az egyes ügyekhez egy-egy koordinátort rendel. A koordinátorok feladataként határozta meg az adott ügy vizsgálatának elősegítését; a javaslattevő dokumentumok és meghallgatandó személyek körére; a rendelkezésre álló információk rendszerezését; valamint az ügyről szóló jelentéstervezet előkészítését és a bizottság elnökével történő egyeztetését. A

² 5/2022.(01.26.)

³ 420/2022.(06.08.)

4/2020.(08.26.) határozat az egyes ügyekben eljáró koordinátorok személyét az alábbiak szerint határozta meg:

- A Budapest patkánymentességének fenntartására 2018-ban kiírt közbeszerzési eljárás: Váradiné Naszályi Márta
- Az Állatkerti Biodóm létesítése: Cserdiné Németh Angéla
- A budapesti parkolási rendszer elmúlt 25 éves működése, kitekintéssel a kerületi parkoló rendszerek működésére is: Baranyi Krisztina
- A Rácfürdő projekt: Horváth Csaba
- A 3-as metró felújításához kapcsolódó beruházások: Élő Norbert
- A 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások: Szkaliczki Tünde
- A budapesti elektronikus jegyrendszer projekt: Kenéz István
- Az ún. Bálna eladása: Élő Norbert
- BKV körüli botrányok és BKV eladósítása 2010 előtt: dr. Szegvári Péter
- Combino villamosok beszerzésének ügye: dr. Szegvári Péter

A Bizottsági tagok sorában bekövetkezett változások miatt az egyes ügyek koordinátorának személye is módosult. A Bizottság 14/2022.(07.06.) számú érdemi határozata alapján az alábbiak szerint módosultak a koordinátorok személyei:

- Az Állatkerti Biodóm létesítése: Élő Norbert
- A 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások: dr. Novák István

A koordinátorok javaslata alapján az iratok beszerzéséről és rendszerezéséről a bizottság elnöke az alakuló ülést követően gondoskodott. Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal (a továbbiakban: **Főpolgármesteri Hivatal**) elvégezte az egyes ügyekkel összefüggésben rendelkezésére álló adatok összegyűjtését és rendszerezését. A Bizottság tagjai számára ezen adatokhoz elektronikus és papír alapon is biztosított hozzáférést. A vizsgálat során szükségessé vált további iratok beszerzéséről és rendszerezéséről a bizottság elnöke a Bizottság működése során folyamatosan gondoskodott. A bizottság elnökének munkáját a Főpolgármesteri Hivatal állományába tartozó egy fő adminisztratív feladatokat ellátó munkavállaló segítette.

A Bizottság a munkatervét a 6/2020.(10.20.) határozatában állapította meg. Eszerint az egyes ügyekben a meghallgatandó személyekről az ügy koordinátorának előterjesztése alapján a Bizottság döntött a meghallgatást megelőző hónapban. A bizottsági ülések a munkaterv szerint havi ütemezésben követték egymást. Ekként a meghallgatandó személyek legalább három héttel a meghallgatás előtt értesültek a Bizottság meghívásáról.

A fent ismertetett határozatok alapján a Bizottság által kialakított gyakorlat szerint a meghallgatások következő menetrendben zajlottak:

- A bizottság elnöke ismertette a meghívott személyek meghívásra küldött reakcióit.
- Az ügy koordinátora rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható tényeket és vizsgálandó releváns kérdéseket.
- A meghívott vendégek a koordinátor összefoglalójára reagálva összefüggően előadhatták az ügyre vonatkozó álláspontjukat.
- A meghívott vendégek válaszoltak a bizottság tagjainak kérdéseire.

A Bizottság ülései egyetlen kivétellel nyilvánosak voltak. Az egyetlen nyilvánosság kizárásával történő meghallgatásra a 2022. július 6. napjára kitűzött pótmeghallgatás keretében került sor.

A meghallgatások során több esetben a bizottsági tagok egymással és a meghívott vendégekkel is vitába bocsátkoztak. A bizottsági üléseken kialakuló viták során felszínre kerülő újabb szempontok és

megközelítési módok jelentősen hozzájárultak az egyes ügyek körülményeinek és összefüggéseinek feltárásához.

A módosított Munkaterv szerint a koordinátoroknak 2022. június 30. napig kellett leadniuk a jelentés tervezeteket a Bizottság számára. A Bizottság elnöke a beérkezett jelentéseket egységes szerkezetbe foglalta az áttekinthetőség biztosítása, valamint az egyes ügyeken túlmutató általános érvényű tapasztalatok leszűrése, a Fővárosi Önkormányzat működését meghatározó rendszerszintű hibák azonosítása és az ezek kezelésére vonatkozó javaslatok megtételének elősegítése érdekében. A Bizottság a 2022. december 1-i ülésén akként határozott, hogy ezen egységes szerkezetű jelentést terjeszti a Fővárosi Közgyűlés elé, mint a Bizottság SZMSZ 48. § (2) bekezdése szerinti beszámolóját.

3. A Bizottság által lefolytatott vizsgálat és annak tapasztalatai

A Főpolgármesteri Hivatal 2020 augusztus végére elvégezte az egyes ügyekkel összefüggésben rendelkezésre álló adatok összegyűjtését és rendszerezését, aminek eredményeként a Bizottság tagjai számára elérhetővé tette az alábbi dokumentumokat:

- Az egyes ügyekkel összefüggő közgyűlési és bizottsági előterjesztések és jegyzőkönyvek, ideértve a zárt ülések dokumentumait is.
- A Fővárosi Önkormányzat által korábban elrendelt vizsgálatok dokumentumai.
- A Főpolgármesteri Hivatalban a vizsgált ügyekkel összefüggésben iktatott szerződések, levelezések, belső feljegyzések.

A Bizottság elnöke az alábbi Fővárosi Önkormányzat tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó gazdasági társaságokat kereste meg az egyes ügyekkel összefüggésben álló dokumentumok rendelkezésre bocsátása iránt:

- Budapesti Közlekedési Központ Zrt-t a budapesti elektronikus jegyrendszer projektre vonatkozóan.
- A Budapesti Közlekedési Zrt-t a 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások tárgyában, a Combino villamosok beszerzésének ügyében, 3-as metró felújításához kapcsolódó beruházások ügyében.
- Az Enviroduna Beruházás Előkészítő Kft-t az Állatkerti Biodóm létesítése ügyben.
- A BVH Budapesti Városüzemeltetési Holding Zrt-t a Budapest patkánymentességének fenntartására 2018-ban kiírt közbeszerzési eljárás ügyében.
- Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt-t A Rácfürdő projekt ügyében.

A megkeresett szervezetek a Bizottság felkérésének eleget tettek, és segítették feladatának ellátását.

A Bizottság munkáját nagyban hátráltatta a koronavírus világjárvány miatt bevezetett korlátozó intézkedések. A munkaterv szerinti első bizottsági meghallgatásra 2021 november első két hetében került volna sor „A budapesti parkolási rendszer elmúlt 25 éves működése, kitekintéssel a kerületi parkoló rendszerek működésére” ügyben. Azonban az egyre súlyosabb járványhelyzet miatt a Kormány 2020. november 3-án veszélyhelyzetet hirdetett ki⁴. A *katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról* szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 46. § (4) bekezdésének rendelkezése szerint a veszélyhelyzetben az önkormányzatok képviselő-testületeinek feladat- és hatáskörét a polgármester gyakorolja. Ebből következően a képviselő-testület bizottságai sem ülészhettek, így a Bizottság sem tarthatott üléseket, ami miatt nem kerülhetett sor a meghallgatásokra. A Kormány e törvényi tilalmat 2021 nyarán a 307/2021. (VI. 5.) Korm. rendeletében oldotta fel, amiben a

⁴ 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet

katasztrófavédelmi törvénytől eltérve akként rendelkezett, hogy a települési önkormányzat képviselő-testülete, a fővárosi, megyei közgyűlés, illetve ezek bizottsága feladat- és hatáskörét maga gyakorolja. Így a Bizottság az első meghallgatás megtartására 2021. július 7. napján tudott összeülni. Ezt követően a meghallgatások havi ütemezéssel zajlottak. Az 9/2021.(10.07.) határozattal módosított munkaterv szerint az egyes ügyek megtárgyalására és a meghallgatásokra az alábbi időpontokban került sor:

- 2021. július 7.: A budapesti parkolási rendszer elmúlt 25 éves működése, kitekintéssel a kerületi parkoló rendszerek működésére is
- 2021. szeptember 6.: A Budapest patkánymentességének fenntartására 2018-ban kiírt közbeszerzési eljárás
- 2021. október 7.: Budapesti elektronikus jegyrendszer projekt
- 2021. november 3.: Pótmeghallgatás
- 2021. december 1.: A 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások
- 2022. január 12.: A 3-as metró felújításához kapcsolódó beruházások
- 2022. február 2.: A Rácfürdő projekt
- 2022. március 2.: Az ún. Bálna eladása
- 2022. április 6.: Az Állatkerti Biodóm létesítése
- 2022. május 4.: BKV körüli botrányok és BKV eladósítása 2010 előtt
- 2022. június 1.: Combino villamosok beszerzésének ügye
- 2022. július 6.: Pótmeghallgatás

Mivel több meghívott is jelezte, hogy az adott ügyben megjelölt meghallgatási időpont számára alkalmatlan, ezért a Bizottság 2021. november 3-ára és 2022. július 6-ára pótmeghallgatásokat tűzött ki.

Az egyes ügyekben meghallgatásra meghívott személyek köre rendkívül változatos volt. Jellemzően a Fővárosi Önkormányzat, valamint a Fővárosi Önkormányzat gazdasági társaságainak azon vezetőinek köréből kerültek ki, akik az adott ügy szempontjából releváns időszakban töltötték be tisztségüket. Azonban számos vizsgált ügy a jellege folytán megkívánt további személyek meghívását is. Így a Bizottság az egyes ügyekben meghallgatásra meghívta a Fővárosi Önkormányzattal és intézményeivel, gazdasági társaságaival szerződéses kapcsolatban álló, illetve korábban szerződéses kapcsolatban állt gazdasági társaságok képviselőit és magánszemélyeket. „A budapesti parkolási rendszer elmúlt 25 éves működése, kitekintéssel a kerületi parkoló rendszerek működésére is” ügyben a Bizottság hivatalban álló, illetve korábban hivatalos betöltő kerületi polgármestereket is meghívott.

A meghívott személyek együttműködési hajlandósága nagyon változatos volt. A Bizottság összesen 86 személyt hívott meg, akik közül 23 meghívott jelent meg személyesen a Bizottság előtt. A megjelent személyek rendszerint részletesen tájékoztatták a Bizottságot az adott ügyre vonatkozó ismereteikről. A Bizottság tagjainak kérdéseire érdemben válaszoltak, sok esetben a Bizottság tagjai és a meghívott személyek között érdemi párbeszéd, néhány esetben vita alakult ki, ami jelentősen hozzájárult az egyes ügyek körülményeinek jobb megértéséhez. Több vizsgált ügyben a Bizottság egyes tagjai is olyan felelős vezető pozíciót töltöttek be vagy töltenek be jelenleg is, ami indokoltá tette a Bizottság előtti érdemi nyilatkozatukat. A Bizottság tagjai ezekben az esetekben részletes tájékoztatást adtak a rendelkezésükre álló információkról és tapasztalatokról, és megválaszolták a felvetődő kérdéseket.

A meghívottak jelentős része 7 személy ugyan nem tudott, vagy nem akart megjelenni a bizottsági meghallgatáson, de írásban érdemi nyilatkozatot tett. Ezen írásbeli nyilatkozatok nagyban segítették a Bizottság munkáját.

A 14 számú meghívott ugyanakkor kifejezetten elutasította a Bizottsággal való együttműködést különböző elvi megfontolásokra hivatkozva, vagy mert a meghallgatás tárgyául szolgáló ügyben

megítélése szerint nem rendelkezik információval. 14 személy pedig semmilyen módon nem reagált a Bizottság meghívására.

A meghívott személyek elutasító magatartása egyes ügyek feltárását nagymértékben akadályozta. Például „A budapesti parkolási rendszer elmúlt 25 éves működése, kitekintéssel a kerületi parkoló rendszerek működésére is” ügyben a Bizottság 2021. július 7-i ülésére eredetileg meghívott ... személyből, senki nem jelent meg. (Ez ügyben utóbb Karácsony Gergelyt, mint Zugló korábbi polgármesterét is meghívta a Bizottság, aki a 2022. július 6-i pótmeghallgatáson állt a Bizottság rendelkezésére.)

Összességében megállapítható, hogy a Bizottság munkájának nagymértékben akadályozta, hogy jogszabályi felhatalmazás hiányában csak a Fővárosi Önkormányzat intézményei és tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó gazdasági társaságok tekintetében van lehetősége iratokat bekérni, valamint semmilyen eszközzel nem rendelkezik a meghívott személyek együttműködésének kikényszerítésére. E tekintetben a Bizottság egyetért „Az V. és VII. kerületi önkormányzat ingatlanértékesítési gyakorlatát vizsgáló bizottság Bizottság” által 2022. április 13-án elfogadott jelentésben is már megfogalmazott megállapítással, miszerint a vizsgálóbizottságok működésének „*jogszabályi keretei nem alkalmasak arra, hogy kellő eszköztárat biztosítsanak a kormányzati-önkormányzati működés demokratikus kontrollja számára*”.⁵

A korábban lefolytatott tényfeltáró vizsgálatokkal szemben a Határozattal elrendelt eljárás nívuma az volt, hogy annak tárgya nem egy aktuálisan felvetődött, közéleti viták kereszttüzében álló ügy, hanem a Fővárosi Önkormányzat összes olyan nagyobb léptékű beruházása, beszerzése és intézkedése, amikkel összefüggésben az múlt két évtizedben komolyabb aggályok vetődtek fel. Ezen ügyek egy eljárásban történő vizsgálat egyfelől elősegítette a folyamatok jobb megértését, és ekként az egyes ügyekben tett megállapítások megalapozását, másfelől pedig lehetőséget adott a rendszerszerű problémák feltárására is.

Fentiekből következően a Bizottság nem a korábbi vizsgálatokat ismételte meg vagy értékelté újra, hanem a Határozatban megjelölt ügyek egységes szemléletű, átfogó vizsgálatát folytatta le Budapest Főváros Önkormányzatának működése szempontjából. A Bizottság eljárása nem szorítkozott az esetleges polgári jogi, fegyelmi vagy büntetőjogi felelősség fennállására utaló körülmények feltárására, hanem kiterjedt a teljes műszaki, pénzügyi és jogi munkafolyamat áttekintésére, az önkormányzati döntéseket meghatározó körülmények teljes körű feltárása érdekében. A Bizottság mindennek fényében értékelté a meghozott döntések jog- és szakszerűségét, tett megállapításokat a politikai felelősség tekintetében, valamint fogalmazta meg javaslatait az önkormányzati működés hibáinak korrigálására és eredményességének javítására.

4. Általános megállapítások

A Bizottság eljárásnak eredményeként meghatározhatóak azok a Fővárosi Önkormányzat és intézményei működését jellemző negatív tényezők, amik a vizsgált ügyekben is döntően hozzájárultak a közvélemény számára is érzékelhető visszásságok kialakulásához. A Bizottság fontosnak tartja ezen, egyes ügyeken túlmutató, általános érvényű megállapítások rögzítését és Fővárosi Közgyűlés elé tárását e jelentés keretei között az alábbiak szerint:

⁵ A jelentést a Fővárosi Közgyűlés 2022. április 27-i ülésén tárgyalta. Lásd az FPH 151/7-8/2022. számú előterjesztést.

A Bizottság általános megállapításai a következők:

- A Fővárosi Önkormányzat működésének rendszerszinten alulfinanszírozott.
- A központi kormányzat döntő befolyással rendelkezik a Fővárosi Önkormányzat működésére.
- Gyakori a realitásoktól elrugaskodott, grandiózus, víziószerű beruházási célok kitűzése.
- A pénzügyi tartalékok rendszerint elégtelenek.
- A beszerzési tenderkiírások sok esetben nem garantálták az ajánlattevő által letett műszaki konstrukció vagy a szakmai alkalmasság megfelelő értékelését.
- Elégtelen a politikai vezetői felügyelet a fővárosi beruházások előkészítése és menedzselése felett.

A Bizottság a következőkben ezen általános megállapításokat részletes kifejtését tárja a Fővárosi Közgyűlés elé.

4.1. Fővárosi Önkormányzat működésének rendszerszintű alulfinanszírozottsága

A legtöbb vizsgált ügyben a rendelkezésre álló fővárosi források elégtelensége tekinthető a visszas helyzetek kialakulását előidéző legfontosabb tényezőnek.

E megállapítás különösen hathat annak fényében, hogy Budapest Magyarország legnagyobb és az egyik legfejlettebb városa. Nemzetközi viszonylatban is számon tartott pénzügyi, igazgatási, közlekedési és kulturális központ. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint az elmúlt két évtizedben Budapesten állították elő Magyarország GDP-jének 34-39 %-át. A főváros gazdasági jelentőségének megítélésakor indokolt kitekinteni a Budapest és Pest megye alkotta Közép-Magyarország régió GDP adatára is, hiszen Budapest és az agglomerációja szoros gazdasági egységet alkot, aminek gazdasága jelentős mértékben a főváros infrastruktúráján alapszik. A Közép-Magyarországi régió részesedése 43-49 % Magyarország GDP termeléséből.

Budapest és a Közép-Magyarország régió részesedése Magyarország GDP termeléséből (milliárd forintban)

Év	Magyarország ⁶	Budapest ⁷	Budapest részesedése	Közép-Magyarország ⁸	Közép-Magyarország részesedése
2000	13 324	4 553	34%	5 700	43%
2001	15 398,70	5 217	34%	6 653	43%
2002	17 433,90	6 107	35%	7 774	45%
2003	19 130,00	6 546	34%	8 423	44%
2004	21 110,10	7 333	35%	9 436	45%
2005	22 595,00	8 040	36%	10 364	46%
2006	24 345,40	8 858	36%	11 330	47%
2007	25 741,90	9 353	36%	12 206	47%
2008	27 249,90	10 147	37%	13 021	48%

⁶ A Központi Statisztikai Hivatal adatait lásd: https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0001.html

⁷ A Központi Statisztikai Hivatal adatait lásd: https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0077.html

⁸ u.o.

2009	26 520,80	10 297	39%	13 080	49%
2010	27 485,10	10 408	38%	13 382	49%
2011	28 538,20	10 785	38%	13 792	48%
2012	28 996,60	11 038	38%	14 000	48%
2013	30 351,90	11 277	37%	14 453	48%
2014	32 804,70	12 136	37%	15 542	47%
2015	34 965,20	12 507	36%	16 156	46%
2016	36 206,70	13 033	36%	16 762	46%
2017	39 274,80	14 303	36%	18 283	47%
2018	43 386,40	15 746	36%	20 193	47%
2019	47 664,90	17 678	37%	22 660	48%
2020	48 411,50	17 714	37%	22 842	47%

A fővárosban lakók jövedelmi helyzete is kedvezőbb az ország más településein élők jövedelmi viszonyaihoz képest. A budapesti székhelyű munkáltatóknál alkalmazottak nettó átlagkeresete 2021-ben 359.675 forint volt, miközben az e tekintetben legjobb adattal rendelkező Győr-Moson-Sopron megyében 308.516 forint, a legalacsonyabb értéket felmutató Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 201.717 forint volt a nettó átlagkereset.⁹

Ezen adatok fényében akár helytállónak is tűnhet az a kormányzati kommunikációban rendszeresen hangoztatott állítás, miszerint Budapest gazdag város. Azonban Budapest gazdasági potenciáljához képest megdöbbentően alacsony a Budapest Főváros Önkormányzata számára rendelkezésre álló erőforrások mértéke. Holott a Fővárosi Önkormányzat feladat- és hatáskörébe tartozik a Budapest és agglomerációja gazdasági teljesítményének háttérét adó legköltségesebb infrastruktúrák (közösségi közlekedés, fővárosi jelentőségű közutak, hidak, felüljárók, víz- és csatornarendszer, árvízvédelmi rendszer, közvilágítás stb.) fenntartása és fejlesztése.

Magyarországon jelentős mértékű, 40 %-ot meghaladó az újraelosztás mértéke.¹⁰ Az újraosztott nemzeti jövedelem döntő hányadát a központi kormányzat költi el. A központi kormányzat kiadásainak GDP-hez viszonyított aránya 2000-2010 között 30-35 % között mozgott, majd ezt követően emelkedésnek indult, így 2021-re elérte a 39 %-ot. Mindez azt jelenti, hogy a központi kormányzat kiadásai a 2010-es 9.037,6 milliárd forintról 2021-re 21.305,6 milliárd forintra nőtt.¹¹

Miközben az elmúlt évtizedben a központi kormányzat kiadásai több mint megduplázódtak, addig a Fővárosi Önkormányzat éves költségvetési kiadása 2010-ig évről évre mindössze a GDP 1,6 %-a körüli összeget tett ki. A 2010-es kormányváltást követően ez az egyébként sem magas arány még tovább csökkent, 2021-ben Fővárosi Önkormányzat éves költségvetési kiadása már csupán a magyarországi GDP 0,6 %-át érte el. A 2010. évi 423 milliárd forinttal szemben a 2021-ben már csak 317,9 milliárd forintot tettek ki a Fővárosi Önkormányzat költségvetési kiadásai. Tehát miközben Budapesten és vonzáskörzetében termelődik meg Magyarország nemzeti össztermékének nagyon jelentős hányada, addig az ennek alapját képező infrastruktúra és közszolgáltatások fenntartására és fejlesztésére az itt megtermelt jövedelem töredéke jut csupán. Mindezt szemléletesen mutatja az alábbi diagram,

⁹ https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0176.html

¹⁰ Az újraelosztási hányadról lásd az Állami Számvevőszék „Az állam mérete, a centralizációs ráta, az újraelosztási ráta alakulása, az állam által folytatott adópolitika hatása a versenyképességre, valamint az anticiklikus gazdaságpolitika alakulására 2020 november” című elemzés 12 oldalát.

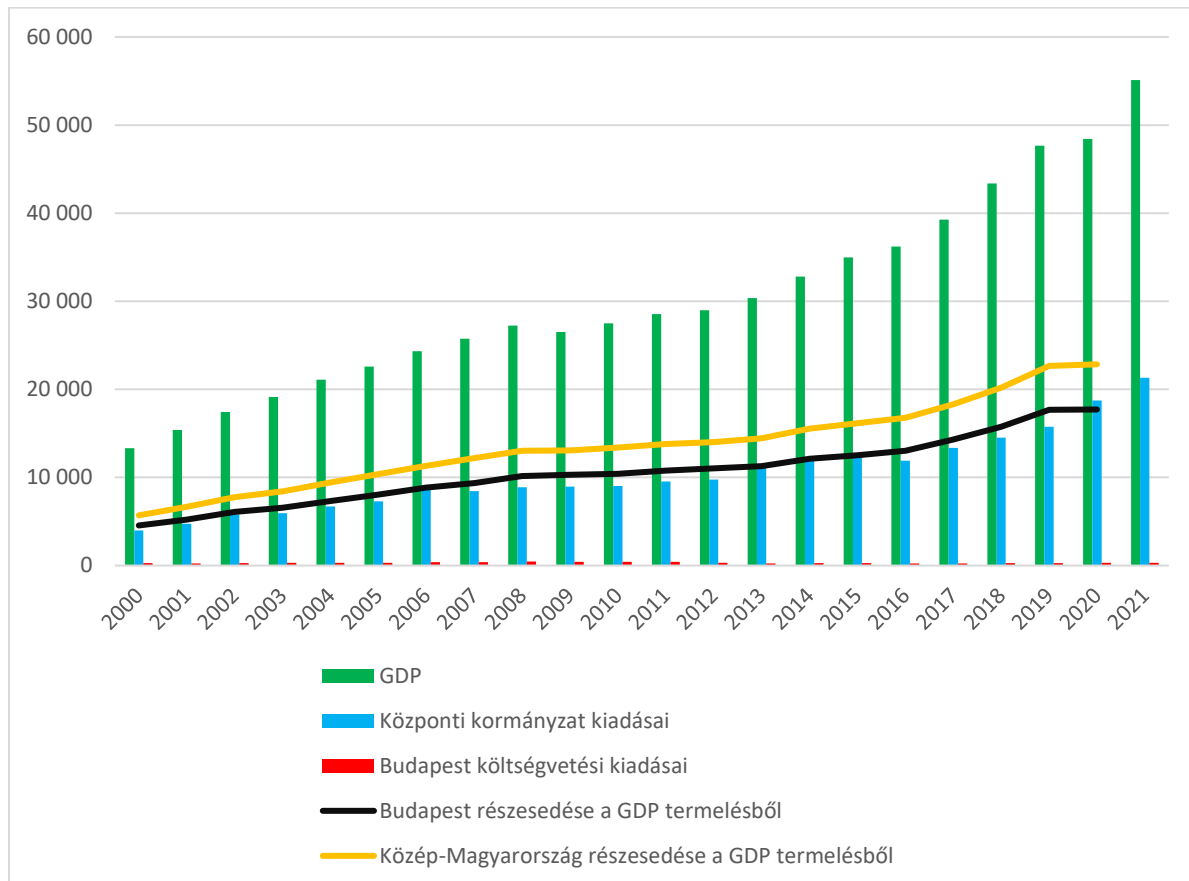
https://www.aszshirportal.hu/storage/files/files/elemezések/2020/allam_merete_20201209.pdf?download=true

¹¹ a kormányzati kiadásokat lásd a Központi Statisztikai Hivatal honlapján:

https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0017.html;

melynek oszlopairól leolvasható, hogy míg a központi kormányzat kiadásai a GDP-vel együtt mozogva dinamikusan emelkedtek, addig a Fővárosi Önkormányzat költségvetési kiadásai szinte kimutathatatlanok. A diagramban található görbék pedig látványosan mutatják, milyen mértékben járul hozzá a főváros a nemzeti jövedelemhez.

Magyarország bruttó hazai termékének (GDP), a kormányzati bevételeknek, valamint a Fővárosi Önkormányzat költségvetési kiadásainak összevetése Budapest és a Közép-Magyarország régió GDP termeléséből való részesedésével (milliárd forintban)¹²

A 2021. évi költségvetési kiadási főösszeg (317,9 milliárd forint) tehát nemhogy nem éri el, de jelentősen alulmarad a 2010. évi adatnak (423 milliárd forint)! Ez a pénzromlás üteme miatt a 2010-es években végrehajtott adósságkonszolidáció és egyes közfeladatok államosítása (oktatás, egészségügy stb.) ellenére is a finanszírozási helyzet jelentős romlásaként értékelhető. Az évtizedes rendszerszerű alulfinanszírozottság következtében a fővárosi infrastruktúra drámai mértékben elavult. Emiatt a szolgáltatási színvonal egyre alacsonyabb, miközben az üzemben tartási költségek folyamatosan nőnek, ördögi körbe zárva a Fővárosi Önkormányzatot, aminek az iparűzési adó az egyetlen érdemi

¹² A grafikonban szereplő adatok a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett éves GDP adatból (lásd a 5. lábjegyzet);

a kormányzati kiadásokat lásd: https://www.ksh.hu/stadat_files/gdp/hu/gdp0017.html;

a Fővárosi Önkormányzat tárgyévi költségvetés végrehajtásáról szóló rendeleteinek 2.

táblázatában/mellékletében feltüntetett költségvetési kiadási főösszegeken alapulnak (Lásd: 22/2001. (V. 10.), 30/2002. (V. 28.), 26/2003. (V. 30.), 32/2004. (VI. 23.), 32/2005. (V. 20.), 27/2006. (V. 18.), 24/2007. (V. 15.), 24/2008. (V. 14.), 23/2009. (V. 11.), 18/2010. (V. 20.), 29/2011. (V. 12.), 35/2013. (V. 10.), 19/2014. (V. 19.), 23/2015. (V. 14.), 16/2016. (V. 18.), 9/2017. (V. 25.), 18/2018. (V. 30.), 20/2019. (V. 30.), 6/2020. (VI. 5.), 22/2021. (V. 28.), 16/2022. (VI. 9.)

bevételi forrása. Mindez leglátványosabban a fővárosi közösségi közlekedés helyzetén mutatkozik meg.

Ennek a következményét láthatjuk a Bizottság által vizsgált beruházások kapcsán is. Ezek indokoltsága tekintetében jellemzően konszenzus volt, azonban a saját forrása hiánya miatt sok esetben már az előkészítés során az optimálistól messze eső kényszerpályára kerültek, mert szinte kizárólag kölcsönből, PPP konstrukció keretében vagy kormányzati, illetve uniós támogatásokból valósulhattak meg (Rácfürdő, Bálna, elektronikus jegyrendszer, M3 metró felújítása, M4 metró építése, Biodóm).

4.2. A központi kormányzat döntő befolyása a Fővárosi Önkormányzat működésére

A rendszerszintű alulfinanszírozottság és ekként a saját források hiányának következménye, hogy a központi kormányzat döntő befolyással bír a Fővárosi Önkormányzat beruházásaira és működésére. A főváros választott vezetői helyett lényegében végső soron a Kormány dönt arról, hogy mely infrastrukturális beruházások valósulhatnak meg Budapesten. Ez nemcsak a központi költségvetésből finanszírozott, hanem az Európai Unió fejlesztési programjainak keretében megvalósuló beruházásokra is igaz. E projektek nagyságrendje ugyanis akkora, hogy azokról az operatív programok kialakítása során a Kormány lényegében egyedileg dönt.

Erre példaként hozható fel e-jegyrendszer projekt, amelyre a Fővárosi Önkormányzat és a BKK eleinte uniós forrást remélt. A Kormány azonban korábbi ígérek ellenére végül az e-jegyrendszer kialakítását nem szerepeltette az uniós támogatásban részesülő projektek között. Így a BKK az Európai Beruházási és Fejlesztési Banktól volt kénytelen hitelt felvenni, ami utóbb a projekt kudarcához vezető egyik alapvető kiváltó oknak bizonyult.

A végső finanszírozási kérdések meghatározása révén végső soron a Kormány döntésén múlt az is, hogy az M3 metró vonalára nem új szerelvényeket vásárolt a BKV, hanem a meglévő szovjet/orosz metrókocsik felújítása valósult meg. Döntött arról is, hogy a Fővárosi Önkormányzat vezetése ugyan lobbizott azért, hogy az M3 vonalára új metrókocsik vásárlásához a Kormány biztosítson hazai költségvetési vagy uniós finanszírozást. A Kormány azonban csupán a meglévő szovjet/orosz metrókocsik felújításához szükséges hitelfelvételre adott engedélyt és nyújtott kezességvállalást. Erről Tarlós István főpolgármester a következők szerint tájékoztatta a Fővárosi Közgyűlést: *„Az, hogy felújítás legyen, ne pedig új szerelvények, a következőképpen dőlt el: új szerelvényeket csak uniós támogatás segítségével tudnánk vásárolni, ebben kormánydöntés volt szükséges, a kormány döntötte el, ez a kormányhatározatban benne is van, hogy az új szerelvények vásárlása, illetve a felújítás közül az egyébként lényegesen olcsóbb felújítást választja, tehát így dőlt el a dolog.”¹³*

A Kormány fővárosi projektek feletti kézivezérlésének talán legkirívóbb példája az állatkerti biodóm ügye. A Fővárosi Állat- és Növénykert által megálmodott irreális nagyságrendű beruházás megvalósításáról lényegében a Kormány döntött. Erre dr. Kozó László, Fővárosi Állat- és Növénykert akkori operatív igazgatója a következők szerint emlékezett vissza a bizottsági meghallgatásán: *„Persányi professzor úr, amikor a Kormány elé terjesztette ezt a verziót, akkor 2 variációt mutatott be a Kormány előtt. Egy rész variációt 16.000.000.000-ért és egy teljes variációt 25.000.000.000-ért. A miniszterelnök úr a 25 milliárdos mellé tette le a voksát, hogy ezt építse meg, építtesse meg az állatkert.”*

¹³ A Fővárosi Közgyűlés 2014. augusztus 25-i ülésének jegyzőkönyve 27. o.

4.3. A realitásoktól elrugaszkodott, grandiózus, víziószerű beruházási célok kitűzése.

A vizsgált beruházások alapján rendszerszintű problémaként azonosítható a pénzügyi és műszaki kockázatok alábecslése, valamint a későbbi üzemeltetési szempontok értékelésének elmaradása. A lényegében nulla pénzügyi mozgástér és a külső finanszírozóktól való totális függés ellenére a Fővárosi Önkormányzat több olyan beruházást is megindított, ami a világ élvonalába tartozó vagy némely esetben egyedülálló fejlesztések megvalósítását célozta.

Ilyen tekinthető a grandiózus, egymást sűrűn követő állomások között önvezető szerelvényekkel közlekedő, ultramodern M4 metróvonal megépítése. Ez a projekt úgy vitte el a közlekedési fejlesztésekre költendő források döntő részét, hogy a lényegesen nagyobb kapacitással működő, az ország legforgalmasabb vasútvonalának tekinthető M3 metróvonal égetően szükséges felújításának előkészületei érdemben meg sem kezdődtek.

Az éppen csak felálló BKK Zrt. pedig a világon egyedülálló, addig élesben sehol nem alkalmazott technológián alapuló e-jegyrendszert akart kiépíteni úgy, hogy ehhez sem forrása, sem műszaki, informatikai tudása, sem projektmenedzsment tapasztalata nem volt. Ennek következménye több milliárd forint hitelből származó pénzforrás elszórása lett anélkül, hogy bármilyen új szolgáltatás elindult volna.

A reális számításokat nélkülöző, nagyratörő álmok hajszolásának minden budapesti polgár számára jól látható monumentális példája az állatkerti biodóm üresen tátongó épülete. A Fővárosi Állat- és Növénykert vezetői a világon egyedülálló méretű és összetettséggű biodómot álmodtak a Városligetbe úgy, hogy a megvalósításhoz szükséges személyi, szervezeti és pénzügyi feltételek teljes mértékben hiányoztak. A Kormány és a Főváros hiába öntött közel 38 milliárd forintot a beruházásba, a biodóm készülsége ma még messze van attól, hogy látogatókat fogadjon. Befejezése pedig a Fővárosi Önkormányzat saját bevételeiből belátható időn belül semmi esély nem látszik.

Az ilyen nagyvolumenű és nagyívű beruházások esetében az ismeretlen tényezők nagy száma miatt a költségek radikális megemelkedésének nagy a kockázata, amit számtalan hazai és nemzetközi példa támaszt alá. Az elérhető legmagasabb szolgáltatási szintre való törekvés ugyan legitim cél a mindenkori fővárosi vezetés részéről, azonban a Fővárosi Önkormányzat körülményeire figyelemmel e kockázatok minimalizálására törekvés, és az üzemeltetési költségek alacsonyan tartása alapvető követelmény.

4.4. Pénzügyi tartalékok elégtelensége

A beruházások megcsúszásához, rosszabb esetben ellehetetlenüléséhez vezető további tényező az előző pontokkal szoros összefüggésben a pénzügyi tartalékok elégtelensége.

A 4.1. pontban ismertetett költségvetési feltételek miatt a Fővárosi Önkormányzat ugyanis minimális saját forrással indította meg a vizsgált nagyívű beruházásait. Az önkormányzati forrás nemhogy a beruházásokhoz szükséges tőkére, de jellemzően az elvárható mértékű tartalék képzésére sem volt elegendő, miközben az év közben felmerülő rendkívüli kiadások finanszírozására eleve kevés mozgástér állt a mindenkori városvezetés rendelkezésére. Ennek ellenére az előző pontban ismertetettek szerint a Fővárosi Önkormányzat tipikusan olyan nagyságrendű és műszaki tartalmú beruházásokba fogott bele, amiknél a költségek emelkedésének vagy a projekt időbeni elhúzódásának kifejezetten nagy volt a valószínűsége. Amikor e kockázatok végül bekövetkeztek tartalék és költségvetési mozgástér hiányában a Fővárosi Önkormányzat teljesen kiszolgáltatott helyzetbe került. Ilyen esetekben a projektek előrehaladása a külső finanszírozók belátásán és döntésein múlik, a felvetődő nehézségek kezelésére a Fővárosi Önkormányzatnak érdemi eszköze nincs.

Többek között ez a körülmény akasztotta meg hosszú ideig az M4 metró építését, és játszott közre az e-jegyrendszer projekt bukásában. Ez az egyik oka, hogy üresen áll a csaknem teljesen felújított Rácfürdő és a szerkezetileg kész Biodóm épülete.

4.5. A beszerzési tenderkiírások sok esetben nem garantálták az ajánlattevő által letett műszaki konstrukció vagy a szakmai alkalmasság megfelelő értékelését.

A vizsgált beruházások egy részénél megállapítható, hogy a beszerzési tenderkiírások nem garantálták az ajánlattevő által javasolt műszaki konstrukció vagy a szakmai alkalmasság megfelelő értékelését. Az e-jegyrendszer esetében a nyertes ajánlattevő szakmai alkalmassága tekintetében a beruházásért felelő BKK Zrt-nek már az első pillanattól kezdve komoly aggályai voltak. A patkánymentesítés ellátására 2019-ben lefolytatott közbeszerzésen nyertes ajánlattevő számára pedig az első hónapokban súlyos nehézséget jelentetett a feladat ellátása. A Combino villamosokat és a felújított M3 szerelvényeket pedig az eredetileg beadott ajánlatoktól lényegesen eltérő műszaki tartalommal, határidőn túl szállították le a gyártók. A körülmények a beszerzések szakmai előkészítésének, illetve a beadott ajánlatok értékelésének hiányosságait jelzik.

4.6. Elégtelen politikai vezetői felügyelet a fővárosi beruházások előkészítése és menedzselése felett

Az utóbb problémásnak bizonyult beruházások megindítását rendszerint nagy többséggel hagyta jóvá a Fővárosi Közgyűlés annak ellenére, hogy a képviselőknek mind a Főváros Önkormányzat pénzügyi mozgásterének rendkívül szűk voltával, mind az előterjesztett beruházási tervek túlságosan ambíciózus tartalmával tisztában kellett lenniük.

Az előre látható kockázatok ellenére a kérdéses beruházások szoros nyomon követésének igénye sem a Fővárosi Közgyűlés, sem a mindenkori városvezetés részéről nem vetődött fel igényként. A beruházások rendszerint az engedélyokiratok évenkénti felülvizsgálatakor kerülnek a Fővárosi Közgyűlés elé, amikor a rutinszerű kisebb beruházások és a több milliárd forint bekerülési értékű összetett projektek egy előterjesztésben kerülnek bemutatásra. A folyamatban lévő nagyberuházásokkal csak az újabb forrásigények felvetődésekor foglalkozik érdemben a Fővárosi Közgyűlés és annak bizottságai, vagy amikor már a projektek súlyos vagy végzetes elakadása megtörtént.

Emiatt indokolt a nagyobb volumenű, összetett projektek nyomon követési rendszerének kialakítása, a Főpolgármesteri Hivatal erősebb és rendszerszintű felügyeletének biztosítása a mindenkori városvezetés rendszeres tájékoztatása mellett.

III. Részjelentések

1. A Budapest patkánymentességének fenntartására 2018-ban kiírt közbeszerzési eljárás

A fejezetben alkalmazott rövidítések:

- Bábolna Bio: Bábolna Bio Kártevőirtó és Szolgáltató Kft.
- BFKH: Budapest Főváros Kormányhivatala
- KDB: Közbeszerzési Döntőbizottság
- KDB határozata: Közbeszerzési Döntőbizottság D.239/31/2018. ikt. számú határozata
- Kúria ítélete: a Kúria Kfv.II.38.329/2019/9. számú ítélete
- Fővárosi Törvényszék első ítélete: a Fővárosi Törvényszék 107.K.700.797/2018/44. számú ítélete
- Fővárosi Törvényszék második ítélete: a Fővárosi Törvényszék 103.K.705.605/2020/14. számú ítélete
- NNK ellenőrzési jelentése: a Nemzeti Népegészségügyi Központ 21613-2/2019/JIF számú ellenőrzési jelentése
- RNBH Konzorcium: Rovért Rovar- és Rágcsálóirtó Kft., Növényvédő és Kártevőirtó Kft., Bogármérnökség Kft., Hygienia Kártevőirtó és Szolgáltató Kft. közös ajánlattevők

1.1. A vizsgálat elrendelésére okot adó körülmények

A Fővárosban 2018-at megelőzően több évtizeden keresztül a Bábolna Bio Kft. végezte sikeresen a patkánymentesítést és a patkánymentesség fenntartását, világszínvonalon. A szolgáltatásra 2018. március 11-ig volt szerződése az Önkormányzattal. A 2017. december végén kiírt közbeszerzési eljárást három alkalommal kellett módosítani, a Bábolna Bio-val pedig – mivel az eljárást nem sikerült a fordulónapig lebonyolítani – szerződést hosszabbítani június 30-ig. A Fővárosi Önkormányzatot az eljárásban Fővárosi Közbeszerzési Kft. képviselte, az eljárást ő bonyolította le. Az eljárásnak végül 2018. június 25-én született eredménye, a nyertes ajánlattevő az RNBH Konzorcium lett. A Bábolna Bio jogorvoslattal élt.

Az RNBH Konzorciummal – a folyamatban lévő jogorvoslati eljárás ellenére, a jelentős közérdek miatt a KDB jóváhagyásával – 2018. július 19-én kötött szerződést az Önkormányzat 2022-ig (évi kb. 260 millió forintos vállalkozói díjjal); a szolgáltatás a következő napokban indult újra. A lakossági patkányészlelések nyáron és ősszel megszorodtak, a BFKH október végén jelzéssel élt, amely szerint a megnövekedett fertőzöttség miatt intenzív patkányirtási program megkezdése indokolt. A Fővárosi Közgyűlés 2018. december 12-i ülésén 650 millió forintos keretösszeget szavazott meg az intenzív patkányirtási programra. Az RNBH Konzorcium szerződését 2019. április 30-i Közbeszerzési Bizottsági jóváhagyással módosította, ennek keretében körülbelül 300 millió forint értékben rendelt meg intenzív irtási szolgáltatást az Önkormányzat. 2019 decemberére az NNK jelentése és az észlelések alapján is jelentősen csökkent a rágcsálóállomány.

A Bábolna Bio jogorvoslati kérelmét a KDB elutasította, ezt követően a vállalat bírósághoz fordult, amely neki adott igazat. A KDB a Kúrián élt felülvizsgálati kérelemmel. A jogorvoslati eljárás végén a bíróság jogerősen kimondta, hogy az Önkormányzat két tekintetben jogellenesen járt el a pályázatok

bírálata során, azonban – az azóta teljesezésbe ment szerződés miatt – egyéb jogkövetkezményt megállapítani nem tudott.

Az Önkormányzat 2020 második felében újabb közbeszerzési eljárást írt ki és bonyolított le, alapvetően megváltozott szakmai koncepció mentén. Ennek nyertese szintén az RNBH Konzorcium lett. A fennálló szerződést 2021. márciusában a felek közös megegyezéssel megszüntették és az új eljárás szerint új szerződést kötöttek. A fővárosi patkányhelyzet 2019-től fokozatosan a korábbi szinthez közelített.

1.2. Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratok

- A Fővárosi Közgyűlés és bizottságai üléseire benyújtott előterjesztések és az ülésekről készített jegyzőkönyvek.
- A Bábolna Bio mint kérelmező, illetve felperes által megindított jogorvoslati eljárásban, közigazgatási perekben, valamint a felülvizsgálati eljárásban keletkezett ítéletek
- Közérdekű adatigénylésekre érkezett válaszok a Bábolna Bio által megküldve
- Az ügy szakmai és jogi összefoglalását tartalmazó, a Bábolna Bio által készített dokumentumok
- Az RNBH Konzorcium írásbeli nyilatkozata a bizottsági meghallgatásra reagálva
- Az NNK ellenőrzési jelentése

1.3. A vizsgálat tárgyát képező ügy kronológiája és főbb tényei

- **2013. március 11.: Vállalkozási szerződés a Bábolna Bio és a Fővárosi Önkormányzat között.**

A vállalkozási szerződés tárgya: „A Főváros patkánymentes állapotának fenntartása”

A vállalkozási szerződés lejárt: 2018. február 28.

- **2017. november 9.: A Fővárosi Közgyűlés Közbeszerzési Bizottsága nyílt, uniós eljárási rend szerinti közbeszerzés megindítását hagyja jóvá.¹⁴**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést a Fővárosi Közbeszerzési Kft. nyújtotta be.

Az előterjesztés tárgya: „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása 2018-2022. évekre”

A döntés 7 „igen” szavazattal, egyhangúlag született meg.

Az alkalmassági követelményeknél elő volt írva egyebek mellett, hogy az ajánlattevő részletesen mutassa be a patkánymentességre vonatkozó korábbi tevékenységét, és az arra vonatkozó adatokat, kezelt terület nagyságát, ott élő lakosság számát, azzal, hogy „[h]a az igazolás/nyilatkozat szerinti szerződés tárgya bővebb, mint a közbeszerzés tárgya, akkor meg kell adni a közbeszerzés tárgyára vonatkozó részösszeget/mennyiségi adatot/műszaki tartalmat.”

Alkalmassági követelmény volt ez alapján, hogy a szerződéskötést megelőző 3 évben összesen (legfeljebb 3 szerződésben) legalább 300.000 lélekszámú város vagy 390 km² terület, minden felszíni és felszín alatti objektumában végezze az ajánlattevő a tevékenységet.

Az ajánlattétel és a szerződéskötés időpontjában is igazolni kellett továbbá, hogy a nyertes az adott pillanatban rendelkezik a szükséges irtási technológiákkal.

Az előterjesztésben foglalt javaslatot elfogadva a Bizottság az alábbi határozatot hozta:

- **94/2017.(11.09.)** A Fővárosi Közgyűlés Közbeszerzési Bizottsága úgy dönt, hogy „a Fővárosi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 53/2014. (XII. 12.) Főv. Kgy. rendelet 6.

¹⁴ Forrás: az ülés jegyzőkönyve

számú melléklet Közbeszerzési Bizottság alcím 3.1.1., 3.1.2. pontjai alapján átruházott hatáskörben a „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása 2018-2022. évekre” tárgyú, uniós eljárási rend szerinti nyílt közbeszerzési eljárásban a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény alapján úgy dönt, hogy: 1.) hozzájárul a közbeszerzési eljárás Kbt. 81. § (1) bekezdés szerinti indításához és jóváhagyja a melléklet szerinti ajánlati felhívás és a további Közbeszerzési Dokumentumok tervezetét azzal, hogy felkéri a főpolgármestert, hogy a közzététellel kapcsolatos intézkedések megtételéről, valamint szükség szerint a határidők jogszabály szerinti aktualizálásáról gondoskodni szíveskedjen.”

- **2017. december 20.: Felhívás a közbeszerzési eljárás megindulásáról az Európai Unió Hivatalos Lapjában, 2017/S 244-509820 számon.**¹⁵
- **2018. január 17.: A Fővárosi Közgyűlés Közbeszerzési Bizottságának döntése a fennálló vállalkozási szerződés meghosszabbításáról 2018. április 30-ig.**¹⁶

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést a Fővárosi Közbeszerzési Kft. nyújtotta be.

Az előterjesztés tárgya: „A Főváros patkánymentes állapotának fenntartása” tárgyban Budapest Főváros Önkormányzata és a Bábólna Bio Kártevőirtó Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság között 2013. március 11. napján létrejött vállalkozási szerződés – döntés a szerződés teljesítési határidejének módosításáról

A döntés 7 „igen” szavazattal, egyhangúlag született meg.

Az előterjesztés rögzítette, hogy „[m]egrendelő előzetes becslése alapján a „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása 2018-2022. évekre” tárgyú közbeszerzési eljárás eredményeként előreláthatólag **legkésőbb 2018. április hónap végén kerül sor szerződéskötésre;**

[...]

a fentiekben foglaltakra tekintettel – annak érdekében, hogy Megrendelő jogszabályban meghatározott feladatellátása folyamatosan biztosított legyen - az Alapszerződés időbeli hatályának meghosszabbítása 2018. április 30. napjáig, a jelen Módosítás 2. pontjában foglaltak szerint szükséges.”

Az előterjesztésben foglalt javaslatot elfogadva a Bizottság az alábbi határozatot hozta:

- **5/2018.(01.17.)** A Fővárosi Közgyűlés Közbeszerzési Bizottsága úgy dönt, hogy „a Fővárosi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 53/2014. (XII.12.) Főv. Kgy. rendelet 6. sz. melléklet 3. Közbeszerzési Bizottság alcím 3.3. pontjának felhatalmazása alapján, átruházott hatáskörben – úgy dönt, hogy: 1. jóváhagyja „A Főváros patkánymentes állapotának fenntartása” tárgyban 2013. március 11. napján létrejött vállalkozási szerződés módosítását az előterjesztés 1. sz. melléklete szerinti tartalommal, egyben felkéri a Főpolgármestert a szerződésmódosítás aláírására.”
- **2018. január 24.: A közbeszerzési felhívás 1. számú módosításának megjelenése az Európai Unió Hivatalos Lapjában, 2018/S 016-033419 számon.**¹⁷
- **2018. február 26.: A közbeszerzési felhívás 2. számú módosításának megjelenése az Európai Unió Hivatalos Lapjában, 018/S 016-072509 számon.**¹⁸
- **2018. március 8.: A Fővárosi Közgyűlés Közbeszerzési Bizottságának döntése az ajánlattételi felhívás módosításáról és a határidők módosításáról.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést a Fővárosi Közbeszerzési Kft. nyújtotta be.

¹⁵ forrás: KDB határozata, 1. oldal.

¹⁶ Forrás: az ülés jegyzőkönyve

¹⁷ forrás: KDB határozata, 2. oldal.

¹⁸ forrás: uo.

Az előterjesztés a Bizottság zárt ülés keretében tárgyalta.

Az előterjesztés tárgya: „Javaslat a „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása 2018-2022. évekre” tárgyú, Kbt. Második Része szerinti uniós nyílt közbeszerzési eljárást indító ajánlati felhívás és az egyéb közbeszerzési dokumentumok módosítására”

Az előterjesztésben foglalt javaslatot elfogadva a Bizottság az alábbi határozatot hozta:

- **19/2018.(03.08.)** A Fővárosi Közgyűlés Közbeszerzési Bizottsága úgy dönt, hogy „a Fővárosi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 53/2014. (XII. 12.) Főv. Kgy. rendelet 6. számú melléklet Közbeszerzési Bizottság alcím 3.1.1., 3.1.2. pontjai alapján átruházott hatáskörben az „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása 2018-2022. évekre” tárgyú, Kbt. 81. § szerinti uniós, hirdetmény feladásával induló, nyílt közbeszerzési eljárásban a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény alapján úgy dönt, hogy: 1.) hozzájárul az ajánlati felhívás és közbeszerzési dokumentumok módosításához a Kbt. 55.§ (1)-(2) bekezdéseinek megfelelően és jóváhagyja a melléklet szerinti módosított ajánlati felhívás és közbeszerzési dokumentumok tervezetét azzal, hogy felkéri a főpolgármestert, hogy a módosított dokumentumok megküldésével kapcsolatos intézkedések megtételéről, valamint szükség szerint a határidők aktualizálásáról, így az ajánlattételi határidő megfelelő módosításáról gondoskodni szíveskedjen.”
- **2018. március 14.: A közbeszerzési felhívás 3. számú módosításának megjelenése az Európai Unió Hivatalos Lapjában, 2018/S 051-113685 számon.**¹⁹
- **2018. március 27.: A közbeszerzési felhívásra beérkezett ajánlatok bontása.**

A felhívásra az alábbi három ajánlat érkezett:

- 1) Roxin-Alfa Kft. – Roxin Group Kft. közös ajánlattevők
- 2) Bábolna Bio
- 3) RNBH Konzorcium

Az ajánlatok bontását azok kiértékelése és többkörös hiánypótlás követte.

- **2018. június 25.: A Fővárosi Közgyűlés Közbeszerzési Bizottsága tárgyalja a közbeszerzési eljárás lezárásáról szóló döntést.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést a Fővárosi Közbeszerzési Kft. nyújtotta be.

Az előterjesztés a Bizottság zárt ülés keretében tárgyalta.

Az előterjesztés tárgya: „Javaslat a „Főváros patkánymentes állapot fenntartása 2018-2022. évekre vonatkozóan” tárgyú uniós nyílt közbeszerzési eljárásban az eljárás lezárását jóváhagyó döntés kérésére”

Az előterjesztésben foglalt javaslatot elfogadva a Bizottság az alábbi határozatot hozta:

- **76/2018. (06. 25.):** A Fővárosi Közgyűlés Közbeszerzési Bizottsága „- a Fővárosi Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 53/2014. (XII. 12.) Főv. Kgy. rendelet 6. számú melléklet Közbeszerzési Bizottság alcím 3.1.5. pontja alapján átruházott hatáskörben - a „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása 2018 -2022. évekre vonatkozóan” tárgyú uniós nyílt eljárásban a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény alapján úgy dönt, hogy:
 1. érvényessé nyilvánítja az alábbi ajánlattevők ajánlatát: RNBH Konzorcium [...] Bábolna Bio Kártevőirtó és Szolgáltató Kft. [...] Roxin Alfa – Roxin Group Kft.
 2. a tárgyi közbeszerzési eljárást érvényesnek nyilvánítja és annak nyerteseként az RNBH Konzorciumot 17 085 000 azaz tizenhétmillió nyolcvanötezer nettó forint ajánlati árral és 1000 összpontszámmal jelöli meg.”

¹⁹ forrás: uo.

A Bizottság döntését követően az összegezés még ugyanazon a napon meg lett küldve az ajánlattevőknek.²⁰

- **2018. július 2.: A Bábolna Bio betekint az eljárás irataiba.**²¹
- **2018. július 3 és 18.: A Bábolna Bio jogorvoslati kérelmet, majd ahhoz hiánypótlást nyújt be a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz az ajánlatkérővel szemben.**

A Bábolna Bio mint kérelmező a jogorvoslati kérelme hiánypótlásában fejti ki azt az összesen 6 „kérelmi elemet”, amelyekről a teljes későbbi jogi eljárás szólni fog. Mivel a jogi eljárásban született döntések ezekre a sérelmi elemekre olykor tartalmilag, olykor csupán szám szerint megjelölve hivatkoznak, a teljes körű megértés érdekében e helyen érdemes a kérelmi elemeket teljes terjedelmükben rögzíteni.²²

A kérelmi elemekkel kapcsolatban az ellenérdekű felek és a Bábolna Bio között – a KDB előtti eljárás keretében – intenzív értelmezésbeli vita, szakmai és jogi érvelés folyt, amelyet terjedelmi okokból nem közlünk; az a peres iratokból ismerhető meg.²³

Az 1. kérelmi elem:

A szerződés teljesítésére való alkalmasságot az ajánlattevőknek az ajánlati felhívás III.1.3) M1. pontja szerint legfeljebb három olyan referenciával kellett igazolniuk, ami alátámasztja, hogy az ajánlattevő az ajánlati felhívás feladásától visszafelé számított 3 évben összesen 300.000 lélekszámú város teljes területére vagy 390 km² területre kiterjedő, a település/terület valamennyi felszíni és felszín alatti objektumára kiterjedő, legalább 12 hónapon keresztül teljesített patkánymentes állapot fenntartására vonatkozó szolgáltatási tevékenységet végzett. Ajánlatkérő rögzítette továbbá, hogy amennyiben az igazolás/nyilatkozat szerinti a szerződés tárgya bővebb, mint a közbeszerzés tárgya, akkor meg kell adni a referenciaigazolásban a közbeszerzés tárgyára vonatkozó részösszeget/mennyiségi adatot/műszaki tartalmat.

Ajánlatkérő a nyertes közös ajánlattevők részére a fenti körben hiánypótlási felhívást küldött ki, melyben azt rögzítette, hogy a benyújtott referenciákból nem állapítható meg az, hogy azok valamennyi felszín és felszín alatti objektumra kiterjednek-e.

Kérelmező az iratbetekintés során megállapította, hogy e felhívásnak a közös ajánlattevők eleget tettek, ugyanakkor a benyújtott referencia igazolások közül az alábbi három ebben a formában sem felel meg az ajánlatkérő fenti követelményeinek.

Az érintett referenciaigazolások és az azokban foglalt, a végzett szolgáltatás tárgyára vonatkozó leírások a következők:

Miskolc Megyei Jogú Város: (Bogármérnökség Kft.)

Miskolc megyei jogú város közigazgatási határán belül, telephelyeken, közterületen rovar kártevő irtás, patkánymentes állapot fenntartása, rágcsáló kártevők elleni védekezés/mentesítés. A munkavégzés kiterjed a terület valamennyi felszíni és felszín alatti objektumára.

A referencia tárgya a fentieknek megfelelően a jogorvoslati kérelemmel érintett közbeszerzés tárgyát (Gelölve) lényegesen meghaladó szerződéses tárgyat rögzít, így az alkalmatlan arra, hogy abból a patkánymentes állapot fenntartása tárgyú tevékenység szerződéses ellenértéke megállapítható legyen és tételesen ütközik az ajánlatkérőnek a közbeszerzés tárgyánál bővebb tárgyú referenciaigazolásra vonatkozó előzőekben kiemelt előírásával.

²⁰ forrás: KDB határozata, 20. oldal.

²¹ forrás: uo.

²² uo. 20-24. oldal

²³ uo. 24-38. oldal

Ezen túlmenően a referencia igazolás alapján az állapítható meg, hogy a patkánymentes állapot fenntartása tárgyú tevékenység nem terjedhet ki a terület valamennyi felszíni és felszín alatti objektumára, mert a tevékenység tárgyában a közigazgatási határon belül a telephelyek és a közterületek kerültek nevesítésre.

Kérelmező álláspontja szerint ajánlatkérő a Kbt. 71. § (1) bekezdésében foglaltak megsértésével elmulasztotta az alkalmasság igazolására szolgáló referencia tárgyra vonatkozó igazolás benyújtására hiánypótlás elrendelését és olyan referenciaigazolást vett figyelembe a nyertes közös ajánlattevők ajánlatának érvényessé minősítése során, ami nem felel meg az általa előírt követelményeknek és nem alkalmas arra, hogy abból a figyelembe vehető szerződéses ellenérték megállapítható legyen. Kérelmező álláspontja szerint továbbá a referencia igazolás tartalma szerint nem igazolt a munkavégzésnek az abban megjelölt terület valamennyi felszíni és felszín alatti objektumára kiterjedő volta, melyre vonatkozóan az ajánlatkérő korábban már küldött ki hiánypótlási felhívást.

Kiskunfélegyháza város: (Bogármémökség Kft.)

Kiskunfélegyháza város közigazgatási határain belül, telephelyeken, közterületen patkányirtás, patkánymentes állapot fenntartása, rágcsáló kártevők elleni védekezés/mentesítés. A munkavégzés kiterjed a terület valamennyi felszíni és felszín alatti objektumára.

Az alkalmassági követelmény alapján legalább 12 hónapon keresztül teljesített patkánymentes állapot fenntartására vonatkozó szolgáltatási tevékenység végzését kellett az ajánlattevőknek igazolniuk. A benyújtott referencia igazolások alapján 2014., 2015. és 2016. években a szerződések időtartama évenként március 1-től december 31-ig, azaz, csak 10 (tíz) hónapra vonatkoznak.

Kérelmező álláspontja fentiekén túlmenően egyező a Miskolc Megyei Jogú Város referencia igazolásával kapcsolatban leírtakkal.

Szeged Megyei Jogú Város: (Hygiénia Kft.)

Szeged Megyei Jogú Város közigazgatási határán belül, telephelyeken, közterületen rovar kártevő irtás, patkányirtás, patkánymentes állapot fenntartása, rágcsáló kártevők elleni védekezés/mentesítés. A munkavégzés kiterjed valamennyi felszíni és felszín alatti objektumra.

Kérelmező álláspontja egyező a Miskolc Megyei Jogú Város referencia igazolásával kapcsolatban leírtakkal.

A 2. kérelmi elem:

Az ajánlati felhívás 111.1.3) M2. pontja alapján a teljesítésbe bevonni kívánt szakembereknek legalább 36 hónap gyakorlattal kell rendelkezniük rezisztens rágcsáló populáció felszámolásában. Az iratbetekintés alapján a kérelmező megállapította, hogy a nyertes közös ajánlattevők ajánlatában megjelölt szakemberek önéletrajzai alapján nem állapítható meg az, hogy rezisztens rágcsáló populáció felszámolásában rendelkeznek-e 36 hónap gyakorlattal.

Az önéletrajzokban a következő tartalmú megfogalmazás található:

„Patkánymentesség fenntartására, patkányirtásra (rezisztens és irtószer ellenálló képességgel nem rendelkező) vonatkozó munkák”

A fenti szövegezés alapján annyi állapítható meg, hogy az adott szakember irányított (adott esetben részt vett) patkánymentesség fenntartására és patkányirtásra irányuló munkákat. A zárójeles rész szövegezése nem értelmezhető, nem állapítható meg, hogy a rezisztens jelző mire vonatkozik, a

szakmai gyakorlat kifejezetten e tevékenységet illetően milyen időszakra vonatkoztatható, így abból nem állapítható meg, hogy konkrétan rezisztens rágcső populáció felszámolásában rendelkezik-e a szakember 36 hónap gyakorlattal.

Kérelmező álláspontja szerint az előzőekre tekintettel ajánlatkérő a Kbt. 71. § (1) bekezdésében foglalt megsértésével elmulasztotta az alkalmasság igazolására szolgáló önéletrajzok tekintetében hiánypótlás elrendelését.

A 3. kérelmi elem:

Az ajánlati felhívás III.1.2) Pl. pontjában foglaltak szerint az ajánlattevőknek alkalmasságukat az ajánlati felhívás feladását megelőző három mérlegfordulónappal lezárt üzleti évre vonatkozó, patkánymentes állapot fenntartására irányuló tevékenységből származó nettó árbevételük 225 Mft. összeget elérő mértékével kellett igazolniuk.

A nyertes közös ajánlattevők ajánlatában foglalt nyilatkozatok alapján az alábbi összesített forgalmi adatok kerültek megjelölésre e körben:

Rovért Kft.:	29.646.861,-
Növényvédő Kft.:	131.095.749,-
Bogármérnökség:	42.925.627,-
Higiénia Kft.:	48.850.747,-
Összesen:	252.518.984,-

A fenti forgalmi adatok alapjául szükségszerűen az MI. alkalmassági követelménynek való megfelelést igazoló referencia munkákra kötött szerződések szolgálnak. A fenti a) pontban rögzítettek szerint ugyanakkor ezeknek a szerződéseknek a tárgya lényegesen bővebb a jelen jogorvoslattal érintett közbeszerzési eljárás tárgyától, így az azokban foglalt szerződéses ellenérték nem feleltethető meg a Pl. alkalmassági követelménynek való megfelelést igazoló árbevételi adatnak.

Az ajánlatkérőnek a referenciaigazolásokhoz kapcsolódó hiánypótlás szükségessége okán a P1. alkalmassági követelmény igazolására vonatkozóan benyújtott nyilatkozat tartalmi elemeinek megalapozottságát is vizsgálnia kellett volna, felvilágosításkérés keretében a Kbt. 71. § (1) bekezdésére alapítottan annak érdekében, hogy az érintett alkalmassági követelménynek való megfelelés ténylegesen vizsgálható legyen.

Ajánlatkérőnek továbbá a Kbt. 71.§ (1) bekezdésére alapítottan felvilágosítást kellett volna kérnie a nyertes közös ajánlattevőktől arra vonatkozóan, hogy a megjelölt forgalmi adatok ténylegesen a beszerzés tárgyát képező, patkánymentes állapot fenntartására irányuló tevékenységből származnak.

A 4. kérelmi elem:

Ajánlatkérő a 2. értékelési részszerzőpont a)-d) alszerzőpontja tekintetében a nyertes közös ajánlattevők szakmai ajánlatát maximális pontszámmal értékelte.

A közbeszerzési dokumentumok az érintett alszerzőpontok értékelésének módszerére vonatkozó leírásában rögzítette, hogy „A technológia rendelkezésre állását az ajánlatkérő abban az esetben fogadja el, ha a benyújtott technológiai leírás összhangban áll a közbeszerzési dokumentumok részét képező műszaki leírásban megjelölt hatályos jogszabályi rendelkezésekkel.”

A Közbeszerzési Dokumentumok részét képező műszaki leírás e körben a következőket rögzíti:

„Az alkalmazott technológia és tevékenység kialakításánál figyelembe kell vennie ajánlattevőnek a 16/2017.(VIII.7) EMMI rendeletet, amely „Az egészségügyi kártevőirtószerrel, valamint gázosítószerrel végzett tevékenység szabályairól” rendelkezik, valamint az Országos Epidemiológiai Központ 2002. szeptember 2-i keltezésű Epinfo 5. különszámaként megjelent, a

rágcsálók elleni védekezésről szóló Módszertani Levélnek a patkányirtás vonatkozásában a nagyvárosokra vonatkozó előírásait és a védekezés szakmai irányelvei tekintetében a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 39. § (1) bekezdésében hivatkozott „Tájékoztató az engedélyezett irtószerekről és az egészségügyi kártevők elleni védekezés szakmai irányelveiről” című tájékoztató előírásait.”

A nyertes közös ajánlattevők szakmai ajánlatában foglaltak alapján megállapítható, hogy a hivatkozott értékelési alszempontokban értékelt technológiák leírásában az irtószerek visszaellenőrzésekre vonatkozóan két hét került megjelölésre.

Ezzel kapcsolatban a műszaki leírásban hivatkozott - a technológia és tevékenység kialakításánál figyelembe veendő - szakmai dokumentumok a következőket rögzítik:

„Utántöltés rendszere:

Arra kell törekedni, hogy a mérgezett csalétekhez minden rágcsáló elegendő mennyiségben hozzáférhessen és abból fogyaszthasson, ezt az elfogyasztott csalétek pótlása biztosítja.

Ritmusos (pulzáló): az etetőhelyekre kitett, aránylag kis mennyiségű csalétket 3-7 naponként ellenőrizni kell és ha szükséges, ugyancsak kis mennyiségű friss csalétekkel kell pótolni. (egy-egy etetőhely csalétek igénye átlagosan 0,5 kg, de erős fertőzöttség esetén 1-2 kg is lehet." (Országos Epidemiológiai Központ Dezinsekciós és Deratizációs Osztály, Erdős Gyula és tsa., Tájékoztató az engedélyezett irtószerekről és az egészségügyi kártevők elleni védekezés szakmai irányelveiről, 2013. 122-123. oldal)

„A szerelvényekben elhelyezett mérgezett csalétek utántöltésének rendszere a következő lehet:

Ritmusos (pulzáló): második generációs, egyszeri fogyasztású véralvadásgátlók alkalmazásakor az etetőhelyekre egy-egy alkalommal aránylag kis mennyiségű (0,1-0,3 kg) csalétket kell kihelyezni. Az etetőhelyeket 3-7 naponként ellenőrizni kell és ha szükséges, folyamatosan ugyancsak kis mennyiségű friss csalétekkel kell pótolni mindaddig, amíg a fogyasztás meg nem szűnik. Egy-egy etetőhely csalétek igénye átlagosan 0,5 kg, de erős fertőzöttség alkalmával 1-2 kg is lehet." (Johan Béla Országos Epidemiológiai Központ Módszertani Levele a rágcsálók elleni védekezésről, 9. évfolyam 5. különszám 2002. 32. oldal)

A fentiek alapján megállapítható, hogy a nyertes közös ajánlattevők szakmai ajánlata az ajánlattevők által az értékelésre kerülő szakmai ajánlat részét képező technológiák tekintetében nem felel meg a műszaki leírásban előírt követelménynek a kihelyezett irtószerek ellenőrzésének időintervallumát illetően, az előírt időintervallum duplájára épülő technológiák kialakításával.

Kérelmező álláspontja szerint a fentiekre tekintettel a 2. részszerpont a)-d) alszempontjainál – feltéve, hogy az ajánlatkérő egyébként a műszaki leírásnak meg nem felelő technológia megajánlását az általa előírt követelményekkel összhangban állónak minősíti és nem állapítja meg az ajánlatnak a Kbt. 73. § (1) bekezdés e) pontja szerinti érvénytelenségét – a nyertesnek minősített közös ajánlattevők által adott igen választ az ajánlatkérő nem fogadhatta volna el és az adott alszempontokra csak 1-1 pontot adhatott volna.

Az 5. kérelmi elem:

Ajánlatkérő a 2. értékelési részszerpont a)-d) alszempontja tekintetében rögzítette, hogy az adott alszempontokra vonatkozó „igen” választ abban az esetben fogadja el, ha a benyújtott technológiai leírás tartalmazza kezelések során alkalmazandó környezeti kockázatelemzést, illetve baleset megelőzéssel kapcsolatos teendőket

Kérelmező az iratbetekintés során a nyertes közös ajánlattevők szakmai ajánlatában a fenti előírások szerinti tartalmi elemeket nem tudott azonosítani.

A 6. kérelmi elem:

Ajánlatkérő a 2. értékelési részzempont e) alszempontja tekintetében rögzítette, hogy az alszempontra vonatkozó „igen” választ abban az esetben fogadja el, ha a benyújtott technológiai leírás alapján ajánlattevő biztosítja, hogy az elhullott rágcsálók a lehető legrövidebb ideig maradjanak a közterületen. Kérelmező az iratbetekintés során a nyertes közös ajánlattevők szakmai ajánlatában erre vonatkozó leírást nem talált, így álláspontja szerint ennek az alszempontnak az értékelése során is eltért az ajánlatkérő a közbeszerzési dokumentumokban foglalt értékelési módszerétől a pontszám meghatározása során.

- **2018. július 19.: Szerződés-kötés az RNBH Konzorciummal.**
- **2018. július 23.: A szolgáltatás tényleges megkezdése.²⁴**
- **2018. október 24.: Budapest Főváros Kormányhivatalának jelzése.²⁵**

A BFKH levélben jelezte, hogy a fertőzöttség emelkedése olyan tendenciát mutat, amely a patkánymentes állapot fenntartására irányuló tevékenységen felül célzott, intenzív irtást igényel.

- **2018. december 12.: A Fővárosi Közgyűlés döntése többletforrás biztosításáról intenzív patkánymentesítésre.²⁶**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Szeneczey Balázs főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés tárgya: „Javaslat a főváros patkánymentesítéssel kapcsolatos többletfeladatokhoz szükséges forrás biztosítására”

Az előterjesztés szerint „[a] szerződés lejártát megelőzően, a feladat folyamatos ellátása érdekében a Fővárosi Önkormányzat „Budapest Főváros patkánymentes állapotának fenntartása a 2018-2022 évekre” tárgyában új közbeszerzési eljárást irt ki. A közbeszerzési eljárás lefolytatása - többek között az ajánlattevők részére küldött többszöri hiánypótlási felhívás miatt – a tervezetthez képest több időt vett igénybe, ezért annak érdekében, hogy a feladatellátás biztosított legyen, a Bábolna Bio. Kft.-vel kötött Vállalkozási Szerződés 2018. június 30. napjáig meghosszabbításra került.

A közbeszerzési eljárás 2018. június 25-én eredményesen zárult, az eljárás nyertese az RNBH Konzorcium lett. Az eljárás nyertesével azonban nem lehetett azonnal szerződést kötni, mivel a döntés ellen a Bábolna Bio Kft. - törvényes határidőn belül - 2018. július 16-án jogorvoslat iránti kérelmet terjesztett elő. Annak érdekében, hogy ne alakulhasson ki jelentős fertőzöttség, a Fővárosi Önkormányzat kérelemmel fordult Közbeszerzési Hatóság Közbeszerzési Döntőbizottságához, melyben a kiemelt közérdekre hivatkozva kérte a szerződés-kötés engedélyezését. A kérelemnek a Döntőbizottság helyt adott, így 2018. július 19-én Fővárosi Önkormányzat és az RNBH Konzorcium aláírta a Vállalkozási Szerződést, melyben a feladat ellátására a főváros 2018-2022-ig évente 260.375.400 Ft-ot biztosított.

Fenti eljárás miatt 2018. július 1-19. között a patkánymentesítési feladatra tehát nem volt szerződött szolgáltató, ekkor a Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala fogadta a patkányészleléssel kapcsolatos bejelentéseket. A bejelentések száma ezen időszakban (már a szerződés leteltét követő egy hét után) és ezt követően is jóval magasabb volt a korábban tapasztaltaknál, azonban a helyzet kezelésére vonatkozó, az RNBH Konzorciummal folytatott egyeztetések eredményeként, többletkapacitás bevonásával sikerült feldolgozni a köztes időszakban felhalmozódott elmaradásokat.

A fertőzöttség jelenlegi mértékéből következő, a patkánymentesség fenntartására eredetileg kalkulált, és a közbeszerzési eljárás során rögzített szükséges beavatkozási szint a szakemberek, valamint az ellenőrzéseket végző Kormányhivatal szerint hosszabb távon nem elegendő Budapesten elvárt szint fenntartásához, ezért a Főváros kiemelt jelentőségűnek minősíti az ügy mielőbbi kezelését.

²⁴ Forrás: NNK ellenőrzési jelentése

²⁵ FPH036/69 – 2 /2019.

²⁶ FPH061/2908 – 87 /2018.

A fertőzöttség feltételezhető mértékéből következik, hogy a patkánymentesség, mint állapot fenntartására kalkulált beavatkozási szint és az ehhez kapcsolódó költség, melyhez a közbeszerzési eljárás is igazítva lett, valószínűleg nem elegendő az eredményes munkavégzéshez, így az esetleges intenzív preventív kezelések megvalósítása érdekében a Fővárosi Önkormányzat részéről többlet forrás biztosítása válhat szükségessé.

Ahhoz, hogy a Fővárosban elvárt patkánymentes állapot fenntartásához szükséges intenzív kezelést a helyzet romlása esetén a jövőben bármikor azonnal meg lehessen kezdeni, a feladathoz kötött többletforrást – az esetlegesen szükségessé váló, a közbeszerzési törvény szerinti eljárási aktusok végrehajthatósága érdekében - szükséges biztosítani, mely a 2019. évre bruttó 647.700 ezer Ft-os keretösszeget jelent.

Amennyiben a téli hónapokban sikerül megkezdeni az intenzív kezelést, úgy 9-12 hónap elegendő lehet a megfelelő szint eléréséhez.”

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatot hozta:

- **1180/2018.(12.12.)** „A Fővárosi Közgyűlés egyetért a Budapesten elvárható szintű patkánypopuláció elérése érdekében 2019. évben egy egyszeri intenzív irtási feladat elvégzésével és a feladat ellátásához szükséges 647.700 eFt többlet fedezetet 2019. évre a „893301 Patkány, csípő szúnyog irtás 2018-2022” címen biztosít.”
 - **1181/2018.(12.12.)** „A Fővárosi Közgyűlés előzetesen kötelezettséget vállal arra, hogy a Budapesten elvárható szintű patkánypopuláció elérése érdekében elvégzendő egyszeri intenzív irtási feladat fedezetére a Fővárosi Önkormányzat 2019. évi költségvetésében a „893301 Patkány, csípő szúnyog irtás 2018-2022” cím dologi kiadások előirányzatán 647.700 eFt-ot biztosít 2019. évre.”
- **2019. április 30.: A Fővárosi Közgyűlés Közbeszerzési Bizottsága dönt az RNBH Konzorcium szerződésének módosításáról**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Szeneczey Balázs főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés tárgya: „A „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása 2018-2022. évekre” tárgyú, közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött vállalkozási szerződés módosítása”

Az előterjesztő nyitóbeszédében elmondta, hogy „2018. nyarán kerültek abba az állapotba, hogy szerződéskötés történhetett meg a jelen pillanatban is a patkánymentes állapotot fenntartó konzorcium szolgáltatásra irányuló jogviszonyával. Ez most hatályban van. Jelen napirend módosítás tárgya az, hogy ehhez képest a jogviszonyhoz képest egyfajta többletmunkát allokáljanak ennek a konzorciumnak, amely többletmunka tárgya egy intenzívebb patkányirtás megkezdés. Hogy pontosan hol, és miért. Először 2018. őszén találkoztak azzal az objektív körülménnyel, amelyet a kormányhivatal népegészségügyi főosztálya jelzett részükre, hogy intenzívebb irtásra van szükség.

Ennek több összetevője van, kéri ne menjenek bele, hogy ezt pontosan mi támasztja alá, de szeretné rögzíteni, hogy nem csak és kizárólag a patkányészlelések és bejelentések száma határozza meg a fertőzöttségi szintet, hanem ez egy többpilléres dolog. Alapvetően ez egy szakmai kérdés, most jutottak el odáig, tavaly ősszel, hogy jelzést kaptak a kormányhivatal részéről, hogy intenzívebb irtásra is szükség van.

Mi történt ezután. Természetesen a következő közgyűlésre bevittek egyelőterjesztést, melynek az volt a célja, hogy ennek az intenzív irtásnak a pénzügyi fedezetét tudják biztosítani. Ez a 650 millió Ft. egyfajta keretösszeg, ami arra vonatkozott, hogy mihelyt a szakmai tartalmat, egyébként a Nemzeti Népegészségügyi Központ bevonásával definiálni tudják, akkor ezen keretösszeg terhére a vállalkozóval egy irtást meg tudjanak kezdeni. Most tartanak itt, ez a szakmai munka elkezdődött, és a jelen szerződésmódosítás tárgya a legfertőzöttebb területeken az intenzívebb irtás megkezdése. Ha számokból indulnak ki, a bejelentések száma 2018. nyarához képest harmadolódott. Ez ellenőrizhető. De ennek ellenére az intenzív irtást megkezdik, hogy ne legyen nagyobb a szaporulat száma. Jelen

pillanatban sincs invázió Budapesten, és ha ez a módosítás hatályba lép, akkor nem is lesz. Ez egy preventív szolgáltatásra irányuló beszerzés, azt gondolja, hogy a jó gazdai szemléletből fakad és józan paraszti ész mentén megelőzik, hogy bármi invázió meg tudjon történni, nem mintha ennek bármi jele lenne. Első körben a népegészségügyi központ által meghatározott gócpontokon, 10 kerületben, aluljárók környékén és a kiemelt közterületeken történne meg egy intenzívebb beavatkozás, illetve egy rezisztencia-monitoring szolgáltatást is elkezdene készíteni a vállalkozó útján, amely mentén úgy gondolja, a patkánymentes állapot továbbra is fenntartható lesz a városban. Szűkebb értelemben ez ennek a szerződésmódosításnak a tárgya. A keretösszeg 300 millió Ft, tehát nem költik el teljes mértékben a Közgyűlés által meghatározott maximális keretösszeget, majd a második körben, amikor ez a 8 hónapos intenzív irtás befejeződik, akkor térnek arra vissza, hogy a 2. körben hogyan folytassák ezt a többlet-munkával járó szolgáltatást.”²⁷

Az előterjesztésben foglalt javaslatot elfogadva a Bizottság az alábbi határozatot hozta:

- **34/2019.(04.30.)** „A Fővárosi Közgyűlés Közbeszerzési Bizottsága közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény alapján úgy dönt, hogy: 1. jóváhagyja a „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása 2018-2022. évekre” tárgyú, uniós eljárási rend szerinti, nyílt közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés módosítását az 1. sz melléklet szerinti tartalommal, és felkéri a főpolgármestert a szerződésmódosítás aláírására.”
- **2019. május 29.: A Fővárosi Közgyűlés nem veszi napirendjére a vizsgálóbizottság felállítására vonatkozó javaslatot.**

Ellenzéki képviselők eseti vizsgálóbizottság felállítására tették javaslatot „a „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása” közbeszerzési eljárás és kapcsolódó döntések ügyében”, amelyet a Fővárosi Közgyűlés nem vett napirendre:

- **362/2019.(05.29.)** „A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy nem fogadja el az „Eseti vizsgálóbizottság felállítása a „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása” közbeszerzési eljárás és kapcsolódó döntések ügyében” című előterjesztés napirendre vételére vonatkozó javaslatot.”
- **2019. szeptember 10.: A Fővárosi Törvényszék első ítélete.**

A Fővárosi Törvényszék előtt a Bábolna Bio 2018. augusztus 10-én indított közigazgatási pert a KDB határozatával szemben. Az eljárás eredményeképpen a bíróság a KDB határozatát hatályon kívül helyezte, és a KDB-t új eljárásra kötelezte.

A bíróság a 2. és 3. kérelmi elemek tekintetében egyetértett a KDB határozatával, azonban az 1., 4., 5., 6. kérelmi elemek esetén a tényállás felderítettségét tekintve olyan megállapításra jutott, amely miatt az alapul fekvő eljárás ismételt lefolytatását látta indokoltnak.

- **2019. szeptember 30.: Az országos tisztifőorvos levele.**²⁸

A Nemzeti Népegészségügyi Központ vezetője az Önkormányzatnak küldött levelében egyebek mellett rögzítette, hogy „[a]z NNK a rendelkezésére bocsátott adatok (lakossági bejelentések, illetve a Budapest Főváros Kormányhivatala Népegészségügyi Főosztálya mérései) alapján arra a következtetésre jutott, hogy nem áll fenn járványveszély. A fertőzöttség 2019. augusztus-szeptember hónapokban már hozzávetőlegesen 25-30%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest.

Összefoglalva: az NNK megítélése szerint a budapesti patkánypopuláció jelenleg nem képez közegészségügyi-járványügyi többlet kockázatot. Ugyanakkor a preventív célú beavatkozás megkezdése indokolt volt és továbbra is fenntartandó.”

- **2019. október 12.: A Fővárosi Közgyűlés rendkívüli ülése a tárgyban – határozatképtelen.**

²⁷ Forrás: az ülés jegyzőkönyvének 3-4. oldala

²⁸ ikt. sz.: 46734-1/2019/JIF

Az ellenzéki képviselők által összehívott rendkívüli ülés 11 fővel határozatképtelen volt, ezért a patkánymentesítés tárgykörét nem tárgyalta.

- **2020. június 10.: A Kúria ítélete.**

A Fővárosi Törvényszék első ítéletét követően a KDB felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként a Bábolna Bio keresetének 2. és 3. kérelmi elemét elutasította, az 1., 4., 5., és 6. kérelmi elem tekintetében az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

- **2020. június 24.: A Fővárosi Közgyűlés új közbeszerzési eljárás lebonyolítására biztosít fedezetet.²⁹**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Kiss Ambrus és Tüttő Kata főpolgármester-helyettesek nyújtották be.

Az előterjesztés tárgya: „Javaslat a patkánymentesítéssel összefüggő új közbeszerzési eljárás lefolytatásához szükséges fedezet biztosítására”.

Az előterjesztést azért érdemes hosszabban idézni, mert szövegesen jól összefoglalja részint a megtörtént események kronológiáját és szakmai tartalmát, részint a leendő új szerződés tartalmának irányait, egyben kontextusba is helyezve azt. Az előterjesztés szerint „[...] Budapest ezt a feladatot Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 23. § (1) bekezdése alapján a főváros egészét érintő településüzemeltetési tevékenységként - az ágazati jogszabály keretei között - a Fővárosi Önkormányzat látja el.

A Fővárosi Önkormányzat eredményes nyílt közbeszerzési eljárás eredményeként 2018. július 19-én vállalkozási szerződést kötött az RNBH Konzorciummal (Alapszerződés) a Főváros patkányirtási feladatok ellátása tárgyában. Az Alapszerződés teljesítése során észlelte és jelezte Megrendelő felé a Vállalkozó, hogy a patkányfertőzöttség mértéke az alapszerződés szerinti kezelési tevékenység folytatása mellett többletbeavatkozást igényel. Vállalkozó szakmai véleményét Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: Kormányhivatal), mint a Fővárosi Önkormányzatnak a patkánymentesítési tevékenység ellenőrzésében közreműködő akkori szerződéses partnere is megerősítette azzal, hogy hivatalosan jelezte a Főváros felé, hogy a patkánymentesség fenntartására irányuló tevékenységen felül intenzív patkánymentesítést kell végezni.

A Kormányhivatal és a Vállalkozó egyező szakmai véleményének eredményeként - a Közbeszerzési Bizottság 34/2019. (IV.30.) számú döntésének értelmében - a felek 2019. április 30. napján az Alapszerződést módosították, amelynek értelmében a vállalkozó az eredeti szerződésen túlmutató, azt meghaladó, illetve az abban foglalt tevékenységet kiegészítő többlet irtási feladatot látott el (a továbbiakban: intenzív irtás) a főváros -előzetesen, szakmai alapon kijelölt-tíz kerületében, 2019. december 31. napjáig tartó teljesítési határidővel.

A szerződésmódosítás alapján az RNBH Konzorcium 40.000 db csatorna akna kezelését 2019. december első feléig elvégezte és a szerződésből hátralévő időben pedig visszagyűjtötte a kihelyezett irtószerkezet (ez végül 2020. februárjában záródott le). A program során összesen 40.297 csatornaszem/víznyelő akna kezelése történt meg.

Az irtási tevékenység ellenőrzését a Kormányhivataltól időközben a Nemzeti Népegészségügyi Központ (a továbbiakban NNK) vette át, és látja el az Alapszerződés tekintetében azóta is, folyamatosan.

Az intenzív irtás szakmai felügyeletére és koordinálására a Főpolgármesteri Hivatal munkatársai, az NNK, az RNBH Konzorcium és az érintett közszolgáltatók (FKF, FCSM stb.) delegáltjainak részvételével munkacsoport alakult, és heti rendszerességgel folyamatosan látta el koordináló feladatát az intenzív

²⁹ FPH061 / 3386 – 28 / 2020

irtás eredményessége érdekében is. E kooperációk a vállalkozó munkájának ellenőrzésére mellett a munkavégzés során felmerült kérdések megválaszolását, problémák megoldását segítették.

Az NNK a célzott intenzív irtási tevékenység lezárását követően elkészítette az annak kiértékelését tartalmazó - 2019. év végi jelentését, amelyben (1. melléklet) azon túlmenően, hogy rögzítette a célzott intenzív irtási program sikerességét és ezáltal bebizonyosodott annak indokoltsága, a jövőre nézve több ajánlást is megfogalmazott a patkányirtási feladatellátással összefüggésben. Ezen javaslatok és Megrendelő tapasztalatai alapján vált szükségessé az Alapszerződés felülvizsgálata.

Ezzel összhangban jelezte Vállalkozó a 2020. évi márciusi alap feladatellátásáról szóló jelentésében a Fővárosi Önkormányzat felé, hogy az Alapszerződésszerű feladatai ellátása tekintetében a közbeszerzési ajánlati árával megegyező havi átalány jellegű vállalkozási díj nem jelent elegendő fedezetet, ezért szükségesnek látja a hatályos szerződés felülvizsgálatát.

Fentiek miatt az Alapszerződés felülvizsgálata indokolt és szükséges azzal, hogy a szolgáltatás folyamatosságát a megszüntetés időpontjáig fenn kell tartani, és ezt megelőzően elő kell készíteni a Főváros adottságaihoz igazodó, a jelenlegi módszertannál hatékonyabb irtást biztosító műszaki tartalommal egy új közbeszerzési eljárást.

Az újonnan kiírandó közbeszerzési eljárás műszaki leírásában az Alapszerződésben foglaltakhoz képest magasabb szolgáltatási és feladatellátási szintet kívánunk meghatározni. A tervezett új műszaki leírás szerint a vállalkozó feladata lesz:

1. a lakossági bejelentésekhez kapcsolódó egyedi objektumkezelések;
2. meghatározott kiemelt csomóponti helyszíneken folyamatos méregmező fenntartása;
3. fokozott beavatkozás megvalósítása meghatározott területeken és időszakokban.
4. Fentiekon túlmenően a Fővárosi Önkormányzatnak lehetősége lesz speciális/intenzív program megrendelésére is, előre meghatározott feltételek fennállása esetén."

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi döntést hozta :

- **821/2020.(06.24.):** a Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „*egyetért a patkányirtási feladatra új műszaki tartalommal közbeszerzési eljárás indításával és az eljárás kiírásához szükséges bruttó 1.623.974 ezer Ft fedezet biztosításával a Fővárosi Önkormányzat költségvetésében a „893301 Patkány és csípőszúnyogirtási feladatok” címen. A fedezetből 2020. november 1-től december 31-ig terjedő időszakra rendszeres feladat ellátásra legfeljebb bruttó 112.776 ezer Ft, 2021. évre összesen legfeljebb 947.318 ezer Ft (676.656 ezer Ft a rendszeres feladat ellátásra + 270.662 ezer Ft az esetleges intenzív irtási feladatokra), a 2022. január 1-től október 31-ig legfeljebb bruttó 563.880 ezer Ft, rendszeres feladat ellátásra. A „893301 Patkány- és csípőszúnyogirtás 2018-2022.” címkód neve „893301 Patkány- és csípőszúnyogirtási feladatok”-ra változik.*”

- **2021. március 4.: Döntés az RNBH Konzorciummal 2018-ban megkötött vállalkozási szerződés megszüntetéséről**

A 2020-ban e célra biztosított forrás alapján a Fővárosi Önkormányzat a patkánymentesítési feladatok ellátására új módszertan szerint új közbeszerzési eljárást bonyolított le. A közbeszerzési eljárás nyertese az RNBH Konzorcium lett, így új vállalkozási szerződést kellett kötni (március 10-ig). Ennek megkötéséhez a hatályos szerződést – közös megegyezéssel – meg kellett szüntetni.

A döntést a katasztrófavédelmi törvény szabályai szerint a veszélyhelyzetre tekintettel a Fővárosi Közgyűlés hatáskörében a főpolgármester hozta. A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Kiss Ambrus főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés tárgya: „Döntés kérése a „Főváros patkánymentes állapotának fenntartása 2018-2022. évekre” tárgyú vállalkozási szerződés megszüntetése tárgyában”

Az előterjesztés szerint: „[ä]z RNBH Konzorcium és a Fővárosi Önkormányzat egyeztetéseket folytatott a jelenleg hatályos szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetése érdekében, mely egyeztetések során és azok eredményeként vállalkozó kifejezett nyilatkozatával hagyta jóvá a jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetését, a jelen előterjesztés 1. sz. mellékletét képező, mindkét fél által elfogadott tartalmú megállapodás tervezetében foglaltak szerint.

A vállalkozási szerződés és az annak mellékletét képező műszaki leírás a szerződés hatályba lépése óta eltelt időszakban végzett irtási - és különösen a célzott irtási - tevékenység tapasztalatai okán a hatékony közfeladatellátás biztosítása érdekében felülvizsgálatra szorul, tekintettel arra is, hogy Vállalkozó többször kinyilvánította azon szándékát, hogy a szerződést közös megegyezéssel meg kívánja szüntetni.

Budapest Főváros Önkormányzata - a közfeladatát képező patkányirtási tevékenység folyamatosságának biztosítása érdekében - fentiekre tekintettel 2020. szeptemberében kiírta az új közbeszerzési eljárást, amely eredményesen zárult, az ajánlatok elbírálásáról szóló írásbeli összegezés 2021. január 8-án került kiküldésre ajánlattevők részére, mely alapján az eljárás nyertese az RNBH Konzorcium lett.

A Kbt. 131. §-a értelmében Budapest Főváros Önkormányzata, mint ajánlatkérő a nyertes ajánlattevővel az ajánlati kötöttség lejártáig, azaz 2021. március 10. napjáig köteles megkötni az új vállalkozási szerződést, ennek feltétele ugyanakkor, hogy a jelenleg hatályos szerződés ezen időpontig megszüntetésre kerüljön.”

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés hatáskörében a főpolgármester az alábbi döntést hozta:

- **472/2021.(03.05.):** a Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „a Budapest Főváros Önkormányzata Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2020. (II. 5.) önkormányzati rendelet 1. melléklet 5. pontja szerinti hatáskörben eljárva jóváhagyja a „Megállapodás vállalkozási szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetése tárgyában” tárgyú megállapodást az előterjesztés 1. számú melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert a megállapodás aláírására.”

• **2021. május 5.: a Fővárosi Törvényszék második ítélete.**

A Fővárosi Törvényszék a Kúria ítéletének megfelelően új eljárást folytatott le. Ennek keretében kimondta, hogy a Bábolna Bio által megfogalmazott 1. és 4. kérelmi elem tekintetében az ajánlatkérő megsértette a közbeszerzési törvényt, és a KBD jogszabálysértő határozatot hozott, amikor a jogorvoslati kérelmet elutasította. Az ajánlatkérő döntésének megsemmisítéséről azonban már nem tudott rendelkezni, mivel a szerződést már megkötötték.

Az ítélet értelmében:

[az 1. kérelmi elemmel kapcsolatban:]

[...]

„Mindezek alapján azt állapította meg a bíróság, hogy a csatolt referenciaigazolásokkal a nyertes ajánlattevői csoport nem tudta igazolni a kiírási feltételek teljesítését. Az alperesi érdekelt akkor járt volna el helyesen, ha a Kbt. szerinti hiánypótlási lehetőségével élve, a referenciaigazolásban szereplő adatok pontosítására hívja fel a nyertes ajánlattevőt, ami azonban nem történt meg. A rendelkezésére álló referenciaigazolások alapján pedig a kiírási feltételek teljesítése nem volt megállapítható. A kifejtettek alapján jogszabálysértő döntést hozott az alperes akkor, amikor a fentiek ellenére a jogorvoslati kérelmet az 1. kérelmi elem tekintetében elutasította.

[...]

Figyelemmel azonban arra, hogy a közbeszerzési eljárás alapján a szerződés megkötésére már sor került, az ajánlatkérői döntés megsemmisítéséről nem rendelkezhetett.”

[a 4. kérelmi elemmel kapcsolatban:]

[...]

Mindezek alapján a bíróság azt állapította meg, hogy jogsértően járt el az alperes, amikor a jogorvoslati kérelmet a 4. kérelmi elem tekintetében elutasította, ugyanis az alperesi érdekeltnek a bírálathoz az ajánlattevő ajánlata nem felelt meg az ajánlati kiírásban foglaltaknak és azt érvénytelenné kellett volna nyilvánítani.

[...]

[a]z ajánlatkérői döntés megsemmisítéséről nem rendelkezhetett, mert a közbeszerzési eljárás alapján a szerződés megkötése megtörtént.

- **2021. szeptember 14.: Kúria jogerős ítélete**

A Fővárosi Törvényszék második ítéletével szemben a KBD fellebbezést terjesztett elő, amiben kifejtette, hogy a két referencia alapján a hiánypótlást követően a nyertes ajánlattevő ajánlata megfelelt a közbeszerzési felhívásban foglaltaknak. A másodfokú bíróságként eljáró Kúria a fellebbezést alaptalannak találta, és a Fővárosi Törvényszék ítéletét helybenhagyta.³⁰

1.4. Az ügyben lefolytatott korábbi vizsgálatok

1.4.1. BFKH patkányfertőzöttség-vizsgálata és jelzése

A BFKH 2018. október 24-én levélben³¹ jelezte, hogy méréseik szerint fertőzöttség emelkedése 2012 és 2018 között olyan tendenciát mutat, amely a patkánymentes állapot fenntartására irányuló tevékenységen felül célzott, intenzív irtást igényel.

1.4.2. NNK ellenőrzési jelentése a 2019. május-december közötti intenzív patkányirtási időszakról

A Nemzeti Népegészségügyi Központ alapos, a módszertant, méréseket, észleléseket kezelését, alkalmazott technológiát bemutató ellenőrzési jelentésben összegezte a patkányirtási program eredményét.

A 2018 szeptember-decemberi időszak patkányészlelési adatait a 2019-es év azonos időszakával összevetve azt állapította meg, hogy az igazolt patkányészlelések száma a programban résztvevő 10 kerületben 41%-kal csökkent, míg az abból kimaradó kerületekben 10%-os csökkenést mutatott (utóbbi feltehetően az alaptevékenységnek köszönhetően).

Az irtási program teljesítését sikeresnek és igazolhatónak minősítette.

Rögzítette, hogy a program keretösszege 381.664.000,- Ft volt, amelyből az RNBH Konzorcium 288.363.000,- Ft-ot (75,5%) használt fel.³²

³⁰ Kúria Kf.VII.40.455/2021/5. számú határozata

³¹ Uzsák Katalin, BFKH főigazgató 2018. október 24. napján kelt BP/FNEF-JRH/05803-21/2018. iktatószámú levele.

³² NNK ellenőrzési jelentés 43-44. oldal

1.5. Bizottsági meghallgatások

1.5.1. Meghívottak

A Vizsgálóbizottság a 2021. július 7-i ülésén a 2/2021. (VII. 2.) számú határozatában az alábbi személyek meghallgatásáról döntött:

- dr. Szenczey Balázs volt főpolgármester-helyettes (2014- 2019)
- az RNBH Konzorcium tagjainak részéről:
 - Reisinger Mátyás – Rovért Kft.
 - Takács Zoltán – Növényvédő és Kártevőirtó Kft.
 - Leel-Óssy Gábor – Bogármérnökség Kft.
 - Szabó Ákos – Hygiénia Kft.
- a Bábolna Bio Kft. részéről:
 - Papp György ügyvezető
 - dr. Bajomi Dániel ügyvezető

A Vizsgálóbizottság a meghallgatás időpontját 2021. szeptember 6. napjára tűzte ki. A meghallgatáson dr. Szenczey Balázs, dr. Bajomi Dániel ügyvezető, és dr. Bűrös László, a Bábolna Bio Kft.-nek az peres ügyben is eljáró jogi képviselője jelent meg személyesen.

Az RNBH Konzorcium tagjainak ügyvezetői levélben válaszoltak a meghívásra. Ők írásban kívánnak a bizottság által feltett kérdésekre válaszolni majd a későbbiek során, a meghallgatásra nem kívántak eljönni. Az RNBH Konzorcium nevében 2021. szeptember 30-án elektronikus úton megküldött levelében válaszolt Takács Zoltán, a Növényvédő és Kártevőirtó Kft. ügyvezetője. Az RNBH Konzorcium levelének releváns részeit – minthogy az a Vizsgálóbizottság meghallgatását követően, a jegyzőkönyv ismeretében, az elhangzottakra reagálva született – a meghallgatás lényeges elemeinek ismertetése után közöljük.

1.5.2. Meghallgatáson elhangzott fontosabb állítások

- **a közbeszerzési kiírás tartalmáról és a jogorvoslati eljárásról:**

- **dr. Bűrös László:** *„Ugye az ajánlatkérő Fővárosi Önkormányzat a közzétett felhívásában meghatározott különféle alkalmassági követelményeket, amelyek közül egyébként többet enyhített az eljárás megindítását követően. Nyilvánvalóan erre azért került sor, mert érkeztek be előzetes vitarendezési kérelmek. Vitatták, hogy túlságosan versenykorlátozó az alkalmassági követelmény-rendszer. Ennek hatására a főváros ezen változtatott és kedvezőbbé, az ajánlattevői kör szélesítése érdekében kedvezőbbé tette ezeket a követelményeket. Az eljárásban meghozott döntés után - amelyben ugye a konzorcium nyertesként került megjelölésre, s a Bábolna pedig a második legkedvezőbb ajánlatot tevőként került szintén megjelölésre az eljárásban készült összegezésben - betekintett a Bábolna a nyertes konzorcium ajánlatába, és abban jónéhány olyan elemet állapított meg, ami alapján ugye az volt az álláspontja, hogy ezt az ajánlatot nem lehetett volna érvényesnek nyilvánítani, és nem lehetett volna az eljárás nyertesévé nyilvánítani a konzorciumot. Összesen hat darab kérelmi elemre vonatkozó jogorvoslati kérelem került benyújtásra a Bábolna Bio részéről, amit a döntőbizottság egy az egyben elutasított első körben.*

[...]

A döntőbizottságnak az elutasító határozata ellen közigazgatási pert indított a Bábolna Bio, amelyben egyszer megnyerte az eljárást oly módon, hogy hatályon kívül helyezte a Fővárosi

Törvényszék a döntőbizottság határozatát, és új eljárásra kötelezte a döntőbizottságot. A döntőbizottság felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúria a hatból két kérelmi elem tekintetében egy érdemi elutasító döntést hozott, a további négy kérelmi elem tekintetében pedig új eljárás lefolytatására kötelezte a Fővárosi Törvényszéket, azaz a Fővárosi Törvényszék ítéletét helyezte hatályon kívül. Ezt követte a Fővárosi Törvényszék újabb ítélete, amiben két kérelmi elem tekintetében állapította meg a jogorvoslati kérelemnek a megalapozottságát, és itt már magát az eljárásban hozott ajánlatkérői döntést semmisítette volna meg, ha egyébként erre jogi lehetősége lett volna. Tehát csak a jogsértés tényét állapította meg, és gyakorlatilag ez az elsőfokú ítélet az, ami pillanatnyilag rendelkezésre áll. Természetesen fellebbezés történt a Kúriához az ítélet ellen. Gyakorlatilag a nyilatkozatok megtörténtek, tehát én úgy gondolom most - bár aki manapság ezt megmondja, hogy mikor történik meg a másodfoknak az ítélethirdetése -, de valószínűleg ősszel döntés lesz ebben az ügyben. A két kérelmi elem - mert gondolom ez a lényeges, ami megmaradt - az úgy szólt, hogy egyrészt a konzorcium a közbeszerzési eljárásban nem igazolta az előírt referencia követelménynek való megfelelést. Itt ugye arról szólt a vita, hogy az ajánlatban benyújtott referenciaigazolások, Szeged és Miskolc város tekintetében, hát hogy mondjam, elég érdekes megfogalmazásokat tartalmaztak, amit körülbelül négyféleképpen lehetett értelmezni.

[...]

Most ezekből az igazolásokból ez nem volt megállapítható, viszont ugye mind a Fővárosi Önkormányzat, mind pedig aztán a döntőbizottság úgy értelmezte ezeket az igazolásokat, hogy ebből szerintük akár az is kiolvasható volt, hogy Szeged és Miskolc város teljes területén végzett a konzorcium patkánymentes állapot fenntartására vonatkozó tevékenységet. Ez volt ugyanis az ominózus alkalmassági követelmény. Most maguk a nyilatkozatok viszont ugye több olyan elemet tartalmaztak, amik a nyilatkozati tartalmat kétségessé tették, egyrészt az, hogy a város közigazgatási területét követően rögtön ott szerepelt valamennyi igazolásban az, hogy közterületeken és telephelyen, telephelyeken, illetve nem patkánymentes állapot fenntartása, nemcsak patkánymentes állapot fenntartása szerepelt ezekben az igazolásokban, hanem mellette még 4-5 különféle tevékenységi kör, a szúnyog gyérítéstől kezdve, a rágcsálóiirtáson keresztül mindenféle. Magyarán mondva, azt lehetetlen volt ezekből a nyilatkozatokból megállapítani, hogy akkor tulajdonképpen végzett-e a teljes város területén patkánymentes állapot fenntartására vonatkozó tevékenységet a konzorcium érintett tagja. A Bábolna Bio számára elég egyértelmű volt a helyzet, miután a cég régóta dolgozik a piacon és körülbelül tudja azt, hogy az országban hol, milyen tevékenység folyik. Az mondjuk elég triviális volt, hogy egyik város területére, teljes területére kiterjedő ilyen jellegű tevékenység ezekben a városokban nem folyt.

[...]

A következő és 2. elem, amiben megállapította a Fővárosi Törvényszék a kérelem megalapozottságát, ez pedig az volt, hogy a Bábolna Bio támadta a szakmai ajánlatnak a megfelelőségét is, illetve azt, hogy az ajánlatkérő Fővárosi Önkormányzat megfelelően értékelte a szakmai anyagokat. E tekintetben a Fővárosi Törvényszék azt állapította meg, hogy a konzorcium ajánlatában volt olyan elem, ami tételesen ellentétes volt a Fővárosi Önkormányzat által kiírt szakmai feltételekkel.

[...]

Ami még fontos, hogy a pillanatnyilag hatályban lévő döntés azért nem tudta megsemmisíteni az ajánlatkérői döntést, mert ugye az ajánlatkérő, tehát a Fővárosi Önkormányzat a döntőbizottság ideiglenes engedélyével meg tudta kötni a szerződést, és hát ugye - ahogy láttuk is - két éven keresztül folyt a szolgáltatás.

[...]

Annyit szeretnék még hozzátenni, hogy nyilván Önök számára is világos, hogy a Bábolna számára ez egy komoly anyagi hátrányt is okozó eljárás volt, amiben a Bábolna álláspontja az, hogy a főváros részéről nagyon súlyos mulasztás történt [...].”³³

○

• **a rezisztencia, patkányszaporulat kialakulásáról:**

- **dr. Bűrös László:** „A másik, hogy hogy nézett ki a helyzet akkor, amikor ez az eljárás lezajlott, a szerződés megkötődött, illetve azt követően a szerződésmódosításnak a kérdésköre. Ugye azt tudni kell - és majd az ügyvezető urak nálam részletesebben is fognak erről beszélni -, hogy - és itt kitérek már arra a kérdésre, ami később érkezett -, hogy valóban kialakult egy rezisztencia Budapesten ennek az eljárásnak a megindítását megelőzően, és természetesen miután ez a rezisztencia kialakult, a Bábolna előjelzéseket küldött a Fővárosi Önkormányzatnak és megkezdte ennek a rezisztenciának a kezelését, ami ugye azt jelenti, hogy rengeteg vizsgálatot kellett a rezisztencia okaival kapcsolatban elvégezni, és ennek alapján - már az előző szerződés hatálya alatt - egy rezisztencia kezelést kellett végezni annak érdekében, hogy a szerződésben előírt patkánymentes állapot-mérőszám egyébként teljesíthető legyen. Itt azt is el szeretném mondani, hogy éppen erre a helyzetre tekintettel - miután ez a rezisztencia kialakulás szintén egy korábbi, olyan átmeneti időszakra volt visszavezethető, amikor az önkormányzat részéről nem volt teljes értékű szolgáltatás-megrendelés -, ezért ugye a Bábolna jelezte, hogy ezzel a rezisztencia helyzettel nem számolhatott akkor, amikor a szerződést megkötötte, és kezdeményezte a Fővárosi Önkormányzatnál a saját szerződésének a módosítását. Itt most még a 2018 előtti szerződésről beszélek. Ennek a módosításnak az indokrendszerét a Bábolna részletesen leírta az önkormányzat részére, - még én is személyesen részt vettem olyan tárgyaláson, ahol az illetékes főpolgármester-helyettes asszonnyal ismertette a Bábolna a kialakult helyzetet -, erre aztán nem került sor, tehát a Bábolnának ezt a kérését nem teljesítették.

A Bábolna nyilván ennek ellenére megtette mindazokat az intézkedéseket, amik szükségesek voltak annak érdekében, hogy a szerződéses kötelezettségeit teljesítse. Nem kell mondanom, hogy a rezisztencia okán ez nyilvánvalóan - mondjuk anyagi szempontból - már nem volt egy rentábilis helyzet, de hát - miután szerződéses kötelezettség volt -, ennek megfelelően ezeket a munkákat el kellett végezni. Ez zajlott egészen addig, ameddig a szerződés - a Bábolna szerződése - hatályban volt. Az új eljárás megindításakor, kiírásakor, az abban történő ajánlattételkor teljesen nyilvánvaló volt, hogy itt nem arról van szó, hogy egy teljesen problémamentes szolgáltatást kell átvenni, hanem arról volt szó, hogy itt egy folyamatos rezisztencia-kezelésre van szükség, mert egyébként ennek hiányában nyilvánvalóan nem lehet tartani azokat a kötelezettségeket, amiket egyébként mondjuk a 2018-as eljárás alapján megkötendő szerződés rögzített.

A kérdésre itt válaszolnék, hogy értelemszerűen a Bábolna magától értetődően úgy tette az ajánlatát, hogy a kötelezettséget, kötelezettségeket teljesítenie kell, a rezisztenciát kell kezelni. Tehát az a Bábolna részéről fel sem merült, hogy a szerződés megkötése után majd még ráemel egy 50%-os értéket az ajánlat... a szerződésben... vagy bocsánat, a közbeszerzési eljárásban benyújtott ajánlatára, hiszen nyilvánvaló volt, hogy mi a feladat, nyilvánvaló volt az is, hogy mik a kötelezettségek, milyen teljesítési paraméterek vannak. Ennek megfelelően tette meg az

³³ A Vizsgálóbizottság 2021. szeptember 6-i ülésének jegyzőkönyve, 3-4. oldal

ajánlatát a Bábolna, és nyilván ennek megfelelően teljesített volna, mint ahogy az előző eljárásban is tette, ha ugye nem úgy alakulnak a dolgok, mint ahogy.”³⁴

- **dr. Bajomi Dániel:** „Szeretném hangsúlyozni, hogy az általunk végzett munka minőségét a Fővárosi Kormányhivatal folyamatosan ellenőrizte. Három dolgozóval minden hónapban egy tetszőlegesen kiválasztott kerületben méréseket végeztek, objektív méréseket és ennek alapján állapították meg a fertőzöttség mértékét. 2018. június 30-ig egyetlen egy esetben sem fordult elő, hogy a megengedett határérték fölött mértek volna a Kormányhivatalnak a dolgozói patkányfertőzöttségi szintet. Az ügyvéd úr elmondta, hogy bizonyos fertőzöttség-emelkedés volt, igen volt, 2013-ban és 2014-ben tapasztaltuk a fertőzöttség mértékének emelkedését, de ez egyszer sem haladta meg a megengedett szintet. Ez részben elhangzott, de szeretném hangsúlyozni, hogy a 2012-ben kiírt közbeszerzési eljárásnál igen komoly csúszás történt, gyakorlatilag 5 hónapon keresztül a főváros szennyvízrendszerében nem történt semmilyen patkányok elleni védekezés, és erre vezetjük vissza, hogy a kialakult rezisztencia nagymértékben elszaporodott, illetve hát a patkányok ugye terjesztették ezt a rezisztenciát a csatornarendszerben.

Ahogy elhangzott, mi ezt jeleztük mind a Kormányhivatalnak, mind a Fővárosnak, számos megbeszélés volt, számos levelet írtunk, mindössze bruttó 36.000.000 forintot kértünk egy év alatt, évente ennyit kértünk, hogy ennyi szükséges ahhoz, hogy a rezisztenciát meg lehessen fékezni. Ezt viszont nem kaptuk meg. Úgyhogy a saját, korábban elfogadott büdzsénkből igyekeztük ezt a problémát megoldani, és úgy gondoljuk, és a számok azt egyértelműen bizonyítják, hogy 2018. év elejére sikerült visszaszorítani ezt a problémát, hiszen az előző évekhez viszonyítva akkor már a fertőzöttség elkezdett csökkenni. Tehát bizonyos mértékű alap fertőzöttség kétségtelen, hogy volt, de még egyszer mondom, hogy ez nem haladta meg a megengedett mértéket. Tehát a válaszom az, hogy gyakorlatilag azt a problémát, ami 2018. második félévében kialakult, azt mi úgy gondoljuk, hogy ezt nem lehetett látni.

Konkréten feltette a kérdést, hogy a három hét okozott-e ilyen nagymértékű problémát. Énszerintem nem a három héten múlt ez a dolog, hanem - bizonyítani nem tudom, de ha megengedik a saját véleményemet elmondom, több mint 40 éve foglalkozom patkányirtással, patkánymentesítéssel -, az a cég, amelyik átvette a szolgáltatást 2018. július 1-jén, nem ismerte a Fővárost, semmilyen helyismerettel nem rendelkezett. Négy vidéki cégről van szó, nem ismerte, hogy mit kellett pontosan csinálni a Fővárosban, és tekintettel arra, hogy 2018 szeptemberében a mi dolgozóinkkal kezdtek dolgozni, - átvettek 8 dolgozót tőlünk -, én úgy gondolom, hogy helyes az a megközelítés, hogy 3 hónapon át nem volt olyan mértékű szolgáltatás a Fővárosban, és ez okozta a problémát, tehát nem a 3 hét, hanem a 3 hónap. Fölmerült a kérdés, hogy követtünk-e el elmulasztást, én úgy gondolom, hogy nem követünk el. Június 30-ig szólt a szerződésünk.

A fővárostól senki nem keresett meg bennünket, hogy adjuk át az adatokat, a fővárostól senki nem kérte, hogy segítsünk az új vállalkozónak, a Kormányhivatal szóba sem állt velünk, úgyhogy én nem gondolom, hogy mulasztást követtünk el.”³⁵

- **a kiegészítő intenzív patkányirtási szolgáltatásról:**

- **dr. Szeneczey Balázs:** „A 600 millió Ft kérdése: ugye az objektív körülmény, amit rögzítsünk, hogy például a Bábolna Bio munkáját is ellenőrző Kormányhivatal részéről az arra utaló jelzés, hogy patkány elszaporodás történt a városban, az 2019. október. Mit tud tenni ilyenkor egy

³⁴ A Vizsgálóbizottság 2021. szeptember 6-i ülésének jegyzőkönyve, 6. o

³⁵ A Vizsgálóbizottság 2021. szeptember 6-i ülésének jegyzőkönyve, 7. o

felelős városvezetés? Észleli a problémát, körülbelül megnézi, hogy milyen irányú plusz költséggel kell hogy rendelkezzen, hogy az intenzív patkányirtás, amely a Kormányhivatal jelzéséből fakadóan szükségessé vált, meg tudjon kezdődni ebben a városban. Persze van egy jogviszony, itt az 50%-os maximum, ilyenkor azt tudjuk tenni, hogy egy keretet határozzunk meg, amely keretet biztosítjuk az intenzív patkányirtás megkezdéséhez. Ez a döntés született meg 2019 decemberében. Tehát nem azt rögzítettük, hogy 600 millió Ft értékben ezt tessék elkölteni, itt van vigyék, hanem egy keretösszeget határoztunk meg, amely mentén... Tessék? Igen, elnézést, 18 év végén járunk 2018. december 12., azt hiszem, de ..., akkor volt egy rendkívüli Közgyűlés, többek között ez a döntés is megszületett, egy fedezetet biztosítottunk - a Kormányhivatal jelzése miatt is -, hogy az intenzív, tehát az alapjogviszony tárgyától eltérő megbízásra irányulóan a fedezet biztosításra kerüljön. Ugye a végen van a Kormányhivatal, aztán az ő feladatkörét átvevő magyar Népegészségügyi Szolgálat által meghatározott akcióterv mentén került később a szerződés kiegészítésre. Ez fontos. De nemcsak és kizárólag a város határozta meg, hogy mit értünk intenzív patkányirtás alatt, hanem egy akcióterv készült, amely mentén az első körben, ha jól emlékszem, akkor kb. 300 millió forint értékben - tehát nem került elköltésre a 600 millió forintos emelés -, 300 millió forint értékben került megrendelésre, illetve kiegészítésre az alapjogviszony az RNBH konzorcium részére, hogy az intenzív patkányirtást meg tudja kezdeni a legérzékenyebb kerületek szempontjából.”³⁶

- az új eljárás megváltozott szakmai koncepciójáról:

- dr. Bűrös László: „Az új eljárásban - fontos ezt azért elmondani, mert a döntőbizottság is jobb híján most már olyanokkal védekezett a per vége felé, hogy hát hiszen a konzorcium nyert az új eljárásban is, és akkor biztos alkalmasak voltak az előzőben is. Tehát a lényeg az, hogy ez egy teljesen más tárgyú, más követelményrendszerű, más alkalmassági feltételű közbeszerzési eljárás volt. Szakmailag egy eltérő koncepción alapul a mostani kiírás, meg a mostani szolgáltatás - azt gondolom - ahhoz képest, mint ami korábban zajlott a fővárosban.”

1.5.3. Az írásban utólag beérkezett válasz releváns része

Az RNBH Konzorcium nevében Takács Zoltán az ülést követően, szeptember 30-án küldött levelében reagált az elhangzottakra, az alábbiak szerint (kiemelések az eredeti levél szerint):

„A vizsgált szolgáltatásra a nyílt közbeszerzési pályázat 2017. december 21-én jelent meg. A pályázat összegzése június 25-én kiadásra került, azonban a Bábolna Bio Kártevőirtó Szolgáltató Kft. által kezdeményezett jogorvoslati eljárás miatt a Közbeszerzési Döntőbizottság engedélyével csak július 19-én Lehettett szerződést kötni Konzorciumunkkal.

2018. június 30-án megszűnt az előző szolgáltató szerződése, így július 1-től patkányirtási tevékenység a Főváros területén nem zajlott, a lakossági és közületi bejelentéseket a Főpolgármesteri Hivatal fogadta.

Az új szerződés megkötésével egyidejűleg a Főpolgármesteri Hivatal átadta a 2018.07.01-07.19. között beérkezett, patkányészlelésre vonatkozó bejelentések listáját, ami a 19 nap alatt 612 db bejelentést tartalmazott, ez 570 db ténylegesen fertőzött objektumot jelentett. A közbeszerzési pályázat **műszaki leírásában a patkánymentes állapot határértéke havi 228 db fertőzött objektum** volt, a valós fertőzöttség tehát konzorciumunk belépését megelőzően jelentősen meghaladta ezt az értéket Ilyen eltérésre csak az alábbi magyarázatok lehetségesek:

³⁶ A Vizsgálóbizottság 2021. szeptember 6-i ülésének jegyzőkönyve, 11. o

- vagy a nem kezelés 3 hetes időszakában szaporodtak eljelentősen a patkányok,
- vagy a megelőző időszakban a korábbi szolgáltató sokkal alacsonyabb fertőzöttségről szóló havi jelentései hibásak voltak.

A többek által hivatkozott narratíva, hogy a fertőzöttség növekedését a 19 napos nem kezelés okozta nem lehet igaz, mert a patkányok szaporodási ciklusa ennél lényegesen hosszabb (közel három hónap); **olyan nincs, hogy június 30-ig patkánymentes volt Budapest (mint azt a Bábolna Bio Kft havonta jelentette), majd július 1-től durván fertőzötté vált a város.** (Éppen a Bábolna Bio Kft-t képviselő, vitathatatlanul kiváló szakember dr. Bajomi Dániel mutatta ki doktori értekezésében, hogy a patkányok ilyen jelentős mértékű elszaporodásához nem három hét, vagy három hónap, hanem egy év szükséges.)

A korábbi évek adatairól az NNK szakértőjeként tevékenykedő Zöldi Viktor írt elemző cikket 2019. őszén (<https://magyarnarancs.hu/belpol/kampanytema-volt-most-varja-a-megoldast-merre-tovabb-budapesti-patkanyirtas-124102>). A cikkben leírásra került, hogy 2012-ig a bejelentések éves átlaga 245 db volt, a szolgáltató ezek 92 %-át minősítette ténylegesen fertőzöttnek. A bejelentések száma 2013-tól ugrásszerűen megnőtt, a következő öt évben az éves átlag 5.935 db volt, ezzel párhuzamosan a fertőzöttnek minősített objektumhányad 92-ről 16 %-ra esett. Fenti adatok furcsaságainak értelmezése és a következtetés levonása nem a mi feladatunk, de hangsúlyozzuk, hogy bizonyíthatóan konzorciumunk szerződésbe lépése előtti években nőtt meg drasztikusan a patkányészlelések száma.

A szerződés megkötését követően az RNBH konzorcium egyrészt az szerződött feltételeket messze túlteljesítve 2 munkanapon belül, a pályázatban előírtat meghaladó számú szakemberrel megkezdte a patkányirtási tevékenységet (aminek eredményeként a következő hónapokban folyamatosan csökkent a bejelentések és a pozitív esetek száma), másrészt szóban, e-mailen, a szeptember 10-én kelt első hivatalos jelentésben, majd minden ezt követő havi jelentésben jeleztük, hogy a műszaki leírásban meghatározott patkánymentes állapot az első pillanattól kezdve nem állt fenn, a fertőzéssel érintett objektumok száma sokszorosan meghaladja az előírt határértéket.

Jelzéseinket követően Budapest Főváros Kormányhivatala felülvizsgálta az ellenőrzési adatokat (ekkor ők látták el az ellenőrzési tevékenységet), és október 24-én kelt levelében tájékoztatta a Főpolgármesteri Hivatalt a probléma valós voltáról. Szeretnénk hangsúlyozni, hogy **a kormányhivatal a 2012-től 2018. első félévig tartó időszakot elemezte, azaz kizárólag az előző szolgáltató szerződésének idejére jelentette ki, hogy a főváros patkánymentes állapota a havi jelentésekkel ellentétben nem állt fenn,** ezért kell a patkánymentesség fenntartására irányuló tevékenységen felül patkánymentesítést végezni.

Konzorciumunk a tények ismeretében több alkalommal felajánlotta a Főpolgármesteri Hivatalnak a szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetését, ill. 2018. november 12-én annak szüneteltetését, annak érdekében, hogy a valós adatok ismeretében új közbeszerzés kiírására nyíljon lehetőség. A jelentős lakossági panaszok miatt a Főváros ezzel szemben a gyorsabban kivitelezhető szerződésmódosítás mellett döntött, amely műszaki tartalmát a Nemzeti Népegészségügyi Központ szakértői állítottak össze. A kiegészítő tevékenység az NNK és a Főváros folyamatos ellenőrzése mellett, tételes elszámolással került kivitelezésre, és ennek során **a jóváhagyott 650 millió Ft összegből csak bruttó 297,3 millió Ft került konzorciumunk számára kifizetésre. A kiegészítő tevékenység eredményeként az igazait patkányészlelések havi átlaga a 2018. őszi havi 951 darabról 2019 őszére havi 725-re csökkent.**

A 2019-ben megválasztott új fővárosi vezetés felé is jeleztük, hogy a végzendő tevékenység nem fedi a közbeszerzési pályázatban kiírt feladatokat, és ismételten jeleztük készségünket a szerződés megszüntetésére. A Fővárosi Önkormányzat most a szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetéséről döntött, és új pályázatot írt ki, amit ismét konzorciumunk nyert el. Jelenleg ez alapján folyik a munka, Budapest patkányfertőzöttsége pedig fokozatosan csökken.”

1.6. Megállapítások

A megállapítások mérlegelésekor és megfogalmazásakor a Bizottság figyelemmel volt arra, hogy

- a) a bíróság által már megállapított jogi értékelést hatáskör hiányában nem bírálhatja felül („ítélt dolog”), továbbá arra, hogy
- b) a rágcsálóirtás olyan szakterület, ahol a Bizottságnak mint testületnek szakértelme nincsen, így szakmai kérdésben kialakult vitákban állást foglalni nem kíván, mert ebben nincs kompetenciája és a felhatalmazása sem erre szól (megjegyzni továbbá, hogy évek távlatából szakértői szinten sem szükségszerű, hogy el lehetne jutni a bizonyosságig egyes kérdésekben).

A Bizottság ezért az önkormányzati működésre, döntéselőkészítésre és -végrehajtásra vonatkozó vizsgálati fókusszal, az összegyűjtött iratanyag áttekintését és a lebonyolított személyes meghallgatások értékelését követően az alábbi összegző megállapításokra jutott:

- **A közbeszerzési eljárás késedelmesen indult meg.**

Kifejtése:

A Bábolna Bio utolsó szerződése 2018. február 28-án járt le, azonban a rágcsálómentesítési közszolgáltatás folytatására szolgáló közbeszerzési eljárás csak 2017. december 20-án jelent meg az Európai Unió Hivatalos Lapjában. Különös tekintettel arra, hogy nyílt, uniós eljárásrend szerinti közbeszerzési eljárásról volt szó, az indítás ütemezése egyértelműen elkésztetnek tekinthető. Jól alátámasztja ezt az is, hogy a kiírás többszöri módosításának szükségessége (amelyek közül az utolsó ráadásul már a Bábolna Bio szerződésének lejárta után történt) után, majd a beérkezést követő hiánypótlások miatt az összegezt végül csak 2018. június 25-én volt lehetőség kiküldeni az ajánlattevőknek.

A céldátumhoz (február 28-a) képest csak mintegy öt hónappal később, július 19-én vált lehetségessé az új szerződés aláírása, amely időszak egy részében, június 30-át követően a fővárosban nem volt rágcsálóirtási szolgáltatásra szerződött partner, így a közszolgáltatás is körülbelül 3 hétig szünetelt.

További jelentős körülmény, hogy az összegezés kiküldése (június 25-e) és a folyamatban lévő (meghosszabbított) szolgáltatás vége (június 30-a) között még elméletileg sem adódott annyi idő, hogy a szolgáltatás folyamatos maradjon. Ideális esetben ehhez képest még (az aktuálistól esetleg eltérő nyertes esetén) átadás-átvételi eljárás lebonyolítására is kellő idő állt volna rendelkezésre.

- **A közbeszerzési eljárás helytelen helyzetértékelésen alapulva indult meg. Az előkészítés nem volt megfelelően alapos.**

Kifejtése:

A közbeszerzési eljárásban ajánlattevőként résztvevő, és a Bizottság által megkeresett mindkét piaci szereplő, az RNBH Konzorcium és a Bábolna Bio is – egymástól függetlenül, és máskor,

más információk alapján jutva erre a következtetésre – akként nyilatkoztak, hogy a patkánypopuláció látványos gyarodása nem tudható be pusztán szolgáltatással le nem fedett 3 hét hatásának, hanem hosszabb időszakot fedett le, amelyet így az ajánlatkérő is ismerhetett. Ha a két ellenérdekű fél egybehangzó állítását igaznak fogadjuk el (azzal, hogy a Bizottság ennek a szakkérdésnek az eldöntésére nem vállalkozhat), akkor felmerül, hogy az előkészítés hiányos volt, emiatt bizonyos ismérveket az előkészítő és a döntéshozó nem vehetett figyelembe.

Utalhat erre az ajánlatkérés háromszori módosításának igénye, valamint az is, hogy a jogvitával érintett későbbi kérdések egy részében – éppen a közbeszerzés dokumentumainak bizonytalan megfogalmazása miatt – a bíróság jogszabálysértőnek mondta ki az eljárás elbírálását.

- **A beérkezett ajánlatok elbírálása során szakmai hibák történtek, amelyek nélkül a nyertes ajánlattevőt az eljárásból ki kellett volna zárni.**

Kifejtése:

A megállapítás egyenesen következik a Fővárosi Törvényszék második ítéletéből, amely két kérelmi elem (1., 4.) tekintetében jogszabálysértőnek mondja ki az elbírálást.

Az 1. kérelmi elem a minőségi követelmények referenciaigazolásait érinti, amelyekből a bírósági megállapítás szerint – megfogalmazásuk miatt – nem derül ki egyértelműen, hogy a követelményeknek megfelelnek. Alkalmassági követelmény volt, hogy a szerződéskötést megelőző 3 évben összesen (legfeljebb 3 szerződésben) a nyertes legalább 300.000 lélekszámú város vagy 390 km² terület, minden felszíni és felszín alatti objektumában végezze az ajánlattevő a tevékenységet. Ezt referenciaigazolásokon keresztül kellett bemutatni. Az RNBH Konzorcium által benyújtott igazolások alapján nem volt egyértelmű, hogy a feltételek teljesülnek. Az ajánlatkérőnek ezt érzékeltetni kellett volna, majd hiánypótlás keretében tenni kísérletet a kérdések feloldására. Az ajánlatkérő ehelyett befogadta és igaznak elfogadta a referenciaigazolásokat.

A 4. kérelmi elem a szolgáltatás nyújtása során alkalmazni kívánt technológiáról és annak rendelkezésre állásáról szól. Az ajánlati felhívás II.2.14. pontjának 3. alpontja itt a közbeszerzési dokumentumokra utal, mint a részletes szempontok leőhelye. A közbeszerzési dokumentumok pedig olyan műszaki, technológiai szabályokra és ajánlásokra utalnak – ekként mint ebben az eljárásban kötelezők –, amelyeknek az RNBH Konzorcium tartalmilag meg nem felelő ajánlatot adott, és ezt hiánypótlásban is megerősítette. Ez alapján a bíróság szerint a bírálat során meg kellett volna állapítani, hogy az ajánlat nem felel meg az ajánlati kiírásban foglaltaknak, és az ajánlatot érvénytelenné nyilvánítani.

Figyelemmel azonban arra, hogy a közbeszerzési eljárás alapján a szerződés megkötésére már sor került, az ajánlatkérői döntés megsemmisítéséről nem rendelkezhetett.

Felhívja egyúttal a Bizottság a figyelmet, hogy a jogorvoslati kérelemben szereplő 5. és 6. kérelmi elemek (ezek a balesetvédelmi és környezetvédelmi terv megfeleléségét, valamint az elhullott rágcslók elszállítását érintették) esetén is utal arra a bíróság, hogy a jogorvoslati kérelem alaposabb indokolása esetén esetleg megállapítható lett volna a jogsértés ezekben az esetekben is, de a kereseti kérelemhez kötöttség elve miatt az előadott indokoláson és bemutatott bizonyítékokon túlterjeszkedni a bíróság nem tudott.

- **Az intenzív patkányirtás megrendelése iránti döntések és intézkedések 2018 végén szükségszerűek voltak.**

Kifejtése:

2018. október 24-én jelzés érkezett a BFKH-tól, amelyben a fennálló rágcsálóhelyzetre tekintettel intenzív irtási program elindítását javasolták. Az intenzív rágcsálóirtás szakmailag más tartalmat jelent, mint a rágcsálómentesítés, vagy a rágcsálómentesség fenntartása; erre a tartalomra az RNBH Konzorciummal fennálló szerződés nem terjedt ki.

A Bizottság ennek a megállapításnak a rögzítésekor elvonatkoztat attól a kérdéstől, hogy a rágcsálópopuláció megnövekedéséhez mely megelőző okok vezettek, és azok megelőzhetőek lettek volna-e. A Bizottság ezért egyetért azzal, hogy beavatkozásra volt szükség a rágcsálószenzorulat megfékezése érdekében. Arról, hogy a meglévő szerződés – Kbt.-ben megengedett határokra belüli – módosításával a döntéshozó a legmegfelelőbb megoldást választotta-e új közbeszerzési eljárás lebonyolítása helyett, a Bizottság információ hiányában nem tud állást foglalni, megjegyzi azonban, hogy a következő pontban foglalt megállapítás árnyalni tud minden olyan érvelést, amely az idő kényszerítő sürgetését hangsúlyozza a választott megoldás melletti érvként.

- **Az intenzív rágcsálóirtáshoz való többletforrás biztosítása³⁷ és a szerződésmódosítás jóváhagyása³⁸ között eltelt hosszú időt a Bizottság nem látja indokoltnak.**

Kifejtése:

A megállapítás arra utal, hogy mind a vonatkozó közgyűlési és bizottsági vitákban, mind a Bizottság előtti meghallgatások során hangsúlyt kapott, hogy a BFKH jelzését követően az Önkormányzatban gyors döntésekre volt szükség a helyzet kezelése érdekében. Ehhez képest az intenzív rágcsálóirtásra vonatkozó szerződésmódosítás jóváhagyására a forrás biztosítását követően további négy és fél hónapra volt szükség.

A Bizottság számára kérdéses, hogy ha egy Budapest nagy részére kiterjedő, sürgetően megoldandó problémával szembesül a városvezetés, ráadásul erre hivatkozva nagyon jelentős (a patkánymentesség fenntartásának éves szerződéses költségét ténylegesen is meghaladó) forrást kell biztosítani, akkor miért ilyen késéssel valósul meg a szerződéskötés – esetleg nem vezetett-e ez a helyzet további romlásához a köztes időben, ezzel tovább emelve a lehívott szolgáltatás költségeit.

- **A két, egymást követő szolgáltató között nem volt (nem lehetett) érdemi átadás-átvételi folyamat, amely az új szolgáltatás megindulásakor hatékonyságvesztéshez vezethetett.**

Kifejtése:

A Bizottság meghallgatásain felmerült, hogy a több évtizedes helyismerettel rendelkező Bábolna Bio, és a „munkaterületet” újonnan átvevő RNBH Konzorcium között nem volt kommunikáció az átveendő feladattal összefüggésben, ilyen irányú kapcsolatteremtés az Önkormányzat részéről sem mutatkozott.

A Bizottság azt az általános megállapítást teszi, hogy egy kulcsfontosságú közszolgáltatás esetén (mint amilyen a rágcsálómentesítés/rágcsálómentesség fenntartása), szolgáltatók közötti váltás esetén elengedhetetlen, hogy az újonnan belépő szolgáltató – lehetőleg az előző

³⁷ A Fővárosi Közgyűlés 2018. december 12-i ülése fogadta el.

³⁸ A Közbeszerzési Bizottság 2019. április 30-i ülése hagyta jóvá.

szolgáltatóval közvetlen együttműködésben – minden támogatást megkapjon a változatlan szolgáltatási színvonal biztosítása érdekében. Különösen igaz ez akkor, ha a szolgáltatás komolyabb helyismeretet is igényel. A Bizottság ebben a konkrét eljárásában nem tudta kellő mélységben feltárni az átadás-átvétel körüli aktivitást, ezért kifejezetten erre vonatkozó megállapítást sem tesz.

- **A Fővárosi Önkormányzat helyesen tette, hogy megszüntette a szolgáltatásra fennálló szerződést, és a tapasztalatok alapján átalakított, megalapozottabb műszaki tartalommal új közbeszerzési eljárást bonyolított le.**

Kifejtése:

Az Önkormányzat vezetése számára az mutatkozott meg, hogy hatékonyabb szolgáltatás hozható létre, ha a megszokott szerződéses konstrukciót átalakítja, és – közös megegyezéssel – még a fennálló szerződés lejárta előtt új közbeszerzés keretében biztosítja ezt a közszolgáltatást. Az új szerződéses rend adaptívabb, rugalmasabb, nagyobb egyediséget engedő, a Főpolgármesteri Hivataltól is nagyobb odafigyelést igénylő, de összességében hatékonyabb működés alapjait teszi le. Ezt az eddigi tapasztalatok is igazolják.

A Bizottság megállapításai a felelősség tekintetében:

- A főpolgármesteri vezetést politikai felelősség, a Főpolgármesteri Hivatal és a Fővárosi Közbeszerzési Kft. vezetését szakmai felelősség terheli azért, mert a 2018. február 28-án lejáró szerződés felváltására irányuló közbeszerzési eljárást olyan időpontban indították meg, amely már lehetetlenné tette a határidőben való szerződéskötést. A felelősség kiterjed arra is, hogy 2018. július 1-je és legalább július 21-e³⁹ között nem volt a tárgyra irányuló szolgáltatás a fővárosban.
- A Főpolgármesteri Hivatal vezetését és a Fővárosi Közbeszerzési Kft. vezetését szakmai felelősség terheli azért, mert a közbeszerzés tartalmilag nem volt olyan módon előkészítve, amely eredményesen elősegíti a sikeres (minél kevesebb kiegészítő tájékoztatókéréssel, később hiánypótlási felhívással járó) ajánlattételt, továbbá mert a valóságnál enyhébbnek láttatta a rágcslófertőzöttséget.
- A Fővárosi Közbeszerzési Kft. vezetését szakmai felelősség terheli azért, mert a beérkezett ajánlások elbírálása során legalább a Fővárosi Törvényszék második ítéletében foglalt körben jogszabályellenesen értékelték az ajánlatokat.
- A főpolgármesteri vezetést politikai felelősség, és a Főpolgármesteri Hivatal vezetését szakmai felelősség terheli azért, mert az intenzív rágcslóirtásra biztosított forrás felhasználására csak jelentős késedelemmel került sor.

A Bizottság javaslatai:

- A fővárosi beszerzések, közbeszerzések esetében úgy kell meghatározni az alkalmassági feltételeket és az azok alátámasztására elfogadható dokumentumok kötelező tartalmát, megfogalmazásait, hogy azok világosak, precízek legyenek, többféle párhuzamos értelmezésre, vagy későbbi vitára a lehető legkevesebb lehetőséget adják. Különösen igaz ez

³⁹ Az RNBH Konzorcium nyilatkozata alapján július 21-én kezdték meg a szolgáltatást; az NNK ellenőrzési jelentése alapján július 23-án

olyan esetekben, ha az alkalmassági feltételek között egymáshoz képest is logikai kapcsolatok állnak fent.

- A fővárosi beszerzések, közbeszerzések előkészítése során szükséges a valós, hiteles tényadatok begyűjtése, a szolgáltatás volumenének felbecsülése során pedig a trendek ismerete is szükséges.
- Különös figyelemmel kell lenni azokra a helyzetekre, amikor egy ajánlattételi követelmény igazolása oly módon történik, hogy az ajánlattevő valamely fennálló vagy korábbi szerződésének csak egy-egy meghatározott eleme (nem az egésze) jelenti a releváns követelménynek való megfelelést. Ebben az esetben a bírálatban részt vevőknek kiemelt szerepe van abban, hogy valóban csak a szerződés tartalmának/összegének a követelmények szempontjából szükséges elemeit vegyék figyelembe a bírálat során. Amennyiben ez nem állapítható meg teljesen egyértelműen, egyértelműsítés céljából hiánypótlásra szükséges felhívni az ajánlattevőt.
- A fővárosi beszerzések, közbeszerzések előkészítésének és lebonyolításának az ütemezését folyamatosan biztosítandó közszolgáltatások (köz)beszerzése esetén úgy kell megtervezni, hogy az – az adott eljárásrend belső sajátosságainak, szabályainak, határidőinek az alapulvételével – reális lehetőséget adjon az új szerződés megkötésére már a szerződés fordulónapját megelőzően. A tervezés során – az adott eljárás műszaki tartalmának összetettségéhez igazodó mértékben – az esetleg szükséges ajánlati módosításokkal, tájékoztatások megadásához szükséges idővel, az ajánlattételt követően pedig a hiánypótlatáshoz szükséges időigénnyel is számolni kell.
- Folyamatosan biztosítandó közszolgáltatások beszerzése, közbeszerzése esetén, amennyiben versengő piacról van szó, javasolt megfontolni olyan szerződéses konstrukció kialakítását, amely a szerződés lezárásának keretében rendezi az esetleges szolgáltatóváltáshoz kapcsolódó praktikus kérdéseket is. A szerződés jellegétől függően ilyen lehet például együttműködési, az üzleti titkot tiszteletben tartó, korlátozott kitanítási, konzultációs kötelezettség előírása.

2. Az Állatkerti Biodóm létesítése

A fejezetben alkalmazott rövidítések:

- FÁNK – Fővárosi Állat- és Növénykert
- Enviroduna – Enviroduna Beruházás Előkészítő Kft.
- Főv. Kgy. – Fővárosi Közgyűlés
- MM – Megvalósítási Megállapodás
- Összefoglaló jelentés – Az Enviroduna Beruházás Előkészítő Kft. által készített Összefoglaló jelentés Budapest Főváros Önkormányzata Számára a Pannon Park (Biodóm) projekt státuszának és a befejezéshez szükséges feladatok körének, költségének és időigényének felméréséről elnevezésű dokumentum
- FKT – Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa

2.1. A vizsgálat elrendelésére okot adó körülmények

A Fővárosi Közgyűlés 2012. november 28-i ülésén tárgyalta a *Javaslat egyes tulajdonosi döntések meghozatalára a Budapesti Vidám Park Zrt. és a Fővárosi Állat- és Növénykert működtetésére vonatkozóan* című előterjesztést, amely - egyebek mellett - a Budapesti Vidámpark jövőjével kapcsolatban fogalmazott meg javaslatokat: a kor „kívánalmainak nem megfelelő szolgáltatásai miatt” annak megszüntetését javasolták, egyúttal javaslatot tettek arra, hogy a területen a Fővárosi Állat- és Növénykert által kidolgozott koncepció alapján a fenntartható városfejlesztés koncepcióját követő, modern közcélú szolgáltatásokat kibontakoztató családi szabadidős élménypark jöjjön létre. Mint írták, az „Állatkert fejlesztéséhez a vidámparki területen egy minimum és egy optimum program lehetséges. Az optimum program 12-15 milliárd Ft nagyságrendű beruházás”.

Az előterjesztéshez csatolt 1. számú melléklet a Pannon Park a Vidámpark Helyén címet viselő dokumentum. Ebben a tervezett beruházás forrásigényéről az alábbiak olvashatók: „az előzetes előkészítés kb. 100 millió forint, a további (kiviteli terv szintű) előkészítés a kivitelezés költségének 2-3%-a. A végleges és teljeskörű (optimális) kialakítás forrásigénye 12-15 milliárd Ft-ra tehető, ebből megépíthető a Pannon Ósvadon csarnok, mint a legfőbb attrakció, teljes egészében kialakul a Mesepark/Tündérvilla és elkészülhet valamennyi, ezek keretében elképzelt egyéb létesítmény és szolgáltatás, köztük olyanok is, amelyek a Városliget általános fejlesztését is segítik, pl. parkolóház.”

A projekt eredetileg becsült költsége azonban – részben a folyamatosan bővülő, egyre grandiózusabb műszaki tartalomnak, részben a projekt előkészítését övező hiányosságoknak köszönhetően – többszörösükre emelkedett.

A főváros új vezetése ugyanakkor felismerte a valós veszélyét annak, hogy a Kormány és a FÁNK által megálmodott, irreális nagyságrendű beruházás fenntarthatatlan kényszerpályára taszíthatja a fővárosi önkormányzat mindenkori költségvetését. Világos volt: annak érdekében, hogy a Projekt befejezéséhez szükséges műszaki tartalom felmérhető, az ahhoz esetlegesen hiányzó további fedezet kalkulálható legyen, szükséges a Projekt státuszának felvétele, a befejezéshez szükséges műszaki tartalom pontos meghatározása és a befejezéshez szükséges forrásigény azonosítása.

A Fővárosi Közgyűlés 2020 februárjában ezért is erősítette meg a lebonyolítói feladatok ellátásában az Enviroduna Kft. szerepét, és jelölte ki a státuszfelvétel elvégzésére. A mintegy féléves munka eredményeként állt össze az *Összefoglaló jelentés Budapest Főváros Önkormányzata Számára a Pannon Park (Biodóm) projekt státuszának és a befejezéshez szükséges feladatok körének, költségének és időigényének felméréséről* elnevezésű dokumentum, amelyben a következő megállapítás olvasható:

„a beruházás eddigi alakulását sajnos nem jellemezte az előrelátó szakmai-pénzügyi tervezés és irányítás. Így fordulhatott elő, hogy a 2014-ben még 16 milliárdra becsült összköltség 2015-ben 25 milliárdra, 2017-ben 44 milliárdra, a 2019-es FÁNK tervvel pedig már összesen 64 milliárd Ft-ra emelkedett. A beruházó (FÁNK) által előterjesztett legutóbbi, 2019. májusi költségterv a projekt befejezéséhez 26 milliárd Ft költségigényt számszerűsített – részletezés nélküli, pár soros feladatlistára alapozva. Ebből sem a megalapozottság, sem a teljeskörűség, sem a műszaki tartalom nem állapítható meg.”⁴⁰

2.2 Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratok

- A Fővárosi Közgyűlés és bizottságai üléseire benyújtott előterjesztések, azok mellékletei és az ülésekről készített jegyzőkönyvek
- Összefoglaló jelentés Budapest Főváros Önkormányzata Számára a Pannon Park (Biodóm) projekt státuszának és a befejezéshez szükséges feladatok körének, költségének és időigényének felméréséről – Enviroduna (2020.)
- A Vizsgálóbizottság meghallgatásáról készült jegyzőkönyvek
- A Vizsgálóbizottság ülésére meghívottak által küldött írásbeli válaszok

2.3 A vizsgálat tárgyát képező ügy kronológiája és főbb tényei

- **2012. november 28. – Döntés a Budapesti Vidám Park Zrt. alaptevékenységének megszüntetéséről, a FÁNK fejlesztéséről**

A Fővárosi Közgyűlés 2012 novemberében döntött arról, hogy a Budapesti Vidám Park Zrt. 2013. szeptember 30-i dátummal szüntesse meg alaptevékenységét a Városliget területén és a terület kerüljön a FÁNK használatába, az Állatkert fejlesztése céllal. Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

2474/2012.(11.28.): *Felkéri a főpolgármestert, hogy kezdjen tárgyalást Budapest Főváros XIV. kerület Zugló Önkormányzatával, a Budapest XIV. kerület Varannó utca tulajdonosával az ingatlanok együttes használatának biztosítása érdekében és a megállapodást terjessze a Fővárosi Közgyűlés elé.*

2473/2012.(11.28.): *Úgy dönt, hogy a Fővárosi Állat- és Növénykert, mint a Fővárosi Önkormányzat intézménye, az alapító okirat megfelelő módosítása és a jelenlegi vidámparki területek átvétele után, - a terület Állatkert felé eső részén a 2013-as szezontól családi játékparki, állatkerti szolgáltatásokat nyújt a nagyközönség számára;- az állatkerti és a vidámparki területek összenyitására intézkedik a közös működtethetőség és a közönségforgalom biztosítása érdekében.*

2472/2012.(11.28.): *100.000 eFt-tal csökkenti a „9194 Előző városvezetés örökségének kezelésére céltartalék” című működési előirányzatát és ezzel egyidőben ugyanezen összeggel megemeli a „9112 Évközi indítású önkormányzati beruházás” című kiadási előirányzatát és a címen belül tervekbe veszi a kulturális feladatok között az új „FÁNK terület bővítéséhez kapcsolódó beruházások előkészítése” feladatot 100.000 eFt összköltséggel.*

2471/2012.(11.28.): *A „9194 Előző városvezetés örökségének kezelésére céltartalék” című előirányzata terhére 100.000 eFt támogatást biztosít a Fővárosi Állat- és Növénykert intézmény számára a területbővítéshez kapcsolódó beruházási és uniós pályázati feladatok előkészítése érdekében.*

⁴⁰ Enviroduna Kft. - Összefoglaló jelentés Budapest Főváros Önkormányzata Számára a Pannon Park (Biodóm) projekt státuszának és a befejezéshez szükséges feladatok körének, költségének és időigényének felméréséről – 4. oldal

2470/2012.(11.28.): *Felkéri a főpolgármestert, hogy a Vidám Park Zrt. menedzsmentjének közreműködésével készítsen hatástanulmányt és vagyoneértékelést a vidámparki üzleti potenciál hasznosításával és értékesítésével kapcsolatban.*

2469/2012.(11.28.) *„Jóváhagyja és megköti a 150.000 eFt összegű alárendelt tulajdonosi kölcsön nyújtására vonatkozó megállapodást az előterjesztés 3. számú melléklete szerinti tartalommal. Felkéri a főpolgármestert megállapodás aláírására, valamint a kölcsönnek a Budapesti Vidám Park Zrt. számlájára történő egyösszegű átutalásához szükséges intézkedések megtételére.”*

2468/2012.(11.28.) *A 150.000 eFt fedezet biztosítása érdekében csökkenti a „9194 Előző városvezetés örökségének kezelésére céltartalék” cím kiadási előirányzatát 150.000 eFt-tal, ezzel egyidejűleg azonos összeggel megemeli a „8135 Vidám Park Zrt. cím” kiadási, azon belül működési célú támogatási kölcsön nyújtása című előirányzatát.*

2467/2012.(11.28.): *A Budapesti Vidám Park Zrt. részére a 2013. évi szezonkezdés biztosítására 150.000 eFt összegű alárendelt tulajdonosi kölcsönt nyújt 2013. december 31-ei visszafizetési határidővel, azzal, hogy azt az operatív működéssel kapcsolatos kiadások kifizetésére kell fordítani. A Társaság a kölcsön felhasználásáról a 2012. évi beszámoló benyújtásakor köteles a Fővárosi Közgyűlés felé elszámolni. Felkéri a főpolgármestert, hogy a Budapesti Vidám Park Zrt.-t erről értesítse.*

2466/2012.(11.28.) *Felkéri a főpolgármestert, hogy a Budapesti Vidám Park Zrt. által használt földterületre vonatkozóan 1998. október 9-én kötött, többször módosított üzemeltetési joggal vegyes földhasználati szerződés megszüntetésére, valamint a földterület Fővárosi Állat- és Növénykert részére történő átadásának feltételeire vonatkozó javaslatát (intézmény alapító okiratának módosítása stb.) terjessze a Fővárosi Közgyűlés elé.*

2465/2012.(11.28.) *Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdésében foglaltak alapján, a Budapesti Vidám Park Zrt. (Társaság) – székhelye: 1146 Budapest, Állatkerti körút 14-16., cégjegyzékszám: Cg. 01-10-042417 – legfőbb szervének hatáskörében eljárva úgy dönt, hogy: A Budapesti Vidám Park Zrt. 2013. szeptember 30. dátummal szüntesse meg alaptevékenységét a Városliget területén és előzetesen kinyilvánítja azon szándékát, hogy a Budapesti Vidám Park Zrt. által használt területet a Budapest Főváros Önkormányzata és a Budapesti Vidám Park Zrt. között létrejött üzemeltetési joggal vegyes földhasználati szerződés megszüntetését és a Fővárosi Állat- és Növénykert alapító okiratának módosítását követően átadja a Fővárosi Állat- és Növénykertnek az alábbi ütemezés szerint: 1.1. a Fővárosi Állat- és Növénykert a teljes terület feletti rendelkezési jogot megkapja, és az előterjesztés 2. sz. mellékletében 2. számmal jelölt területet a Fővárosi Állat- és Növénykert a 2013-as szezontól családi játékparki és állatkerti szolgáltatások nyújtása céljából használja, és egyetért azzal, hogy a Budapesti Vidám Park Zrt. pedig 2013. szeptember 30-ig bérleti konstrukcióban (a Fővárosi Állat- és Növénykertnek fizetendő jelképes bérleti díj ellenében) használja és hasznosítja a számára fennmaradó területet. 1.2. A Budapesti Vidám Park Zrt. a területen található Fővárosi Állat- és Növénykerthez kerülő épületeket, építményeket és ingóságokat 2013. szeptember 30. napját követően Budapest Főváros Önkormányzatára ruházza, a használható, vagy értékesíthető gépeket 2013. december 31-ig elszállítja a városligeti telephelyéről. A műemlékek (elsődlegesen Körhinta, Hullámvasút, Lézer dodzsem tetőszerkezete, Barlangvasút) megóvásáról, esetleges üzemeltetéséről a terület jövőbeni gazdája, a Fővárosi Állat- és Növénykert gondoskodik, a Budapesti Vidám Park Zrt. működésének befejezését követően, 2013. szeptember 30. után. Határidő: 2012. december 31. (1.1.), illetve 2013. december 31. (1.2.)*

2464/2012.(11.28.) *nem fogadja el az LMP-frakció módosító javaslatát, mely szerint: „A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy nyílt pályázat keretében megvizsgálja, hogy milyen önkormányzati vagy magántulajdonban lévő helyszínen biztosítható új vidámparki funkció létesítése. A helyszín kiválasztása során előnyben kell részesíteni az olyan közösségi közlekedéssel jól megközelíthető, barnamezős, illetve alulhasznosított területeket (pl. Népliget), amelyek új funkcióval való ellátása kedvező városzerkezeti változásokat hoz.*

○ **2013. február 27. – Megvalósíthatósági Tanulmányterv Engedélykírat elfogadása**

A 2012. november 28-i Fővárosi Közgyűlés döntött arról, hogy a Budapesti Vidám Park Zrt. 2013. szeptember 30-ával megszünteti tevékenységét a városligeti telephelyen, illetve 2013 elején a területet átadja a Fővárosi Állat- és Növénykertnek (FÁNK), továbbá arról, hogy 100.000 eFt támogatást biztosít a FÁNK számára a „9194 Előző városvezetés örökségének kezelésére céltartalék” cím előirányzata terhére, a területbővítéshez kapcsolódó beruházási és uniós pályázati feladatok előkészítéséhez.

A Fővárosi Közgyűlés február 27-én döntött a Megvalósíthatósági Tanulmányterv elkészítésére vonatkozó engedélykírat jóváhagyásáról. A kapcsolódó előterjesztés szerint a feladat teljes költsége 127.000 eFt. A 2013. évi önkormányzati költségvetésben a FÁNK vidámparki területbővítéshez kapcsolódó beruházási és uniós pályázati feladatok előkészítésére biztosított 100.000 e Ft-os összeg a 2013. évi fejlesztési terv (B) kulturális feladatai között "FÁNK területbővítéséhez kapcsolódó beruházások előkészítése „(önrész)” néven szerepel. A feladat megvalósítása érdekében az önkormányzati támogatás 100.000 eFt-tal az intézmény saját bevételei terhére 27.000 eFt önrészt biztosít. Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatot hozta:

224/2013.(02.27.): jóváhagyja a „Fővárosi Állat- és Növénykert vidámparki terület projekt előkészítése” című, 006719 számú megvalósíthatósági tanulmányterv engedélykíratot az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal, valamint felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

○ **2013. szeptember 26. – Döntés a Vidámpark működésének megszüntetéséről és az átadás-átvétel menetéről**

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

1604/2013.(09.26.): A Fővárosi Közgyűlés „a Budapesti Vidám Park Zrt. (Társaság) – székhelye: 1146 Budapest, Állatkerti körút 14-16., cégjegyzékszám: Cg. 01-10-042417 – legfőbb szervének hatáskörében eljárva - Jóváhagyja az előterjesztői kiegészítés 4. számú mellékletét képező adásvételi szerződés-tervezetet és felhatalmazza a Budapesti Vidám Park Zrt. igazgatóságát az adásvételi szerződés megkötésére”.

1602/2013.(09.26.): A Fővárosi Közgyűlés „a Budapesti Vidám Park Zrt. (Társaság) – székhelye: 1146 Budapest, Állatkerti körút 14-16., cégjegyzékszám: Cg. 01-10-042417 – legfőbb szervének hatáskörében eljárva úgy dönt, hogy - A FÁNK által átvételre kerülő vidámparki terület továbbműködtetése tárgyában készüljön a felmerülő költségek és tervezhető bevételek pontos bemutatásával előterjesztés, mely alapján a FÁNK részére biztosítandó további forrásokról határozatot hozhat a Fővárosi Közgyűlés.”

1599/2013.(09.26.): A Fővárosi Közgyűlés „a Budapesti Vidám Park Zrt. (Társaság) – székhelye: 1146 Budapest, Állatkerti körút 14-16., cégjegyzékszám: Cg. 01-10-042417 – legfőbb szervének hatáskörében eljárva - A Budapesti Vidám Park Zrt. alapító okiratának 9.5. m) pontjában foglaltak alapján egyetért azzal, hogy a Budapesti Vidám Park Zrt. és a Fővárosi Állat- és Növénykert az előterjesztés 4. és 6. számú mellékletei szerinti tartalmú adásvételi szerződéseket egymással megkötik, és ehhez alapítói hozzájárulását megadja. Kijelenti, hogy az építmény adásvételi szerződés 2. sz. mellékletében felsorolt védett építményekre a Fővárosi Önkormányzatot a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény szerint, illetve a földrészlet tulajdonosaként a Ptk. 97. § (3) bekezdése alapján megillető elővásárlási jogot nem kívánja gyakorolni.”

1598/2013.(09.26.): Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdésében foglaltak alapján, a Budapesti Vidám Park Zrt. (Társaság) – székhelye: 1146 Budapest, Állatkerti körút 14-16., cégjegyzékszám: Cg. 01-10-042417 – legfőbb szervének hatáskörében eljárva - Jóváhagyja és megkötö a Budapest Főváros Önkormányzata és a Fővárosi Állat- és Növénykert közötti engedményezési szerződést az előterjesztés 8. sz. melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

1594/2013.(09.26.): A Fővárosi Közgyűlés „nem fogadja el Horváth Csaba módosító indítványát, mely szerint: „A Fővárosi Közgyűlés visszavonja a 2012. november 28-i ülésén – a Budapesti Vidámpark

működésének 2013. szeptember 30-i dátummal történő megszüntetéséről – meghozott 2465/2012. (XI. 28.) Főv. Kgy. határozatot. Felkéri a főpolgármestert, hogy a Vidámpark tovább-működéséhez szükséges döntéseket terjessze be a Közgyűlés soron következő ülésére. Határidő: azonnal Felelős: Tarlós István A Budapesti Vidámpark szolgáltatásainak színvonalát növelni kívánja annak érdekében, hogy a létesítmény a fővárosi lakosok szórakozási igényeit megfelelően tudja kiszolgálni. Ennek érdekében felkéri a főpolgármestert, hogy a vidámparki szolgáltatások színvonalának emelésére a költséghatékonyság szem előtt tartásával dolgozza ki a Vidámpark új helyszínre történő áthelyezésére, valamint fejlesztésére vonatkozó koncepciót, és azt terjessze a Közgyűlés elé. A koncepció megvalósításához szükséges források (ideértve a bevonható külső forrásokat is) rendelkezésre állásáig a Budapesti Vidámpark a Városligetben a jelenlegi helyén működik tovább.”

○ **2013. november 19. - Kormányhatározat a Pannon Park projekt előkészítéséről**

A Kormány az 1862/2013. (XI. 19.) Korm. határozatában döntött arról, *hogy a Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről* szóló 2012. évi CCIV. törvény 1. melléklet IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezet címrendjét kiegészíti a „29. Pannon Park projekt előkészítése” címmel. A kormányhatározat szerint a belügyminiszternek a Pannon Park projekt előkészítése érdekében nyújtandó támogatás felhasználásának és elszámolásának feltételeiről 2013. november 30-ig támogatási megállapodást kellett kötnie Budapest Főváros Önkormányzatával. A belügyminiszter a megállapodás megkötését követően a támogatást utólagos, legkésőbb 2014. december 31-ig történő elszámolási kötelezettséggel folyósítsa Budapest Főváros Önkormányzata számára.

○ **2013. december 11. - Támogatási megállapodás megkötése a Belügyminisztériummal**

A *Javaslat a FÁNK Pannon Projekt előkészítése tárgyban a Belügyminisztérium és a Fővárosi Önkormányzat között megkötendő Támogatási Megállapodás aláírására* című előterjesztés nyomán döntött a Fővárosi Közgyűlés a Pannon Park projekt előkészítését célzó támogatási megállapodás megkötéséről. Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

2356/2013.(12.11.): *Jóváhagyja és megkötö a Belügyminisztériummal az 1862/2013. (XI. 19.) Korm. határozaton alapuló, a Pannon Park projekt előkészítését célzó támogatási megállapodást, mely alapján a támogató 200.000 eFt összegű, egyszeri vissza nem térítendő támogatást folyósít Budapest Főváros Önkormányzata számára, egyben felkéri a főpolgármestert annak aláírására.*

2357/2013.(12.11.): *Felkéri a főpolgármestert, hogy a 200.000 eFt támogatási összeg Fővárosi Önkormányzat számlájára történő megérkezését követően intézkedjen a költségvetési rendelet módosításáról és a feladat végrehajtása érdekében a szükséges okirat Közgyűlés elé terjesztéséről.*

○ **2014. június 30. – Elvi egyetértés**

A Fővárosi Közgyűlés 2014. június 30-án tárgyalta azt az előterjesztést, amely összefoglalta a FÁNK fejlesztését szolgáló program fő tartalmát, bemutatta a korábban a Közgyűlés elé tárt Pannon Park Projekt előkészítésének aktuális helyzetét, a FÁNK rendelkezésére bocsátott előkészítési forrás felhasználását, valamint a program megvalósításához és az Állatkert fejlesztésének további előrehaladásához szükséges lépéseket.

Az előterjesztés utalt arra, hogy „a Fővárosi Közgyűlés 224/2013. (11.27.) Főv. Kgy. határozatával hagyta jóvá a Fővárosi Állat- és Növénykert fejlesztésére irányuló projekthez 100.000 eFt előkészítési forrás biztosítását, a 67/2014. (1.29.) Főv. Kgy. határozattal pedig a Kormánytól kapott 200.000 eFt további előkészítési forrást bocsátott az Állatkert rendelkezésére”. Utalt továbbá arra is, hogy az „új nemzeti közgyűjteményi épületegyüttesre vonatkozó koncepció második ütemeként a Városliget átfogó hasznosítási koncepciójáról szóló 1397/2013. (VII. 2.) számú Korm. határozat támogatja Budapest Főváros Önkormányzatának az Állatkert bővítésére és fejlesztésére irányuló törekvéseit, valamint a Városliget megújításáról és fejlesztéséről szóló 2013. évi CCXLII. törvény is rendelkezik a Városliget megújításának és fejlesztésének megvalósulása érdekében szükséges intézkedésekről”.

Az előterjesztés emellett nyolc pontban összefoglalta azokat a problémákat, amelyek a fejlesztés megvalósításának akadályai, azt jelentősen lassító tényezői lehetnek. Kitért ugyanakkor arra is, hogy „ha a Pannon Park Projekt elől a lehető legrövidebb időn belül elhárulnak az említett akadályok (településrendezési eszközök módosítása és előkészítése, előkészítési- és megvalósítási források rendelkezésre állása, a Varannó utca részbeni megszüntetése, a Széchenyi Fürdő termálhője hasznosításának jóváhagyása, a Toxikológiai Intézet elköltöztetése a Varannó utcai ingatlanból és az ingatlan átadása a FÁNK részére a gazdasági udvar funkciói számára, a vidámparki ingatlanon keresztülvezető víznyomócső nyomvonalának kiváltása, a MÁV környékbeli fejlesztések összehangolása a FÁNK fejlesztésével) akkor:

-2015-ben lezárható a Pannon Park Projekt I. üteme és megnyitható a teljes Mesepark,
-2016 végére / 2017 elejére lezárható a Pannon Park Projekt II.A. üteme és megnyitható a Pannon-tenger Akvárium, valamint a látogatók már az új Fogadóépületen keresztül érhetik el a volt vidámparki területen kialakított szolgáltatásokat,
-2018-ban lezárható a Pannon Park 11.8. üteme és megnyitható a Pannon Ősvadon csarnok, használatba vehető az új gazdasági zóna és ezzel lezárul az Állatkert nagyszabású fejlesztése, teljessé válik a Pannon Park,
-2020. és 2022-ben pedig megnyílhatnak a további kiegészítő kiállítások, a működési gazdaságosságot növelő integrált energia-, anyag- és vízforgalmi rendszer, valamint a parkolóház.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

1026/2014.(06.30.): *Felkéri a főpolgármestert, hogy kezdeményezze a Fővárosi Állat- és Növénykert Pannon Park Projekt nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházásá történő nyilvánítását a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény 1. § (1) bek. e)-f) és h) pontjaira hivatkozással.*

1025/2014.(06.30.): *Felkéri a főpolgármestert, hogy kezdeményezze az 1862/2013. (XI. 19.) Korm. határozat, továbbá az ez alapján a Belügyminisztérium és a Fővárosi Önkormányzat között a Pannon Park Projekt előkészítése tárgyában megkötött támogatási szerződésben foglalt felhasználási határidő 2015. december 31. napjára történő módosítását.*

1024/2014.(06.30.): *Felkéri a főpolgármestert, hogy a 2015. évi költségvetés tervezése során vizsgálja meg a Pannon Park Projekt előkészítéséhez szükséges további forrásigény (100.000 eFt) biztosításának lehetőségét.*

1023/2014.(06.30.): *Felkéri a főpolgármestert, hogy vizsgálja meg a Pannon Park beruházás megvalósításának lehetséges forrásait.*

1022/2014.(06.30.): *A Fővárosi Közgyűlés „elvi egyetértését adja a Fővárosi Állat- és Növénykert Pannon Park Projekt programjához”.*

○ **2014. november 26. – A támogatás visszafizetése**

A 2012. évi kötelezettségvállalással nem terhelt előirányzat-maradványok egy részének felhasználásáról, az Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezeten belüli átcsoportosításról, valamint egyes kormányhatározatok módosításáról szóló 1862/2013. (XI. 19.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm. határozat) alapján Budapest Főváros Önkormányzata - a Pannon Park projekt előkészítése érdekében - 200,0 millió forint összegű támogatásban részesült.

Budapest Főváros Önkormányzata és a Belügyminisztérium a támogatás felhasználásának és elszámolásának feltételeiről 2013. december 6-án Támogatási Megállapodást kötött. E megállapodásban a vonatkozó kormányhatározattal összhangban- a támogatás elszámolásának határideje 2014. december 31-i határidővel került megállapításra, melynek biztonságos megvalósítása érdekében a támogatást 2014. november 30-ig használhatja fel.

2014. július 2-án Tarlós István akkori főpolgármester a fenti határidők módosítását kérelmezte. A főpolgármestert Pogácsás Tibor, a Belügyminisztérium önkormányzati államtitkára válaszában arról tájékoztatta, hogy a hatályos jogszabályok erre nem adnak lehetőséget. Jelezte, hogy miután a fővárosi önkormányzat 2014. augusztus 27-én kelt levelében megerősítette, hogy a támogatás határidőn belüli felhasználására és elszámolására lehetőséget nem lát, a támogatás – kamatokkal együtt történő - visszafizetése elkerülhetetlenné válik.

Megjegyezte ugyanakkor, hogy tudomással rendelkeznek arról, hogy a támogatott feladathoz kapcsolódóan közbeszerzési eljárás folyik. *„Annak érdekében, hogy a visszafizetési kötelezettség következtében- fedezet hiányában - annak eredménytelenné nyilvánítására ne legyen szükség, a Kormány kötelezettséget vállalhat arra, hogy a szükséges forrást a megfelelő időben Budapest Főváros Önkormányzata rendelkezésére bocsátja. A Nemzetgazdasági Minisztérium álláspontja szerint a támogatás újbóli megítélése a fejlesztés tényleges indulásakor, a költségek teljes ismeretében lehet indokolt.”*

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

1331/2014.(11.26.): Felhatalmazza a főpolgármestert a Budapest Főváros Önkormányzata és a Belügyminisztérium között 2013. december 6-án létrejött támogatási megállapodás Belügyminisztérium általi azonnali hatályú felmondása miatt esedékessé váló 200.000 eFt támogatás és 16.704 eFt kamat azonnali átutalására.

1330/2014.(11.26.): Budapest Főváros Önkormányzata és intézményei beruházási és felújítási tevékenysége előkészítésének, jóváhagyásának, megvalósításának rendjéről szóló 50/1998. (X. 30.) Főv. Kgy. rendelet 8. § (1) bekezdés c.) pontja értelmében jóváhagyja a 6719 egyedi azonosító számú, a „FÁNK területbővítéséhez kapcsolódó beruházások előkészítése” tárgyú megvalósíthatósági tanulmánytervezési engedélyokmány 2. számú módosítását az előterjesztés 5. számú melléklete szerinti tartalommal és egyben felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

1329/2014.(11.26.): A támogatás visszafizetése érdekében csökkenti az „570101 Fővárosi Állat- és Növénykert” című támogatási és kiadási előirányzatán belül a „FÁNK területbővítéséhez kapcsolódó beruházások előkészítése” feladatot, ezen belül céljelleggel támogatott intézményi beruházás 198.614 eFt-tal, továbbá csökkenti a „930001 Általános tartalék” című kiadási, azon belül a tartalékok előirányzatát 1.386 eFt-tal, egyidejűleg 200.000 eFt összeggel megemeli a „841101 Pénzügytechnikai feladatok” című kiadási, azon belül a dologi kiadások előirányzatát. A kamat visszafizetése érdekében csökkenti a „930001 Általános tartalék” című kiadási, azon belül a tartalékok előirányzatát 16.704 eFt-tal, egyidejűleg azonos összeggel megemeli a „841101 Pénzügytechnikai feladatok” című kiadási, azon belül a dologi kiadások előirányzatát. A „FÁNK területbővítéséhez kapcsolódó beruházások előkészítése” feladat 2015. évi folytatása és a folyamatban lévő közbeszerzési eljárás fedezeteként szükséges forrás biztosítása érdekében 198.614 eFt-tal csökkenti a „930001 Általános tartalék” című kiadási előirányzatát és ezzel egyidejűleg azonos összeggel megemeli a „840701 Évközi indítású önkormányzati beruházások” című kiadási, azon belül az önkormányzati beruházások előirányzatán a „Fejlesztések átütetemesének tartaléka”-t. A feladat összköltsége változatlanul 381.000 eFt (ebből önkormányzati támogatás: 300.000 eFt, intézményi saját forrás: 81.000 eFt). Az önkormányzati költségvetésben a 2013. évi tény 8.021 eFt, 2014. évi előirányzata 93.365 eFt-ra, a 2015. évi üteme 198.614 eFt-ra változik.

1328/2014.(11.26.): A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „Budapest Főváros Önkormányzata és a Belügyminisztérium között 2013. december 6-án létrejött támogatási megállapodás Belügyminisztérium általi azonnali hatályú felmondása miatt esedékessé váló támogatás és annak kamatai (összesen 216.704 eFt) visszafizetése miatt a „FÁNK területbővítéséhez kapcsolódó beruházások előkészítése” feladat előirányzatára – annak érdekében, hogy a folyamatban lévő közbeszerzési eljárás fedezete biztosított legyen – a „930001 Általános tartalék” című előirányzatról 198.614 eFt-ot biztosít azzal a feltétellel, hogy amennyiben a 2015. évben a Belügyminisztérium által várhatóan biztosításra kerülő állami támogatás a Fővárosi Önkormányzat számlájára megérkezik, az a „930001 Általános tartalék” című előirányzatára visszapótlásra kerül”.

○ **2015. február 10. – Megemelt kormányzati támogatás**

A Kormány a Fővárosi Állat- és Növénykert fejlesztési elképzeléseinek áttekintésének eredményeként a 1044/2015. (II. 10.) Korm. határozatában döntött arról, hogy *„egyért a Pannon Park projekt teljes és maradéktalan megvalósításával a Liget Budapest projekt keretein belül, amelynek érdekében felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy - a megvalósítás ütemezése szerint a 2015. évtől - legfeljebb 25 000,0 millió forint támogatás biztosításáról intézkedjen”*. Továbbá felhívta *„a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy készítsen előterjesztést és részletes ütemtervet a MÁV Magyar Államvasutak Zrt. tulajdonában levő egyes földrészeket Fővárosi Állat- és Növénykert részére történő átadásáról”*.

○ **2016. december 7. - Megállapodás a Pannon Park projekt megvalósítására**

A Fővárosi Önkormányzat és a Fővárosi Állat- és Növénykert között a 1706/2016.(12.07.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott „Megállapodás a Pannon Park projekt megvalósítására” c. megállapodás jött létre, mely a Pannon Park projekt feladat ellátásának részletszabályait tartalmazza. A Megállapodás hatálya kiterjed a Pannon Park, Mesevár kiegészítő beruházások (parkoló), kiszolgáló létesítmények feladat 1 150 millió Ft fővárosi forrásból történő megvalósítására is.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

1706/2016.(12.07.): *Jóváhagyja, megköti az előterjesztői kiegészítés 2. sz. mellékletét képező együttműködési megállapodást, egyben felkéri a főpolgármestert annak aláírására.*

1705/2016.(12.07.) *„Budapest Főváros Önkormányzata és intézményei beruházási és felújítási tevékenysége előkészítésének, jóváhagyásának, megvalósításának rendjéről szóló 50/1998. (X. 30.) Főv. Kgy. rendelet 12. § (1) bek. c) pontja értelmében jóváhagyja a 007174. egyedi azonosító számú, Pannon Park, Mesevár kiegészítő beruházások (parkoló, kiszolgáló létesítmények) tárgyú engedélyokirat 1. számú módosítását az előterjesztői kiegészítés 1. sz. melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert annak aláírására.”*

1704/2016.(12.07.): *A gazdasági épületek 2017. évi kialakításának, valamint a közmű építési számlák fedezetének megteremtése érdekében a „Pannon Park, Mesevár kiegészítő beruházások (parkoló, kiszolgáló létesítmények)” feladathoz kapcsolódóan csökkenti az „570101 Fővárosi Állat- és Növénykert” cím támogatási és kiadási, azon belül a céljellel támogatott intézményi beruházások előirányzatát 20.600 eFt-tal, ezzel egyidejűleg azonos összeggel megemeli a „840701 Évközi indítású önkormányzati beruházások” cím, azon belül a fejlesztések átütemezése tartalékát. A „Pannon Park, Mesevár kiegészítő beruházások (parkoló, kiszolgáló létesítmények)” feladat összköltsége 1.150.000 eFt, 2016. évi üteme 279.400 eFt, (ebből céljellel támogatott intézményi beruházások 279.400 eFt), 2017. évi üteme 820.600 eFt (ebből céljellel támogatott intézményi beruházások 820.600 eFt), 2018. évi üteme 50.000 eFt (ebből céljellel támogatott intézményi beruházások 50.000 eFt).*

1703/2016.(12.07.): *A „FÁNK, Mesepark projekt” megvalósítása érdekében a „Pannon Park, Mesevár kiegészítő beruházások (parkoló, kiszolgáló létesítmények)” feladatrészeként 2018. évre tervezett két új gazdasági épület megvalósítása 2017. évben vált szükségessé 400.000 eFt értékben. Továbbá a 2016. évre tervezett közmű építési feladatokhoz kapcsolódó számlák teljesítése 2017. évre húzódik át 20.600 eFt értékben. Ennek okán a „FÁNK, Mesepark projekt” zökkenőmentes megvalósítása, valamint a Pannon Park kivitelezésének megkezdhetősége érdekében, az összköltség változatlanul hagyása mellett, 2016-2018. évi források átütemezése vált szükségessé.”*

1702/2016.(12.07.): *„Felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon a 300.000 eFt soron kívüli átutalásáról a Fővárosi Állat- és Növénykert részére.”*

1701/2016.(12.07.): *A 2016. évi előzetesen felszámított áfa finanszírozás fedezetének megteremtése érdekében csökkenti a „930001 Általános tartalék” cím kiadási, azon belül a tartalékok előirányzatát 300.000 eFt-tal, ezzel egyidejűleg azonos összeggel megemeli az „570101 Fővárosi Állat- és Növénykert” cím támogatási és kiadási, azon belül beruházási célú előzetesen felszámított áfa előirányzatát.*

1700/2016.(12.07.): *Megelőlegezi a Fővárosi Állat- és Növénykert részére a „FÁNK, Pannon Park fejlesztése”, „Pannon Park, Mesevár kiegészítő beruházások (parkoló, kiszolgáló létesítmények)” és a „FÁNK, Mesevár projekt megvalósítása” megnevezésű feladatok vonatkozásában, visszatérítési kötelezettség mellett, az előzetesen felszámított áfát 300.000 eFt összegben 2016. évre. A fejlesztések megvalósítását követően az intézmény köteles teljeskörűen elszámolni és a megelőlegezett forrást visszatéríteni Budapest Főváros Önkormányzata részére.*

1699/2016.(12.07.): *Jóváhagyja, megköti az előterjesztés 1. sz. mellékletét képező Pannon Park projekt 2016. évre vonatkozó támogatási szerződését, egyben felkéri a főpolgármestert annak aláírására.*

○ **2017. augusztus 30. – Tovább drágul a beruházás**

A Fővárosi Közgyűlés 2017. augusztus 30-án tárgyalta a „*Javaslat a Pannon Park projekttel kapcsolatos döntések meghozatalára*” című előterjesztést. Az anyag visszatul a Kormány 2015-ben hozott döntésére, amikor az 1044/2015. (II. 10.) határozatában a Pannon Park projekt (a továbbiakban Projekt) teljes és maradéktalan - a Liget Budapest projekt keretein belül történő - megvalósításáról döntött, amelynek érdekében a 2015. évtől ütemezetten legfeljebb 25 000 millió Ft támogatás biztosításáról intézkedett.

Az előterjesztés kitér emellett arra, a Kormány a 2017. május 24. napján megtartott kormányülésen tárgyalta a „*Fővárosi Állat- és Növénykert fejlesztési programjairól, valamint a Hermina Garázs beruházásról*” című előterjesztést. Az előterjesztés alapján hozott 1383/2017. (VI. 20.) számú Korm. határozatban foglaltak szerint a Kormány a Pannon Park projekt támogatási összegének átütemezése és 18 725 millió Ft-tal történő megemlése mellett a 2015-2020. közötti időszakra vonatkozóan a projekt megvalósítása érdekében ütemezetten legfeljebb 43 725 millió Ft támogatás biztosításáról intézkedett.

A kormányhatározatra tekintettel módosítani szükséges az 52988-3/2016 számú, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, Budapest Főváros Önkormányzata és a Belügyminisztérium által kötött Támogatási Szerződést, a FÁNK Pannon Park fejlesztése elnevezésű 006719 sz. engedélyokiratot és a Fővárosi Önkormányzatnak az intézménnyel megkötött, 1706/2016.(12.07.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott Megállapodás a Pannon Park projekt megvalósítására című megállapodást.

A megnövekedett költségigény okairól az előterjesztésben a következő olvasható: a Biodóm épületére vonatkozó fővállalkozói építési ajánlatok 2016. december 16-án érkeztek be. A fővállalkozói ajánlattevők egyöntetűen azt jelezték, hogy a rendelkezésre álló forrásból a kiírásban elvárt műszaki tartalom a mai építőipari árszinten nem valósítható meg, amit a benyújtott pályázatokban foglaltak is tükröztek. Az ajánlatok értékelését a kiválasztott és szerződött mérnök bevonásával szakértők végezték el.

2017. március 1. napján sikertelenül zárult a Pannon Park építésére meghirdetett közbeszerzési eljárás, mert a kiírásban előzetesen tervezett 20 800 millió forintos kerettől eltérően az ajánlattevők magasabb összegeket jelöltek meg. Az építész ágazat közvetlen és közvetett költségei a tervezéskor, a 2014. évben kalkuláltakhoz képest mára jelentősen növekedtek (...).

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

1149/2017.(08.30.): *A „FÁNK, Pannon Park fejlesztése” feladat átütemezése érdekében csökkenti a „854901 Felhalmozási célú önkormányzati támogatások” cím bevételi, azon belül a felhalmozási célú önkormányzati támogatások előirányzatán a Belügyminisztériumtól kapott támogatást 10.597.000 eFt-tal a „FÁNK, Pannon Park fejlesztése” feladattal kapcsolatban. Ezzel egyidejűleg azonos összeggel csökkenti az „570101 Fővárosi Állat- és Növénykert” cím támogatási és kiadási, azon belül a céljelleggel támogatott intézményi beruházások előirányzatát 10.597.000 eFt-tal a „FÁNK, Pannon Park fejlesztése” feladattal kapcsolatban. A feladat összköltsége 55.911.847 eFt-ra változik, 2016. december 31-ig tény 1.621.761 eFt [ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 1.276.977 eFt, intézményi címen tervezett beruházási célú előzetesen felszámított (levonható) áfa 162.885 eFt, fordított (levonható) áfa 181.899 eFt], 2017. évi előirányzata 6.671.436 eFt-ra változik [ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 5.253.099 eFt, intézményi címen tervezett beruházási célú előzetesen felszámított*

(levonható) áfa 150.000 eFt, fordított (levonható) áfa 1.268.337 eFt], 2018. évi üteme 23.465.790 eFt-ra változik [ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 18.477.000 eFt, intézményi címen tervezett beruházási célú előzetesen felszámított (levonható) áfa 350.000 eFt, fordított (levonható) áfa 4.638.790 eFt], 2019. évi üteme 20.161.250 eFt-ra változik [ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 15.875.000 eFt, intézményi címen tervezett beruházási célú előzetesen felszámított (levonható) áfa 1.400.000 eFt, fordított (levonható) áfa 2.886.250 eFt], 2020. évi üteme 3.991.610 eFt-ra változik [ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 3.143.000 eFt, intézményi címen tervezett beruházási célú előzetesen felszámított (levonható) áfa 848.610 eFt].

1148/2017.(08.30.): Úgy dönt, hogy a „FÁNK, Pannon Park fejlesztése” feladat eredeti műszaki tartalmának teljeskörű megvalósítása, valamint a projekt sikerességét támogató kiegészítő elemek megvalósítása érdekében a feladat befejezési határidejét 2020. december 31-re módosítja. Továbbá az érvényes építőipari piaci árszintekre figyelemmel, a közbeszerzési eljárások eredményes lefolytatása érdekében a feladat összköltségét nettó 18.725.000 eFt-tal megemeli. A feladat összköltsége nettó 44.025.076 eFt + 11.886.771 eFt levonható áfa, azaz 55.911.847 eFt-ra változik. Az 1383/2017. (VI. 20.) Kormányhatározat alapján a költségnövekményt teljes egészében állami költségvetési többletforrás biztosítja.

○ **2017. október 25. – Európa legnagyobb biodómja**

A Pannon Park projekt keretében valósul meg Európa legnagyobb biodómja több, mint 17000 m² fedett kiállítási területen – olvasható a Fővárosi Közgyűlés által 2017. október 25-én tárgyalt, „Javaslat Budapest Főváros Önkormányzata és az Enviroduna Kft. között, a Pannon Park projekt tárgyában megállapodás megkötésére” című előterjesztésben.

Az anyag összegzi egyúttal a projekt addigi költségvetésének történetét: a Kormány az 1044/2015. (11.10.) határozatában a Pannon Park projekt (a továbbiakban Projekt) teljes és maradéktalan - a Liget Budapest projekt keretein belül történő - megvalósításáról döntött, amelynek érdekében a 2015. évtől ütemezetten legfeljebb 25 000 millió Ft támogatás biztosításáról intézkedett.

Ezt követően a Kormány a 1383/2017. (VI. 20.) számú Korm. határozatban foglaltak szerint a Projekt támogatási összegének átütemezése és 18 725 millió Ft-tal történő megemlése mellett a 2015-2020. közötti időszakra vonatkozóan a projekt megvalósítása érdekében ütemezetten legfeljebb 43 725 millió Ft támogatás biztosításáról intézkedett.

Ezen felül a projekt költségvetésének részét képezi a 2015. évben az előkészítési munkákra szintén a Kormány által biztosított 200 millió Ft támogatás, továbbá a Fővárosi Önkormányzat által a korábbi években rendelkezésre bocsátott 100 millió Ft önerő. Fentiek alapján a „FÁNK, Pannon Park fejlesztése” feladat érvényes összköltsége nettó 44 025 millió Ft+ 11 887 millió Ft levonható ÁFA, azaz bruttó 55 912 millió Ft.

A Kormány döntése értelmében a támogatási jogviszonyban a Támogatott/Kedvezményezett a Fővárosi Önkormányzat, míg a Projekt feladat megvalósítását a Fővárosi Önkormányzat intézménye, a FÁNK látja el. Ennek nyomán jött létre a 1698/2015.(12.02.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott, a Projekt előkészítésére vonatkozó Támogatási Szerződés a Belügyminisztérium és a Fővárosi Önkormányzat között, valamint a 1699/2016.(12.07.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Fővárosi Önkormányzat között a „Pannon Park beruházási projekt 2016. évi munkálatainak megvalósítása” érdekében kötött támogatási szerződés.

Az előzmények kifejtését követően az előterjesztés említést tesz egyebek mellett arról, hogy mivel a FÁNK csak részben rendelkezik azon kompetenciákkal, erőforrásokkal, amelyek a Projekt megvalósításával összefüggő, koordinációs/szervezési feladatok teljesítéséhez szükségesek, a Fővárosi Önkormányzat a Projekt megvalósításához az Enviroduna Kft-től koordinációs/szervezési szolgáltatást kíván igénybe venni a 2017-2020. években.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

1493/2017.(10.25.): Budapest Főváros Önkormányzata és intézményei beruházási és felújítási tevékenysége előkészítésének, jóváhagyásának, megvalósításának rendjéről szóló 50/1998. (X. 30.) Főv. Kgy. rendelet 12. § (1) bek. c) pontja értelmében jóváhagyja a 6719. egyedi azonosító számú, „FÁNK, Pannon Park fejlesztéséhez kapcsolódó szolgáltatás” tárgyú engedélyokiratot az előterjesztés 3. számú melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

1492/2017.(10.25.) Jóváhagyja és megkötö a Budapest Főváros Önkormányzata és az ENVIRODUNA Beruházás Előkészítő Kft. közötti megállapodást az előterjesztés 1. sz. melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon a megállapodás aláírásáról.

1491/2017.(10.25.) Felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon az előirányzat módosításokról szóló döntések költségvetési rendeleten történő átvezetéséről.

1490/2017.(10.25.) A „FÁNK, Pannon Park fejlesztése” feladat megvalósításával összefüggő, koordinációs/szervezési feladatoknak az ENVIRODUNA Kft. általi teljesítése, valamint annak költségeinek a fejlesztési feladaton való megtervezése érdekében csökkenti a „930001 Általános tartalék” cím, azon belül a tartalékok előirányzatát 241.300 eFt-tal, ezzel egyidejűleg megemeli a „840301 Önkormányzati beruházások” cím, azon belül a fejlesztésekhez kapcsolódó dologi kiadások áfával előirányzatát 12.700 eFt-tal a feladattal kapcsolatban. Továbbá a „840701 Évközi indítású önkormányzati beruházások” cím kiadási, azon belül az önkormányzati beruházások előirányzatán megemeli a „Fejlesztések átütemezésének tartaléka”-t 228.600 eFt-tal. A feladat összköltsége 56.153.147 eFt-ra változik, 2016. december 31-ig tény 1.621.761 eFt, ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 1.276.977 eFt, intézményi címen tervezett beruházási célú előzetesen felszámított (levonható) áfa 162.885 eFt, fordított (levonható) áfa 181.899 eFt, 2017. évi előirányzata 6.684.136 eFt-ra változik, ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 5.253.099 eFt, intézményi címen tervezett beruházási célú előzetesen felszámított (levonható) áfa 150.000 eFt, fordított (levonható) áfa 1.268.337 eFt, fejlesztésekhez kapcsolódó dologi kiadások áfával 12.700 eFt (nettó 10.000 eFt, áfa 2.700 eFt), 2018. évi üteme 23.541.990 eFt-ra változik, ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 18.477.000 eFt, intézményi címen tervezett beruházási célú előzetesen felszámított (levonható) áfa 350.000 eFt, fordított (levonható) áfa 4.638.790 eFt, fejlesztésekhez kapcsolódó dologi kiadások áfával 76.200 eFt, 2019. évi üteme 20.237.450 eFt-ra változik, ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 15.875.000 eFt, intézményi címen tervezett beruházási célú előzetesen felszámított (levonható) áfa 1.400.000 eFt, fordított (levonható) áfa 2.886.250 eFt, fejlesztésekhez kapcsolódó dologi kiadások áfával 76.200 eFt, 2020. évi üteme 4.067.810 eFt-ra változik, ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 3.143.000 eFt, intézményi címen tervezett beruházási célú előzetesen felszámított (levonható) áfa 848.610 eFt, fejlesztésekhez kapcsolódó dologi kiadások áfával 76.200 eFt. A feladat forrásösszetétele: a feladat összköltsége 56.153.147 eFt, 2016. december 31-ig tény 1.621.761 eFt (ebből állami támogatás 3.705.000 eFt, saját forrás -2.428.023 eFt, intézményi ktv-i előirányzat 344.784 eFt), 2017. évi előirányzata 6.684.136 eFt (ebből állami támogatás 2.725.000 eFt, saját forrás 2.540.799 eFt, intézményi ktv-i előirányzat 1.418.337 eFt), 2018. évi üteme 23.541.990 eFt (ebből állami támogatás 18.477.000 eFt, saját forrás 76.200 eFt, intézményi ktv-i előirányzat 4.988.790 eFt), 2019. évi üteme 20.237.450 eFt (ebből állami támogatás 15.875.000 eFt, saját forrás 76.200 eFt, intézményi ktv-i előirányzat 4.286.250 eFt), 2020. évi üteme 4.067.810 eFt (ebből állami támogatás 3.143.000 eFt, saját forrás 76.200 eFt, intézményi ktv-i előirányzat 848.610 eFt).

1489/2017.(10.25.): A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a „FÁNK, Pannon Park fejlesztése” feladat megvalósításával összefüggő, koordinációs/szervezési feladatoknak az ENVIRODUNA Kft. általi teljesítése érdekében 241.300 eFt-ot (190.000 eFt + 51.300 eFt áfa) biztosít.

○ **2018. április 25. – a 2018. évi kormánytámogatás igénybevétele**

A kapcsolódó, Fővárosi Közgyűlés által megtárgyalt előterjesztés szerint a Pannon Park projekt folytatásához 2018. évben szükséges 18 477 millió Ft támogatás fedezete a 2018. évi központi költségvetésben rendelkezésre áll, a támogató Emberi Erőforrások Minisztériuma a Belügyminisztériummal egyeztetve megküldte a Támogatási szerződés tervezetét. A kormánytámogatás

teljes összege, azon belül a 2018. évben folyósítandó 18 477 millió Ft a fővárosi költségvetésben megtervezésre került. A Támogatási szerződés jóváhagyására tekintettel módosítani szükséges a Megállapodást.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

234/2018.(04.25.): A Fővárosi Közgyűlés a „Pannon Park fejlesztése” feladat 18.477.000 eFt összegű 2018. évi kormánytámogatása igénybevétele céljából jóváhagyja, megkötö az előterjesztés 1. sz. mellékletét képező támogatási szerződést, egyben felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

o **2019. május 29. – Módosul a 2018-as támogatási szerződés**

A kapcsolódó előterjesztés bemutatja, hogy a 2018. évi támogatási szerződés alapján a Támogató 18.477.millió Ft összegű, egyszeri jellegű, vissza nem térítendő támogatást biztosít a Fővárosi Önkormányzat kedvezményezett részére, a Fővárosi Állat- és Növénykert Pannon Park fejlesztésére irányuló beruházások ütemezett megvalósítása (Pannon Park projekt) érdekében.

A Támogatási Szerződés 4.1. pontja szerint a támogatás 50%-a (9.238.500.000 Ft) a Kedvezményezett részére, a szerződéskötést követően támogatási előlegként került átutalásra a Fővárosi Önkormányzat felé, azzal, hogy az elszámolást követően kerül folyósításra a fennmaradó összeg. A projekt előrehaladása nem tette lehetővé a tervezett pénzügyi ütemezés megtartását, így a 2018. december 31 -i elszámolás 2019. április 30-án került beadásra.

A 2019. január 1-jén hatályba lépett, Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény 3. melléklet 1.11. Önkormányzati elszámolások alatti d) alpont szabályozásai felülírják az elszámolási és beszámolási határidők rendelkezéseit, valamint lehetőséget adnak a 2018. évben nem folyósított támogatás idei évben történő kifizetésére, mely tényre tekintettel szükséges a 2018. évi Támogatási Szerződés módosítása.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

773/2019.(05.29.): A Fővárosi Közgyűlés a feladat megvalósítása érdekében megkötö az előterjesztés 2. sz. mellékletét képező támogatási szerződés 1. sz. módosítását, egyben felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

772/2019.(05.29.) A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy az előirányzat-módosításról szóló döntést vezesse át a költségvetési rendeleten.

771/2019.(05.29.) A Fővárosi Közgyűlés a rendelkezésre álló Fővárosi Önkormányzat által biztosított céljellegű támogatás előirányzatának 28.690.701 eFt változatlansága mellett a „FÁNK, Pannon Park fejlesztése” megnevezésű feladaton belül átcsoportosításra kerül 275.000 eFt, amely a támogatásból elszámolható dologi kiadások (szakértői és marketing költségek), valamint a személyi juttatások kifizethetősége miatt szükséges. A „FÁNK, Pannon Park fejlesztése” feladathoz kapcsolódó kiemelt előirányzatok rendezése érdekében csökkenti az „570101 Fővárosi Állat- és Növénykert” cím támogatási és kiadási, azon belül a céljelleggel támogatott intézményi beruházások előirányzatát 275.000 eFt-tal a „FÁNK, Pannon Park fejlesztése” feladattal kapcsolatban, ezzel egyidejűleg címen belül megemeli a fejlesztésekhez kapcsolódó dologi kiadások áfával előirányzatát 235.000 eFt-tal, valamint a személyi juttatások előirányzatát 32.200 eFt-tal, továbbá a munkaadókat terhelő járulék és szociális hozzájárulási adó előirányzatát 7.800 eFt-tal a feladattal kapcsolatban. A FÁNK, Pannon Park fejlesztése feladat költségvetésben megtervezett kiadás összesen 44.025.076 eFt, 2018. december 31-ig tény 12.191.375 eFt, 2019. évi ütem változatlanul 28.690.701 eFt (ebből céljelleggel támogatott intézményi beruházások 28.415.701 eFt, személyi juttatások 32.200 eFt, munkaadókat terhelő járulék és szociális hozzájárulási adó 7.800 eFt, dologi kiadások 235.000 eFt), 2020. évi üteme változatlanul 3.143.000 eFt. A feladathoz kapcsolódó saját forrás nettó 100.076 eFt, állami támogatás nettó 43.925.000 eFt, ebből 2018. december 31-ig folyósított 15.668.500 eFt 2019. évben folyósítandó 25.113.500 eFt, 2020 évben folyósítandó 3.143.000 eFt.

770/2019.(05.29.) A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja a 2018. évi támogatási szerződésben szereplő határidők átütemezése, a második részlet átutalása, valamint a támogatásból elszámolható dologi kiadások (szakértői és marketing költségek) és személyi juttatások kifizethetősége érdekében a támogatási szerződés 1. sz. módosítását.

○ **2019. december 12. – A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa tárgyalja a Hermina garázs megépítésének ügye**

A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa 2019. december 12-i ülésén a napirendek között szerepelt a Liget Budapest Projekt megvalósításához kapcsolódó kérdések megtárgyalása (a végleges beruházási program, a Városligeten belül és a Városliget környezetében megvalósítandó közlekedési beruházások és intézkedések, Pannon Park Projekt, BVSC létesítményfejlesztési program).

Az FKT a 6/2019-12-12/FKT határozatában az alábbi döntéseket hozta:

- egyetért azzal, hogy a Főváros és a Kormány képviselői közösen vizsgálják meg a Hermina garázs megépítésének szükségességét és indokoltságát, valamint a megépítés elvetése esetére a helyi építési szabályzat módosításának lehetőségét;
- egyetért azzal, hogy amennyiben a Tanács döntése szerint a Hermina garázs megépítése nem szükséges, akkor a Kormány az arra tervezett forrást a Pannon Park Projekt támogatására fordítsa;

○ **2020. február 26. – Státuszfelvétel**

A Fővárosi Közgyűlés 2020. február 26-án tárgyalta a „Javaslat a Pannon Park projekt megvalósításával kapcsolatos egyes döntések meghozatalára” című előterjesztést. Az anyag bemutatta a projekt aktuális műszaki tartalmát, kezdve a mintegy 17.500 m² területű biodómmal, amely magába foglalja a Pannon-tenger Akváriumot, a Pannon Ősvadont és a Látogatóközpontot. Az előterjesztés megemlíti továbbá, hogy mindezek mellett a megújult Állatkertet kiszolgáló létesítmény kialakítása történik új gazdasági épületek építésével, illetve a volt Toxikológiai Intézet épületének átépítésével.

A Projekt megvalósításának, az állami támogatás, fővárosi forrás folyósításának és felhasználásának szabályozása, továbbá a Főváros és az Állatkert közötti együttműködési és elszámolási rend megteremtése érdekében a felek között 2016. december 20-án megvalósítási megállapodás (továbbiakban: MM) jött létre. Felek az MM-et három alkalommal módosították.

A Fővárosi Önkormányzat és az Enviroduna Kft. között 2017. december 21-én jött létre megállapodás a Projekt megvalósulásának nyomon követése tárgyában (továbbiakban: Megállapodás). Annak érdekében, hogy a Projekt befejezéséhez szükséges műszaki tartalom felmérhető, az ahhoz esetlegesen hiányzó további fedezet kalkulálható legyen, szükséges a Projekt státuszának felvétele, a befejezéshez szükséges műszaki tartalom pontos meghatározása és a befejezéshez szükséges forrásigény azonosítása. A státusztól függetlenül szükséges azonban a beruházás szervezeti kereteinek felülvizsgálata is, a lebonyolítói szervezet megerősítése és a fővárosi ellenőrzési/beavatkozási lehetőségek megteremtése, fokozása. A lebonyolítói feladatok ellátásában indokolt az Enviroduna Kft. szerepének megerősítése, továbbá az ellenőrzési, beavatkozási feladatok pontos meghatározása a Projekt keretében történő kötelezettségvállalások rendjének felülvizsgálata.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

161/2020.(02.26.): A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja, megköti az előterjesztés 5. sz. mellékletét képező, a „Fővárosi Állat- és Növénykert Pannon Park projekt megvalósításával összefüggő szervezési/koordinációs feladatokra” létrejött megállapodás 1. számú módosítását, egyben felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

160/2020.(02.26.) A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja, megköti az előterjesztés 3. sz. mellékletét képező megvalósítási megállapodás 4. számú módosítását, egyben felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

159/2020.(02.26.) A Fővárosi Közgyűlés Budapest Főváros Önkormányzata és intézményei beruházási és felújítási tevékenysége előkészítésének, jóváhagyásának, megvalósításának rendjéről szóló 50/1998. (X.

30.) Főv. Kgy. rendelet 12. § (1) bek. c) pontja értelmében jóváhagyja a 006719 egyedi azonosító számú, „FÁNK Pannon Park fejlesztése” tárgyú 5. számú módosított engedélyokiratát az előterjesztés 2. számú melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

158/2020.(02.26.): A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy az előirányzat-módosítást vezesse át a költségvetési rendeleten.

157/2020.(02.26.): A Fővárosi Közgyűlés az Enviroduna Kft. a Fővárosi Állat- és Növénykert „Pannon Park fejlesztése” feladatának kapcsán megnövekedett feladatainak finanszírozása érdekében csökkenti a „930001 Általános tartalék” cím kiadási, azon belül a tartalékok előirányzatát 381.000 eFt-tal, ezzel egyidejűleg megemeli a „840301 Önkormányzati beruházások” cím kiadási előirányzatán a „Fánk Pannon Park Projekt koordinációja” feladaton az önkormányzati beruházások előirányzatát 300.000 eFt-tal, a beruházási célú előzetesen felszámított áfa előirányzatát 81.000 eFt-tal. A feladat összköltsége 622.300 eFt-ra változik, tény 2019. dec. 31-ig: 125.932 eFt, 2020. évi ütem 496.368 eFt-ra változik (ebből önkormányzati beruházások 390.841 eFt, beruházási célú előzetesen felszámított áfa 105.527 eFt).

156/2020.(02.26.): A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a „Pannon Park fejlesztése” feladatot a Fővárosi Állat- és Növénykert a továbbiakban az Enviroduna Kft. széleskörű bevonásával végezze, amelyre 300.000 eFt + áfa, bruttó 381.000 eFt többletforrást biztosít.

○ **2020. április 29. – A 2019-es támogatási szerződés módosítása**

A Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény 3. melléklet II. Felhalmozási célú támogatások 7. pontja a Pannon Park beruházási projekt támogatására 2019-ben összesen 15 875,0 millió forint előirányzatot biztosít az 1383/2017. (VI. 20.) Korm. határozat 3. b) pontjával összhangban.

A támogatási szerződéssel az Emberi Erőforrások Minisztériuma 15 875 millió Ft összegű, egyszeri jellegű, vissza nem térítendő támogatást biztosít a Fővárosi Önkormányzat részére, a Fővárosi Állat- és Növénykert Pannon Park fejlesztésére irányuló beruházások ütemezett megvalósítása érdekében a szerződés és annak elválaszthatatlan részét képező mellékletei - szakmai, beruházási program, adatlap, költségterv - szerint.

A támogató Emberi Erőforrások Minisztériuma 2019. október 3-án jóváhagyásra megküldte a Fővárosi Önkormányzat részére a 2019. évi Támogatási Szerződés tervezetét. A 2019. évi Támogatási Szerződés a Főpolgármesteri Hivatal részéről 2019. október 9-én került aláírásra. A Belügyminisztérium ellenjegyzését követően az Emberi Erőforrások Minisztériuma 2019. december 19-én küldte meg az aláírásával ellátott támogatási szerződést Hivatalunk részére. A Támogatás 50 %-os előlege 2019. december 20-án került a projekt elkülönített számlájára.

A Támogatási Szerződés 4.1. pontja rögzíti az előleg felhasználásának határidejét, ami 2019. november 15. ellenben az aláírásra több mint egy hónappal később került sor. A Támogatási Szerződésben rögzített határidőket aktualizálni szükséges a forrás jogszerű felhasználása érdekében.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

415/2020.(04.29.): Hatályon kívül helyezi a 160/2020. (II. 26.) Főv. Kgy. határozatot, és jóváhagyja az előterjesztés 3. mellékletét képező megvalósítási megállapodás 4. számú módosítását, egyben felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

414/2020.(04.29.): A Fővárosi Közgyűlés a 2019. évi támogatási szerződésben szereplő határidők átütemezése érdekében jóváhagyja a támogatási szerződés 1. számú módosítását az előterjesztés 2. mellékletét képező tartalommal, egyben felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

○ **2020. október 15. – Egyes fővárosi beruházások állami fejlesztésként történő megvalósítása**

A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa 2020. október 15-i ülésén tárgyalta egyebek mellett az egyes fővárosi beruházások állami fejlesztésként történő megvalósításával, illetve azok előkészítési és megvalósítási költségeinek átvállalásával, továbbá egyes fővárosi közösségi közlekedési fejlesztésekkel kapcsolatos előterjesztést.

Az FKT az 1/2020-10-15/FKT határozatában az alábbi döntéseket hozta:

„1. tudomásul vette, hogy a Kormány a Tanács ülésén egyeztetéseket kezdeményezett Budapest Főváros Önkormányzata (a továbbiakban: Fővárosi Önkormányzat) költségvetésének tehermentesítése érdekében az alábbi fővárosi beruházások (a továbbiakban: átvállalt fővárosi fejlesztések) kormányzati átvállalása és megvalósításuk kormányzat általi biztosítása tárgyában:

...

f) a Pannon Park projekt (Biodóm) befejezése;

2. felkéri a Fővárosi Önkormányzatot és a Kormányt, hogy kezdjen tárgyalásokat az 1. pont szerinti átvállaláshoz szükséges egyes kérdésekről, valamint a jogi és pénzügyi feltételek megteremtéséről, és ezek ismeretében alakítja ki a Tanács a végleges álláspontját;

3. egyetért azzal, hogy átvállalt fővárosi fejlesztések kormányzati megvalósítása során a beruházások engedélyezési- és kiviteli terveihez – azok elfogadását megelőzően – a Fővárosi Önkormányzat hozzájárulása szükséges;”

- **2021. március 18. – A Pannon Park projekt (Biodóm) befejezése nem szerepel az átvállalt fejlesztések között**

A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa 2021 márciusában tartott ülésén foglalkozott ismételten az egyes Budapest területén tervezett jelentős fővárosi fejlesztések kormányzat általi megvalósításával. A 2/2021-03-18/FKT határozatban azonban a korábbi, 2020 októberében hozott határozattal ellentétben már nem szerepelt.

2.4. Az ügyben lefolytatott korábbi vizsgálatok

2.4.1 Az Enviroduna 2020. szeptemberében készítette el [Összefoglaló jelentés Budapest Főváros Önkormányzata Számára a Pannon Park \(Biodóm\) projekt státuszának és a befejezéshez szükséges feladatok körének, költségének és időigényének felméréséről](#) című anyagát⁴¹.

A dokumentum egyebek mellett rögzíti, hogy a 2013 óta zajló Biodóm projekt sorsa számos külső és belső okból 2019 végére zsákutcába jutott, a befejezés lehetőségeit mára kényszerpályák határozzák meg. A generálkivitelezővel 2017-ben kötött szerződés kulcsrakész átadás-átvételt határozott meg 2020-as határidővel. Az időközben eltelt években a beruházó részéről elmaradt a befejezéshez szükséges – de a generálkivitelezői szerződésen kívül eső – jelentős munkarészek megfelelő előkészítése és elindítása, ezért a projekt mai állapota a kulcsrakésztséget meg sem közelíti. Az építmény jelenlegi készültsége sem építészeti, sem gépészeti, sem elektromos szempontból nem felel meg a kulcsrakész követelményeknek, továbbá az eredetileg előírt üzempróbák nem megfelelő módon, vagy egyáltalán nem kerültek lefolytatásra.

Mint írják, a beruházás eddigi alakulását sajnos nem jellemezte az előrelátó szakmai-pénzügyi tervezés és irányítás. Így fordulhatott elő, hogy a 2014-ben még 16 milliárdra becsült összköltség 2015-ben 25 milliárdra, 2017-ben 44 milliárdra, a 2019-es FÁNK tervezettel pedig már összesen 64 milliárd Ft-ra emelkedett. A beruházó (FÁNK) által előterjesztett legutóbbi, 2019. májusi költségterv a projekt befejezéséhez 26 milliárd Ft költségigényt számszerűsített – részletezés nélküli, pár soros feladatlistára alapozva. Ebből sem a megalapozottság, sem a teljeskörűség, sem a műszaki tartalom nem állapítható meg – hangsúlyozzák.

Az Enviroduna által készített anyag kiemeli, a projekt eddigi nehézségeiből kiindulva és más nagyberuházások tapasztalatai alapján elmondható, hogy egy ilyen nagyságrendű, ennyire komplex beruházás levezényléséhez kifejezetten projektirányításra és ellenőrzésre szakosodott, legalább 8–10

⁴¹ https://budapest.hu/Documents/2020-09-18%20PannonPark_Biodom_jelentes.pdf

fő teljes munkaidős projektmenedzser szervezetre, a speciális szakértői feladatokhoz pedig további erőforrások bevonására lett volna szükség. A FÁNK – mint a támogatási szerződés szerinti beruházó – a Pannon Park projekt lebonyolításához szükséges szervezettel nem rendelkezett – állapították meg.

2.4.2 Az Enviroduna Összefoglaló Jelentésének megállapításai miatt a Fővárosi Önkormányzat 2020. októberében bejelentést tett a BRFK XIV. kerületi Rendőrkapitányságán. A bejelentés alapján a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda nyomozást rendelt el. A büntetőeljárást azonban 2021. júniusában a Nemzeti Nyomozó Iroda megszüntette arra alapozva, hogy a cselekmény nem bűncselekmény.⁴²

2.5. Bizottsági meghallgatások

2.5.1. Meghívottak

A Vizsgálóbizottság a 2022.03.02-i ülésén a 6/2022.(03.02.) számú határozatában az alábbi személyek meghallgatásáról döntött:

- prof. dr. Persányi Miklós, főigazgató, Fővárosi Állat- és Növénykert
- dr. Kozó László, operatív igazgató, Fővárosi Állat- és Növénykert
- dr. Karai Klára, volt gazdasági igazgató, Fővárosi Állat- és Növénykert
- Oláh Tünde, kiemelt fejlesztések osztálya – osztályvezető, Fővárosi Állat- és Növénykert
- Bősze Szilvia, projekt koordinátor, Fővárosi Állat- és Növénykert
- Castiglione Viktória, pénzügyi ügyintéző, Fővárosi Állat- és Növénykert
- Ács Sándor, tanácsadó, Fővárosi Állat- és Növénykert
- Scheer Sándor, vezérigazgató, Market Építő Zrt.
- Juhász Zoltán, projekt mérnök, Market Építő Zrt.
- Gángoly Emil, Vilati Szerelő Zrt.
- Ómajtényi András, konzorcium tag, képviselő, TOMLIN mérnök konzorcium
- Kovács Tibor, konzorcium tag, képviselő, FŐBER mérnök konzorcium
- Horváth Gábor Óbuda-Újlak Zrt, Liget Mérnök Konzorcium
- Tákos Tamás, tervező, képviselő, MÉRTÉK építész stúdió
- Dr. Hegyes Péter István, akkreditált közbeszerzési tanácsadó, Tender Innováció Zrt.
- Dr. Győri Erzsébet, ügyvéd

A Vizsgálóbizottság a meghallgatás időpontját 2022. április 6. napjára tűzte ki. A meghallgatáson dr. Kozó László, Oláh Tünde, Ómajtényi András, Kovács Tibor, Horváth Gábor, valamint Dr. Hegyes Péter István jelent meg személyesen.

A Vizsgálóbizottság ülésén nem tudtak megjelenni, de írásban választ ígértek a megkeresésekre: prof. dr. Persányi Miklós, Dr. Győri Erzsébet, Gángoly Emil, Scheer Sándor, Juhász Zoltán, Tákos Tamás, Ács Sándor, valamint dr. Karai Klára.

Dr. Győri Erzsébet levelet írt, amelyben jelezte, az Állatkert általános jogi képviselét sok évig valóban ő látta el, de a Pannon Park-Biodóm, illetve azon belüli fejlesztések jogi munkáival az Állatkert 2018. 04. 03. napján dr. Marosi András ügyvédet bízta meg (Marosi és Társa Ügyvédi Iroda, 1051 Budapest, József nádor tér 12.). Ennek megfelelően ő a Vizsgálóbizottságnak semmilyen információval a Biodóm létesítésével kapcsolatban nem tud szolgálni. A Főváros 2020. február végén adatszolgáltatást kért egy

⁴² Nemzeti Nyomozó Iroda 29022/939/2020. bü. számú határozata

vizsgálathoz az Állatkerttől, ennek a jogi munkára vonatkozó részét állította össze, abban a most közölt tények és a hivatkozott megbízási szerződések már szerepeltek.

Castiglione Viktória válaszelevelében arról tájékoztatott, hogy az Állatkertben asszisztensi munkakörben dolgozott a Kiemelt Fejlesztések Osztályán. Feladatait mindenkor a felettesei utasításai szerint látta el, önálló döntési vagy mérlegelési jogköre nem volt. Mint írta, a Vizsgálóbizottság kérdései stratégiai döntéseket és azok megvalósítását érintik, ő információval ezekről nem rendelkezett sem akkor, sem most.

2.5.2. Meghallgatáson elhangzott fontosabb állítások

• A projekt költségvetéséről

- **Élő Norbert bizottsági tag:** (...) ez egy tipikusan előkészítetlen, rosszul menedzselte beruházás volt, amire már láttunk példát itt az előző ciklus menedzselése kapcsán. A végére természetesen ez is valahogy megépült egy bizonyos szintig, (...) lehet fűteni, van benne sok minden, de állatokat nem lehet behelyezni, mert az ugye elmaradt. És ahhoz képest, hogy a legelején ugye 20 milliárd alatti költségek, de maximum 25 milliárd költséggel kellett volna megépíteni, ez tényleg most már 65-70 milliárd forintba kerül és ez nemcsak az áremelkedések miatt, hiszen akkor, amikor a 45 milliárdos végszámla kijött az első ütemre, akkor már látni lehetett, hogy azt befejezni csak sokkal nagyobb összegekből lehet. (...) itt mindig letették a nagyesküt, hogy most már nem lesz több és mindig több lett a következő bejelentéssel az építkezés. Gyakorlatilag egy olyan szervezetre bízta, az Állatkertre a kivitelezést, aki abszolút nem értett a projektmenedzseléshez. Én azt gondolom, hogy valószínűleg a Főváros vezetése sem figyelt oda eléggé, hogy hogyan lehetne a költségeket megfogni, vagy mi lesz ennek a vége.⁴³
- **Élő Norbert bizottsági tag:** (...) Én azt gondolom, hogy mind maga az Állatkert projektvezetése abszolút nem volt megfelelő, teljesen rá volt bízva a kivitelezőre, hogy mit fog csinálni. (...) semmiféle kontroll nem volt a Fővárosi Közgyűlés részéről a Biodóm fölött, hogy mik azok a határok, amiket mondjuk nem úgy kell megépíteni, nem azzal. És ami a legszomorúbb egyébként, hogy még az sincs kitalálva, hogy hogyan fog ez működni.⁴⁴
- **Élő Norbert bizottsági tag:** (...) ez egy tipikus szocialista nagy beruházásként működött. (...) Itt bármikor jött bárki, mindig kapott 1, 2-10 milliárdot pluszba. Nem kellett megindokolnia, senki nem ellenőrizte, hogy mire megy el és olyan kényszerűségek voltak, hogy "hát igen, most megépítettünk már 35 milliárdot, most még kell 10 milliárd, mert különben nem lesz befejezve".⁴⁵
- **Élő Norbert bizottsági tag:** (...) a kormány nem hajlandó pénzt adni, mint ahogy egyébként nagyon sok mindenhez nem hajlandó pénzt adni, és utána meg ránc mutogat. Tehát hogyha egy kormány több, mint 16 milliárdot tud adni a Normafa beruházásra, akkor a Biodómra is tudott volna 20 milliárdot valahonnan előhúzni a párnacihából. (...) Önök olyan pénzeket kaptak egyedi kormányhatározatokkal, amik nem jártak. Akkor sem, most sem járnak törvény szerint, de megkapták. És tőlünk meg azt kérik számon, hogy mi hogyhogya nem tudjuk ugyanazt a pénzt megkapni? Hát úgy, hogy nem adják oda.⁴⁶

⁴³ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 3-4. oldal

⁴⁴ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 4. oldal

⁴⁵ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 4. oldal

⁴⁶ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 5. oldal

- **dr. Szegvári Péter bizottsági tag:** (...) a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa ülésén, legutóbb már, többek közt a Főváros kezdeményezésére is felmerült, hogy a közlekedési projektekhez hasonlóan ezt a projektet az állam vegye át. (...) arról volt szó, hogy átveszi ezt a projektet, és közösen a városvezetéssel együtt valósítja meg a továbbiakban (...) De ezek a tárgyalások valóban a választási felmelegedési időszakban abbamaradtak, de részben nemcsak a politikai okok miatt, hanem az ok miatt is, hogy nem tudtak megegyezni az átvétel feltételeiben. (...) mindenki látta, hogy a maradék 6 milliárd forintból már nem fejezhető be, tehát új támogatási szerződést is kellett volna erre kötni. Hát reméljük, hogy most már a választási felmelegedési időszak után, annak elmúlása után most már lesz értelmes tárgyalás is erről a projektről.⁴⁷
- **dr. Kozó László, volt operatív igazgató, FÁNK:** 16 egész valamennyi milliárd, olyan soha nem volt. Illetve volt először, nem ezzel a műszaki tartalommal, tehát ezzel a műszaki tartalommal először 25 milliárdos projekt volt (...) Persányi professzor úr, amikor a Kormány elé terjesztette ezt a verziót, akkor 2 variációt mutatott be a Kormány előtt. Egy rész variációt 16 milliárdért és egy teljes variációt 25 milliárdért. A miniszterelnök úr a 25 milliárdos mellé tette le a voksát, hogy ezt építse meg, építtesse meg az állatkert. (...) az volt az elképzelés, hogy nem egy generálkivitelezővel csináljuk meg ezt a beruházást, hanem lemegyünk az alapokig és az alvállalkozó alvállalkozójával kötünk szerződést. (...) Ez azt hiszem mindenki előtt belátható, hogy sokkal, de sokkal olcsóbban megvalósítható, és én a most is, ma is ebből a székben is állítom, hogy ilyen konstrukcióban 25 milliárdért (...) meg lehetett volna valósítani ezt a projektet. Sajnos ez nem valósult meg a Közbeszerzési Hatóság lemosta ezt a közbeszerzést és új közbeszerzést kellett kiírni (...) ez magyarázza, részben magyarázza a költségnövekedést. Másrészt magyarázza költségnövekedést az, hogy az évek során az építő ipari anyagárak, az építőipari munkaköltségek, a forintárfolyama oly mértékben rosszabbodott, hogy ez tarthatatlan volt már.⁴⁸
- **dr. Kozó László, volt operatív igazgató, FÁNK:** (...) a kivitelezés közbeszerzése abba... első közbeszerzése abba a fázisba történt meg, amikor 25 milliárd Ft állt rendelkezésre a teljes projektre. Összesen 2 ajánlatot kaptunk a Strabag Zrt-től, és a Market Zrt-től konzorciumba a Vilati Zrt-vel. A Marketé 33 milliárd volt, a Strabagé 36 milliárd, ha jól emlékszem erre. Tehát gyakorlatilag eredménytelennek kellett nyilvánítani a közbeszerzést, és ahogy a Hegyes úr mondotta volt, tárgyalásos hirdetmény nélkül kellett újra csinálni és ezzel párhuzamosan a Kormányhoz kellett fordulni a költségek újabb bemutatásával, immár a valós piaci árak bemutatása mellett és így az született, hogy 45 milliárd forintra felemelték a projektnek a költségvetését. De ez csak az építő munkára szólt, tehát gyakorlatilag a földmunka, szerkezetépítés, vasbetonmunkák, villanyszerelés, gépészet, mi van még? És a befejező munkák. Tehát gyakorlatilag a kiegészítő munkák várható áremelkedése az nem volt tárgya ennek a 45 milliárdos költségvetésnek.⁴⁹
- **dr. Enyedi Krisztián bizottsági tag:** 2017. júniusában, amikor a Kormány megemelte 43 milliárdra támogatási összeget, akkor mind a kormány, mind a főváros vezetésének tisztában kellett azzal lenni, hogy ez nem a vége, hanem ez egy szerkezetkész épület, aminek a betelepítése, meg végleges.. Tehát a megnyithatóvá tétele, az még további valamekkora forrást fog igényelni. Tehát jól értem, hogy akkor ezt, amikor júniusban meghozta '17ben a

⁴⁷ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 6. oldal

⁴⁸ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 16. oldal

⁴⁹ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 17. oldal

kormány, meg akkor a fővárosban is meg a Kormánynál is, és akkor ezt tudták, hogy ez nem a nem a végösszeg?⁵⁰

- **dr. Kozó László, volt operatív igazgató, FÁNK:** Nem tudták, mi sem tudtuk. (...) ahogy az építkezés költségei elszálltak, úgy elszállt az összes többi is. De ezt megmondani 3 évvel előtte, hogy mennyi lesz majd 3 év múlva (...) Tehát ezt igazából nem tudtunk mondani, bíztunk a jövőben és szárazon tartottuk a puskaport. De hát ezt nem tudtuk megmondani, se a kormánynak, se a fővárosnak, tehát ez nem a döntéshozók hibája. Ez ilyen szempontból a mi hibánk, a tudatlanságunk miatt, mert nem tudtuk, mertük előre jelezni. Ha meg nagyon megszaladt volna a tinta a tollban, akkor meg az lett volna a probléma. Úgyhogy bíztunk abban... Most elárulok Önöknek egy kulisszatitkot legalábbis én, tehát másra ezt nem akarom rákenni. Biztam és a mérnök konzorciumnak is azt mondtam, hogy menjünk neki, kezdjük el a befejező munkákat, valószínűleg, hogy hiányozni fog, de akkor már bolond lesz az a döntéshozó, hogyha ennyi pénzt beletett és még kell egy pár milliárd forint és amiatt, hogy ne készüljön el, megtagadja a további dolgot. De hát az élet az valahogy máshogy zajlott a közelmúltban.⁵¹
- **dr. Kozó László, operatív igazgató, FÁNK:** Nekünk a 25 milliárdos változat óta lényegi újabb igényünk nem merült fel. Nyilván, hogy ahogy az építkezés ment előre, voltak változások, voltak változtatások. Láttuk, amikor megvalósultak dolgok, hogy akkor ez jobb lenne egy kicsit másképp, jobb lenne, hogyha a látogató út 2 méterrel arrébb menne, mert akkor jobb rálátás nyílna kifutóra, de ez nagyságrendi változást se költségszinten, se tervezési szinten nem jelentett. Apró változások voltak. Összesen egy nagyobb változás volt, hogy ha jól emlékszem, az, hogy menet közben kiderült, hogy ennek a projektnek voltak kiegészítő projektjei. Többek között ugye az itt már felemlegetett Mesevár projekten túl, új gazdasági épületnek a létrehozása. (...) egy nagyobb változás volt, ami azt hiszem, hogy 200 millió forint körüli költségnövekedést jelentett, hogy ki kellett alakítani a Biodóm alagsorába egy újabb öltöző blokkot. (...) És az, hogy oda öltözőt tesznek alá, az egy nagyon nagy nagyságrendű változást okozott, de azt hiszem, hogy ez nem jelentett szintén egy akkora problémát, ami akár egy ilyen bizottsági szintű dilemmára okot adott volna.⁵²
- **A projektelőkészítésről**
 - **Élő Norbert bizottsági tag:** (...) ugye megerősíti azt, amit mi is a vizsgálat kapcsán megtudtunk, hogy igazából a projekt nem volt előkészítve, hanem magában a kivitelezési szerződésben kellett tervezni. Ezért volt az, hogy az eredeti 16, 24 milliárdhoz képest 45 lett a vége. Ha én jól tudom, akkor jelentős áttervezések és egyeztetések után sikerült a mostani állapotba hozni a kiviteli terveket és ott igazából önök már kényszerpályán voltak, mert azokat az elképzeléseket, amiket megfogalmaztak Önök felé, azt ezzel a tartalommal lehetett csak megépíteni. Tehát magyarul Önök semmit nem kaptak, hanem kaptak egy víziót, hogy azt csinálják meg, önök teljesen természetesen műszakilag, szakmailag előkészítették, ez ennyibe került.⁵³
 - **Kovács Tibor konzorciumi tag, képviselő, FŐBER Mérnök konzorcium:** hadd pontosítsak! Mi nem kaptunk ilyet, mert a kivitelezői szerződés része volt a tervezés. Tehát mi, a műszaki ellenőrök, lebonyolítók, mi gyakorlatilag ezt a szakmai koncepciót, már a 2017-ig elkészített szakmai koncepciót sem ismertük, illetve nem is volt módunk véleményezni. És utána sem volt

⁵⁰ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 23. oldal

⁵¹ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 23. oldal

⁵² A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 24. oldal

⁵³ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 7. oldal

nekünk ebbe beleszólásunk, mert ezt a Főváros, illetve az Állatkert döntötte el. És ennek a végrehajtására már a tervszinten, amit most kérdezett, azt a kivitelezőt kérte föl, hiszen az ő szerződésének volt ez a része. Mi követtük az eseményeket, és amit a Főváros, illetve az Állatkert megrendelt a kivitelezőtől és vele együtt a tervezőtől, nekünk az volt a dolgunk, hogy azt véleményezzük, és amikor a munkák elindulnak, akkor pedig a munkákat ellenőrizzük.⁵⁴

- **A megtakarítási lehetőségekről**

- **Kovács Tibor konzorciumi tag, képviselő, FŐBER Mérnök konzorcium:** (...) A műszaki ellenőr lebonyolító részese a kivitelezésnek, a megbízó részéről fölmerülnek és fel is merülhetnek, és fel is merülnek olyan igények, ahol valamilyen műszaki megoldás és annak a költsége nem feltétlenül a legolcsóbb, mert mondjuk egy gondos gazda életciklus elemzéssel hozza ezeket a döntéseket meg. Tehát nemcsak azt nézi, hogy maholnap amíg be nem fejeződik, fel nem épül, mibe kerül, hanem utána azt üzemeltetni, karbantartani, fenntartani mennyi pénz.⁵⁵
- **Kovács Tibor konzorciumi tag, képviselő, FŐBER Mérnök konzorcium:** (...) Minden projektnél vannak olyan gondolatok, és most utalhatok az Operára is, ami most zárult le nemrégben, ahol a felújítás, vagy a munka során jönnek, keletkeznek olyan igények, egyébként teljesen jogos és józan igények, akár a megbízó, akár a tervezés során a tervező részéről, amit a megbízó nem tud, vagy nem akar lesöpörni, mert kár lenne nem akkor megcsinálni, amikor éppen ott tart a projekt. Lehetett jó, vagy lehetett volna jó tervet csinálni 20, 40 és 60 milliárdra is (...) nem a terv maga volt az, ami, vagy a tervmódosításoknak az árszintje, ami elvitte a projektet, hanem még egyszer mondom, az a mögöttes tartalom, és ez állatkertes szakmai tartalom, amit mi nem is tudtunk minősíteni.⁵⁶
- **Élő Norbert bizottsági tag:** (...) Itt megvolt egy terv, ami nem volt teljeskörű. Tehát itt gyakorlatilag ugyanúgy, ahogy az ilyen tervvel szokták, csináltak egy látványtervet. Ebben a látványtervben voltak igények, ezt valaki megtervezte, hogy ez mondjuk 16 vagy 24. milliárd lesz kb., majd, amikor a kivitelező megkapta és ugyanezeket az igényeket akarta teljesíteni, kiderült, hogy 45 milliárd az a 24 milliárd. Tehát magyarán az egésznek az előkészítése, az nem volt tökéletes. (...) És akkor itt a szép tervekből lett egy óriási pénzkidobás (...) így beruházást nem lehet csinálni.⁵⁷
- **Élő Norbert bizottsági tag:** az a bajom nekem itt, hogy elköltünk 300 milliót, azt mondjuk, hogy meg van tervezve, majd utána azt mondjuk, hogy mindenhol tévednek. tehát ilyen nincs. Tehát persze, lehet, hogy tévednek 10%-kal, 20%-kal, de hogy 100%-ba tévedjen valaki.⁵⁸
- **Élő Norbert bizottsági tag:** Újra kellett terveztetni, akkor az a 300 millió forint mire ment el? Tehát nem tudom, mert igazából szakmai anyagot nem raktak le, hiszen 43 milliárd lett a vége + ÁFA, és akkor gyakorlatilag az történt, ugyanazzal a műszaki tartalom, nem is nagyon változott. (...) hogyha Ön ott volt végig akkor látta, hogy igazából a mérnökök mit szúrtak el. Mire nem gondoltak? (...) mire költötték a 300 milliót? (...) Nem tudom, hogy mi történt, hogyha ezt el tudná mondani, hogy hogy változott ez a világ innen oda. (...) Önök megtervezték, áttervezték ilyen alapján, majd utána kiderült, hogy ez a 25 ez 43, amikor a valós

⁵⁴ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 7. oldal

⁵⁵ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 7. oldal

⁵⁶ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 8. oldal

⁵⁷ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 9. oldal

⁵⁸ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 18. oldal

költségbecsléssel, a valós kivitelezők számolták. Tehát nekem az a bajom, hogy a mérnökök mit csináltak?⁵⁹

- **dr. Kozó László, volt operatív igazgató, FÁNK:** A 300 millió az, részint a pontosság kedvéért, 100 plusz 200 volt. A főváros összesen 100 milliót adott és 200-at pedig a Belügyminisztérium adott. A fővárosnak ez csak 100 millióba fájt. Az nem csak a tervezésre szólt, hanem az összes előkészítő munkát...tehát gyakorlatilag ez nem annyi volt, hogy elmondta a Persányi professzor, hogy mit akar és a mérnök megtervezte, hanem gyakorlatilag egy koncepciótervet csináltak először, amihez egy gazdasági számítást, egy előszámítást is csináltak pontosan, hogy mennyi lesz az üzemeltetése ennek az új objektumnak és mennyi a várható bevétel, megtérülés és így tovább. Tehát gyakorlatilag ez egy sokkal komplexebb feladat volt, mint az, hogy megtervezzék. Ebből a 300 millióból el tudtunk jutni az engedélyezési tervekhez, megtörtént az engedélyezés, tehát az építési engedélyt megkapta az állatkert erre az építésre, valamint a kiviteli tervek olyan 70%-os készütségben voltak, és nem azért álltak le a kiviteli tervek, mert nem volt képes a mérnök megcsinálni, hanem azért, mert a kiviteli tervek végső fázisa az függött attól, hogy ki lesz a kivitelező és a kivitelezőnek milyen műszaki lehetőségei vannak ezt befejezni, vagy ezt végrehajtani, ezt megcsinálni.⁶⁰
- **dr. Kozó László, volt operatív igazgató, FÁNK:** (...) én 3 éve elmentem nyugdíjba, tehát naprakész információnk nincsen a dologról, de addig mindenért vállalom a felelősséget, és én azt mondom, hogy amit addig vállaltunk, azt végrehajtottuk és kész van a Biodóm, csak be kéne fejezni.⁶¹
- **Élő Norbert bizottsági tag:** Persze, én ezt értem, tehát persze, 16 helyett 45-ből kész van, persze, ezt bárki meg tudja csinálni, tehát ez ilyen egyszerű, nincs ezzel probléma...Én is, hogyha elkezdek valamit, majd egyszer csak megkapom az összes igényemet pénzből, akkor én is be tudok bármit fejezni. Tényleg. (...) Gyakorlatilag ebből a 300 millióból semmit nem készült el, aminek el kellett volna készülni és ez alapján hozott ugye a főváros egy olyan döntést, meg a kiváló miniszterelnök úr, hogy akkor 25 milliárd. És gondolom örült neki, amikor 45 lett a 25. Tehát érti, hogy mi a problémám. Ön felelősséget vállal olyanért, amiről én azt gondolom, hogy nem lett tökéletesen végrehajtva. Önöket, feltételezem, megvezette ez a mérnökiroda, elvitte a pénzt, nem csinált semmit.⁶²
- **Élő Norbert bizottsági tag:** (...) én ott voltam, amikor a 25 milliárról szavaztunk - nyilván mi nem szavaztuk meg, mert nem tartottuk megalapozottnak - akkor is azt mondták, hogy ez már biztos. Persányi úr itt ült (...) és én egy kérdést tettem föl az egészben, hogy én átszámoltam, szerintem nem jó, de mindegy... mit mond Persányi úr? És azt mondta, hogy ez a vége, és tényleg soha többet ebbe egy fillér nem kell, majd, amikor jött a 45 milliárd, ugyanezt megkérdeztem, hogy mondom múltkor már nem jött be, de most akkor tényleg ez a vége? És azt mondta Persányi, hogy igen, ez a vége a 45 milliárd. Most kiderült, hogy nem 45 a vége, hanem 65. Tehát Ön is érzi, hogy valami el lett rontva, nem? (...) És még kész sincs, tehát amit Ön mond az nem igaz, nincs kész. Nincs kész. Gyakorlatilag hiányzik az utolsó, a dekorációk, ami ugye a leglényegesebb, hogy a dekorációkkal, hogy fog működni a Biodóm. Fogalmunk nincs mennyi az üzemeltetési költség.⁶³

⁵⁹ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 19. oldal

⁶⁰ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 19. oldal

⁶¹ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 19. oldal

⁶² A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 20. oldal

⁶³ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 20. oldal

- **A projekt összetettségéről**

- **dr. Enyedi Krisztián bizottsági tag:** *itt ugye abból indultunk ki, hogy ez közberuházás, akkor hogyan szállnak el az árai elméleti szinten is. Azonban itt az kiderül az Enviroduna anyagából, meg a sajtóból is kiderült már korábban is, hogy itt nem egy egyszerű közberuházásról van szó, tehát nem arról van szó, hogy valami újat építünk, amiből egyébként 100 városban van 100 hasonló, hanem itt egy egészen egyedi, egészen speciális, tehát még a biodómokhoz képest is egy rendkívül összetett, rendkívül komplex beruházást tervezett megvalósítani a főváros. Tehát nekem az a benyomásom, hogy ha itten 2011-12-13-ban mindenki rendkívül alaposan elvégzi az előkészítő munkákat, amik a jelentések alapján úgy tűnik, hogy nem lettek megfelelően elvégezve, akkor is már csak a beruházásnak a műszaki összetettségében is nyilván óriási kockázat volt ugye, hogy az árak azok el fognak szállni.⁶⁴*
- **Kovács Tibor konzorciumi tag, képviselő, FŐBER Mérnök konzorcium:** *(...) olyan hibát, ami valami olyan anyagi következményekkel járna, ami jelentős és mondjuk bizottságot kellene rá létrehozni, olyan biztos nem volt. Tehát ezek nem hibák voltak, még egyszer mondom, vagy többször mondom, hanem változások.⁶⁵*
- **Ómajtényi András, konzorciumi tag, képviselő TOMLIN mérnök konzorcium:** *(...) én sem éreztem azt egyébként, megerősítvén a Tibort, hogy a kivitelezés alatt, vagy a kiviteli tervezés és kivitelezés alatt olyan, az derült volna ki, hogy ez egy szakmai tartalomban ez egy nagyon definiálatlan projekt volt, vagy egy előkészítetlen projekt.⁶⁶*
- **Váradiné Naszályi Márta bizottsági tag:** *Már most látjuk, teljesen nyilvánvalóan kiderült az Önökkel való konzultációból is, hogy a projektnek a döntéshozatal pillanatában nem voltak meg azok az indikátor számai, vagy kritikus mutatói, ami alapján azt mondhatták volna, még azok is, akik hittek a projektben, hogy ezeken fog állni vagy bukni az, hogy jó-e ez a projekt, vagy sikeresnek tekinthető. Én inentől kezdve, az egész döntéshozatal az nem szól semmi másról, mint nagyon-nagyon sok közpénznek a megfelelő helyekre juttatásáról, egy pusztán presztízst szolgáló, jó esetben pusztán presztízst szolgáló projekt keretében.⁶⁷*
- **Horváth Gábor Óbuda-Újlak Zrt, Liget Mérnök Konzorcium:** *Maximálisan egyetértek azzal, amit a konzorciumi társaim mondtak (...) Annyit tennék hozzá, hogy valóban nagyon fontos, hogy milyen előkészítettsége van egy projektnek. Erre Kovács Tibor úr is célzott és jó lenne, hogy minden... jó lenne, ha minden projekt előéletében lenne egy olyan pont, amiben a résztvevők egyetértenek és ez egy jó, és megbízható kiindulási alapot képez. Ez a projekt egy elég hosszú evolúción esett át, aminek a vége, 2020-ra tehető, és ez a végtermék, amit Önök is látnak.⁶⁸*

- **A kiírásról**

- **Dr. Hegyes Péter István, akkreditált közbeszerzési tanácsadó, Tender Innováció Zrt.:** *Általánosságban azt mondom, ezen nem tud kétezer cég elindul, egy ilyen. Útépítésen, útfelújításon, nem tudom min, el tud indulni, lehet, de egy ilyen állatkert építésén, egy biodóm építésén (...) itt egy olyan cég kell, olyan szakmai felkészültséggel meg gárdával. (...) Szóval, nem tudott elindulni kétezer cég ezen, azért itt a közpénz felhasználását szolgálja az, hogy*

⁶⁴ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 10. oldal

⁶⁵ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 10. oldal

⁶⁶ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 11. oldal

⁶⁷ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 11. oldal

⁶⁸ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 16. oldal

megpróbáltuk az alkalmassági feltételeknél is, azt a színvonalat hozni, hogy ne akármilyen cég induljon.⁶⁹

- **A beruházás lebonyolításáról**

- **dr. Kozó László, volt operatív igazgató, FÁNK:** Szerintem ezzel a FÁNK részéről semmi probléma nem volt. A FÁNK a maga feladatát elvégezte. Az, hogy a költségek így megszaladtak, az nem a FÁNK problémája volt. Tehát gyakorlatilag én az előkészítésre és a bonyolítói, tervellenőri, műszaki ellenőri konzorciumnak a részvételével semmi műszaki problémát nem látok, amire mi vállalkoztunk, az gyakorlatilag megvalósult.⁷⁰

- **Az üzemeltetésről**

- **dr. Kozó László, volt operatív igazgató, FÁNK:** megesküszöm, hogy 1 milliárd forint alatt az éves működtetési költsége megvan ennek a Biodómnak (...) ez egy megtérülő beruházás lenne egy viszonylag rövid idő alatt, amely az építőipari beruházásoknál rövidnek számít, rövid idő alatt megtérülő beruházást lehetne itt csinálni. Ehelyett mi történik? Áll az egész. Áll az egész és csak viszi a pénzt.⁷¹

2.5.3 prof. dr. Persányi Miklós írásbeli válaszában fontosabb állításai

A FÁNK volt főigazgatója, prof. dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság megkeresésére 2022. április 5-i keltezésű levelében jelezte, hogy az ülésen „egészségi okok miatt” nem tud jelen lenni. A projekttel kapcsolatban feltett kérdésekre írásban válaszolt.

- **Milyen műszaki, szakmai, politikai folyamat eredményeképp lehetett az, hogy a 2014-ben még 16 milliárdra becsült összköltség 2015-ben 25 milliárdra, 2017-ben 44 milliárdra, a 2019-es FÁNK tervszámmal pedig már összesen 64 milliárd Ft-ra emelkedett?**

Prof. Dr. Persányi Miklós:

*A már Pannon Parknak nevezett projekt tervezése egyre intenzívebben folytatódott, majd 2014 közepén a tervezők jelezték azt, hogy **a korábban becsült, 15 milliárd Ft-os keret a korábban kidolgozott szakmai koncepciónak csak egy szűkített változatára lehet elegendő**, a tervezői mérnöki számítások szerint a teljes műszaki tartalomhoz 25 milliárd Ft lenne szükséges.*

A Pannon Park projekt megvalósítása forrásigényének a támogatásáról az első tényleges döntés az kormánydöntés volt, amely 2015 február 10-én biztosította a 25 milliárd Ft forrást, miután megismerte a 15 és 25 milliárd forintba kerülő változatok eltérő műszaki tartalmát. Tehát az eredeti 15 milliárdos projekt helyett egy sokkal gazdagabb műszaki tartalmú projekt került elfogadásra, ami indokolta a forrás emelését.⁷²

(...)

*A tenderterv alapján az építésre és a vele együttes kiviteli tervezésre szóló közbeszerzést 2016 őszén ki lehetett írni. **2016 decemberében összesen két árajánlat érkezett: a Market-Vilati***

⁶⁹ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 14. oldal

⁷⁰ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 17. oldal

⁷¹ A Vizsgálóbizottság 2022. április 6-i ülésének jegyzőkönyve - 17. oldal

⁷² Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 2. oldal

konzorcium kb. 33 milliárdos, a Strabag közel 36 milliárdos ajánlatot adott, miközben a projekthez tartozó berendezési, felszerelési elemek számos része nem volt a vállalásuk tárgya.⁷³

(...)

Több mint fél évvel később, alapos előkészítés és indoklás után került a Kormány elé a probléma. A Kormány 2017 VI. 20-i határozata megnövelte a támogatás forrását 42,3 milliárd Ft-ra. Evvel megkezdődhetett az előnyösebb ajánlatot tevő céggel a tárgyalás, majd ennek eredményeként a szerződéskötés. **Mindenki azt gondolta, hogy az így megnövelt teljes keret biztonságosan fedezi az építést követő berendezési és egyéb munkák ugyanebben az időben újra felmért és megbecsült költségeit.**⁷⁴

(...)

Két évvel később, az építés előrehaladásával párhuzamosan, 2019-re jórészt elkészültek a kiviteli tervek. Ezek alapján történt meg a kapcsolódó, hátralévő munkák újra-felmérése, illetve a számos további közbeszerzési eljárás előkészítéséhez szükséges előzetes árajánlatok bekérése. Ez a már pontos paramétereken alapuló felmérés azt mutatta ki, hogy **a teljeskörű, magas színvonalon való befejezéshez további többletforrás kell.**⁷⁵

A 2016 végi, 2017 eleji költségbeclés (ami a 2017 júniusi kormánydöntést megalapozta) az akkor rendelkezésre álló legjobb tudás szerint, az elérhető legjobb szakértők bevonásával készült el. Azonban **a tervek korai készülségben voltak, egyes költségeket még nem tudtak a szakértők pontosan kalkulálni, sőt egyes elemeket még nem ismerhettek kellően a költségek felmérői.**⁷⁶

(...)

Az, hogy a 2017 közepén jóváhagyott keret 2019-ben újra kevés lett a hátralévő feladatokhoz mérve, az elsősorban amiatt történt, mert ekkorra lett a Pannon Parkot érintő fejlesztésekről a kezünkben minden, korábban nem ismerhető terv és adat, és amikor a költségeket újra átszámolták a szakemberek, azt látták, hogy a kivitelezésre még le nem kötött források szűkösek a hátralévő valamennyi munka teljeskörű, magas színvonalú megvalósításához. Ezt a tényt haladéktalanul, 2019 első negyedében jeleztük mind a fővárosi, mind a kormányzati illetékesek számára. Azt is elmondtuk, hogy milyen többlet-feladatok merültek fel, és hogy ezekre miért indokolt még forrást bevonni. Tehát ekkor volt még bőven le nem kötött forrás. Nem történt túlköltés, hanem annak a jelzése a döntéshozók számára, hogy megváltoztak a beruházás körülményei és feltételei, és a korábbiaknál sokkal pontosabban mérhették fel a teendőket, illetve már egyes indikatív árajánlatok is beérkeztek. De a tény az tény, a 2017-ben meghatározott 43,7 milliárd forintos költségkerethez képest a **Biodóm szűken vett költségigénye kb. 59 milliárd forintra növekedett, és korábban fel nem mért különböző kapcsolódó fejlesztésekre további 4-5 millió forintot lehetett számítani. Ismétlem, nem történt túlköltés, hanem csupán annak jelzése, hogy megváltoztak a beruházás feltételei és a befejezés opciói.**⁷⁷

- **A többletigényekről**

⁷³ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 3. oldal

⁷⁴ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 3. oldal

⁷⁵ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 3. oldal

⁷⁶ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 3. oldal

⁷⁷ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 4. oldal

Prof. Dr. Persányi Miklós:

2019-ben **felmértünk és bemutattunk** például olyan dolgokat, amelyeket általában minden projektnél külön számolnak: így az eredeti **projekterületen kívüli, kerítésen kívüli közterületek rendbetételének, külső közterületi munkáknak a költségigényét**. Ezek olyan dolgok, amelyeket a **Pannon Parktól függetlenül is el kellett volna végezni** a terület, vagy az ügy gazdájának. (Mondjuk például még a Vidám Park előtt sok éve kipszult fasort pótolni, a közvilágítást megújítani, a járdákat rendbe tenni). Szerepeltettük a korábbinál 13 ezer négyzetméterrel megnövekedett **új állatkerti terület rendezésének a költségét** is. Benne voltak a **Hullámvasút felújításának és korszerűsítésének a többletköltségei** egy kisebb és egy bővebb programmal: egyszerű felújítással 750 millióért, és modernizálva, környezetére kiterjedő rehabilitációval 2,35 milliárd forintra becsülve. **A legjelentősebben, önmagukban 5,1 milliárd forinttal növekedtek a belsőépítészeti, berendezési és dekorációs munkák költségei**, részben az elkészült **belső felületek mennyiségének sokezer négyzetméteres meglepő emelkedése a mérnökrájakon a korábbi tervekhez képest**. És ekkor már bele volt kalkulálva a vendéglátáshoz és a rendezvények, oktatási programokhoz szükséges eszközrendszer is – az előbbihez esetleg egy üzemeltetőtől is lehetett volna forrást várni, de költség nagyságrendjét fontos volt bemutatni.⁷⁸

(...)

Végül pedig **egyes projekt-elemek valóban egyszerűen többre kerültek, mint ahogy három évvel korábban megbecsülték**. Részben azért, mert 2019-ben a végre elkészült tervek, részletes felmérések nyomán beérkezhetek indikatív árajánlatok. Legalább ennyire számított, hogy hátrányunkra változott a devizaárfolyam. De leginkább az számított, hogy megváltoztak a beszerzési feltételek, erős keresleti építési piac alakult ki az építőiparban, durván és gyorsulón emelkedtek az anyagárak. Nem kevésbé a munkaerő ára.⁷⁹

(...)

A költségek változásához még az is hozzájárult, hogy a **létesítmény** már kézzelfoghatóan is mind jobban kibontakozó komplexitása **kiterjedtebb üzempróbákat, illetve próbaüzemi időszakot követelt meg**, ami egyedül több mint kétmilliárd forinttal növelte a korábban kiszámított költségeket. Végül még a **növény- és állatállomány beszerzésére is szintén jóval több mint kétmilliárd forinttal többet kellett kalkulálni az eredetileg tervezettnél**: különösen a rengeteg szubtrópusi növény árának gyors változásai miatt.⁸⁰

De a rosszul számolásra visszatérve, **már 2019-2020-ban felvetődött az a kérdés, hogy lehetett-e volna jobban számolni, vagy nem. Lehetett volna sokkal több elemre kiterjedően végezni a korábbi költségbecsléseket? Az a válasz, hogy talán igen, lehetett volna**. De a 3 évvel korábbi (2016-17-es) költségbecslés valóban az akkor rendelkezésre álló legjobb tudás, tapasztalat, erőbedobás mellett készült, az elérhető legjobb szakértők bevonásával. Két-három évvel később és több ezer órányi mérnökmunka után derült ki végül, hogy még mi mindenre lehetett / kellett volna akkor gondolni. **De a hatalmas munkamennyiségtől előntve sem a mérnökök, sem az állatkerti szakértők nem gondoltak, talán nem is gondolhattak mindenre.**⁸¹

⁷⁸ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 4. oldal

⁷⁹ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 4. oldal

⁸⁰ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 5. oldal

⁸¹ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 5. oldal

(...)

Tény, hogy 2019 előtt a tervek korai készütségben voltak, tény, hogy egyes költségeket nem tudtak pontosan kalkulálni, sőt egyes elemeket még nem is ismerhettek a költségek felmérői.⁸²

- **A költségnövekedés okait Prof. Dr. Persányi Miklós az alábbiakban foglalta össze:**
 - Korábban kisebb volt a fejlesztési terület 13 ezer m² -rel, mert korábban nem is volt még az Állatkert birtokában a Varannó utca, Toxikológia, MÁV, stb., ezért nagyobb rendezendő területet használ most az Állatkert;
 - Kerítésen kívüli feladatok a korábbi becslésekben egyáltalán nem szerepeltek;
 - Az eredeti terv, a régi műszaki tartalom – mint szinte minden nagy beruházásnál – javára ugyan, de módosult a kiviteli tervezés és kivitelezés során, mert azt vagy a gyakorlati kivitelezhetőség szükségessé tette, vagy a terveket hazai és nemzetközi szakértők ellenőrizték, és szükségszerű állapotjóléti, üzemeltetési ésszerűsítéseket, aktuális szabályok beépítését és más fontos új elemeket javasoltak;
 - Meghosszabbodott a megvalósítás időtartama mindezek és a kivitelezés későbbi kezdése miatt, ami több mérnök-időt, és hosszabb üzempróbát indokolt;
 - Olyan projekt-elemekre is ismertekké váltak már a költségek, amelyek korábban nem kerültek bele a becslésbe. (...) Ilyenek pl. a rendezvények, a vendéglátás tárgyi eszközei, a marketing, reklám, PR költségek, illetve a Hullámvasút korszerűsítése;
 - Végül egyes projekt-elemek ekkorra egyszerűen többbe kerültek, mint ahogy 3-4 évvel korábban megbecsülték. Vagy azért, mert több információ alapján készültek el azóta részletes felmérések, árvizsgálatok, beérkeztek aktuális indikatív árajánlatok, vagy megváltoztak a beszerzési feltételek, emelkedtek a munkabérek és az anyagárak, változott a devizaárfolyam.⁸³

Nem lehetetlen tehát ezek után arra válaszolni, hogy miért kerülhet a projekt 2020-ra sokkal többbe, mint amennyire 2014 végén becsülték. A 2015 eleji kormánydöntések szerint 25 milliárd forintból kellett volna a projektnek megvalósulni – ez az első ténylegesen jóváhagyott összege a beruházásnak (nem 15, vagy 16 milliárd). Ezt kellett 2017-ben 43,7 milliárdra módosítani, majd 2019 elején látható volt, hogy a teljes költség 60 milliárd forint közelében lesz, ha mindent beleszámolunk (olyanokat is, amelyek nem voltak az eredeti műszaki tartalom, vagy akár az eredeti projekt részei).⁸⁴

A Kormány valóban nagyvonalúan finanszírozta a fejlesztést, és nyilván nagyon rossz, hogy a költség többször változott.⁸⁵

(...)

Össességében a Pannon Park projekt végeredménye érdekében emelkedett a projekt végső bekerülési költsége, ugyanis: nagyobb területen, jobban működtethető létesítménnyel, több látogatói élménnyel, több szolgáltatással, több közösségi értékkel, nagyobb közösségi haszonnal jöhet létre a Pannon Park. Hatalmas méretű, nagyon összetett, Magyarországon előzmények nélküli, váratlanul sok szakmai és technikai részlet tisztázását megkövetelő

⁸² Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 5. oldal

⁸³ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 6. oldal

⁸⁴ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 6. oldal

⁸⁵ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 7. oldal

feladatról volt és még mindig van szó. Hiszen egy ugyanakkora forgalmú új létesítmény születik, amint az Állatkert maga.⁸⁶

- **Ki és miért javasolta ezeket a költség növekedéseket?**

Prof. Dr. Persányi Miklós:

*Professzionális szakmai szervezetek, mérnökök, beruházási szakemberek. Egy pont után pedig maguk a piaci ajánlattevők fejezték ki azt, hogy a feladatot hová árazza be a piac, és milyen összeg alatt nem vállalja el senki a munkát. **Adott pont után, amikor a beruházás már folyamatban volt, elkerülhetetlen volt a költség növekedés, miközben ezt előre nem látta senki.***⁸⁷

(...)

Tény, hogy a kiviteli tervek is a kivitelezéssel párhuzamosan készültek, és végül ezek alapján lehetett a valóban várható befejezési költségeket számítani. Túlköltés nem volt, ugyanis minden megrendelés, teljesítés-igazolás, kifizetés szigorú rend szerint, szabályosan, munkafolyamatokba épített sokszoros ellenőrzés mellett történt.⁸⁸

Miért a FÁNK lett a lebonyolító? Miért nem egy szakmai cég, vagy szervezeti egység? Miért nem állt fel egy projektszervezet legalább?

Prof. Dr. Persányi Miklós:

*A lebonyolítói feladatokat nem a FÁNK, hanem a közbeszerzésen kiválasztott Mérnök konzorcium végezte. **A FÁNK a beruházó volt,** elsősorban pénzügyi okok miatt: így az ÁFA megtakarítható volt a Fenntartó számára. **Tény, hogy persze ez nem volt szerencsés,** mert tízmilliárdos beruházásokat soha korábban nem kezelt a FÁNK, és így pl. egy nagy **beruházásokban járatlan intézmény** lett az ország legnagyobb, multimilliárdos portfólióval bíró építőcégeinek a megrendelője a legnagyobb projekt-elem, az építési kivitelezés során. **Mire pedig valamennyire felnőhetett a feladathoz, már sok mindenem nem lehetett változtatni.***⁸⁹

(...)

*De ez egy hatalmas feladat, és az **ekkora léptékű ingatlanfejlesztési tudás és kapacitás távol állt az Állatkert működtetésének ismereteitől.** Nemcsak sokkal több ember kellett volna hozzá, amire nem volt státusunk, de evvel a tudással bíró emberek a közalkalmazotti bérek sokszorosáért dolgoztak a piacon, és hiába próbáltunk ilyeneket a FÁNK-hoz csábítani, megmosolyogták az ajánlatunkat.*⁹⁰

(...)

Az Állatkert évekig a már említett pici teammel – 3-4-5 ember – próbálta a beruházás egyre jobban szerteágazó szálait kézben tartani – a helyzethez és a kapacitásokhoz képest viszonylag sikerrel, de összességében hiányosan.⁹¹

⁸⁶ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 7. oldal

⁸⁷ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 7. oldal

⁸⁸ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 7. oldal

⁸⁹ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 9. oldal

⁹⁰ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 9. oldal

⁹¹ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 10. oldal

(...)

2019 előtt egyszerűen nem álltak rendelkezésre a szükséges személyi erőforrások egy ekkora feladathoz, egy alsó hangon megfelelő projekt-szervezet felépítéséhez.⁹²

(...)

*A másik örök baj az volt, hogy a FÁNK, mint minden önkormányzati kulturális intézmény, kap ugyan működési támogatást, de sajnos az **Állatkert évtizedek óta alulfinanszírozott** volt más nagy közönséget fogadó kulturális intézményekhez képest.⁹³*

- **Mennyire megalapozott számítások és állatszakai víziók eredményezték a végül megvalósult épületet. Lehetséges, hogy a kivitelezés közben ad hoc módosítások voltak?**

Prof. Dr. Persányi Miklós:

Vajon jó volt a Pannon Park, illetve a Biodóm létesítését javasolni? Most is úgy gondolom, jó volt. És rossz, hogy a befejezése elakadt. Azt is tudom, hogy nagyon alapos szakmai előkészítés után született az Állatkert új területein megvalósítandó fejlesztések szakmai tartalmáról a döntés. A kidolgozott és javasolt fejlesztési programmal a Fővárosi Közgyűlés és a Kormány egyaránt egyetértett és megvalósításra alkalmasnak találta. Mégpedig a legmerészebb változat szerint. (...) **Amiben bizony volt hiba, az az volt, hogy ekkora, ismeretlen technológiájú, menet közben készülő tervek miatt előre pontosan nem becsülhető költségvetéssel, tulajdonképpen óriás beruházásban tapasztalatlan amatőrként vágunk bele a projektbe.⁹⁴**

(...)

Nem voltak a kivitelezés közben lényeges ad hoc módosítások. Nem is lehettek, hiszen a kiviteli tervek is a kivitelezéssel párhuzamosan készültek, és ezek alapján lehetett végül a valóban megvalósuló részleteket megépíteni, és a várható költségeket számítani. Emellett tény, hogy a beruházás megvalósításakor minden megrendelés, teljesítés-igazolás, kifizetés szigorú rend szerint, szabályosan történt, sokszoros ellenőrzés mellett.⁹⁵

(...)

Megjegyzem, hogy a Pannon Park / Biodóm szerkezetkész kivitelezése befejeződött 2020 tavaszán, és ekkor technikailag lehetséges lett volna, hogy 2022-ben a létesítmény átadható legyen. (...) Sajnos, minden elvesztegetett nappal azóta is tovább növekszenek az árak és nehezedik a feladat.⁹⁶

2.6. Megállapítások

- A FÁNK 2013-2019 között több milliárd forintot és rengeteg munkaórát fordított a Pannon Park kiépítésére. Mindezen erőfeszítések ellenére a kitűzött célok nem valósultak meg. A hiányos előkészítés következtében a rengeteg közpénz elköltése ellenére sem készült el a

⁹² Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 10. oldal

⁹³ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 11. oldal

⁹⁴ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 13. oldal

⁹⁵ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 13. oldal

⁹⁶ Prof. Dr. Persányi Miklós a Vizsgálóbizottság részére 2022. április 5-én küldött levele - 14. oldal

beruházás, ma sem lehet tudni, mikor nyithatja meg kapuit. A Fővárosi Önkormányzat Kormányzati források bevonása nélkül tehetetlen.

- A projekt kivitelezése során a költségek folyamatosan emelkedtek. Amikor a Fővárosi Önkormányzat megfelelő testületei elé került a Biodóm ügye, a beruházók mindig felelősséggel vállalták, hogy már nem lesz több költségnövekedés, ennek ellenére egyre drágult a beruházás
- Egy ilyen nagyságrendű, ennyire komplex beruházás levezényléséhez kifejezetten projektirányításra és ellenőrzésre szakosodott projektmenedzsment szervezetre, a speciális szakértői feladatokhoz pedig további erőforrások bevonására lett volna szükség. A FÁNK – mint a támogatási szerződés szerinti beruházó – a Pannon Park projekt lebonyolításához szükséges szervezettel nem rendelkezett.
- Ennek ellenére a Fővárosi Önkormányzat vezetése részéről nem érvényesült fokozott kontroll a beruházás felett. Nem voltak meghatározva a keretek, határok, nem vizsgálták, hogy mit lehet esetleg költséghatékonyabban, célszerűbben megépíteni.

A Bizottság a lefolytatott vizsgálat alapján az alábbi hiányosságokat állapította meg:

- Alapos előkészítettség hiánya
- A társadalmi bevonás hiánya
- Ciklusokon átívelő tervezés hiánya

A Bizottság megállapításai a felelősség tekintetében:

A főpolgármesteri vezetést és a Fővárosi Közgyűlés egészét politikai felelősség, a FÁNK vezetését szakmai felelősség terheli azért, hogy a pénzügyi és szervezeti feltételek nyilvánvaló hiányában egy világban sehol nem működő, éppen ezért nagyon jelentős pénzügyi és műszaki kockázatot hordozó beruházás megvalósításáról döntöttek.

A Bizottság javaslatai:

A fővárosi beruházások esetében törekedni kell a már működő, és a bizonyítottan megbízható és költséghatékony megoldások átemelésére a budapesti körülmények figyelembevételével. A kor technikai színvonalát meghaladó, új innovatív megoldások alkalmazása akkor javasolt, ha az ennek megvalósításához, de legalább tervezést/kivitelezést végző vállalkozó tevékenységének kontrollására alkalmas projektmenedzsment és mérnök csapattal rendelkezik a Fővárosi Önkormányzat, illetve annak érintett intézménye.

3. A budapesti parkolási rendszer elmúlt 25 éves működése, kitekintéssel a kerületi parkoló rendszerek működésére is

A fejezetben alkalmazott rövidítések:

- BKV: Budapesti Közlekedési Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- BKK: BKK Budapesti Közlekedési Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- ÁSZ: Állami Számvevőszék
- ÁSZ jelentés: Az Állami Számvevőszék 2012. januárjában kiadott V-3007-109/2011. iktatószámú *Jelentése a Budapesti Közlekedési Zrt. gazdálkodásának ellenőrzéséről*
- BKV Vizsgálóbizottság: a Fővárosi Közgyűlés 2103/2009.(11.26.) számú határozatával létrehozott eseti vizsgálóbizottság
- BKV Vizsgálóbizottság jelentése: A BKV Vizsgálóbizottság a 27/2021. (III. 25.) sz. határozatával elfogadott „Vizsgálati jelentés”
- Közzsolgáltatási szerződés (2004): a Főváros Önkormányzata és a Budapesti Közlekedési Részvénytársaság között 2004. április 30-án létrejött szerződés

3.1. A vizsgálat elrendelésére okot adó körülmények

A Fidesz 2010-es önkormányzati kampányának egyik fő üzenete a fővárosi parkolásüzemeltetési visszaélések felszámolása volt. Akkor már kirajzolódott a visszaélések módszertana és azoknak a cégeknek a hálóját, amelyek felosztották egymás között a budapesti parkolásüzemeltetési piacot.

A Fidesz ígérete ellenére viszont a parkolásüzemeltetési bevételek továbbra is magánzsebekben landoltak. A korrupcióra lehetőséget adó modell 2010 és 2019 között nemcsak hogy fennmaradt, hanem a korábbiaknál is zavartalanabban működhetett.

A vizsgálat célja volt bemutatni, hogy az érintett döntéshozók hogyan biztosították a már akkor is hírhedt parkolásüzemeltetési modell továbbélését, és milyen lépésekkel szélesítették a korrupció lehetőségét.

A vizsgálat válaszokat keresett arra, hogy a kezdeti szigorúbb szabályozás után miért könnyítették meg a rendszer szereplőinek a dolgát, fel kívánta tárni a döntéselőkészítések folyamatát, a hosszútávú és előnytelen szerződések megszületésének körülményeit, illetve a létrejött „új” rendszerben szereplő vállalkozások működését.

Végül a vizsgálat kitért arra is, hogy a Főváros és a parlamenti ellenzék által vezetett kerületek - kampányígéreteikhez híven - megtették-e mindent a rossz gyakorlatok felszámolására, a parkolásüzemeltetés átláthatóságának biztosítására, a korrupciós csatornák lezárására.

3.2. Bizottsági meghallgatások

3.2.1. Meghívottak

A Bizottság a témában érintett és ezért meghallgatni kívánt személyek két körét határozta meg: politikai döntéshozókat, valamint parkolásüzemeltetéssel foglalkozó vállalkozások vezetőit. Az előbbi körbe a városvezetők mellett a parkolásüzemeltetésért felelős önkormányzati cégek vezetőit is

bevonta. Ennek megfelelően a Bizottság 2020 október 20. napján megtartott ülésén az ügyben meghallgatni kívánt személyek körét a következők szerint határozta meg:

- Szeneczey Balázs, volt főpolgármester-helyettes,
- Fürst György, korábbi vagyongazdálkodásért felelős VI. kerületi alpolgármester, a Centrum Parkoló Kft. volt ügyvezető tulajdonosa,
- Lakos Imre, XI. kerületi volt polgármester,
- Rogán Antal, V. kerületi volt polgármester,
- Láng Zsolt, II. kerületi volt polgármester,
- Pokorni Zoltán, XII. kerületi polgármester,
- Bácskai János, IX. kerületi volt polgármester,
- Hardi Róbert, a Ferencvárosi Parkolási Kft. volt ügyvezetője,
- Kupper András, több parkolással foglalkozó cég ügyvezetője, későbbi tulajdonosa,
- Borsi Imre, a FER-PARK 2010 Kft. volt ügyvezetője.

A meghallgatásokra a Bizottság munkaterve szerint 2020 november első két hetében került volna sor. Azonban az egyre súlyosabb járványhelyzet miatt a Kormány 2020. november 3-án veszélyhelyzetet hirdetett ki, emiatt a Bizottság sem tarthatott üléseket, ami miatt nem kerülhetett sor a meghallgatásokra sem. A Kormány e törvényi tilalmat 2021 nyarán a 307/2021. (VI. 5.) Korm. rendeletében oldotta fel. A meghallgatások megtartására a Bizottság 2021. július 7. napján ült össze, azonban a meghívottak közül senki nem jött el. Ugyan többen (pl. Szeneczey Balázs és Hardi Róbert) is azt jelezték, hogy más megfelelő időpontban állnak a bizottság rendelkezésére, végül azonban egyikük sem jelent meg a bizottság előtt.

A 2021 novemberére meghirdetett pótmeghallgatásra a fentiek mellett meghívást kapott Vitézy Dávid, a Budapesti Közlekedési Központ egykori vezérigazgatója is, de - egyéb elfoglaltságára hivatkozva - nem jött el a bizottság ülésére, mint ahogy a többi meghívott sem.

A Bizottság a 2022 június 1. napján megtartott ülésén a meghallgatandó személyek körét kibővítette, és – a korábban meghívottakkal egyetemben – az alábbi személyek pótmeghallgatásra történő meghívásáról határozott:

- Tarlós István, korábbi főpolgármester,
- Dr. György István, korábbi főpolgármester-helyettes,
- Dr. Martos Dániel, a FEV IX. Zrt. egykori vezérigazgató-helyettese,
- Kocsis Máté, országgyűlési képviselő,
- Tóth Csaba, volt országgyűlési képviselő,
- Hoffmann Tamás, Újbuda volt polgármestere,
- Rozgonyi Zoltán, korábbi zuglói alpolgármester és frakcióvezető,
- Papcsák Ferenc, egykori zuglói polgármester és országgyűlési képviselő,
- Horváth Csaba, Zugló polgármestere,
- Karácsony Gergely, Zugló volt polgármestere.

A törvényi előírások mellett a Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok is helyi rendeletekkel szabályozták/szabályozzák a parkolásüzemeltetést. Mindkét esetben a képviselők felelőssége, az átlátható, gazdaságos és elsődlegesen a forgalomszabályozási céloknak megfelelő jogszabályok megteremtése és érvényesítése. Ezért minden visszaélés ezeknek a szabályozásoknak hiányosságaiból fakadhat.

A vizsgálat és a meghallgatások célja volt, fényt deríteni arra, hogy a helyi jogszabályok megalkotása, módosításai mennyire tették lehetővé a visszaéléseket, illetve hogy a működtető cégek hogyan éltek vissza a jogszabályok által teremtett monopól helyzetükkel. Ezért vizsgálandóak azok a fővárosi

rendeletmódosítások is, amelyek az eredeti szabályozást fellazították és megkönnyítették a cégeken belüli visszaéléseket. A Bizottság olyan kerületek vizsgálatát kívánta elvégezni, amelyeknél a “parkolási mutyi” központi kampánytémává vált, mint Zugló és Ferencváros, másrészt olyan kerületeket, amelyeknél monopol helyzetben lévő, megbízott külsős cégek által történt a parkolásüzemeltetés. Emellett cél volt bemutatni olyan kerületi működést is, amely megfelelt a 2010-ben deklarált elvárásoknak.

3.2.2. Meghívottak nyilatkozatai

A személyesen meghallgatni kívánt szereplők (21 fő) közül végül személyes nyilatkozatot csak Karácsony Gergely, valamint a bizottság tagjaként Horváth Csaba tett. Ugyanakkor érdemi írásban nyilatkozott Kocsis Máté, dr. Láng Zsolt és Tarlós István. A meghallgatni kívánt személyek többsége azonban még választ sem küldött a Bizottság megkeresésére.

A kerületi parkolási rendszerekről

- **Kocsis Máté országgyűlési képviselő, volt józsefvárosi polgármester** a 2022. július 5-én kelt, a Bizottság megkeresésére adott válaszelevelében a józsefvárosi parkolási rendszerrel kapcsolatban a következőket nyilatkozta:

„Mindenekelőtt szeretném leszögezni, hogy egyrésztől sem én, sem az általam polgármesterként 2009-2018 között irányított Józsefvárosi Önkormányzat nem érintett ezen időszakban semmilyen parkolással kapcsolatos korrupciós botrányban. Józsefvárosban nem volt „Olimpia-parkos pénztadás”, sem „valakire kiírt közbeszerzés”, sem „átláthatatlan parkolás üzemeltetési szerződés”, sem „kerékbilincs-botrány” hiszen a megválasztásomat követő legelső képviselő-testületi ülés ellenszavazat nélkül elfogadta előterjesztésemet, amely alapján a kerületi fizetőparkolást – a Fővárosban elsőként (!) – saját kezébe vette Józsefváros.

Ez egyrésztől azt jelentette, hogy felbontottuk a parkolás-üzemeltetésre korábban kötött szerződést, a Centrum Parkolórendszer Kft-vel, melyből mindössze évi 53 millió Ft bevétele volt az Önkormányzatnak, másrésztől ettől fogva az Önkormányzat saját költségvetési szervével látta el a parkolás-üzemeltetést, mely már az első évben 287 millió Ft bevételt realizált.

Ezen időponttól fogva, a parkolódíj bevételek közvetlenül az önkormányzat számlájára érkeztek, azok a költségvetésben és beszámolóiban szerepeltek, átláthatóságát az Állami Számvevőszék ellenőrizte.”

- **Dr. Láng Zsolt volt II. kerületi polgármester** pedig még 2021. november 2-án kelt levelében nyilatkozott a Vizsgálóbizottságnak a II. kerületi parkolásról. Ebben a következőket adta elő:

„[...] A MAMUT 1 és a Fény utcai Piac megnyitása előtt (1998-ban) a kerület csatlakozott a Fővárosi Önkormányzat és a Budapest V. Kerület Belváros-Lipótváros Önkormányzata által létrehozott Fővárosi Önkormányzatok Parkolási Társulásához (FÖPT), amely üzemeltette a „Moszkva tér és környéke” várakozási övezetet. A FÖPT minden hónapban meghatározott összegű üzemeltetési díjat kért, az ellenőrzés szigorúságában nem volt érdekelt. Így fordulhatott elő, hogy az üzemeltetési díj rendre meghaladta a parkolási bevételeket, és a közterületi rend sem volt az igazi. Az övezet üzemeltetése nem volt sikeres.

Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete 2001-ben döntött úgy, hogy csatlakozik a Fővárosi Kerületek Parkolási Társulásához (FKPT). A csatlakozás következtében, az FKPT szerződéses üzemeltetője, az erre a célra létrehozott Centrum Parkoló Rendszer Kft. (CPR Kft.) vette át a II. kerületben lévő fizető várakozóhelyek üzemeltetését.

A kerület az FKPT-hez való csatlakozással voltaképpen kész feltételrendszert kapott. Volt ún. garantált alapdíj, amely minden elszámolási időszakban megillette a társult kerületet, ehhez azonban több feltételnek is teljesülnie kellett (meghatározott kihasználtság, limitált lakossági engedélyszám, az egyéb célú közterület-használatok miatt parkolásból kiesett területek levonása, stb.). Ezekben az években volt bevétele a kerületnek, de a nagysága eléggé ingadozónak mutatkozott.

A II. kerületben a parkolási övezeteket több ütemben hozta létre a Képviselő-testület. [...] Szerződéses szinten azonban nem váltak el a különböző zónák, az üzemeltetési szerződés valamennyi zóna esetében 2011. márciusában járt le.

Ezt nagyon fontos hangsúlyozni, ugyanis voltak kerületek, ahol bővítés esetén, az új területre a 10 év kötelező üzemeltetés „újraindult”. A II. kerületben ez nem így volt, csak az egységes lejáratú időt voltunk hajlandók elfogadni.

Az alapszerződésből, valamint annak módosításaiból fakadóan, a 167 darab parkoló-automatából (SIEMENS típusú, háromszög alapú, kék hasáb) 72 került a kerület tulajdonába, a többi, a CPR Kft tulajdonában maradt.

Az Alkotmánybíróság 2009. január 20-án egyhangú döntéssel határozatot hozott a járművek közúton vagy közterületen való várakozásához kapcsolódó díjak (parkolási díjak) érvényesítésének feltételeit módosító törvény alkotmányellenességéről. Az FKPT üzemeltetője, a Centrum Parkoló Rendszer Kft jelezte, hogy a folyamatban lévő perekben igényt érvényesíteni nem tud, de a perekkel kapcsolatosan költségei merültek fel. Ennek összegszerűségét 150 – 160 millió forintban jelölte meg, amelyet meg akart fizettetni a II. kerületi Önkormányzattal. Mi már a jogalap tekintetében is jeleztük, hogy azt vitatjuk, és közöltük, hogy egyetlen forintot sem vagyunk hajlandók fizetni. Az üzemeltető perrel fenyegetése ellenére kitartottunk az álláspontunk mellett. Végül perre sem került sor, és fizetni sem fizettünk.

2010 nyarán, a Magyar Köztársaság Országgyűlése módosította a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényt, valamint a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvényt. A módosítások lényege a következőkben foglalható össze. A települési önkormányzatok alapfeladatai közé bekerült a parkoltatás, mint kötelezően ellátandó feladat. Az önkormányzatok ezt végeztethetik:

- 100%-os önkormányzati tulajdonban lévő jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társasággal (saját cég), amennyiben annak a tevékenységi körében szerepel a parkolási szolgáltatás ellátása;*
- végeztethetik saját fenntartásukban lévő költségvetési szerv bevonásával (saját intézmény),*
- végeztethetik a Polgármesteri Hivatallal).*

Bármelyik megoldást is választják, arról gondoskodniuk kell, hogy valamennyi, a parkolással kapcsolatosan keletkező bevétel kizárólag az önkormányzat parkolási alszámlájára folyhat be. A parkoltatás közszolgáltatás.

A jogalkotó külön rendelkezett arról, hogy a külső céggel korábban kötött, lejáratú szerződéseket tilos meghosszabbítani!

Mindezekből következik, hogy a parkoltatással, mint kötelezően ellátandó alapfeladattal felhagyni nem lehetett, a 2011 márciusában lejáratú szerződést tilos volt meghosszabbítani, tehát gondoskodni kellett a megfelelő üzemeltetési konstrukció kialakításáról.

Budapest Főváros II. Kerületi Önkormányzatának határozott célja volt, hogy eleget tesz jogszabályi kötelezettségének, mégpedig úgy, hogy a létrehozandó rendszert a lehető legmagasabb szakmai színvonalon, ügyfélbarát módon üzemeltesse.

A Képviselő-testület döntése alapján a kialakult, és a mai napig üzemelő rendszer lényege a következő:

A parkoltatást a Képviselő-testület a Polgármesteri Hivatallal végezteti. A parkolás-üzemeltetést saját dolgozók végzik (munkavállaló, köztisztviselők), kizárólag azokat a tevékenységeket láthatják/látják el külső cégek, vagy vállalkozók, amely tevékenységek elvégzése különleges szakértelmet igényel (pl. SIEMENS automata karbantartása).

A parkolási bevételek elkülönített alszámlára érkeznek.

Az automatákban összegyűlő érmék begyűjtését, és megszámlálását rendszeresen el kell végezni. A parkolással foglalkozó osztály erről is gondoskodik, a szétválogatott, berolnizott pénzt pedig postai úton juttatják el a parkolási alszámlára.

A parkolással kapcsolatos jogi tevékenységet is a Polgármesteri Hivatal jogászai végzik.

A fizetőparkoltatás elsődlegesen forgalomszabályozási eszköz, amely arra szolgál, hogy élhető maradjon a város, és megfeleljen annak a szakmai ajánlásnak, miszerint a férőhelyek 5 %-a legyen mindig szabad. Természetesen, egy jól üzemelő parkolási rendszer bevételt termel az Önkormányzatnak. Ezt a bevételt sok tényező befolyásolja, az ingyenes lakossági engedélyek számától kezdve, az ellenőrzés hatékonyságán át, a tömegközlekedés általános színvonaláig bezárólag.

A fizető övezeteken belüli, de a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő utcákban is a kerület üzemeltet. Itt nagyon fontos, hogy elsőként a II. kerület érte el, hogy a törvény által megengedett „tisztas haszon”, az onnan befolyó tiszta haszon 10 %-a illeti a II. kerületet, szemben a bevett gyakorlat szerinti 5 %-kal.

Annyi tehát biztos, hogy a II. kerületben 2011 óta ellenőrzöten, átláthatóan zajlik az üzemeltetési tevékenység, ami éves szinten 500-600 millió forint tiszta hasznot is termel az Önkormányzatnak.”

- **Karácsony Gergely főpolgármester, Zugló volt polgármestere** a Bizottság 2022. július 6. napján tartott ülésén a zuglói parkolási ügyről az alábbiakat adta elő:

Elmondta, hogy két szerződést kötöttek, és szerinte az, amelyik kevésbé volt összhangban a közérdekkel, nem került a sajtó érdeklődésének középpontjába.

„Zugló azt a döntést hozta [...], hogy 2 szerződésben biztosítja a működés feltételeit. Az egyik szerződés az automaták beszerzéséről és műszaki üzemeltetéséről szólt, ez ugye azt jelenti, hogy a parkolásüzemeltetés ebbe nem értendő bele, az automaták szervizelése, illetve az azzal kapcsolatos konkrét műszaki feladatok voltak az egyik csomag és volt egy másik csomag, ami a klasszikus üzemeltetés, tehát a parkolás ellenőrzés praktikusán. [...] azt gondolom, hogy a 2 szerződés közül messzemenőleg a 2. volt az, ami sokkal problémásabb volt.”

Felidézte, hogy az automaták beszerzésével és műszaki üzemeltetésére kiírt közbeszerzés eredményéről a zuglói képviselő-testület 2016-ban döntött. A pályázaton három ajánlattevő volt, közülük kettő adott be érvényes ajánlatot.

A bíráló bizottság „a 2 érvényes ajánlattevő közül az egyiknek a kizárására tett javaslatot. Ez bennem éles kérdéseket vetett föl, és bizalmi kérdéseket, amelyek végül is odáig jutottak, hogy

a [...] bizottságban szereplő jegyzővel kapcsolatosan a bizalmi viszonyom megromlott, és el is váltak az útjaink néhány hónappal később. A [...] zuglói képviselő-testület ezzel együtt is a bizottság javaslatát elfogadta, és a 2 ajánlattevő közül az olcsóbb ajánlattevőt kizárta a versenyből. Én akkor ezt a döntést nem támogattam, ezen a szavazáson tartózkodtam és vizsgáltam annak a lehetőségét, hogy milyen módon lehet érvényt szerezni a piaci versenynek.”

Úgy találta, hogy ennek a megfelelő módja nem a politikai vétó, mert „nem lehet politikailag felülről egy közbeszerzési eljárásban hozott, adott esetben rossz döntést, hiszen vannak jogorvoslati lehetőségek.”

Elmondta, hogy úgy tűnt, „a Bíráló Bizottság által kizárni javasolt és a testület által a folyamatból kizárt olcsóbb ajánlattevő [...] él a jogorvoslati lehetőségével, méghozzá azzal a lehetőséggel, amit [...] az ajánlattevőnél kell megtennie, tehát élt az előzetes vitarendezés lehetőségével. [...] Összeállítottak egy rendkívül meggyőző előzetes vitarendezési dokumentációt, amit a Bíráló Bizottság ülése előtt 10 perccel visszavontak.”

Polgármesterként a képviselő-testület döntését meg tudta volna változtatni, ha az ajánlattevő ezt kéri az előzetes vitarendezés során, mivel azonban a jogorvoslati kérelmet az utolsó pillanatban visszavonták, ezt nem tudta megtenni.

„Az, hogy valami történt a háttérben, [...] amivel kapcsolatosan nekem vannak hipotéziseim, de ezeket itt most nem osztanám meg Önökkel, hogy mi történhetett a háttérben vajon a 2 ajánlattevő között. Az kétségtelen, hogy az ajánlattevő végül is nem élt a jogorvoslati lehetőségével, visszamondta a vitarendezési dokumentáció dokumentumait és egy szó, mint száz, a végén egyetlenegyszerű döntést tudott hozni a polgármester, elfogadva a közgyűlésnek a döntését, hogy az egy darab ajánlattevő közül kiválasztja azt az egyet, amelyik érvényes ajánlatot tett, és ez fent is tartotta.”

A főpolgármester ezzel együtt is úgy gondolja, hogy az új automaták beszerzésének ára - ismerte a műszaki paramétereket - „egyáltalán nem volt magas”. „A mi parkolási rendszerünkben [...] a parkolócteliken ugye a rendszámot is [...] be kellett jegyezni a felhasználóknak, ez nyilván korszerűbb automatákat feltételezett.”

A másik - véleménye szerint problémásabb - kérdés kapcsán Karácsony Gergely elmondta, hogy „az a kompromisszum született, hogy egy viszonylag rövid időre írunk ki közbeszerzést a parkolás üzemeltetésre. Az én javaslatom az volt, hogy egyéves közbeszerzést írjunk ki. Az alpolgármester úr javaslata az volt, hogy 5 + 5 éves közbeszerzést írjunk ki. Ebből az a kompromisszum született, hogy kétéves közbeszerzést írtunk ki. Emlékeim szerint egyébként 2017-ben indult el maga a parkolásüzemeltetés és 2019 közepén járt le ez a kétéves időszak. Ezt az időszakot mérlegre téve világossá vált, hogy az önkormányzat sokkal olcsóbban tudná üzemeltetni a parkolást.”

Emlékei szerint 2019 májusában született meg a döntés, hogy az önkormányzat (konkrétan a Polgármesteri Hivatal) át-, illetve visszaveszi a parkolásüzemeltetési feladatokat.

„A parkolásüzemeltetést végző cég megpróbált mindent megtenni azért, hogy az ne sikerüljön, tehát számítógépes interfészek és egyéb ilyen részletkérdések bonyolításával akarták ezt a folyamatot blokkolni.” A Főpolgármester úgy kalkulált, hogy ezt követően viszont nagyjából fele annyiért tudták üzemeltetni a parkolást, mint vállalkozó bevonásával.

A budapesti parkolási rendszer jelenlegi helyzetével kapcsolatban Karácsony Gergely kifejtette, hogy tudomása szerint ma már nincs olyan fővárosi kerület, ahol a parkolásüzemeltetést ne

valamelyik önkormányzati tulajdonú cég vagy intézmény, illetve maga az önkormányzat végezné.

„Nem tudok arról, hogy ma lenne olyan kerület ahol kvázi kiszerveznék a parkolásüzemeltetést, összhangban azzal a fővárosi közgyűlési döntéssel, amit 2019 novemberében hozott meg a Fővárosi Közgyűlés, amely azt gondolom, hogy nagyon-nagyon fontos lépést tett annak az érdekében, hogy a parkolásüzemeltetés kapcsán felmerülő jogos kérdéseket rendezzük. A parkolási rendeletünkben kizártuk annak a lehetőségét, hogy az önkormányzatok a parkolásüzemeltetési feladatokkal külső vállalkozásokat bízzanak meg. [...] A Kormányhivatal ezt a döntésünket jogsértőnek gondolta. [...] Az volt az érvelésük, hogy ehhez nincs a fővárosi közgyűlésnek kompetenciája, de a politikai célt elértük, tehát ma én nem tudok arról, hogy bárhol ilyen külső üzemeltetés lenne.”

A főpolgármester úgy gondolja, *„azok az anomáliák, amelyek az elmúlt időszakban a parkolás kapcsán fölmerültek, ezek az anomáliák mára megszűntek. Nemcsak Zuglóban, hanem azzal a szabályozással, amit elindítottunk 2019 novemberében. Én nem tudok arról, hogy Budapesten bárhol probléma lenne a parkolásüzemeltetés kapcsán, ezeket a gazdasági érdekköröket sikerült megtörni. [...] Büszke vagyok arra, hogy ebben az önkormányzati ciklusban a parkolásüzemeltetés kapcsán felmerülő jogos aggályokat sikerült főlészámolnunk, az új kerületi vezetések... és egyébként ilyen szempontból azt kell mondjam, hogy nincs különbség kormánypárti és ellenzéki önkormányzat között, kerületi önkormányzat között. A mai üzemeltetési rendszerek hatékonyak, és a parkolási bevételek valóban ott maradnak a kerületeknél, és valóban olyan célokat szolgálnak, amelyek a budapestiek megelégedését szolgálják.”*

- **Horváth Csaba XIV. kerületi polgármester, a Bizottság tagja** Karácsony Gergely meghallgatásán a zuglói parkolási ügyben adott tájékoztatásához a következőket fűzte hozzá:

„2019 októberétől vagyok Zugló polgármestere, az azt megelőző időszakról meglehetősen keveset tudok. Annyit, amennyit az átlag újságolvasó. A zuglói parkolási rendszer úgy működik 2019 októbere óta, illetve azt megelőzően is, hogy a zuglói önkormányzat maga látja el a parkolásüzemeltetési és az egyéb részletfeladatokat. Csak olyan kérdésben von be alvállalkozót, amely kérdésben maga nem tudja ellátni a feladatát. Például parkoló automatát, mint ahogy mobiltelefon-készülékeket sem tud egy önkormányzat üzemeltetni műszaki értelemben, ugyanígy a műszaki üzemeltetés feladataira von be alvállalkozót. Ennek a tenderre most is folyamatban van, tehát a korábbiak éppen lejártak. [...]”

Az egységes fővárosi parkolási rendszer szükségességéről

- **Tarlós István volt főpolgármester** 2022. július 1-jén kelt, a Bizottság megkeresésére adott válaszlevelében a következőket írta:

„[...] Főpolgármesteri minőségemben határozottan kezdeményeztem a budapesti parkolási rendszer egységesítését, és központosítását a Fővárosi Önkormányzatban. Azt az álláspontot képviseltem, hogy ha a tömegközlekedés büdzséje szerény, akkor közlekedéssel kapcsolatos bevételnek ott lenne a helye. Ez a törekvésem több kerület ellenállása következtében nem járt sikerrel. A parkolási ügyek teljes körű lebonyolítása kerületi hatáskörben maradt.

Főpolgármesteri időszakomban – 9 éven keresztül – a Főváros egyetlen parkolási szerződést sem kötött, ilyen megbízást vállalkozásnak nem adott. Ellenben megszüntetett korábbi, sokak

által megalapozottan kifogásolt, 2010 előtt létesített kontraktust, amelyhez egyes kerületek 2019 után sajnálatos módon visszatértek. 2010 – 2019 között parkolási szerződéseket kizárólag kerületek kötöttek. Hozzá kell tenni, az nem állítható, hogy azonos, vagy hasonló felfogásban. Elképzelhető, hogy az egyes kerületek egymástól eltérő szempontokat is figyelembe vettek a kérdés kezelésekor. E tekintetben nem áll módomban konkrét véleményt megfogalmazni. 2019 őszén egyébként, úgy emlékszem, 9 budapesti kerületben még egyáltalán nem volt fizető parkolás. A parkolási alaprendeletet a Fővárosi Közgyűlés több ízben is módosította, emlékezetem szerint minden esetben kerületi kezdeményezésre, függetlenül a formális előterjesztő személyétől. Ennek azonban nincs különösebb jelentősége, mivel ezek a módosítások sem jogi, sem erkölcsi értelemben nincsenek ok-okozati összefüggésben a kerületek által teljesen önállóan, saját hatáskörükben és felelősségükre kötött parkolási szerződésekkel, sem pedig az azokat megelőző, Fővárostól független közbeszerzési eljárások szabályszerűségével. A Fővárosi alaprendelet nem jogosított fel, még kevésbé ösztönzött egyetlen kerületi döntéshozót sem e szabályok, ill. jogszabály esetleges megsértésére, ill. a döntések gazdasági megfelelőségének esetleges elégtelenségére, vagy kifizetések jogszerűségének esetleges kétségességére. A Fővárosi Közgyűlés és városvezetés sem korábban, sem ma nem tartozik felelősséggel az önálló jogi személyiségű városrészek önkormányzatának jogszerű működéséért.”

- **Karácsony Gergely főpolgármester** a Bizottság 2022. július 6. napján tartott adottságként értékelte azt, hogy a kerületek üzemeltetik a parkolást. Szerinte az ebből befolyó bevételek nélkülözhetetlenek a kerületek számára, melyek enélkül, kompenzáció hiányában nem tudnának működni.
- **Dr. Bagdy Gábor bizottsági tag** a meghallgatás során megjegyezte, hogy a főváros korábbi vezetése egységes rendszert bevezetését képviselte.
- **Szegvári Péter bizottsági tag** ugyancsak arról beszélt, hogy Tarlós István volt főpolgármester az egységes parkolási rendszert úgy értelmezte, hogy annak magában kell foglalnia az üzemeltetés egységesítését is, maga a parkolási rendszer pedig a közösségi közlekedés finanszírozásának részeként lenne értelmezendő. Előrelépésként értékelte a parkolási övezetek egységes szabályozásnak megalkotását, ugyanakkor kiemelte, hogy szerinte a Főváros megállt félúton, és az egységes parkolási rendszer kialakítása érdekében nem történtek hasonló lépések.
- **Horváth Csaba bizottsági tag** erről a Bizottság ülésén kifejtette, hogy amennyiben az egységes parkolási rendszer azt jelenti, hogy a Fővárosé lesz a parkolási bevétel, akkor ez járhatatlan út. Ugyanakkor szerinte „lehet olyan standardokat felállítani tól-ig, amely az elismert költséget meghatározza és az a fölötti rész az, amit egyébként a kerületeknek és a fővárosnak osztott bevételként el kell számolniuk egymással.”

3.4. Megállapítások

A Centrum-perben a közvélemény számára is ismertté váltak a budapesti parkolásüzemeltetési visszaélések főbb szereplői. A perben az ügyészség részletesen feltárta a módszereiket, többek között a nagyon drága és indokolatlanul hosszú idejű szerződéseket, a túlzott és átláthatatlan költségeket, a munka és teljesítmény nélküli számlázásokat, valamint azokat a technikákat, amelyekkel ezek a cégek rátelepedtek az egyes fővárosi kerületekre.

2010-ben a Fidesz azt ígérte, hogy az évente több tízmilliárd forintot kitevő fővárosi parkolási bevételeket többet nem fogja egy - egyébként jól körülhatárolható - kör elszivattyúzni.

Először úgy tűnt, hogy a kormányzat tesz is konkrét, érdemi lépéseket az ügy érdekében. A Fővárosi Önkormányzat felelőssége is elvitathatatlan a kérdésben, hiszen megfelelő szabályozás lefektetésével nagyon sok visszaélésnek elejét lehetett volna venni. A 2010-ben elfogadott fővárosi parkolási rendelet a parkolásüzemeltetés rendszerét átláthatóságát több szempontból is javította. Kötelezővé tette, hogy a parkoló automatáknak bankkártyát is el kell fogadniuk továbbá, hogy távfelügyeleti rendszert kell működtetni, hogy ezáltal valós idejű információkat lehessen kapni. Az új szabályozási elemek közül azonban több ugyanolyan gyorsasággal kikerült a fővárosi rendeletből, mint ahogy megalkotásra került.

Az Országgyűlés ugyanakkor törvényi szinten teljes egészében a kerületekre bízta a parkolásüzemeltetést, ezzel a polgármesterek és a kerületi képviselő-testületek lényegében szabad kezet kaptak. Az egyes parkolási cégek „felségterülete” rövid időn belül kirajzolódott, a biznisz pedig zavartalanabban folyhatott, mint valaha, még ha alvállalkozói szerződéseken is keresztül történt mindez. A Fidesz ezzel ahelyett, hogy felszámolta volna a pénzszivattyú rendszerét, még nyugodtabb körülményeket teremtett a működésének. Ahelyett, hogy végleg eltávolította volna az azóta több esetben már bíróság előtt elítélt szereplőit, ténylegesen inkább megkönnyítette a ténykedésüket.

Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy voltak olyan városvezetők és képviselő-testületek, akik nem engedtek ilyen módszereket alkalmazni és tisztességesen működtették a parkolási rendszert.

Sajnálattal állapítja meg a Bizottság, hogy egyetlen kormánypárti kötődésű döntéshozó vagy cégvezető sem jelent meg személyesen a Bizottság előtt, hogy válaszoljon a kérdésekre.

Például arra, hogyan maradhattak a parkolásüzemeltetés szereplői 2010 után is azok a szereplők, akik az egész visszas rendszert kidolgozták és meghonosították; hogy miért nem tudtak más, tisztességes cégek hozzáférni a piachoz; hogy ahelyett, hogy lefektette volna az átlátható működés alapjait, miért tűrte el a Főváros korábbi vezetése azt, hogy még jobban kiteljesedhessen ez az egyesek számára rendkívül gyümölcsöző üzletág; hogy hogyan tudtak tízevekre indokolatlanul túlárzott parkolásüzemeltetési szerződéseket kötni a kerületek; hogy miért volt teljesen eltérő díjazás az egyes kerületekben, miért fizettek ugyanazért a szolgáltatásért teljesen más összegeket az egyes kerületek (legyen szó akár automata karbantartásról, akár szoftverüzemeltetésről); végül pedig, hogy mi igaz azokból a városban terjedő vélekedésekből, miszerint a szerződések megkötése és a vállalkozói díjak attól függték, hogy ki mennyit adott le a bevételéből, a nyereségéből az érintett politikusoknak.

Meghívást kaptak a Bizottság ülésére olyan személyek is, akik már bíróság előtt álltak különböző visszaélések miatt. Kupper András, több parkolással foglalkozó cég ügyvezetője, későbbi tulajdonosa, Fürst György, korábbi vagyongazdálkodásért felelős VI. kerületi alpolgármester, a Centrum Parkoló Kft. volt ügyvezető tulajdonosa, továbbá Borsi Imre, a FER-PARK 2010 Kft. volt ügyvezetője, aki harmadrendű vádlott volt a Fürst-perben. Egyikük sem jelent meg a bizottság előtt, hogy nyilatkozatot tegyen.

Megállapítható, hogy a Fidesznek közel egy évtized állt a rendelkezésére, hogy felszámolja a visszas fővárosi parkolásüzemeltetési helyzetet, ezt azonban nem tette meg.

A Főváros jelenlegi vezetésének szintén kampányígérete volt, hogy a parkolást egyszerűsíti, felhasználóbaráttá, átláthatóvá és egységessé teszi. Ebben történtek is előrelépések. Ugyanakkor ezen ígéret maradéktalan teljesítésére csak akkor lenne lehetőség, ha a parkolási közszolgáltatás megszervezése teljes egészében a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe kerülne. Ehhez azonban az Mőtv. módosítása, azaz az Országgyűlés döntése szükséges. Tehát a parkolási rendszert övező anomáliák megoldásának kulcsa továbbra is a kétharmados parlamenti többség kezében van.

Az egységesítés azért is indokolt, mert a korábbi gyakorlat maradéktalan felszámolása nem minden kerületben sikerült.

A Bizottság javaslatai:

- A Fővárosi Önkormányzat éljen felterjesztéssel az Országgyűlés felé az egységes fővárosi parkolási rendszer kialakítását lehetővé tevő törvényi szabályozás kialakítására.
- A Fővárosi Önkormányzat éljen felterjesztéssel a Kormány felé, hogy a nemzeti mobilfizetési szolgáltatást ne legyen kötelező igénybe venni.

4. A Rácfürdő projekt

A fejezetben alkalmazott rövidítések:

- BGYH: Budapest Gyógyfürdői És Hévízei Zrt.
- RB: Rác Nosztalgia Beruházó és Szolgáltató Kft.
- RN: Rác Nosztalgia Kft.
- REK: REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft.
- MKB: MKB Bank Zrt.
- MFB: Magyar Fejlesztési Bank Zrt.
- BKK: BKK Budapesti Közlekedési Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- PPP: public private partnership, köz- és magánegyüttműködés

4.1. A vizsgálat elrendelésére okot adó körülmények

A Rác Fürdő a Főváros jelentős múlttal rendelkező intézménye volt, amelynek felújítása 2002-ben kezdődött meg. Az építkezés 2010-ben közel befejeződött és az épület csaknem teljesen készen volt, szálloda és fürdő funkcióra is közel alkalmas állapotba került. A létesítmény azonban a vizsgálat időbeli hatókörének végén (a Bizottság létrejöttének időpontjában) sem nyílt meg és az eltelt időben nagyon jelentős állagromlás következett be.

A Fővárosi Közgyűlés 1/2020. (VII. 9.) Főv. Kgy. határozatának 2. pont d) alpontja szerint a Bizottság feladata „[a] Rácfürdő projekt” vizsgálata.

4.2. Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratok

- A Fővárosi Közgyűlés és bizottságai üléseire benyújtott előterjesztések és az ülésekről készített jegyzőkönyvek.
- A bizottsági meghallgatás jegyzőkönyve.
- Ügyészeti/rendőrségi nyomozás iratai?
- Beruházási megállapítás és módosításai
- Peres eljárás anyagai
- Hitelszerződések, finanszírozási szerződések
- Engedményezési szerződések

4.3. A vizsgálat tárgyát képező ügy kronológiája és főbb tényei

• 2002-2010: Előzmények

„A Rác fürdő átfogó felújítása érdekében 2002-ben indult meg a projekt. A Rác Fürdő felújítására, új Hotel létrehozására, valamint a fürdőlétesítmény közös üzemeltetésére a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. („BGYH”) és a Rác Beruházó Kft. („RB”) egy projekt céget, a Rác Nosztalgia Kft. („RN” vagy projektcég) megalapította. A létrehozott projektársaság 75%-os tulajdoni hányadával a Rác Beruházó Kft., míg 25%-os kisebbség hányadával a BGYH rendelkezett. A BGYH és az RN között 2002. június 11-én létrejött beruházási megállapodás ... értelmében a projektcég vállalta a régi létesítmény felújítását, kibővítését, valamint egy új hotel felépítését ...

A projektcég kötelezettsége volt a megfelelő finanszírozás biztosítása. Az építési Projekthez a beruházási kölcsönt az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zrt. biztosította kezdetben 3,6 Mrd Ft összegben, illetve a projektcég kedvezményezettként 750 millió állami támogatáshoz jutott.

Az RN és RB (együtt Rác cégcsoport) mögötti szakmai befektetői kör kezdetben 660 millió Ft önrész fizetését vállalta. Az építési beruházás valójában 2005-ban indult csak meg, amelyet az eredetileg kitűzött határidőre nem sikerült megvalósítani. A Megállapodás a projekt előrehaladtával 7 alkalommal került módosításra. A módosítások alapján egyrészt meghosszabbításra kerültek a Megállapodásban meghatározott teljesítési határidők, másrészt egyéb, a Projekt előrehaladásával felmerülő, a Projektet érintő részkérdések is a Megállapodás részeként rendezésre kerültek. Az építési beruházás kiadásai folyamatosan növekedtek, és 2008-ban további 2,6 Mrd Ft összegű hitelfelvételre került sor, amelyet az MFB Zrt. finanszírozott. A magánbefektetők további kölcsönöket vettek fel, elsősorban tulajdonosi kölcsönként.”⁹⁷

- **2010: A használatbavétel elmaradása**

A Fővárosi Közgyűlés számára benyújtott előterjesztések következetesen úgy fogalmazzák, hogy „2010 tavaszára az építési beruházás a befejezéséhez közeledett”.⁹⁸ Ugyanezt erősítették meg a Bizottság által meghallgatott személyek, ahogy az alább olvasható.

Egy 2015-ös előterjesztésben szereplő összefoglaló szerint „[a] 2010-es év folyamán eltérő elképzelések kerültek megfogalmazásra a fizetésektelen projektcég helyzetének kezelése érdekében, ebből következően az RN és a BGYH között jogvita alakult ki a beruházáshoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek gyakorlásával kapcsolatosan. A projektcég 2010 őszére közel 300 millió Ft összegű szállítói, és közmű tartozását nem rendezte. A felek a projekt rendezése, a Beruházási Megállapodásban rögzített cél megvalósulása érdekében egyeztetéseket kezdeményeztek, amelyek érdemi előrelépést nem hoztak a Megállapodásnak a telek és az épületek tulajdonjogára vonatkozó rendelkezései nem teljesültek, a finanszírozó bankok (MFB, MKB) RN Kft. által megszerzendő épületeken, illetve épületrészekben nem tudtak jelzálogjogot és vételi jogot alapítani.

A Rác cégcsoport pénzügyi nehézségei, a projekt finanszírozási ellehetetlenülésének körülményeire figyelemmel a felek közötti vitát a BGYH peres útra terelte, és a Rác cégcsoport ellen peres eljárást indított a megállapodások semmisségének megállapítása iránt.”⁹⁹

- **2011. május 25.: Tulajdonszerzési cél meghatározása**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. György István főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

A Fővárosi Közgyűlés az előterjesztést zárt ülésen tárgyalta, így annak ismertetésére ebben a jelentésben nincs mód, azonban az Mötv. 52. § (3) bekezdése szerint a határozatok nyilvánosak.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

⁹⁷ Fővárosi Közgyűlés 2015. június 23-i ülésén tárgyalta Rác Fürdő projekttel kapcsolatos stratégiai döntés meghozatala tárgyú előterjesztés, 1. o.

⁹⁸ Lásd például: Fővárosi Közgyűlés 2015. június 23-i ülésén tárgyalta Rác Fürdő projekttel kapcsolatos stratégiai döntés meghozatala tárgyú előterjesztést, 2. o.; és a 2017. február 22-én tárgyalta Javaslat a Rác Fürdő projektnek a Fővárosi Önkormányzat részéről történő lezárására irányuló koncepcionális döntés meghozatalára tárgyú előterjesztést, 1. o.

⁹⁹ Fővárosi Közgyűlés 2015. június 23-i ülésén tárgyalta Rác Fürdő projekttel kapcsolatos stratégiai döntés meghozatala tárgyú előterjesztést, 2. o.

- **1287/2011.(05.25.)** A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, tegyen intézkedést, hogy a jelen határozatban foglaltak megvalósítását célzó, a BGYH Zrt. által előkészített megállapodások tervezete(i) azok elkészültét követően – a felek egyetértése esetén – haladéktalanul kerüljenek benyújtásra a Közgyűlés elé.
 - **1286/2011.(05.25.)** Úgy dönt, hogy a BGYH Zrt., a Rác Beruházó Kft. és a Magyar Fejlesztési Bank közt a „Rác fürdő” beruházás sikeres lezárására készítsen elő olyan háromoldalú megállapodást, amelyben a BGYH Zrt. által korábban – a Fővárosi Önkormányzat Közgyűlése, illetőleg arra hatáskörrel rendelkező bizottsága által vállalt, illetve jóváhagyott kötelezettségek teljesítését, az új körülményekre tekintettel a felek konszenzusával, a Magyar Fejlesztési Bank egyetértésével észszerűen módosítani javasolja.
 - **1285/2011.(05.25.)** A tárgyalások céljaként meghatározza a BGYH Zrt. tulajdoni hányadának növelését a Rác Nosztalgia Kft.-ben olyan szintre, hogy az egyenlő legyen a Rác Beruházó Kft. tulajdoni hányadával.
 - **1284/2011.(05.25.)** megismerve az előterjesztés szerint a BGYH Zrt. és a Rác Beruházó Kft. tulajdonában lévő Rác Nosztalgia Kft. által kezelt „Rác fürdő” beruházás helyzetét, a tulajdonosok és a beruházást döntő részben finanszírozó Magyar Fejlesztési Bank közt folyó előkészítő tárgyalások nyomán körvonalazódó megoldást, felhatalmazást ad a további tárgyalások lefolytatásához.
- **2012. június 20.: Hozzájárulás tulajdoncsökkenéshez**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. György István főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

A Fővárosi Közgyűlés az előterjesztést zárt ülésen tárgyalta, így annak ismertetésére ebben a jelentésben nincs mód, azonban az Möt. 52. § (3) bekezdése szerint a határozatok nyilvánosak.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

 - **1481/2012.(06.20.)** A Fővárosi Közgyűlés a BGYH Zrt. által – a BVK HOLDING Zrt. Igazgatósága kezdeményezésére – a Rác Nosztalgia Beruházó és Szolgáltató Kft. (1013 Budapest, Hadnagy utca 8-10., adószám: 12624647-2-41, Cg.: 01-09-695525) ellen indított perben a megajánlott peres egyezségekre tekintettel hozzájárul ahhoz, hogy a Budapest I. ker., 5973 hrsz. alatt felvett „kivett fürdő” megnevezésű 7061 m² alapterületű telek és a rajta található hotel és fürdőépületek tekintetében a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zártkörűen Működő Részvénytársaság (1138 Budapest, Népfürdő u. 38-40., adószám: 12165814-2-41. Cg.: 01-10-043152), jelenlegi 1/1. arányú tulajdonosi hányada 35/100 eszmei tulajdoni hányadra csökkenjen a Rác Nosztalgia Beruházó és Szolgáltató Kft. ráépítése következtében keletkezett közös tulajdon kialakulására tekintettel, és ahhoz, hogy a Rác Nosztalgia Beruházó és Szolgáltató Kft. (1013 Budapest, Hadnagy utca 8-10., adószám: 12624647-2-41, Cg.: 01-09-695525) tulajdonjoga 65/100 eszmei tulajdoni hányad arányban a tárgyi ingatlanon az ingatlan-nyilvántartásban bejegyzésre kerüljön.
 - **2013. június 12.: Tulajdoncsökkenéshez adott hozzájárulás visszavonása**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Tarlós István főpolgármester nyújtotta be.

A Fővárosi Közgyűlés hatályon kívül helyezte a 2012-ben hozott döntését és visszavonta a tulajdoncsökkenéshez adott hozzájárulását.

A Fővárosi Közgyűlés az előterjesztést zárt ülésen tárgyalta, így annak ismertetésére ebben a jelentésben nincs mód, azonban az Mötv. 52. § (3) bekezdése szerint a határozatok nyilvánosak.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **1224/2013.(06.12.)**A Fővárosi Közgyűlés a Gt. 22. § (5) bekezdésében biztosított jogkörében alapítói határozattal utasítja a BVK HOLDING Zrt. igazgatóságát, hogy a kizárólagos tulajdonában álló Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt.-től a „Rác fürdő” projekt tekintetében magához vont döntési hatásköreit úgy gyakorolja, hogy a 1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10. sz. alatti, Budapest I. ker., 5973/A helyrajzi szám alatt fürdő megjelölésű önálló ingatlanként felvételre kerülő felépítménynek a BGYH Zrt. tulajdonába kerülő 7 %-os hányadát, annak a BGYH Zrt.-nél jelenleg nyilvántartott értéken a Fővárosi Önkormányzat részére adásvétel jogcímén átruházza.
- **1223/2013.(06.12.)** Biztosítja a Gazdasági Bizottság részére a Rác Nosztalgia Kft. „cs.a” csődegyezségi megállapodás létrehozásához szükséges kiadások fedezetét, ennek érdekében 470.000 eFt-tal csökkenti a „919401 Előző városvezetés örökségének kezelésére céltartalék” cím kiadási előirányzatát és ezzel egyidejűleg azonos összeget vesz tervbe az új „847902 Rác Nosztalgia Kft. „cs.a.” csődegyezségi megállapodás létrehozásához szükséges kiadások” cím kiadási, azon belül a dologi kiadások előirányzatán. Felhatalmazza a főpolgármestert, hogy a csődegyezségi megállapodáshoz, illetve annak előkészítéséhez kapcsolódó fizetési határidők betartása érdekében a költségvetési rendelet módosításának hatálybalépését megelőzően gondoskodjon a szükséges soron kívüli finanszírozásról.
- **1222/2013.(06.12.)** Hatályon kívül helyezi az 1481/2012. (VI. 20.) Főv. Kgy. határozatot és felkéri a főpolgármestert, hogy a Közgyűlés döntéséről tájékoztassa a BVK HOLDING Zrt. igazgatóságát.
- **1221/2013.(06.12.)** Felhatalmazza Szarvas Ferencet, valamint helyetteseként dr. Mező Istvánt, hogy a RÁC Beruházó Befektető és Szolgáltató Kft. „csődeljárás alatt” (1013 Budapest, Lánchíd utca 19., cégjegyzékszám: 01-09-724096, adószám: 13216676-2-41) a Fővárosi Törvényszék által 9. Cspk. 01-12-000040 ügyszámon elrendelt csődeljárásában a Budapest Főváros Önkormányzatát megillető hitelezői jogokat – a Gazdasági Bizottság által előzetesen jóváhagyott mandátum alapján – gyakorolja, Budapest Főváros Önkormányzatát a csődtárgyaláson képviselje, egyúttal felkéri a főpolgármestert a szükséges meghatalmazások kiadására.
- **1220/2013.(06.12.)** Felhatalmazza Szarvas Ferencet, valamint helyetteseként dr. Mező Istvánt, hogy a RÁC NOSZTALGIA Beruházó és Szolgáltató Kft. „csődeljárás alatt” (1013 Budapest, Hadnagy utca 8-10., cégjegyzékszám: 01-09-695525, adószám: 12624647-2-41) a Fővárosi Törvényszék által 9. Cspk. 01-12-000036 ügyszámon elrendelt csődeljárásában a Budapest Főváros Önkormányzatát megillető hitelezői jogokat – a Gazdasági Bizottság által előzetesen jóváhagyott mandátum alapján – gyakorolja, Budapest Főváros Önkormányzatát a csődtárgyaláson képviselje, egyúttal felkéri a főpolgármestert a szükséges meghatalmazások kiadására.
- **1219/2013.(06.12.)** a Rác Nosztalgia Kft. „cs.a” csődeljárásában a csődegyezségi megállapodás megkötése érdekében az általa támogatható csődegyezség elvi irányvonalait az előterjesztés 2. sz. mellékletében foglalt tartalommal elfogadja azzal, hogy a Gazdasági Bizottság a csődegyezség elvi irányvonalaitól az előterjesztés 2. számú melléklete V. pontjában meghatározott keretek szerint – indokolt esetben – a végleges

csődegyezségi megállapodás érdekében eltérhet a Fővárosi Közgyűlés utólagos tájékoztatása mellett.

• **2013. szeptember 26.: Tájékoztatás tudomásulvétele**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Tarlós István főpolgármester nyújtotta be.

A Fővárosi Közgyűlés az előterjesztést zárt ülésen tárgyalta, így annak ismertetésére ebben a jelentésben nincs mód, azonban az Mötv. 52. § (3) bekezdése szerint a határozatok nyilvánosak.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **1622/2013.(09.26.)** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a „847902 Rác Nostalgia Kft. „cs.a.” csődegyezségi megállapodás létrehozásához szükséges kiadások” című kiadási, azon belül a dologi kiadások előirányzatát továbbra is a Fővárosi Közgyűlés Gazdasági Bizottságának kezelésében kívánja tartani, a Rác Fürdő és Hotel projektekkel kapcsolatban felmerülő szakértői és egyéb kapcsolódó feladatok fedezetének biztosítása érdekében. Ezzel egyidejűleg a cím megnevezését „847902 Rác Fürdő és Hotel projekt rendezéséhez szükséges kiadások”-ra változtatja.
- **1621/2013.(09.26.)** tudomásul veszi a Rác Fürdő és Hotel beruházás jelenlegi helyzetét ismertető előterjesztés szerinti tájékoztatót, egyben felkéri a főpolgármestert, hogy a projekt teljes rendezése és az eredményes reorganizáció érdekében a BVK Holding Zrt. bevonásával mutassa be a Gazdasági Bizottság részére szakértői állásponttal alátámasztottan a rendezésre vonatkozó alternatívákat, egyben döntésre készítse elő és vázolja fel az alternatív megoldási javaslatokon belül a rendezéshez szükséges és figyelembe veendő részletes koncepciót.

• **2014. április 30.: RN-nel szemben fennálló követelés értékesítéséhez való hozzájárulás**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. György István főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

A Fővárosi Közgyűlés az előterjesztést zárt ülésen tárgyalta, így annak ismertetésére ebben a jelentésben nincs mód, azonban az Mötv. 52. § (3) bekezdése szerint a határozatok nyilvánosak.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **701/2014.(04.30.)** A Fővárosi Közgyűlés tudomásul veszi, hogy a legfeljebb EUR követelés értékesítésére vonatkozóan zártkörű pályázati eljárás kiírására kerül sor, amely felhívása rögzíti a követelés vételár megfizetésére vonatkozó minimum árat, valamint a fizetési kötelezettség biztosítása érdekében elfogadható jogi garanciákat.
- **700/2014.(04.30.)** Támogatja a Rác Nostalgia Kft.-vel szemben fennálló EUR követelés értékesítését, ha az elősegíti a fürdő felépítménynek a Budapest Főváros Önkormányzata kizárólagos tulajdonba kerülését, a fürdő mielőbbi megnyitását, és a EUR követelés megvásárlásra fordított összeg térülését. A Rác fürdő felépítményi ingatlanának megvásárlására, a EUR követelés értékesítésére és a jogügylettől függő biztosítékokra vonatkozó szerződéseket 2014. június 30-ig meg kell kötni. Ezen határidő elmulasztása esetén a Rác Nostalgia Kft. csődegyezségi megállapodásában foglaltak szerint kell eljárni.
- **699/2014.(04.30.)** Úgy dönt, hogy a Gazdasági Bizottság részére a Rác fürdő ügy rendezésére biztosított döntési hatáskört továbbiakban is fenntartja.

- **698/2014.(04.30.)** egyetért azzal, hogy adásvétellel Budapest Főváros Önkormányzata megszerezze a Budapest I. ker., 5973/0/A hrsz. fürdő ingatlan jelenleg a Rác Nosztalgia Kft. tulajdonában álló 9300/10000 eszmei tulajdoni hányadát legfeljebb nettó Ft-os vételár beszámítás mellett azzal, hogy a fürdőfelépítmény teljes egészének birtoklása, használata, hasznosítása a 2002-es megállapodás alapján a Rác Nosztalgia Kft.-t illesse meg további 30 évre a szerződéses kötelezettségei maradéktalan teljesítése mellett.

- **2012-2014 összefoglalóan: Csődeljárás megindulása és csődegyezségi tárgyalások**

„A 2012. július 24-én az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zrt. felmondta a kifizetetlen szállítói számlák, a projekt előrehaladását akadályozó viták, az adós részéről elmaradt tájékoztatás miatt a Rác Nosztalgia Kft-vel kötött kölcsönszerződéseket, és a követeléseit lejárttá tette.

A kölcsönszerződések felmondása miatt az RN a zálogjogok érvényesítésének a megelőzése érdekében 2012 szeptemberében csődeljárást kezdeményezett maga ellen.

Tekintettel arra, hogy az RN többségi tulajdonosa, az RB kezességet vállalt az RN tartozásaiért, az RN fizetése képtelensége automatikusan ahhoz vezetett, hogy az RB 2012 végén ugyancsak fizetése képtelenné vált. A RN kérelme alapján a Fővárosi Törvényszék elrendelte a 2012. szeptember 28. napjától a csődeljárást, míg az RB 2012. október 03. napjától állt csődvédelem hatálya alatt. Az RN csődeljárásban egy luxemburgi székhellyel rendelkező svájci cég tett kivásárlási ajánlatot a fennálló követelésekre összesen közel 2,5 Mrd Ft összegben, amelyet a hitelező bankok (MFB/MKB) nem fogadtak el, de a csődvédelem hatályát 2013. májusig meghosszabbították.

2013 áprilisában a csődeljárásban alapvető fordulatot hozott, hogy Budapest Főváros Önkormányzata engedményezéssel megvásárolta az adós RN-nel szemben fennálló 26.230.777,64 EUR MFB-s követelést 7.603.132 EUR összegű vételárért (2.257 Mft-ért), mellyel egyidejűleg a követelés biztosítékai átszálltak a Fővárosra.”¹⁰⁰

A csődegyezségi tárgyalások – részeredmények ellenére – összességében sikertelenek voltak.

- **2014: A REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. létrehozása**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. György István főpolgármester-helyettes nyújtotta be. A Fővárosi Közgyűlés 2014. június 30-án fogadta el a vállalat megalapításáról szóló 915/2014.(VI.30.) határozatot.

- **2015. május 27.: Vizsgálóbizottság kezdeményezése**

Az egyébként a REK alapító okiratának módosításáról szóló előterjesztéshez Gy. Németh Erzsébet (DK) nyújtott be módosító javaslatot és kezdeményezte vizsgálóbizottság felállítását. A javaslat szerint: „a Rác fürdő megnyitásának mai napig történő elmaradása ügyében vizsgálóbizottságot hoz létre. Felkéri továbbá a Főpolgármestert, hogy a Közgyűlésben mandátumot szerzett pártokkal való egyeztetés után a soron következő Közgyűlésre terjesszen elő javaslatot egy vizsgálóbizottság létrehozására, melybe minden mandátumot szerzett párt I főt delegál.”

A Fővárosi Közgyűlés a javaslatot nem fogadta el.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

¹⁰⁰ Fővárosi Közgyűlés 2015. június 23-i ülésén tárgyalt Rác Fürdő projekttel kapcsolatos stratégiai döntés meghozatala tárgyú előterjesztést, 2-3. o.

- **614/2015.(05.27.)** A Fővárosi Közgyűlés Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III.14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörében, a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Korlátolt Felelősségű Társaság legfőbb szerveként eljárva felkéri a főpolgármestert, hogy az alapítói döntésekről a Ptk. 3:109. § (4) bekezdése értelmében a Társaság vezető tisztségviselőjét értesítse.
- **613/2015.(05.27.)** A Fővárosi Közgyűlés Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörében, a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Korlátolt Felelősségű Társaság legfőbb szerveként eljárva jóváhagyja a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Korlátolt Felelősségű Társaság alapító okiratának módosítását az előterjesztés 1. sz. melléklete szerinti tartalommal, és felkéri a főpolgármestert az előterjesztés 1. sz. mellékletét képező alapító okirat módosítása, valamint az előterjesztés 2. sz. mellékletét képező módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt alapító okirat aláírására és kiadására.
- **612/2015.(05.27.)** nem fogadja el Gy. Németh Erzsébet módosító javaslatát, mely szerint: „A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a Rác fürdő megnyitásának mai napig történő elmaradása ügyében vizsgálóbizottságot hoz létre. Felkéri továbbá a főpolgármestert, hogy a Közgyűlésben mandátumot szerzett pártokkal való egyeztetés után a soron következő közgyűlésre terjesszen elő javaslatot egy vizsgálóbizottság létrehozására, melyben minden mandátumot szerzett párt 1 főt delegál. Határidő: a Fővárosi Közgyűlés 2015. júniusi ülése Felelős: Tarlós István.”

- **2015. június 23.: Az RN és RB felszámolásának kezdeményezése**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés szerint „[a] Fővárosnak döntenie kell a követelés érvényesítése, a létrejött projekteredmény mielőbbi hasznosítása, további állagromlása megakadályozása érdekében. Ha ebben a Rác cégcsoport lehetőségei kimerültek, úgy a további, konszenzuson és kölcsönös vállalatokon alapuló egyeztetési folyamat fenntartása nem járható út. A Főváros kénytelen a követeléseinek érvényesítése irányában lépni azzal, hogy a tárgyalásos megoldás véglegesen nem kerül kizárásra, de jelen pillanatban annak feltételei nem adottak és a Rác cégcsoporttal a közelmúltban folytatott tárgyalások, a rendelkezésre álló információk alapján nem is várható előrelépés. Figyelemmel ugyanakkor a lejárt, illetve a lejárat előtt álló követelések összecsúszására a Fővárosi Önkormányzat számára az RB és az RN fizetőképessége kétségessé vált, így a közvagyon védelme, valamint a közpénzekkel való hatékony, átlátható és prudens gazdálkodás követelménye a Fővárosi Önkormányzat számára a teljes követelésének azonnali érvényesítését teszi indokolttá. Ennek érdekében jelen előterjesztés keretében teszünk javaslatot a RN és RB adósok fizetéseképtelenségének megállapítása iránti eljárás megindítására. ...

„A 2002-ben indított beruházás szerződéses keretek között történő megvalósítása az irányadó Megállapodás keretei között a Rác cégcsoport. mint beruházók érdekkörében felmerülő finanszírozási nehézségek miatt gyakorlatilag ellehetetlenült. A Fővárosi önkormányzat és érintett gazdasági társaságaira irányadó törvényi előírások, jelenlegi pozíciójuk, biztosítékaik sérelmére a Megállapodás módosítása nem eszközölhető, a Rác Fürdő Projektnek a Rác cégcsoporttal közös megegyezés alapján történő reorganizációjában jelenlegi információk alapján érdemi előrelépés nem várható. A Projekt előremozdítása, a Fürdő és Hotel

létesítmények mielőbbi működése érdekében szükséges a követelések érvényesítése tárgyában döntést hozni, mivel ennek elmaradása esetén a követelések leértékelésével is számolni kell.”

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **963/2015.(06.23.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdése értelmében a Budapesti Városigazgatóság Zrt. egyedüli tagjaként utasítja a Társaság igazgatóságát arra irányulóan, hogy a BGYH Zrt. a Rác Nosztalgia Kft.-vel szemben fennálló lejárt és teljesítésre nem került követelése érvényesítése érdekében a felszámolási eljárást megindítsa.
 - **962/2015.(06.23.)** Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (4a) bekezdésében foglaltak alapján esetileg magához vonja a Tulajdonosi, Gazdasági és Közterület-hasznosítási Bizottságra átruházott hatáskört és ezen rendelet 56. § (1) bekezdése értelmében a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. egyedüli tagjaként, valamint a Társaság alapító okiratának 8.3. pontja értelmében utasítja a Társaság ügyvezetőjét, hogy a Rác Nosztalgia Kft. és a Rác Beruházó Kft. Társaságokkal szemben fennálló lejárt és teljesítésre nem került követelések érvényesítése érdekében a felszámolási eljárásokat megindítsa.
 - **961/2015.(06.23.)** Kezdeményezi a csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló többször módosított 1991. évi XLIX. törvény IV. fejezete alapján a Rác Nosztalgia Kft.-nek (1012 Budapest, Hadnagy utca 8-10.), valamint a Rác Beruházó Kft.-nek (1012 Budapest, Attila utca 22.) a stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetként történő minősítését és felkéri a főpolgármestert az ehhez szükséges intézkedések megtételére.
 - **960/2015.(06.23.)** úgy dönt, hogy a Rác Fürdő és Hotel beruházás vonatkozásában a Rác Nosztalgia Kft.-vel, valamint a Rác Beruházó Kft.-vel szemben fennálló, Budapest Főváros Önkormányzatát, a REK Kft.-t., valamint a BGYH Zrt.-t megillető és lejárt követelést felszámolási eljárás megindítása útján szükséges érvényesíteni.
- **2017. február 22.: Az MFB-ajánlat**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés lényege szerint a Főváros az MFB számára átadta volna a Rácfürdő-projektet, azonban a Fővárosi Közgyűlés az előterjesztést nem támogatta.

Az előterjesztés szerint: „[a]z előterjesztés arra tesz javaslatot, hogy az MFB ajánlatának elfogadásával a főváros azonnal és fix összegben történő térülésének lehetőségével élve, minden további kockázatot elhárítva, ne vállaljon további közvetlen feladatot és viseljen további felelősséget, költséget a létesítmények megszerzése, megnyitása, vagy üzemeltetése körében. A főváros sem a 2002-es beruházási megállapodás során, sem a követelmésvásárlással, sem a csődegyezés megkötése útján nem kívánt fürdő és hotel komplex szolgáltatást nyújtó létesítményeket megszerezni és üzemeltetni, és ennek a kockázatát a jövőben sem célszerű felvállalni, figyelemmel az önkormányzat kötelező feladatainak védelmére is.

A főváros egy 2002-ben született, nem kellően átgondolt beruházási és üzemeltetési konstrukciót zárna le ezzel a döntéssel, mentesítve az önkormányzatot a további kockázatoktól.”

Az előterjesztés vitájában az előterjesztő azt mondta, hogy: „[ö]sszességében tehát olyan döntési alternatívánk van, hogy megyünk tovább a felszámolási eljárásban, próbálunk ott érdekeket érvényesíteni, ad absurdum ingatlant visszaszerezni, ad absurdum, ha visszaszereztük, az ingatlannal valamit kezdeni, működtetni, üzemeltetni, avagy pedig egy biztos kiszállást gondolunk magunknak és azt gondoljuk, hogy a főváros 3,1 milliárd forintért ezt a követelést visszaadja úgy, hogy a fürdő megnyitását 500 millió forint kötbérral biztosítja.”¹⁰¹

Tokody Marcell (Jobbik) szerint: „[f]ölmerül az a kérdés részemről, hogy ki a rejtélyes befektető az MFB mögött, aki egyébként valószínűleg nagyon olcsón jut ehhez a jó üzlethez, jócskán többért tud rajta bizonyos esetben túladni. Hiszen sajtóhírek szerint megint csak érdekes figura kerül elő, méghozzá a nemzet veje, az ő érdekeltségi körébe tartozó cég. Az MFB, mint tudjuk, az állam kizárólagos tulajdonában áll, és láttunk már olyat, hogy az állam kizárólagos tulajdonában álló bank, hogy hogy nem, a miniszterelnök környezetéhez tartozó személyeknek nyújt támogatást. Gondoljunk arra, amikor az Eximbank Andy Vajnárt kiségtette a TV2 megvásárlásakor pár milliárd forinttal.

Ugye, azt mondják, hogy nyolc hónapon belül megnyílik a fürdő. Mi a garancia arra, hogy nem történik meg, hogy nyolc hónap után megnyit a fürdő, majd azon nyomban ez az új befektető rögtön busás haszonnal továbbértékesíti valakinek? Tehát javaslom, hogyha mindenféleképpen ezen az úton akarnak járni, akkor elidegenítési és terhelési tilalmat alkalmazzunk.

A másik része pedig, hogy ahogy elhangzott főpolgármester-helyettes úr részéről, felszámolást végigvinni, visszaszerezni a főváros tulajdonát, saját érdekkörben üzemeltetni vagy majdan értékesíteni, itt akár jóval magasabb az az összeg, amit megkaphat a főváros, tehát ez benne van a pakliban.

Azt gondolom tehát, hogy nettó gazdasági bűncselekmény lenne egy olyan lehetőséget kiválasztani, ahol benne van, hogy olcsón kótyavetyéljük el, tehát ezt semmiféleképpen nem tudnám támogatni.

Abban az esetben, hogyha a főváros – hiszen ismerjük a költségvetésünk lehetőséget, amelyek meglehetősen szűkösek – nem tudná ezt a fürdőt maga kezelni, üzemeltetni, abban az esetben persze ott van az értékesítés, mint lehetőség, de akkor pedig egy nyilvános licit lenne az a fajta metódus énszerintem, amikor garantálható az, hogy maximalizálni tudjuk a Fővárosi Önkormányzat bevételét, és a közpénz védelmét ez szolgálja. Tehát én azt gondolom, hogy ekkor járnánk el a jó gazda gondosságával, és én egy ilyen megoldást tudok támogatni, ezt a fajta rejtélyes befektetőnek olcsón odaadjuk típusút nem. Köszönöm szépen.”¹⁰²

Szaniszló Sándor (MSZP) szerint: „[m]i azt mondjuk, hogyha korrekten jár el a főváros, megköszöni a Magyar Fejlesztési Banknak ezt az ajánlatot, nem fogadjuk el, végigcsináljuk a végrehajtási eljárást, és majd döntünk akkor. Az egészen biztos – látjuk, hogy Budapesten a turizmus mennyire fellendülőben van az utóbbi néhány évben –, ha magyar üzemeltetőt nem találunk, akkor írunk ki nyílt nemzetközi pályázatot, egészen biztosan fog majd idejönni egy olyan nemzetközi szállodalánc, amely örömmel birtokba veszi ezt a valóban páratlan létesítményt.”¹⁰³

Gy. Németh Erzsébet (DK) szerint: „[a] praktikus részét sem értem a dolognak. Tehát ha a Fejlesztési Banknak megéri ezt az egészet így átvenni, kifizetni nekünk a követelést, illetve

¹⁰¹ A Fővárosi Közgyűlés 2017. február 22. ülésének jegyzőkönyve, 141. o.

¹⁰² A Fővárosi Közgyűlés 2017. február 22. ülésének jegyzőkönyve, 145-146. o.

¹⁰³ A Fővárosi Közgyűlés 2017. február 22. ülésének jegyzőkönyve, 148. o.

még ezt a 800 millió forintos kamatot is, akkor nekünk miért nem éri meg ezt a dolgot megtartani, és mi egy nyilvános pályázat keretében értékesíthetjük ezt az ingatlanegyüttest. Az sem érv, hogy a fürdő esetében most kikötjük, hogy csak fürdőként üzemelhet, mert legjobb tudomásom szerint ez a fürdő egy műemlék fürdő, tehát itt azért nem igazán értem, hogy itt annyira funkcióváltást, illetve ingatlanspekulációt, ahogy az ügyvéd úr fogalmazott, hogy lehetne megtenni.

Van a fővárosnak olyan szakcége, amely közmegelegedésre üzemelteti ezeket a fürdőket, nem hiszem, hogy ezt ne tudná ugyanúgy, ugyanolyan színvonalon megtenni. Tényleg felmerül az emberben az, hogy itt a háttérben az államtól, a kormányzattól, illetve a Fejlesztési Banktól már jól megszokott, valamilyen átjátszásról van szó, tényleg felmerül az emberben az, hogy akár Garancsi, akár Mészáros vagy – úgy, ahogy már itt a Közgyűlésben elhangzott – az első nemzeti vő érdekeltiségébe tartozó cég az, amely szemet vetett erre a tulajdonképpeni ékkőre, mert aki ott volt, és látta ezt az ingatlan komplexumot, szinte majdnem teljesen készen, berendezve, az tényleg nem érti, hogy ezt miért kell nekünk így elkótyavetyélni.

Szóval azt gondolom, hogy akkor jár el helyesen a főváros, hogyha ezt a fejlesztési banki ajánlatot nem fogadja el, vigyük végig az ügyeket, és utána, ha tényleg nem akarja a főváros a szálloda részét üzemeltetni, vagy tényleg nincsen erre forrásunk, akkor egy nyilvános pályázat keretében mi hirdessük meg, de ez bizony, akárhogy is körül van ez bástyázva jogilag, nettó vagyonszűrés a főváros részéről.”¹⁰⁴

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatot hozta:

- **173/2017.(02.22.)** A Fővárosi Közgyűlés nem fogadja el a betervezett határozati javaslatokat, mely szerint: „A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a Rác fürdő és hotel beruházás befejezése, a létesítmények mielőbbi megnyitása, valamint a Főváros további felelősségvállalás alóli mentesítése érdekében, figyelemmel a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. ezirányú megkeresésére, felbontja az MFB Zrt. és a Fővárosi Önkormányzat között 2013. április 25. napján létrejött követelés-engedményezési szerződést, az ennek keretében szabályozott feltételek teljesülése esetén visszaengedményezi a felszámolás alatt álló Rác Nostalgia Kft.-vel, valamint a Rác Beruházó Kft.-vel szemben fennálló hitelezői követelést, biztosítva ezáltal az MFB Zrt. hitelezői jogainak gyakorlását, a felbontás következtében a Fővárosi Önkormányzat és az MFB Zrt. között beálló elszámolási kötelezettség teljesítése, a Főváros eddigi ráfordításai összegű megtérítése mellett. A Fővárosi Közgyűlés az MFB Zrt.-vel kötött engedményezési szerződés felbontása körében, az előterjesztéssel érintett egyes kérdésekben Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (4a) bekezdése értelmében a Tulajdonosi, Gazdasági és Közterület-hasznosítási Bizottságra átruházott hatáskört esetileg magához vonva az alábbi döntéseket hozza meg. Jóváhagyja és megköti a Budapest Főváros Önkormányzata és a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. között 2013. április 25. napján létrejött követelés-engedményezési szerződés felbontására, a Fővárosi Önkormányzat tulajdonába kerülő követelés visszaengedményezésére irányuló felbontási megállapodást, valamint annak végrehajtását szolgáló letéti szerződést az előterjesztés 7. számú mellékletét képező tartalommal. Határidő: 60 nap Felelős: Tarlós István Jóváhagyja a felbontási megállapodás alapján a Fővárosi Önkormányzat tulajdonába visszakerülő követelésnek a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. javára történő átruházására irányuló visszaengedményezési nyilatkozatot az előterjesztés 8. számú mellékletét képező

¹⁰⁴ A Fővárosi Közgyűlés 2017. február 22. ülésének jegyzőkönyve, 149. o.

tartalommal, és felhatalmazza a főpolgármestert annak a felbontási megállapodásban szabályozott teljesülését biztosító végleges tartalommal történő aláírására. Határidő: 60 nap Felelős: Tarlós István Budapest Főváros Önkormányzata és a Rác Beruházó Kft. között 2013. augusztus 27. napján létrejött, a 3.855.522,98 EUR összegű hitelezői kamatkövetelésre irányuló engedményezési szerződéstől eláll a vételár meg nem fizetése miatt, valamint az MFB Zrt.-vel kötendő felbontási megállapodás teljesülése érdekében az előterjesztés 11. számú mellékletét képező tartalommal, a Rác Beruházó Kft. által eddig teljesített 160.000.000 Ft vételárrésznek a felszámoló felé történő visszafizetési kötelezettsége mellett. Határidő: 60 nap, az MFB Zrt.-vel kötendő felbontási megállapodással egyidejűleg Felelős: Tarlós István Jóváhagyja és megköti a Budapest Főváros Önkormányzata és a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. között – a Társaság esetében a Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdése értelmében egyedüli tagjaként, egyben alapítói hatáskörében is eljárva – az MFB Zrt.-vel kötendő felbontási megállapodás teljesülése érdekében történő, 23.247.871,66 EUR és járulékai összegű követelésre irányuló engedményezési szerződést az előterjesztés 10. számú mellékletét képező tartalommal. Határidő: 60 nap, az MFB Zrt.-vel kötendő felbontási megállapodással egyidejűleg Felelős: Tarlós István A Rác fürdő projekt rendezéséhez kapcsolódóan a követelésállomány értékesítéséből származó bevételt, 3.112.000 eFt-ot tervbe vesz a „847902 Rác fürdő és hotel projekt rendezéséhez szükséges kiadások” cím bevételi előirányzatán (a bevételből egyéb működési bevétel 2.219.658 eFt, kamatbevételek és egyéb pénzügyi műveletek bevételei 892.342 eFt). Egyidejűleg címen belül tervbe vesz a kiadási, azon belül a dologi kiadások előirányzatán 2.520.000 eFt-ot (a kiadásból 2.360.000 eFt a REK Kft.-hez kapcsolódó többi dologi kiadás, 160.000 eFt a Rác Beruházó Kft.-hez kapcsolódó többi dologi kiadás). A különbözetet, 592.000 eFt-ot tervbe vesz a „909301 Vitatott és peres ügyek, valamint peren kívüli egyezség megkötésére rendelt tartalék” cím kiadási előirányzatán. Felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon a Rác Beruházó Kft. „fa” felszámolója részére fizetendő 160.000 eFt soron kívüli utalásáról. Határidő: 60 nap, az MFB Zrt.-vel kötendő felbontási megállapodás létrejöttét követően Felelős: Tarlós István Felkéri a főpolgármestert, hogy a felbontási megállapodás teljesülése, a felszámolásban az MFB Zrt. hitelezői jogainak helyreállítása, a hitelezői biztosítékok feletti rendelkezés biztosítása érdekében tegye meg a szükséges intézkedéseket és nyilatkozatokat a Közgyűlés által meghozott döntések értelmében és keretei között. Határidő: a felbontási megállapodás megkötését követően folyamatosan Felelős: Tarlós István Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdése értelmében a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. egyedüli tagjaként, valamint a Társaság alapító okiratának 8.3. pontja értelmében utasítja a Társaság ügyvezetőjét, hogy saját felelősségére tegye meg a szükséges intézkedéseket és jognyilatkozatokat a felbontási megállapodás teljesülése érdekében, a Közgyűlés által meghozott döntések értelmében és keretei között. Határidő: a felbontási megállapodás megkötését követően folyamatosan Felelős: Tarlós István Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdése értelmében a Budapesti Városüzemeltetési Zrt. egyedüli tagjaként utasítja a Társaság igazgatóságát arra irányulóan, hogy a BGYH Zrt. saját felelősségére tegye meg a szükséges intézkedéseket és jognyilatkozatokat a felbontási megállapodás teljesülése érdekében, a Közgyűlés által meghozott döntések értelmében és

keretei között. Határidő: a felbontási megállapodás megkötését követően folyamatosan
Felelős: Tarlós István.”

- **2018. február 21.: Döntés arról, hogy a Főváros célja az ingatlanok megszerzése**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes és Tarlós István főpolgármester nyújtotta be.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **83/2018.(02.21.)** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a Rác Fürdő mielőbbi megnyitása érdekében kifejezi azon szándékát, hogy a Fővárosi Önkormányzat a Rác Fürdő (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/A hrsz.) és a Hotel (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/B hrsz.) ingatlanok teljes és egységes tulajdonjogát megszerezze. Felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon az ingatlanok tulajdonjogának megszerzése érdekében szükséges intézkedések megtételéről, és a felszámolási eljárás alakulásának függvényében a döntési javaslatokat terjessze a Közgyűlés elé.

- **2018. június 13.: Az egyezségi ajánlat elutasítása**

Az előterjesztés szerint: „[a] Rác Fürdő és Hotel ügyében a 2018. február 21. napján hozott fenti határozat tükrében általános jelleggel megállapítható, hogy a Fővárosi Önkormányzat és az érdekeltségi körébe tartozó fővárosi gazdasági társaságok, mint hitelezők igényérvényesítésének elsődleges eszköze, egyben érdeke az épületegyüttesen történő tulajdonjog megszerzése, így minden ezzel ellentétes irányba mutató lépés elutasítása javasolt. Tekintettel arra, hogy a Végzés mellékletét képező kilábalási program illetőleg módosított egyezségi javaslat részben valótlan állításokat tartalmaz az adós reorganizációjának eddigi megghiúsulása vonatkozásában illetve újabb elemeket nem tartalmaz a Fővárosi Önkormányzat számára korábban már ismertté vált és számára előnytelen adóság rendezési programhoz képest, valamint nem célozza meg a Rác Fürdő és a Hotel felépítmények teljes és egységes tulajdonjogának, így egységes üzemeltetési jogának megszerzését, így az adós RN által megfogalmazott módosított egyezségi javaslat elutasítása indokolt. Az előterjesztés 3.,4. és 5. számú mellékleteként csatolt ügyvédi vélemény, REK Kft. vélemény, valamint BGYH levél szintén ezt az álláspont támasztja alá.”

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **687/2018.(06.13.)** A Fővárosi Közgyűlés a Fővárosi Önkormányzat és érintett gazdasági társaságai hitelezői érdeke és igénye védelmét szolgáló egységes döntések meghozatala érdekében az előterjesztéssel érintett egyes kérdésekben Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (4a) bekezdése szerint eseti jelleggel magához vonva a Tulajdonosi, Gazdasági és Közterület-hasznosítási Bizottságra átruházott hatáskört az alábbi döntést hozza: Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdése értelmében a BVH Budapesti Városüzemeltetési Holding Zrt. egyedüli tagjaként utasítja a Társaság Igazgatóságát arra irányulóan, hogy a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma által a Rác Nosztalgia Beruházó és Szolgáltató Kft. adós felszámolási ügyében, a 15.Fpk.3084/2015/75. számú végzés mellékletében meghatározott egyezségi javaslatot hitelezőként utasítsa el.
- **686/2018.(06.13.)** A Fővárosi Közgyűlés a Fővárosi Önkormányzat és érintett gazdasági társaságai hitelezői érdeke és igénye védelmét szolgáló egységes döntések meghozatala érdekében az előterjesztéssel érintett egyes kérdésekben Budapest Főváros

Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (4a) bekezdése szerint eseti jelleggel magához vonva a Tulajdonosi, Gazdasági és Közterület-hasznosítási Bizottságra átruházott hatáskört az alábbi döntést hozza: Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdése szerint a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. egyedüli tagjaként, valamint a Társaság alapító okiratának 8.3. pontja értelmében utasítja a Társaság ügyvezetőjét, hogy a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma által a Rác Nosztalgia Beruházó és Szolgáltató Kft. adós felszámolási ügyében, a 15.Fpk.3084/2015/75. számú végzés mellékletében meghatározott egyezségi javaslatot hitelezőként utasítsa el.

- **685/2018.(06.13.)** A Fővárosi Közgyűlés a Fővárosi Önkormányzat és érintett gazdasági társaságai hitelezői érdeke és igénye védelmét szolgáló egységes döntések meghozatala érdekében az előterjesztéssel érintett egyes kérdésekben Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (4a) bekezdése szerint eseti jelleggel magához vonva a Tulajdonosi, Gazdasági és Közterület-hasznosítási Bizottságra átruházott hatáskört az alábbi döntést hozza: Elutasítja a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma által a Rác Nosztalgia Beruházó és Szolgáltató Kft. adós felszámolási ügyében, a 15.Fpk.3084/2015/75. számú végzés mellékletében ismertetett egyezségi javaslatot. Felkéri a főpolgármestert, hogy a Fővárosi Önkormányzat jogi képviselője útján a 2018. július 5. napján sorra kerülő felszámolási egyezségi tárgyaláson ezen döntést képviselje.
- **684/2018.(06.13.)** A Fővárosi Közgyűlés a Fővárosi Önkormányzat és érintett gazdasági társaságai hitelezői érdeke és igénye védelmét szolgáló egységes döntések meghozatala érdekében az előterjesztéssel érintett egyes kérdésekben Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (4a) bekezdése szerint eseti jelleggel magához vonva a Tulajdonosi, Gazdasági és Közterület-hasznosítási Bizottságra átruházott hatáskört az alábbi döntést hozza: figyelemmel a Fővárosi Közgyűlés 2018. február 21-i ülésén hozott 83/2018. (II. 21.) számú határozatára megerősíti, hogy a REK Kft., mint hitelező bevonásával a Rác Nosztalgia Kft. „f.a.” felszámolása során nyilvántartásba vett hitelezői igények felhasználásával továbbra is tulajdont kíván szerezni a Rác Fürdő (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/A hrsz.) és a Hotel (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/B hrsz.) ingatlanokon, ezért sem most, sem pedig a jövőben ezzel ellentétes irányú, a Fővárosi Önkormányzat és érintett gazdasági társaságai, mint hitelezők érdekeit sértő javaslatokat nem támogat.

- **2019. május 29.: Döntés a teljes tulajdonjog megszerzése érdekében 7,4 milliárd forint értékű ajánlattételről**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés lényege szerint a Fővárosi Közgyűlés felhatalmazást ad arra, hogy Rác Fürdő és a Hotel felszámoló általi értékesítése során a teljes ingatlanegyüttes tulajdonjogának megszerzése érdekében 7 401 490 666 Ft összeghatárig ajánlatot tegyen.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **412/2019.(05.29.)** A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy a tulajdonosi döntéseket küldje meg a REK Kft. ügyvezetője részére a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:109. § (4) bekezdése értelmében.

- **411/2019.(05.29.)** A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja és megkötí a Budapest Főváros Önkormányzata és a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. közötti, kölcsön nyújtására vonatkozó megállapodást az előterjesztés melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert annak aláírására.
 - **410/2019.(05.29.)** A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy az előirányzat-módosításra vonatkozó döntést vezesse át a költségvetési rendeleten.
 - **409/2019.(05.29.)** A Fővárosi Közgyűlés a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. részére a Rác Fürdő (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/A hrsz.) és a Hotel (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/B hrsz.) tulajdonjogának megszerzése érdekében 7.500.000 eFt összegű kamatmentes tagi kölcsönt nyújt, amelynek biztosítása érdekében csökkenti a „930001 Általános tartalék” cím tartalékok előirányzatát 7.500.000 eFt-tal, egyidejűleg azonos összeggel megemeli a „847902 REK Kft. szakmai feladatai”, azon belül „Működési célú visszatérítendő támogatási kölcsön nyújtása, törlesztése” kiemelt előirányzatot.
 - **408/2019.(05.29.)** A Fővárosi Közgyűlés a Fővárosi Önkormányzat és érintett gazdasági társaságai érdekének, valamint hitelezői igényének védelme érdekében az előterjesztéssel érintett egyes kérdésekben Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (4a) bekezdése szerint eseti jelleggel magához vonja a Tulajdonosi, Gazdasági és Közterület-hasznosítási Bizottságra átruházott hatáskört és az alábbi döntést hozza: Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdése szerint a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. egyedüli tagjaként, valamint a Társaság alapító okiratának 8.2 lc) pontja és 8.3. pontja értelmében utasítja a Társaság ügyvezetőjét, hogy a Rác Fürdő (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/A hrsz.) és a Hotel (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/B hrsz.) felszámoló általi értékesítése során mindkét felépítmény, azaz a teljes ingatlanegyüttes tulajdonjogának megszerzése érdekében 7.401.490.666 Ft összeghatárig ajánlatot tegyen.
- **2020. január 29.: A Főváros új vezetése megerősíti a vételi szándékot**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Kiss Ambrus főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **56/2020.(01.29.)** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a Rác Fürdő (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/A hrsz.) és a Hotel (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/B hrsz.) ingatlanokra a felszámolási eljárásban benyújtott hitelezői igény összegének erejéig (7.401.490.666 Ft összeghatárig) vételi ajánlatot kíván tenni. Felkéri a főpolgármestert a szükséges intézkedések megtételére.
- **55/2020.(01.29.)** A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy az alapítói döntésekről a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:109. § (4) bekezdése alapján a REK Kft. vezető tisztségviselőjét értesítse annak érdekében, hogy a tőkeemelés miatti változások Cégbírósághoz való bejelentése a Társaság jogi képviselőjének közreműködésével megtörténjen.
- **54/2020.(01.29.)** A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja és megkötí a Budapest Főváros Önkormányzata és a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. közötti, kölcsön nyújtására vonatkozó megállapodást az előterjesztés 3. sz. melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert annak aláírására.

- **53/2020.(01.29.)** A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon arról, hogy a 7.401.491 eFt visszatérítendő, kamatmentes tagi kölcsön, valamint az 5.000 eFt tőkeemelés a 2020. évi költségvetésbe betervezésre kerüljön.
 - **52/2020.(01.29.)** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. tőkeemelésével kapcsolatban a 39/2019. (XII. 10.) 2020. évi átmeneti finanszírozásról és költségvetési gazdálkodásról szóló rendelet 11. § (6) bek., valamint a 2. § (3) bekezdése alapján 5.000 eFt fedezetet biztosít. Előzetesen kötelezettséget vállal arra, hogy a 2020. évi költségvetésben a „847902 REK Kft. szakmai feladatai” cím kiadási, azon belül a részesedések beszerzése, meglévő részesedések növelése előirányzaton 5.000 eFt összeget biztosít.
 - **51/2020.(01.29.)** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. részére a Rác Fürdő (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/A hrsz.) és a Hotel (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/B hrsz.) tulajdonjogának megszerzése érdekében 7.401.491 eFt összegű visszatérítendő, kamatmentes tagi kölcsönt nyújt. Előzetesen kötelezettséget vállal arra, hogy a 2020. évi költségvetésben a „847902 REK Kft. szakmai feladatai” cím kiadási, azon belül a működési célú visszatérítendő támogatási kölcsön nyújtása, törlesztése előirányzaton 7.401.491 eFt összeget biztosít, valamint címen belül a bevételi, azon belül a működési célú visszatérítendő támogatás, kölcsön visszatérülése áht-n kívülről előirányzaton ugyanezen összeget tervbe veszi.
 - **50/2020.(01.29.)** A Fővárosi Közgyűlés Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörében, a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Korlátolt Felelősségű Társaság legfőbb szerveként eljárva úgy dönt, hogy a Társaság jegyzett tőkéjének (törzstőkéjének) összegét névértéken, 5.000.000 Ft pénzbeli hozzájárulással 2.408.270.000 Ft összegre emeli fel. A törzstőke emelés összegét a Társaság kizárólagos tulajdonos tagja, Budapest Főváros Önkormányzata teljesíti. Budapest Főváros Önkormányzata a törzstőke emelés összegét legkésőbb a cégváltozás bejelentéséig a Társaság számlavezető bankjába történő bankátutalás útján fizeti meg, amelynek végrehajtásával kapcsolatos szükséges intézkedések megtételére felhatalmazza a főpolgármestert. A tőkeemeléssel összefüggésben a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Korlátolt Felelősségű Társaság legfőbb szerveként eljárva módosítja a Társaság alapító okiratát az előterjesztés 4. sz. melléklete szerinti tartalommal, valamint jóváhagyja az egységes szerkezetű alapító okiratát az előterjesztés 5. sz. melléklete szerinti tartalommal. Felkéri a főpolgármestert az alapító okirat módosítás és az egységes szerkezetbe foglalt alapító okirat aláírására.
 - **49/2020.(01.29.)** A Fővárosi Közgyűlés megerősíti azirányú elköteleződését, hogy a Rác Fürdő (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/A hrsz.) és a Hotel (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/B hrsz.) ingatlanok teljes és egységes tulajdonjogát a Fővárosi Önkormányzat közvetlenül vagy közvetetten a kizárólagos tulajdonában álló gazdasági társaság útján megszerezze.
- **2020. június 24.: Tőkeemelés a REK Kft-ben.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Gy. Németh Erzsébet főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés az ügy szempontjából technikai módosítást tartalmaz, a REK tőkeemeléséről született döntés.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **820/2020.(06.24.)** A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy az alapítói döntésekről a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 3:109. § (4) bekezdése alapján a REK Kft. vezető tisztségviselőjét értesítse annak érdekében, hogy a tőkeemelés miatti változások Cégbírósághoz való bejelentése a Társaság jogi képviselőjének közreműködésével megtörténjen.
- **819/2020.(06.24.)** A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy a fenti döntések átvezetése érdekében készíttesse elő és terjessze a Közgyűlés elé a költségvetési rendelet módosítását.
- **818/2020.(06.24.)** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a REK Kft. tőkeemeléséhez kapcsolódó fedezet biztosítása érdekében csökkenti a „930001 Általános tartalék” cím kiadási, azon belül a tartalékok előirányzatát 18.500 ezer Ft-tal, és ezzel egyidejűleg azonos összeggel megemeli a „847902 REK Kft. szakmai feladatai” cím kiadási, azon belül a részesedések beszerzése, meglévő részesedések növelése előirányzatot.
- **817/2020.(06.24.)** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. alapító okiratának 8.2. a) és u) alpontjaiban foglaltak alapján a Társaság legfőbb szervének hatáskörében eljárva, a Társaság jegyzett tőkéjének (törzstőkéjének) összegét névértéken 18.500.000 Ft pénzbeli hozzájárulással 2.426.770.000 Ft összegre emeli fel. A törzstőke emelés összegét a Társaság kizárólagos tulajdonos tagja, Budapest Főváros Önkormányzata teljesíti. Budapest Főváros Önkormányzata a törzstőke emelés összegét legkésőbb a cégváltozás bejelentéséig a Társaság számlavezető bankjába történő bankátutalás útján fizeti meg, amelynek végrehajtásával kapcsolatos szükséges intézkedések megtételére felhatalmazza a főpolgármestert. A tőkeemeléssel összefüggésben az előterjesztés 4. sz. mellékletének megfelelően módosítja a Társaság alapító okiratát, valamint jóváhagyja az egységes szerkezetű alapító okiratát az előterjesztés 5. sz. melléklete szerinti tartalommal. Felkéri a főpolgármestert az alapító okirat módosítás és az egységes szerkezetbe foglalt alapító okirat Budapest Főváros Önkormányzata képviseletében eljárva történő aláírására.

- **2020. december 18.: Döntés a REK beolvasásáról a BGYH-ba**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Gy. Németh Erzsébet főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés javaslatot tesz a REK beolvasására a BGYH-ba. Ezzel összefüggésben az előterjesztés szerint a REK a BGYH-ra engedményezi az RN szemben fennálló 7.401.490.666 Ft követelését. Ekként a BGYH válik a felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igény jogosultjává. A Rácfürdő ingatlanjainak megvásárlásához a Fővárosi Önkormányzat a BGYH-nak biztosít kölcsönt.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **1703/2020.(12.18.):** A Fővárosi Közgyűlés kifejezi elvi egyetértését a REK Rác Eszközkezelő Kft. Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt.-vel történő egyesülésével, a REK Rác Eszközkezelő Kft.-nek a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt.-be történő beolvasása útján. Felhívja a REK Rác Eszközkezelő Kft. ügyvezetőjét, valamint – a BVH Budapesti Városüzemeltetési Holding Zrt. útján – a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. vezérigazgatóját, hogy tegyenek javaslatot az ehhez szükséges közgyűlési döntések meghozatalára.
- **1694/2020.(12.18.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a BGYH Zrt. alapítójaként és – a Fővárosi Önkormányzat kizárólagos tulajdonában álló BVH Budapesti Városüzemeltetési Holding Zrt. (BVH Zrt.) 100%-os tulajdonosi részesedése útján – közvetett tulajdonosaként

a BGYH Zrt. részére a Rác Fürdő (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/A hrsz.) és Hotel (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/B hrsz.) ingatlanok tulajdonjogának megszerzése érdekében 7.401.490.666 Ft összegű visszatérítendő tulajdonosi kölcsönt nyújt. Kötelezettséget vállal arra, hogy a 2021. évi költségvetésben az „847902 REK Kft. szakmai feladatai” címen tervezésre kerülő kiadási és bevételi előirányzatok terhére az új „897602 BGYH Zrt. feladatai” címen tervbe vesz a működési célú visszatérítendő támogatások, kölcsönök nyújtása, törlesztése kiadási előirányzaton 7.401.491 ezer Ft, valamint címen belül a bevételi, azon belül a működési célú visszatérítendő támogatás, kölcsön visszatérülése áht-n kívülről előirányzaton azonos összeget.

- **1693/2020.(12.18.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a REK Kft. és a BGYH Zrt. közötti engedélyezési szerződésre tekintettel a Rác Fürdő (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/A hrsz.) és a Hotel (1013 Budapest, Hadnagy u. 8-10., 5973/0/B hrsz.) ingatlanokra a RÁC NOSZTALGIA Kft. „f.a.” felszámolási eljárásában benyújtott hitelezői igény összegének erejéig (7.401.490.666 Ft összeghatárig) a 100%-os közvetett tulajdonában álló BGYH Zrt. tegyen vételi ajánlatot.
 - **1692/2020.(12.18.):** Fővárosi Közgyűlés a REK Rác Fürdő Eszközkezelő Kft. (REK Kft.) alapító okiratának 8.2. lg) pontjában foglaltak alapján a Társaság legfőbb szervének hatáskörében eljárva jóváhagyja a REK Kft.-t megillető 7.401.490.666 Ft összegű követelésnek a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt.-re (BGYH Zrt.) történő, halasztott fizetéssel történő teljesítés melletti engedélyezéséről szóló, a REK Kft. és a BGYH Zrt. között megkötendő engedélyezési szerződés megkötését az előterjesztés 1. melléklete szerinti tartalommal. Felkéri a főpolgármestert, hogy Ptk. 3:109. § (4) bekezdésére tekintettel gondoskodjon a REK Kft. fenti alapítói döntésről való értesítéséről annak érdekében, hogy az engedélyezési szerződés és annak 2. mellékletét képező, a RÁC Nosztalgia Kft. „f.a.” kijelölt felszámolója részére szóló teljesítési utasítás Társaság ügyvezetője általi aláírása megtörténjen.
- **2021. május 31. A Rác Fürdő és Hotel megvásárlása**
 - A Rác Nosztalgia Kft. „f.a.” felszámolási eljárásában 2021. május 31-én megtartott nyilvános árverésen a BGYH Zrt. egyedüli ajánlattevőként a hirdetményben szereplő 5.088.240.000,- Ft összegű kikiáltási árnak megfelelő, érvényes vételi ajánlatot tett. Miután az elővásárlási jogosultak nem éltek ezen jogukkal, a vételi jogot elnyert BGYH Zrt. és a RÁC Nosztalgia Kft. „f.a.” között az adásvételi szerződés megkötésre került. Budapest Főváros Kormányhivatala Földhivatali Főosztályának 145898/3/2021. sz. határozatával bejegyezte a BGYH Zrt. tulajdonjogát.

4.4. Bizottsági meghallgatások

4.4.1. Meghívottak

A Vizsgálóbizottság a 2022. január 12-i ülésén a 2/2022. (I. 12.) VB határozat számú határozatában az alábbi személyek meghallgatásáról döntött:

- dr. Bagdy Gábor, főpolgármester-helyettes, területért felelős főpolgármester-helyettes
- Valkó Csaba, Rác Nosztalgia Beruházó és Szolgáltató Kft. ügyvezető, befektetőként vett részt
- dr. Ferenci Tibor, BGYH Zrt. volt vezérigazgatója (2007-2010), közfeladatot ellátó illetékes felettes szerv

- Szőke László, BGYH volt vezérigazgatója (2010-2020), közfeladatot ellátó illetékes felettes szerv
- Somlyódy Csaba, Gazdasági Bizottság elnöke (2007-2010), illetékes bizottság elnöke
- Hutiray Gyula, REK Kft. Felügyelő Bizottság elnöke, Gazdasági Bizottság elnöke (2012-2014), illetékes bizottság elnöke
- Vajda Pál, területért felelős főpolgármester-helyettes

A Vizsgálóbizottság a meghallgatás időpontját 2022. február 2-ára tűzte ki. A meghallgatáson dr. Bagdy Gábor, dr. Ferenci Tibor, Somlyódy Csaba és Hutiray Gyula jelent meg személyesen.

Valkó Csaba jelezte, hogy az időpont számára nem oldható meg, írásbeli együttműködést ígért.

Szőke László és Vajda Pál részéről nem érkezett visszajelzés a Bizottság megkeresésére.

4.4.2. Meghallgatáson elhangzott fontosabb állítások

- **A beruházás 2010-es állapotáról és a megnyitás elmaradásának okairól**

- **Horváth Csaba:** *„A legnagyobb probléma, ami tulajdonképpen a Rácfürdő halálához vezetett korábbi állapotában, hogy a konstrukció maga került politikailag osztú alá. Tehát az a bizonyos PPP konstrukció, amiben egyébként korábban a Müpa épült még az első Orbán-kormány idején Ferencvárosban, ami egyébként sokat vitatott volt, hogy gazdaságilag jó üzlet volt-e a Magyar Állam számára annak az épületnek abban a konstrukcióban történő megvalósítása. De abban az időszakban jellemzően az önkormányzatot és az állami szektort... és a későbbi években bizonyos értelemben a tőkehiány és más értelemben meg a szakértelem hiánya is vezette oda az önkormányzatokat, hogy piaci partnerekkel együttműködve valósítsanak meg beruházásokat. Nyilvánvalóan egy szállodaépítés soha nem lenne eredendően önkormányzati feladat, tehát ebben az értelemben ma sem javasolnék más döntést hozni, minthogy szállodát ne építsen a város. Ugyanakkor a fürdő felújítása meg evidens érdeke volt, hogy ne menjen teljesen tönkre egy műemléki objektum. Az eredménye ennek a projektnek, hogy PPP projektként eljutott oda, hogy elkészült. Egy nagyon intenzív politikai támadás érte ezt, illetve a Bálnát ugyanabban az időszakban.*

Ennek lett az az eredménye (csak a jogi pontokat megemlítve, de majd a vizsgálat részén erre részletesen is kitérünk), hogy tulajdonképpen adminisztratív okok vezettek oda, hogy az elkészült beruházás nem kerül telekkönyvezésre, földhivatali bejegyzésre nem kerülhetett, ezáltal a bank felmondta a hitelszerződését. Ez már csak a következmény, hogy mi vezetett ide, azt majd megvizsgáljuk. És annak lett az az eredménye, hogy gyakorlatilag egy gazdátlan, senkiföldje, felszámolásba, végelszámolásba, csődbe és sokféle eljárásba forduló eljárástömegeből kellett visszavásárolnia a Főváros jelenlegi vezetésének a Rácfürdő objektumát. És a történet sajnos még nem ért véget, mert ha ez egy működő objektum lett volna, akkor legfeljebb csak az eltelt időszak kárai és károkozásáról beszélhetnénk, de sajnálatos módon előttünk van még egy többmilliárdos újra elvégzendő beruházás, mintha nem történt volna semmi 12 évvel ezelőtt vagy 13 évvel ezelőtt.”¹⁰⁵

Élő Norbert: *„Önök azért nem nyitották meg a fürdőt, mert nyilván nem értettek egyet ezzel a konstrukcióval. Ezt el tudom fogadni valamilyen módon, csak az ügye bennem az a kérdés inkább, hogy Önök miért nem nyitották meg a fürdőt 2010-ben, amikor gyakorlatilag még Ferenci úr mutatta be a bizottságoknak, hogy ez már majdnem kész volt. Tehát konkrétan ügye*

¹⁰⁵ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 3. o.

itt nem az a kérdés, hogy ez a konstrukció jó volt vagy rossz volt. Lehet így is értelmezni, meg úgyis értelmezni. Nagyon sok filozófiai vitát lefolytatnánk, hogy jó volt-e, vagy nem volt jó. Ez a konstrukció akkor létezett. A kérdés az az Önhöz inkább, hogy miért zárták be a fürdőt, tehát mi volt az oka? Tehát hogy arra szeretnék én inkább választ kapni, hogy hogy hogy mi volt az Ön fejében? Azt értem, hogy nem tetszett a konstrukció, rendben van. De attól még miért nem nyitották meg a fürdőt? Tehát miért kellett ez a 10 éves huzavona, ami azt eredményezte, hogy most megint majdnem 4 milliárd Ft-ból fel kell építeni?”¹⁰⁶

Hutiray Gyula: „Tehát lényegében az építkezés befejeződött, azonban arról az apróságról mindenki megfeledkezett amikor ez volt az asztalon, ez a kérdés, hogy egyáltalán nem volt nyitásra kész az objektum. Jogilag ingatlan-nyilvántartás, társasház alapítás stb. kérdésekbe most nem megyek bele - kitérhetek rá, de most nem erről beszélek -, hanem arról, hogy akár a fürdőnek, akár a gyógy... akár a szállodának - amit én azért nem neveznék gyógyszállónak -, de most ez tényleg egy zárójeles megjegyzés volt. Ahhoz, hogy az működjön ahhoz komoly kiadásokat kellett volna még eszközölni. Hogy ez 2010-ben '11-ben milyen összegre volt tehető arról nekem nincsen információ, de 2012-13 táján, amikor az általam ismert események történtek, akkor már a Rác Nosztalgia, illetve a Rác Beruházó Kft-nek a tulajdonosai formálisan vagy inkább informálisan többször jelezték azt, hogy milliárdos nagyságrendű újabb pénzforrásra, forrásra lenne szükség, lett volna szüksége ahhoz, hogy induljanak. Pre opening költségek, meg a beruházásnak az apróbb elvárásai stb, stb, ezek hátravoltak. Összefoglalva és ami lényeges szempont szerintem - azért nem az én dolgom, tisztetem megítélni azt, hogy mi a bizottság feladata, azt a Közgyűlés megtette, gondolom én - de az, hogy ez a vizsgálat valahova eljusson, ahhoz azt tisztázni kell, hogy igaz vagy nem igaz - és álláspontom szerint nem igaz -, hogy ha a Főváros - és mindenféle fenntartást félretéve és nem disputálva - megtett volna olyan lépéseket, amit nem tett meg, akkor kész, indult volna az egész. Nem indult volna! Milliárdos nagyságrendű pótlólagos hitelre lett volna szükség vagy a Fővárosnak vagy a Rác Nosztalgiajának vagy a Rác Beruházónak. És ez teljesen nyilvánvaló volt már 2010-es állapotban, hogy nem létezett olyan - bocsánat, nem tudom, hogy létezett nem létezett - nem volt valószínűsíthető, hogy létezik olyan pénzügyi szerte a világon vagy Magyarországon, amelyik ennek az eladósodott beruházó társaságnak bármekkora hitelt folyósított volna. Nem igaz az, hogy készen volt minden a nyitásra. Ezt szeretném aláhúzni! Az épület - mind a fürdő, mind a szálloda - jó közelítéssel készen volt, de aki nyitott már meg fürdőt, aki nyitott már meg szállodát, vagy akár csak olvasmányélményeiből van információja, hogy mi kell, az pontosan tudja, hogy az, hogy kifestették meg kicsempézték meg majdnem minden ott van az messze nem elég ahhoz, hogy elindulhasson a működtetése.”¹⁰⁷

„Egy vagy kétmilliárd forint: bekerült... a megnyitáshoz szükséges további költségek bizonyára szerepelnek az akkori jegyzőkönyvekben, feljegyzésekben. A vállalkozó... a tulajdonos vállalkozónak a becslése volt, hogy milyen hitel... további hitelekre van szüksége ahhoz, hogy amennyiben a Főváros zöld utat adna az ő további működésének, akkor, de facto elindulhasson ennek a komplexumnak a működése”¹⁰⁸

Somlyódy Csaba: „A projekt megvalósult ...: ha valakinek kételye lenne a külső megjelenéséről Hungaria Nostra díjat kapott a megfelelő helyen maga a projekt és ennek a kivitelezése, egyedisége. A másik pedig, hogy a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarának a gesztorálásában egy nemzetközi konferencia zajlott le akkor, ami magyarországi projektekkal

¹⁰⁶ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 7. o.

¹⁰⁷ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 14. o.

¹⁰⁸ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 15. o.

foglalkozott és ez a nemzetközi grémium a legígéretesebb magyarországi projektnek tartotta ezt a beruházást. Jellemzően a 2. helyet Pécs, Európa Kulturális Fővárosa kapta, hogy el lehessen képzelni, milyen minőségű volt a projekt.”¹⁰⁹

„[A] Rácfürdő és szálloda adásvételi, átadás-átvételi eljárása befejeződött, a használatbavételi engedélyt 2010. augusztus 16-a napján kiadták, ami 2010. október 8-a napján jogerőre emelkedett. A Földhivaltól és a BGYH Zrt-től beszerzett iratok alapján megállapítást nyert, hogy a Rác Nosztalgia KFT földhasználati jog bejegyzésére kérelmet terjesztett elő, amelyet a Budapest 1-es számú Körzeti Hivatal 2010. október 14-i dátummal bejegyzett, - és most jön-, ami ellen a BGYH Zrt. fellebbezést jelentett be, melyre tekintettel a bejegyző határozatot megsemmisítették és a földhivatali hiánypótlásra hívta fel a bejegyzést kérő felet. A földhasználati jog bejegyzése nélkül nem lehetett aláírni a földhasználati szerződést, ami a tulajdonviszonyok megerősítését szolgálja, valamint nem lehet társasházat alapítani és ezzel az elmaradt 7%-os tulajdoni hányadnak megfelelően társasházi albetétet apportálni. Így a működés is ellehetetlenül. Azt, hogy miért vonta vissza akkor a BGYH Zrt., ezt nem tudom megmondani, mint ahogy jeleztem, akkor én már semmilyen pozíciót nem töltöttem be, tehát nem tudom megmondani, hogy ez miért következett be. Mindenesetre bekövetkezett és ennek következtében vált működésképtelenné ez a projekt, ami még egyszer mondom 2010. augusztus 16. napján használatbavételi engedélyt kapott meg a Hungária Nostra Díj mellé.”¹¹⁰

„[J]ogilag teljesen rendben volt, tehát átvételre alkalmas volt, mint ahogy jeleztem. Nem csak hogy az engedély volt meg, hanem jogerőre is emelkedett, hiszen ez után lehetett kezdeményezni a bejegyzést, ami egyébként meg is történt, csak miután fellebbezéssel élt a BGYH Zrt. ezután változtatta meg ezt a határozatát a Földhivatal, és ezután úgymond hiánypótlásra hívta fel BGYH Zrt-t az ellentmondása alapján. Hogy ott mi következett be, még egyszer mondom, nem tudom, hiszen akkor én már nem jutottam ezeknek az információknak a birtokába. ... Bizottságelnök úrnak jelzem, hogy fényképekkel bírok az eredeti állapotokról, és hogyha a bizottság ezt szükségesnek tartja, ezeket szintén biztosítani tudom. A 2010-es állapotokat, hogy hogy nézett ki. Akinek kétségei lennének, vagy ha esetleg a Hungária Nostra díj az nem jó helyre került, akkor fényképekkel be tudom mutatni, hogy műszakilag kész volt az épület.”¹¹¹

dr. Bagdy Gábor: „Meg azt, hogy mi történt 2010 után, az nyilván abból az előzményből fakad, ami korábban történt. Ugye 1994-es kezdet és 2002-es szerződés, tehát nagyon hosszú története volt ennek.”¹¹²

„Azzal kezdtem és azzal is kívánom befejezni, hogy a 2002-es konstrukció nagyon sok szempontból determinálta az egész projektet, és az elvitt egy olyan irányba, amiből sok minden következett.”¹¹³

„A 2010-es történetről mondani részleteket nem tudok, de még egyszer el szeretném mondani, amit... és csak ismétetni tudom, amit Hutiray meg Horváth Csaba úr mondott. Egyik alapvető gond volt, hogy nem volt pénzügyileg működőképes a projekt, nem volt üzemeltető. Tehát nem lehetett azt csinálni, hogy ha lenne egy üzemeltető, aki egy tuti cash-flow-t biztosít, akkor biztos meg tudtunk volna könnyen állapotodni a beruházóval is, hogy a finanszírozást, hogy oldjuk meg, mert akkor termelődött volna bevétel. Előbb is elhangzott, amíg a fürdő, ami

¹⁰⁹ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 5. o.

¹¹⁰ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 10. o.

¹¹¹ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 12. o.

¹¹² A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 8. o.

¹¹³ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 25. o.

szintén nem volt teljesen kész, de már jó állapotban volt, hogy az nem nyereséges, a szálloda lett volna nyereséges, ennek meg kell egy üzemeltetője, ilyen nem volt.”¹¹⁴

„[N]em véletlenül firtattam a 2010 előtti történeteket, mert talán most már összeáll a kép, hogy a dolgok összefüggenek. És végül is ez van, amit tudni kell. Ez a 2002-es szerződés... most Somlyódy úrtól megtudtuk, hogy számos oka volt, hogy miért kötődik meg így, ugyanakkor így visszatekintve ez nem volt egy szerencsés konstrukció, nem volt szerencsés szerződés, mert a legnagyobb probléma utólag az volt, hogy a fejlesztő azt a tudást, amit... - mint megtudtuk közben változott is annak a szereplője -, azt a tudást, azt az igazi menedzsmenttudást és pénzügyi hátteret, amit kellett volna, nem tudta behozni. Ezért adódott az a probléma, hogy át kellett építeni a szállodát, ami tulajdonképpen mind az üzemeltetői kérdéssel függött össze. Tehát teljesen jogos az a... az az egyik része a dolognak egy ingatlan fejlesztésnél, hogy lássuk azt, hogy ki az a... exit-et kivel lehet megoldani, aki vagy megveszi az ingatlant, vagy üzemelteti. Nekem a cash flow akkor fog termelődni és a hitelt abból tudom visszafizetni. Tehát ez volt itt egy nehézség. Elfogyott a pénze a partnernek, több pénzt a fővárostól nem kérhetett, mert az alapszerződés ezt rögzítette és ebből adódott számos nehézség. Így van, tehát ez egy dolog. A másik része pedig az, hogy valóban hát ennek a felszámolási eljárásnak reményeink szerint már rég vége kellett volna legyen, és akkor már 2019-re vagy akár korábban működhetett volna a fürdő.”¹¹⁵

Baranyi Krisztina: „És azt gondolom, hogy az a hihetetlenül elszomorító dolog, ez a mély bizalmatlanság és mély megosztottság és a gyanakvás, ami átszövi itt a most már kétpólusúvá vált politikai döntéshozatalt, a másoknak az oda nem engedése, az ilyen típusú megbeszélések teljes hiánya és elmaradása vezet oda, hogy 10 évig nem működik egy ilyen fürdő.”¹¹⁶

- **Az MFB-ajánlatról:**

Horváth Csaba: „Aztán a közgyűlés elé jön egy olyan javaslat, - ha jól emlékszem 2017-8 környékén - hogy adjuk el egy Fidesz-közeli érdekcsoportnak. Tehát ez egy közgyűlési javaslat csomag volt, amely tárgyalás félig-meddig botrányba fulladt és lekerült a napirendről. Tehát, hogy jutottunk el oda, hogy van egy Önök által vitatott konstrukció, majd ennek van egy következménysora, és tulajdonképpen az Önök javaslatára visszajutottunk oda, hogy akkor adjuk el valaki másnak. Így ez a város szempontjából nem egy kerek történet.”¹¹⁷

dr. Bagdy Gábor: „[A]z tárgyyszerűen nem igaz, hogy bármiféle privatizációs előterjesztés lett volna. Majd ha eljön az idő elmesélem, hogy mi volt benne, csak tényszerűen közlöm, hogy erről szó nincs, hanem egy követelés-engedményezés, ami korábban megtörtént, annak a visszaengedményezéséről volt szó, tehát a szezonat a fazonnal ne keverjük kérem.”¹¹⁸

- **A nyomozásról:**

Élő Norbert: „A rendőrség kivizsgálta, nem talált semmiféle, sem jogi, sem szakmai dolgot, amivel el lehetett volna ítélni az előző városvezetést, ráadásul ezek az Önök ügyészsége és az Önök rendőrsége már, tehát még azt se lehet mondani, hogy a baloldali kormányok esetleg eltussolták az ügyet, tehát azt gondolom, hogy ez ki van vizsgálva. Feljelentést megtették,

¹¹⁴ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 21. o.

¹¹⁵ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 22-23. o.

¹¹⁶ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 21. o.

¹¹⁷ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 8. o.

¹¹⁸ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 9. o.

elutasították, tehát magyarán az Önök, az Ön kérdései azok tényleg csak időhúzásra jók. Tehát én azt gondolom, hogy ezek nem relevánsak, nem azt mondtam, hogy ne vizsgálja.”¹¹⁹

dr. Bagdy Gábor: *„[M]uszáj reagálnom Élő Norbert fölvetésére. Én teljesen egyetértek vele, hogy ha valamit így jogilag kivizsgáltunk, akkor utána jogi felelősséget nem nagyon lehet kinyitni, sőt még azzal is egyetértek, hogy teljesen felesleges olyan projekteket vizsgálni, ahol rendőrségi feljelentés megtörtént és a vizsgálat le is zárult, és kiderült, hogy nincs bűncselekmény. Ezért voltam kicsit értetlen, hogy ilyen lelkesen akarták vizsgálni az elektronikus jegyrendszer projektet, ahol éppenséggel ez történt, hogy éppen az aktuális városvezetés látva a bizonyos kérdéseket, a nyitott kérdéseket ezt megtette. A bizottság... vagy a rendőrség le is zárta a vizsgálatot, mégis foglalkoztunk vele. Ez arra utal, hogy a kettő dolog valószínűleg nem esik egybe. Nem akarom húzni az időt, mert ugye kiderült, hogy bűncselekmény nincs, tehát most vizsgálunk egy projektet.”¹²⁰*

- **A megtett intézkedésekről**

dr. Bagdy Gábor: *„Volt egy csődegyezségi megállapodás, amit megkötöttünk a fejlesztővel és akkor kezdtük és kezdhettük meg a felszámolási eljárást, amikor világosan és egyértelművé vált, hogy ezt a csődegyezségi megállapodást nem tudja teljesíteni fejlesztő. És amikor ez megtörtént, amikor már ők is beismerték, hogy ezt nem tudják teljesíteni, akkor rögtön kezdtük a felszámolást.*

[A] főváros nem volt birtokon belül... nem volt..., tehát a mi városvezetésünk 2010-2019 között egyetlen egy percig sem voltunk birtokon belül, hiszen végig... először ugye a többségi tulajdonos volt a meghatározó, a főváros ugye ebben nem volt szereplő, és utána pedig a felszámoló volt az, aki jogosult volt rendelkezni. Tehát mi szívességi alapon persze be tudtunk menni, és örülök, hogy ezt minél többen meg tudták nézni, ez indokolt is volt, hiszen mindenkit érdekelt, hogy mi történik, de a jogi mozgásterünk ebben nullavolt. Abban egyébként pont annyi ráhatásunk volt a felszámolóra a korábbi városvezetésnek mint a mostaninak, és azt magam sem tudom, hogy miért éppen '15-től '21-ig tartott a felszámolás, és miért éppen '21-ben kezdődött az értékesítés.

Azzal nem értek egyet, hogy nem csinált semmit a főváros, mert számos levelet írtunk a felszámolóknak, azon túl a közgyűlés több döntést is hozott, ami egyébként tartalmával megegyezik a mostani döntésekkel, hogy a főváros kinyilvánította a szándékát, hogy amint a felszámolás során erre módja és lehetősége van, meg akarja venni ezt az ingatlant, olyannyira, amit szintén tudtunk pontosan, hogy még a hitelt is odatette a megfelelő céghez, a REK Kft-hez, hogy akkor hogyha bármilyen váratlan pillanatban érkezne a felszámolási döntés és éppen nincs olyan testületi mód és lehetőség, hogy üljünk, akkor is a REK Kft. módot és lehetőséget kapjon arra, hogy a felszámolás során a fürdő és a szálloda megvásárlásának lehetőségével élni tudjon. Tehát amit abban a jogi konstrukcióban lehetett, és döntést azt meghoztuk, megtettük, de magát a konkrét lépést nyilván csak a felszámoló döntése után az értékesítésnél lehetett megtenni.”¹²¹

„Én elmondtam, amit a felszámolásról tudok, tehát nyilvánvalóan a fővárosnak mi volt a módja és a lehetősége: az, hogy felszámolást kezdeményez, amikor a felszámolás feltételrendszere előállt. Akkor ezt megtettük. És azért kértük a stratégiailag kiemelt elszámolást, mert annak a jogszabályi háttere egy sokkal gyorsabb eljárásrendet biztosít, mint a klasszikus felszámolásé, és az volt a célunk és szándékunk, hogy ez minél előbb történjen meg.”¹²²

¹¹⁹ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 10. o.

¹²⁰ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 10. o.

¹²¹ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 20. o.

¹²² A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 21-22. o.

dr. Szegvári Péter: „[H]ány ilyen levelet küldött Tarlós István főpolgármester úr a felszámolóknak, illetve annak felettesének, hogy ez a felszámolás minél hamarabb megtörténjen és a közgyűlés határozatának megfelelően a főváros legyen kijelölve vevőként. Örülünk, hogy ez 2021-ben megvalósult. Egyetlen egy dolgot... nem vitatkozva, sőt inkább egyetértve azzal, amit mondott a poláris világunkról, de azért hadd tegyek annyit hozzá, hogy mégiscsak az eredendő bűn nem 2010-ben történt.”¹²³

- **A 2010 óta eltelt időben bekövetkező állagromlásról:**

Hutiray Gyula: „Ahhoz képest, hogyha a Főváros 2013-ban vagy '14-ben vagy '12-ben - mindegy, bármikor - megszerezte volna ezt az egész komplexumot és akkor tudott volna olyan lépéseket tenni, amit majd most kell megtennie, hát ehhez képest valószínűleg olyan kár érte a Fővárost, ami magát az építményt érte.”¹²⁴

Élő Norbert: „2010 novemberében a cég nem volt csődben. Akkor készült egy felmérés, még előtte, még azt mi csináltuk a mi időnkben, 500 millióból be lehetett volna fejezni, és nem építési munkákról volt szó, hanem olyan tévékről, meg mit tudom én, ilyen berendezésekről, ami gyakorlatilag már úton voltak, csak éppen ahhoz az kellett volna, hogy a főváros hozzájáruljon, tehát nem volt csődben a cég ekkor. ... Nyilván akkor arra sem emlékszel, hogy volt egy felmérés, 2010-ben, hogy 500 millióba kerül. Amiről te beszélsz, az az anyag az 2016-os és a Barts Balázs csinálta 1,2 milliárdról szólt, hogy most 2016-ban 1,2 milliárdba kerülne a fürdő és a szálloda felújítása. Háromszor is kimentünk a Balázssal, akkor még ellenzéki képviselőként, tehát nagyon rendes volt a főváros, hogy kivitt bennünket. A Balázs tételes felmérést csináltatott, gyakorlatilag egy ilyen vastag anyag én is átnéztem, tényleg ennyibe került volna. ... most ott tartunk, 2021-ben hogy 4,5 milliárdba kerül ennek a felújítása a 2016-os 1,2 milliárd helyett.

Ráadásul olyan problémák jöttek elő csőtörésektől kezdve, amire egyébként előre felhívta a figyelmet Horváth úr. Azért történt az a csőtörés, ami vis major helyzet volt, le rohasztotta a szállodát, mert gyakorlatilag senki nem foglalkozott vele. Az a víz az ott folyt majdnem egy másfél évig. Vagy amikor bement a víz, amikor a Duna magas vízállása miatt elöntötte az egész gépészetet, akkor is az azért történt, azért ment tönkre a gépészet, azért kell most cserélni.”¹²⁵

Hutiray Gyula: „Tehát konkrétan, amit említettél, hogy valaki csinált egy becslést, hogy 500.000 Ft kell erre-arra-amarra...bocsánat 500.000.000 kell erre-arra-amarra...igen lehetséges, hogy volt ilyen, lehetséges, hogy az általam említett 1-2 milliárdot ki kell bővíteni. Szerintem nem ez a dolog lényege. Az én állításomnak a lényege az volt, hogy pénzügyileg nem volt kész a nyitásra, nem volt kész az üzemeltetésre. Ezt állítottam, állítom, és ez elől én nem fogok elmozdulni. Az, hogy a fővárost milyen módon érte kár...újra mondom, azért érte kár, és azzal egyetértünk, hogy ilyen momentuma is volt a megjegyzésednek, hogy nem sikerült hamarabb a felszámolást lezárni, nem tudott a főváros az építmények és az egész dolognak tulajdonába kerülni, és hogyha ez megtörténhetett volna 2014-ben, 2015-ben, 2016-ban, 2017-ben, 2018-ban, 2019-ben, 2020-ban az jobb lett volna, mint hogy fusson 2021-ben történt meg. Nem vitatom.

Az, hogy a Duna időnként árad az meg egy inherens probléma hiszen, a műemlékvédelem nem engedte meg azt, hogy ebbe az épületbe alsó szigetelés történjen. A KFI-nek a tulajdona, akárki üzemelteti, ameddig a klimatikus viszonyok olyanok, hogy időnként a Dunán magas lesz a

¹²³ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 22. o.

¹²⁴ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 16. o.

¹²⁵ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 16. o.

vízállás, az mindig el fogja önteni. Jó nem úgy, mint egy csőtörés, de az alsó szinteket, a fürdőmedencék egy részét bizony el fogja dönteni. Nem állítom, hogy a tervező hibája, bár 2001, 2002-2003 óta tudható, hogy az alulról nincs szigetelve.”¹²⁶

dr. Bagdy Gábor: „[M]ost előttem van a dokumentum, 1,2 milliárdra becsülték ezt a költséget 2013-ban a csődegyezségi tárgyaláson. ... 2015-től foglalkoztam ezzel érdemben. Előtte egy lépésben volt aktív szerepem, és arra büszke is vagyok, és vállalom, hogy a követelés engedményezést a Magyar Fejlesztési Bankkal igen kedvező kondíciókkal megkötöttük és ez tette lehetővé, hogy meginduljanak és/vagy folytatódjanak azok a csődegyezségi megállapodások a beruházóval, hogy hátha tudunk megoldást találni közösen arról, hogy minél előbb megnyíljon a fürdő, mert ennek korlátai voltak és erre Hutiray úr nagyon jól utalt, hogy a főváros nem köthetett olyan megállapodást a fejlesztővel, amelyik a főváros számára pénzügyileg kedvezőtlen.”¹²⁷

„Arról, hogy így visszatekintve jó vagy rossz, erre nagyon nehéz választ adni, mindenesetre itt nagyon sok olyan esemény történt, amire nem számítottunk, tehát például az egy jogos felvetés a felszámolás elhúzódása ugye akkor, amikor mi ezt megkezdtük, mi nem ilyen időtávban gondoltunk ezt őszintén meg kell mondani. Ugyanakkor... és most én hadd mondjak egyet, és ugye, ha már a Rácfürdővel foglalkozunk, hogy kedves barátaim, képviselőtársaim ti is merengjete el rajta, mert most visszaszereztük a Rácfürdőt és ez azt gondolom, hogy konszenzusos és örömteli.”¹²⁸

Élő Nobert: „Tehát maga a fürdő az olyan 2 milliárd körül van, viszont a szálloda annyira tönkrement, tehát az összes gépészet, tehát ami be van építve a fan-coil-októl kezdve, meg a falak, azok eláztak. Tehát maga a fűtésrendszer az totálisan szétázott. Maga a gépészet... ugye a fürdő azért lett ilyen sok, mert a gépészet maga szétázott ugye az árvíz után. Nem tudjuk, hogy mi van. Tehát majd amikor ki lesz állítva, akkor fog kijönni, de a szálloda konkrétan majdnem azt kell, hogy mondjam, hogy mint 40%-os készültségben van most. Tehát szerkezetkész állapotban van. Tehát sajnos ez megalapozott úgy tűnik, és borzasztóan félek tőle, hogy ezt... ezt nem tudom... na mindegy... idáig jutottunk. Tehát ez egy borzasztó nagy kár, ami kialakult.”¹²⁹

4.6. Megállapítások

A Bizottság a lefolytatott vizsgálat alapján az alábbi hiányosságokat állapította meg:

- **Hosszútávú és következetes stratégia és ahhoz illeszkedő eszközök hiánya.**

Kifejtése:

A Rác fürdő megnyitásának elmaradása jelentős mértékben arra vezethető vissza, hogy nem voltak egyértelmű és időben állandó stratégiai célok és ezekhez tartozó eszközök meghatározva. A Főváros vezetése időben változó célokat határozott meg (például a beruházás saját tulajdonú üzemeltetése, később az értékesítés kísérlete), és az eszközöket is többször változtatta (például megegyezés keresése, később felszámolási eljárás megindítása).

- **Ciklusokon átívelő tervezés hiánya.**

¹²⁶ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 17. o.

¹²⁷ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 19. o.

¹²⁸ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 25. o.

¹²⁹ A Vizsgálóbizottság 2022. február 2-i ülésének jegyzőkönyve, 23. o.

Kifejtése:

A Főváros vezetésében bekövetkező 2010-es váltás a demokratikus működés természetes velejárója, a Rácfürdő-projektben azonban mindez olyan éles törést jelentett, ami megnehezítette a hasznosítás megfelelő kialakítását. Egy választáson nyertes városvezetés természetesen vitathatja az elődjének döntését és azzal ellentétes álláspontot foglalhat el, azonban a hosszútávú beruházások körében célszerű a széleskörű politikai támogatottság kialakítása. Erre jelen esetben 2010 előtt és azt követően sem került sor.

- **Jelentős közvagyonra vonatkozó előterjesztések zárt ülésen való tárgyalása.**

Kifejtése:

A Fővárosi Közgyűlés rendkívül sok esetben tárgyalta a projektet zárt ülésen. A zárt ülés csökkenti az elszámoltathatóságot és megakadályozza a nyilvánosságot a projekt állapotának megismerésében.

- **Vizsgálóbizottság felállításának hiánya.**

Kifejtése:

Annak ellenére, hogy erre vonatkozó módosító javaslat érkezett, a Fővárosi Közgyűlés nem hozott létre vizsgálóbizottságot 2015-ben. Egy átfogó vizsgálat hozzájárulhatott volna a megnyitás elmaradása okainak feltárásához és a hatékony megoldási lehetőségek meghatározásához.

A Bizottság megállapításai a felelősség tekintetében:

- A főpolgármestert és a Fővárosi Közgyűlést felelősség terheli azért, hogy a projekt vezetése során nem voltak egyértelmű és időben állandó stratégiai célok és ezekhez tartozó eszközök meghatározva.
- Mindkét érintett volt főpolgármestert és a Fővárosi Közgyűlést felelősség terheli azért, hogy a hosszútávú beruházási szerződés megkötése során nem alakítottak ki széleskörű, politikai oldalakon átívelő társadalmi konszenzust a beruházás fő irányairól.
- Az előterjesztőket, a főpolgármestert és a Fővárosi Közgyűlést felelősség terheli azért, hogy a projektre vonatkozó fontos lépéseket zárt ülésen tárgyalták meg.
- A Fővárosi Közgyűlést felelősség terheli azért, hogy az erre irányuló kezdeményezés és annak ellenére nem állított fel vizsgálóbizottságot, hogy a kezdeményezéskor a projekt jelentős idejű késedelmet szenvedett el.

A Bizottság javaslatai:

- Nagyjértékű és időben sokáig tartó projektek esetében egyértelmű és határozottan képviselt stratégiai irányokat szükséges kijelölni, amelyeket következetesen képviselt eszközökkel célszerű megvalósítani.
- Hosszútávú beruházások esetében célszerű a széleskörű társadalmi és politikai konszenzus kialakítása. A nagyobb, több ciklust érintő projektek jelentős sérelmet szenvedhetnek, ha a megvalósítás közben bekövetkező politikai vezetéváltás alapvető változást követel meg. Ez a kockázat csökkenthető, ha a tervezés során minden politikai oldal be van vonva és a lehető leginkább érdekelt a projekt sikerében.

- A Fővárosi Közgyűlés zárt ülést csak a legszükségesebb esetben rendeljen el akkor, ha a zárt ülésre okot adó érdek védelme más módon nem biztosítható.
- Vizsgálóbizottság létrehozására irányuló kezdeményezés esetén minden esetben alaposan meg kell fontolni a javaslatot. Különösen így van ez a mindenkori ellenzék által kezdeményezett vizsgálat esetén, mert a kisebbségben ülő képviselők számára ezen eszköz kiemelten fontos abban, hogy alkotmányos szerepüket kiteljesítsék és a hatalom kontrolljaként a Főváros sikeres működéséhez hozzájáruljanak.

5. A 3-as metró felújításához kapcsolódó beruházások

A fejezetben alkalmazott rövidítések:

- BKK: BKK Budapesti Közlekedési Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- NFM: Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
- MWM: Metrowagonmash Nyrt.
- Viking jelentés: BME VIKING Nonprofit Zrt. által készített, 2020. augusztus 24-én kelt „A BKV Zrt. által az M3 metróvonal járműparkjának korszerűsítéssel egybekötött felújítása tárgyban megvalósított projekt független szakértői vizsgálata” című dokumentum

5.1. A vizsgálat elrendelésére okot adó körülmények

Az M3 metróvonalon a 2010-es évek elején még mindig a 25-38 év közötti életkorú szovjet szerelvények futottak. Ezek az idős metrókocsik az utazóközösség számára is érzékelhetően az üzemben tarthatóságuk határára érkeztek. A rendszeressé váltak a meghibásodásokról és füstölő kocsikról szóló beszámolók. Az M3-as metróvonal teljes lezárásának lehetősége egyre fenyegetőbb, reális veszéllyé vált. Emiatt a gördülőállomány megújítása rövid távon megoldandó, sürgető feladattá vált. A Fővárosi Közgyűlés 2014 augusztusában hozott határozatot e tárgyban. Azonban az egy évtizeddel korábbi döntéssel szemben ezúttal nem modern, új szerelvények beszerzéséről, hanem az öreg szovjet szerelvények felújításáról határozott a közgyűlési többség.

A felújítására kiírt közbeszerzésre több cég is jelezte érdeklődését, végül azonban csak a kocsik eredeti gyártója, orosz Metrovagonmas nyújtott be érvényes ajánlatot. Az orosz cég a megadott határidőt jóval túllépve kezdte meg a felújított szerelvények leszállítását, amik korántsem nyerték el az utazóközönség elégedettségét. A kocsik ugyan valóban teljesen megújultak, azonban az általuk kínált utazási komfort, (különösen a klimatizálás hiánya miatt) messze esett az M2-es vonalon futó Alstom szerelvények által kínált, évek óta megszokott színvonaltól. Ráadásul a Metrovagonmas gyenge minőségben szállította le a kocsikat. Az forgalomba helyezést követően az utasok által is érzékelhetően szinte azonnal megindult a korrózió. Az alacsony komfort és gyenge minőség ismeretében fájóan drágának hatott a felújításért az oroszoknak kifizetett közel 68 milliárd forint. A felújításról szóló közgyűlési határozattal szemben már annak elfogadásakor is sokan azzal érveltek, hogy hosszú távon az új metrókocsik beszerzése sem lenne költségesebb, miközben sokkal magasabb színvonalon tudnák kiszolgálni Budapest lakosságát. A metrókocsik forgalomba állításával e vita nemhogy alábbhagyott volna, hanem a hibákkal és kényelmetlenségekkel szembesülve még hangosabbá vált.

A közvélekedés szerint a felújítással a Fővárosi Önkormányzat drágán szerzett be az elvárt színvonalat el nem érő szerelvényeket, holott a felújítás ellen szóló érvekre idejekorán felhívta a figyelmet az akkori ellenzék. Ezért indokolt megvizsgálni, hogy valóban hibásnak értékelhető-e az akkori főpolgármesteri vezetés és közgyűlési többség döntése, és amennyiben igen, mi volt annak háttere, és azért ki és milyen mértékben felelős.

5.2. Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratok

- A Fővárosi Közgyűlés és bizottságai üléseire benyújtott előterjesztések és az ülésekről készített jegyzőkönyvek.
- A BKV Igazgatóságának üléseire benyújtott előterjesztések és jegyzőkönyvek.

- A BKV Felügyelőbizottságának üléseire benyújtott előterjesztések és jegyzőkönyvek.
- BME VIKING Nonprofit Zrt. által készített, 2020. augusztus 24-én kelt „A BKV Zrt. által az M3 metróvonal járműparkjának korszerűsítéssel egybekötött felújítása tárgyban megvalósított projekt független szakértői vizsgálata” című dokumentum
- A BKV Felügyelőbizottságának állásfoglalása az M3 vonalon közlekedő metrókocsik felújításáról

5.3. A vizsgálat tárgyát képező ügy kronológiája és főbb tényei

- **2013. április 17.: A BKV Igazgatósága megtárgyalja az M3 metróvonal szerelvényeinek felújítási koncepcióját**

Az Igazgatóság megtárgyalta az „Az M3 járműpark korszerűsítéssel egybekötött felújítása” tárgyú előterjesztést, ami a gördülőállomány megújításának következő három lehetséges módját mutatta be:

- Új járműpark beszerzése: Az előterjesztés az új járművek árát 100 milliárd forintra, valamint az új kocsik beszerzése miatt szükségessé váló biztosító berendezések költségét 20 milliárd forintra becsülte.
- Emelt szintű felújítás: Látványában, szolgáltatási és műszaki színvonalában teljesen megújult jármű, amiben egyetlen olyan elem sem maradna, amely a tovább üzemeltetés időtartamát negatívan befolyásolhatná). A jármű felújítást követő élettartama 30 év, rendelkezésre állása 90 %, ami megegyezik egy új jármű élettartamával és rendelkezésre állásával, bekerülési költsége azonban annak kb. 80 %-a (kb. 80 milliárd Ft).
- Alapszintű felújítás: A jármű látványában, szolgáltatási színvonalában teljesen megújul, azonban egyes részegységei csere helyett csak felújításon esnek át. Ezzel elérhetővé válik a járművek 20 évvel történő tovább üzemeltetése egy új jármű árának kb. 60 %-át (kb. 60 milliárd Ft) jelentő költségszinten. A felújítottjárművek legalább 86 %-a folyamatosan a forgalom rendelkezésére állhat.

Az előterjesztés szerint a „minden műszaki szempontból ideális megoldást jelentő új járműbeszerzés, és az azzal közel egyenértékű emelt szintű felújítás helyett a jelenlegi üzemeltetési állapotokra teljes értékű megoldást kínáló alapszintű felújítás mutatja az összérdeket figyelembe vevő kiutat”.

Az előterjesztés megtárgyalását követően az Igazgatóság az 196/2013. sz. határozatában akként döntött, hogy az előterjesztést meg kell küldeni a BKK Zrt. részére azzal, hogy a megvalósíthatósági tanulmányhoz használja fel, valamint a javasolt koncepcióról tájékoztatni kell a Tulajdonost a BKK-n keresztül.

- **2013. augusztus 23.: Tarlós István főpolgármester kezdeményezi a M3 gördülőállományának felújításáról szóló beszerzés esetében a közbeszerzési törvény alkalmazásának előzetes kizárását.**

A kezdeményezést¹³⁰ Tarlós István főpolgármester Németh Lászlóné nemzeti fejlesztési miniszternek nyújtotta be az akkor hatályos közbeszerzési törvény¹³¹ 9. § (1) bekezdés a) pontja alapján. Eszerint a közbeszerzési törvény rendelkezését nem kell alkalmazni „a minősített adatot, valamint az ország alapvető biztonsági, nemzetbiztonsági érdekeit érintő vagy a különleges biztonsági intézkedést igénylő beszerzésre (a továbbiakban: minősített beszerzési eljárás) - az uniós értékhatárt elérő értékű beszerzések esetén abban az esetben, ha az Országgyűlés illetékes bizottsága e törvény alkalmazását kizáró előzetes döntést hozott -, amely megrendelésre az e törvény felhatalmazása alapján megalkotott külön jogszabály szerint kell eljárni”. A főpolgármester a levélben kifejti, hogy a BKV szakértői kivitelezhetőnek tartják a régi szovjet/orosz gyártmányú járműpark felújítását, illetve újraépítését,

¹³⁰ FPH 30/107-40-2013.

¹³¹ a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény

amely gondolatot a jelenlegi járműpark működtetéséből eredő kockázatok lehető leggyorsabb minimalizálása, illetve megszüntetése, valamint költséghatékonysági okokból a Főpolgármesteri Hivatal is támogat.

- **2013. október 9.: A BKV Igazgatósága dönt az M3 járműpark felújítására irányuló beszerzési eljárás indító felhívásnak és dokumentációjának véglegesítéséről**

Az előterjesztés mellékletét képező előterjesztés Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (a továbbiakban: **NFM**) uniós jogi szempontból aggályosnak ítélte a közbeszerzési törvény alkalmazásának kizárását. Az NFM-mel történő egyeztetések eredményeként az előterjesztés *a közszolgáltatók közbeszerzéseire vonatkozó sajátos közbeszerzési szabályokról* szóló 289/2011. (XII. 22.) Korm. rendelet 5. §-a szerinti hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárás indítására tett javaslatot.

Az előterjesztés megtárgyalását követően az Igazgatóság a következő határozatot hozta:

488/2013. sz. határozat: *„Az Igazgatóság egyetért az eljárást indító felhívás és dokumentáció véglegesítésével, amelyhez a BKK hivatalos véleményét meg kell kérni. Az Igazgatóság felkéri a menedzsmentet, hogy működjön közre a BKK, 3-as metró felújításához kapcsolódó Uniós előkészítésű projektjében.”*

- **2014. január 12.: Tarlós István főpolgármester „M3 metró felújítása” tárgyban levelet ír Orbán Viktor miniszterelnöknek¹³²**

Tarlós István főpolgármester részletes tájékoztatást ad a levélben az M3 metróvonal állapotáról és sürgős felújítás indokoltságáról. Rámutat arra, hogy a BKV önállóan nem hitelképes. Ennek költségét az infrastruktúra tekintetében 80-100 milliárd forintban, a járműpark megújítása tekintetében 65-90 milliárd forintban határozza meg *„attól függően, hogy új járművek beszerzésére vagy a meglévő járműpark felújítására kerül sor”*. Leszögezi, hogy a BKV önállóan nem hitelképes, ezért a Fővárosi Önkormányzat közreműködése nem megkerülhető. Ugyanakkor a Fővárosi Önkormányzat pénzügyi mozgásteret és a Stabilitási törvény előírásai miatt nem nélkülözheti a Kormány támogatását. A lehetséges finanszírozási források elemzése során levél leszögezi, hogy a *„teljes beruházás uniós forrásból való finanszírozása csak úgy lenne lehetséges, ha a Főváros a várhatóan közlekedés-fejlesztésre rendelkezésre álló a teljes pénzügyi keretét (jelen ismereteink szerint ez kb. 150-180 milliárd Ft 7 évre) az M3 metróra költené. Ezt azonban a főpolgármester nem tartja lehetségesnek figyelemmel a kifizetés nélküli járművek cseréjének a szükségességére, a tervezett villamos járműcserére, a felszíni kötöttpályás közlekedés fejlesztésére, valamint az M4 metró kapcsán Órmezőn be nem fejezett beruházásokra tekintettel. Ennek megoldása a főpolgármester szerint vagy a Kohéziós Alap városi közlekedésre fordítható forrásai volumenének növelése vagy az, hogy a Kormány döntéseivel támogató szerepet vállal a forrásbiztosításban az M3 metró felújításának egy részéhez (például kormánygarancia útján hitelfelvételhez, költségvetési támogatással).*

A főpolgármester leszögezi, hogy a felújítás még életképes, műszakilag megvalósítható alternatíva lehet. Ugyanakkor akként foglal állást, hogy *„műszakilag és a hosszú távú gazdaságosság szempontjából elsődlegesen új járművek beszerzése javasolt”,* és Budapest főpolgármestereként is ezt támogatja. Majd akként folytatja, hogy amennyiben *„a Kormány az ehhez szükséges uniós forrásokat a következő hét évben nem tudja biztosítani, a meglévő járműpark felújítása megkerülhetetlen”*. A levél részletesen ismerteti mind a felújítás, mind az új kocsik vásárlásának becsült költségeit és lehetséges finanszírozás formáját. Levele végén a főpolgármester abban kérte a Kormány állásfoglalását, hogy metrófelújítási projekt mely része lehet uniós finanszírozású, illetve, hogy a projekt járműbeszerzést vagy járműfelújítást tartalmazzon-e. Járműfelújításra vonatkozó kormánydöntés esetében további kérdésként teszi fel, hogy a Kormány megadja-e a kb. 65 milliárd forint értékű garanciát és vállalja-e az évi kb. 5 milliárd forint törlesztést a közösségi közlekedés finanszírozásában.

¹³² FPH 30-19-5/2014

- **2014. augusztus 19.: A Kormány határozatot hoz az M3 metróvonal szerelvényeinek felújításáról**

A 1468/2014. (VIII. 19.) Korm. határozat szerint Kormány „megvizsgálta a fővárosi M3 metróvonal felújításával kapcsolatos fővárosi javaslatokat, és úgy döntött, hogy a szerelvények felújítására vonatkozó terveket támogatja”. A határozat 2. pontja rögzíti, hogy a Kormány „mérlegelte az infrastruktúra felújításához szükséges pénzügyi források biztosításának lehetőségeit, és támogatja a felújítás hitelből történő finanszírozását”.

- **2014. augusztus 25.: A Fővárosi Közgyűlés dönt az M3 metróvonal szerelvényeinek felújításáról**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Tarlós István főpolgármester és dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés ismerteti, hogy „a kormányhatározat az M3-as vonal tárgyában irányadó jelleggel rögzíti a metróvonal felújításának egyes fontos műszaki és finanszírozási kérdéseit. Ennek értelmében a Kormány támogatja a vonal megújítását, a lehetőségek közül a járműpark felújítása mellett foglal állást.” Az előterjesztés Kormány döntésének indokára is kitér. Eszerint felújításról annak alacsonyabb várható egyszeri forrásigényére, valamint és a BKV Zrt. azon állásfoglalására tekintettel döntöttek, miszerint a meglévő kocsipark további üzemeltetése esetén a biztosító és vonatbefolyásoló berendezés cseréje nem válik szükségessé. Az előterjesztés szerint a „szükséges felújítással a járműpark élettartama minimum 20 évvel meg hosszabbítható”. A pénzügyi forrás biztosításáról az előterjesztés akként foglalt állást, hogy a „finanszírozási konstrukció kidolgozása és kormányzattal, valamint a lehetséges finanszírozókkal való egyeztetése a járműfelújítás megkezdésének feltétele”.

A közgyűlési vitában Tarlós István főpolgármester a felújításról szóló politikai döntés körülményeiről a következőket mondta: „Az, hogy felújítás legyen, ne pedig új szerelvények, a következőképpen dőlt el: új szerelvényeket csak uniós támogatás segítségével tudnánk vásárolni, ebben kormánydöntés volt szükséges, a kormány döntötte el, ez a kormányhatározatban benne is van, hogy az új szerelvények vásárlása, illetve a felújítás közül az egyébként lényegesen olcsóbb felújítást választja, tehát így dőlt el a dolog.”¹³³

Az előterjesztésben foglalt javaslatokat elfogadva a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **1266/2014.(08.25.):** A Fővárosi Közgyűlés „egyetért az M3 metróvonal járműparkjának megújításával kapcsolatos feladatok előterjesztésben foglaltaknak megfelelő végrehajtásával, és deklarálja a beruházás végrehajtásának kiemelt prioritását.”
- **1267/2014.(08.25.):** „A Fővárosi Önkormányzat a felújítás kezdeményezőjeként egyetért a Kormány 1468/2014. (VIII. 19.) sz. határozatában foglaltakkal, és azzal összhangban felkéri a BKV Zrt.-t az M3 metróvonal járműparkjának felújítására vonatkozó tender kiírására a Fővárosi Önkormányzattal és a BKK Zrt.-vel folyamatos együttműködésben. A közbeszerzési eljárások dokumentumában, illetve a szerződésekben rögzíteni kell, hogyha a Fővárosi Önkormányzat és a BKV Zrt. között kötetendő fejlesztési megállapodás nem jön létre a projekt finanszírozására, az olyan oknak minősül, amely alapján az ajánlatkérő – a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény 76. § (1) bek. d) pontja alapján – a szerződés teljesítésére képtelenné válására jogszerűen hivatkozhat. Felkéri a főpolgármestert, hogy a döntésről a BKK Zrt. és a BKV Zrt. vezető tisztségviselőit értesítse.”
- **1268/2014.(08.25.):** „Felkéri a főpolgármestert, hogy a Budapesti Közlekedési Központ Zrt. útján kezdjen tárgyalásokat a Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal, az NFÜ-vel, az uniós szervezetekkel, az Európai Beruházási Bankkal és szükség esetén az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal, az elektronikus jegyrendszer projekt finanszírozásáról és a tárgyalások eredménye alapján terjesszen elő finanszírozási javaslatot.”

¹³³ A Fővárosi Közgyűlés 2014. augusztus 25-én megtartott rendkívüli ülésének jegyzőkönyve 27. o.

- **1269/2014.(08.25.):** „Egyetért azzal, hogy az M3-as metró járműveinek felújítására a Fővárosi Önkormányzat hitelt vegyen fel és felhatalmazza a főpolgármestert az ehhez szükséges minden előkészítő lépés, tárgyalás lefolytatására.”
- **1269/2014.(08.25.):** „Felhatalmazza a főpolgármestert, hogy az M3-as metró járműparkjának felújítását szolgáló finanszírozási konstrukciót és a szükséges garanciális feltételrendszert a nemzeti fejlesztési miniszterrel egyeztesse, valamint a lehetséges finanszírozókkal egyeztessen és a szükséges döntési javaslatokat terjessze a Fővárosi Közgyűlés elé.”
- **2014. november 12.: A BKV Igazgatósága dönt a „Budapesti M3 metróvonal járműparkjának korszerűsítéssel egybekötött felújítása és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások és eszközök szállítása” tárgyú beszerzés eljárás indításáról.**

Az Igazgatóság a beszerzési eljárás megindítását a 439/2014. sz. határozatával hagyta jóvá.

- **2014. november 17.: A Kormány 60 milliárd forint összegű kezességvállalással támogatja felújítás finanszírozását**

A Kormány a kezességvállalásról a 165412014. (X1.17.) Korm. határozatban döntött.

- **2015. január 28.: A Fővárosi Közgyűlés közbeszerzési eljárást indít az M3 metróvonal felújításának finanszírozását szolgáló kölcsön felvételére.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be. Az előterjesztés a Közgyűlés zárt ülésen tárgyalta.

Az előterjesztésben foglalt javaslatokat elfogadva a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **106/2015.(01.28.):** „egyetért azzal, hogyha a Közbeszerzési Hatóság állásfoglalása alapján a tervezett banki finanszírozás kölcsönfelvételnek minősül és ezáltal nem tartozik a Kbt. hatálya alá, akkor a „Kölcsönfelvétel az M3 metróvonal felújításának finanszírozására” tárgyú, uniós eljárási rend szerinti, hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos közbeszerzési eljárás visszavonásra kerüljön, egyben felkéri az SZMSZ-ben átruházott hatáskörrel rendelkezőt a szükséges lépések megtételére.”
- **107/2015.(01.28.):** „jóváhagyja a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény 89. § (2) bekezdésének d) pontja alapján a „Kölcsönfelvétel az M3 metróvonal felújításának finanszírozására” tárgyú, uniós eljárási rend szerinti, hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos közbeszerzési eljárás indítását 60 mrdFt összegű kölcsönszerződés megkötésére, valamint elfogadja az előterjesztés melléklete szerinti részvételi felhívás és „Kiegészítő iratok” tervezetét azzal, hogy felkéri a főpolgármestert, hogy a közbeszerzési eljárás részvételi felhívásának megjelenésével kapcsolatosan szükség szerint a határidők aktualizálásáról gondoskadjon.”
- **108/2015.(01.28.):** „kötelezettséget vállal arra, hogy az M3 metróvonal járművek felújításának finanszírozására vonatkozó 60 mrdFt összegű kölcsönszerződés futamideje alatt a szerződésben szereplő pénzügyi kötelezettségek fedezetét a mindenkori éves költségvetési rendeletében biztosítja.”

- **2015. február 26.: A BKV Igazgatósága lezárja a közbeszerzési eljárás részvételi szakaszát.**

Az Igazgatóság érvényesnek nyilvánította a következő cégek részvételi jelentkezését: Skinest Rail AS, Skoda Transportation a.s., Alstom Transportations AS, Metrowagonmash Nyrt., Construcciones y Auxiliar de Ferrocarriles AS.

Az Igazgatóság érvénytelennek nyilvánította a következő cégek részvételi jelentkezését: RELOC S.A. - Electroputere VFU Pascani SA - az ASTRA Vagoane Căilători közös részvételre jelentkezők, Kelet-Út Kft.

- **2015. május 27: A Fővárosi Közgyűlés dönt a járműprojekthez szükséges forrás rendelkezésre bocsátásáról a BKV részére**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést¹³⁴ dr. Bagdy Gábor és dr. Szenczey Balázs főpolgármester-helyettesek nyújtották be.

A Fővárosi Önkormányzat a 2015. február 10-én megjelent részvételi felhívással „Kölcsönfelvétel az M3 metróvonal felújításának finanszírozására” tárgyban uniós eljárási rend szerinti, hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos közbeszerzési eljárást kezdeményezett. A kölcsönfelvételre irányuló közbeszerzési eljárás eredményeként megkötésre kerülő kölcsönszerződés alapján a kölcsönnyújtó 3 éves rendelkezésre tartási időszakra 60.000.000.000 Ft, azaz hatvanmilliárd forint összegű kölcsönkeret biztosítását vállalja a Főváros részére. Az előterjesztők arról is tájékoztatták a Közgyűlést, hogy a BKV megindította a „Budapesti M3 metróvonal járműparkjának korszerűsítéssel egybekötött felújítása és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások és eszközök szállítása” tárgyú közbeszerzési eljárást. Az előterjesztés szerint a beszerzés finanszírozására a Fővárosi Önkormányzat és a BKV megállapodást köt. Eszerint a Fővárosi Önkormányzat a szükséges anyagi fedezetet 60.000.000.000 Ft erejéig a kölcsönszerződés megkötése útján, a kölcsönkeretben rendelkezésre tartott forrásból történő lehívással biztosítja a BKV részére. A Fővárosi Önkormányzat a szükséges pénzeszközt, a közbeszerzési törvény értelmezésében, mint támogatást tőketartalékba helyezés kötelezettségével juttatja a BKV, mint ajánlatkérő részére.

Az előterjesztésben foglalt javaslatokat elfogadva a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **615/2015.(05.27.):** „A Fővárosi Közgyűlés meg kívánja valósítani az „M3 metróvonal járműfelújítás” tárgyú projektet és ennek érdekében kötelezettséget vállal arra, hogy legfeljebb 193.544.000 EUR, azaz százkilencvenhárommillió-ötszáznegyvennégy-ezer euró vállalkozási díj figyelembevételével, az éves költségvetésben rendelkezésre álló előirányzaton szereplő összeget tőketartalékba helyezési kötelezettséggel a BKV Zrt. rendelkezésére bocsátja, azzal, hogy a forrásbiztosítás során az árfolyamváltozásból eredő kockázatot a Fővárosi Önkormányzat viseli.”
 - **616/2015.(05.27.):** „A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja a „Budapesti M3 metróvonal járműparkjának korszerűsítéssel egybekötött felújítása és az ahhoz kapcsolódó szolgáltatások és eszközök szállítása” megnevezésű engedélyokiratot az előterjesztés 1. sz. mellékletében foglalt tartalommal és felkéri a főpolgármestert az engedélyokirat aláírására.”
 - **617/2015.(05.27.):** „A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja és megköti az M3 metróvonal járműparkjának korszerűsítéssel egybekötött felújításához szükséges forrás tőketartalék útján történő biztosításáról és a forrás felhasználásának feltételrendszeréről szóló megállapodást az előterjesztés 2. sz. melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert annak aláírására.”
- **2015. május 15.: A BKV Igazgatósága elfogadja véglegesített tartalommal összeállított ajánlattételi dokumentációt.**

A BKV Igazgatósága 152/2015. sz. határozatával elfogadta a tárgyalások eredményeként véglegesített tartalommal összeállított ajánlattételi dokumentációt és mellékleteit. Az alábbi cégek ajánlattételre való felkérését engedélyezte: Skinest Rail AS, Skoda Transportation a.s., Metrowagonmash Nyrt., Construcciones y Auxiliars de Ferrocarriles AS.

- **2015. június 23.: A Fővárosi Közgyűlés felhatalmazza a BKV-t a közbeszerzési eljárás eredményhirdetésére és a szerződés megkötésére a Metrowagonmash Nyrt.-vel.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be. Az előterjesztés a Közgyűlés zárt ülésen tárgyalta.

Az előterjesztésben foglalt javaslatokat elfogadva a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **996/2015.(06.23.):** „A „Kölcsönfelvétel az M3 metróvonal felújításának finanszírozására” tárgyú, uniós eljárási rend szerinti hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos közbeszerzési eljárásban a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény alapján érvényessé nyilvánítja az OTP Bank Nyrt.,

¹³⁴ FPH028/167 -12/2015

Erste Bank Hungary Zrt., K&H Bank Zrt., MKB Bank Zrt. és UniCredit Bank Hungary Zrt. (1051 Budapest, Nádor u. 16.) közös ajánlattevők ajánlatát.”

- **997/2015.(06.23.):** „A „Kölcsönfelvétel az M3 metróvonal felújításának finanszírozására” tárgyú, uniós eljárási rend szerinti hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos közbeszerzési eljárást a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. törvény alapján eredményesnek nyilvánítja, és annak nyerteseként az OTP Bank Nyrt., Erste Bank Hungary Zrt., K&H Bank Zrt., MKB Bank Zrt. és UniCredit Bank Hungary Zrt. (1051 Budapest, Nádor u. 16.) közös ajánlattevőket jelöli meg az alábbi ajánlattal: A fennálló kölcsönösszeg után a folyósítás napjától a visszafizetés előtti napig fizetendő kamat, melynek mértéke: 3 havi BUBOR + évi 1,79 % kamatfelár A rendelkezésre tartási díj (legfeljebb a kamatfelár 30 %-a) 0,49 % díj.”
 - **998/2015.(06.23.):** „A „Kölcsönfelvétel az M3 metróvonal felújításának finanszírozására” tárgyú közbeszerzési eljárásban jóváhagyja és megköti a szerződést az előterjesztői kiegészítés 2. sz. elektronikus melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert a szerződés aláírására. 999/2015.(06.23.): A BKV Zrt. folyamatban lévő közbeszerzési eljárásában benyújtott ajánlatokra tekintettel az M3 metrójárművek felújítása érdekében felhatalmazza a BKV Zrt.-t a közbeszerzési eljárás eredményhirdetésére és a kapcsolódó szerződés megkötésére, valamint kötelezettséget vállal arra, hogy amennyiben szükséges, a további fedezetet biztosítja.”
 - **999/2015.(06.23.):** „A BKV Zrt. folyamatban lévő közbeszerzési eljárásában benyújtott ajánlatokra tekintettel az M3 metrójárművek felújítása érdekében felhatalmazza a BKV Zrt.-t a közbeszerzési eljárás eredményhirdetésére és a kapcsolódó szerződés megkötésére, valamint kötelezettséget vállal arra, hogy amennyiben szükséges, a további fedezetet biztosítja.”
- **2015. július 8.: A BKV Igazgatósága a Metrowagonmash Nyrt-t nyilvánítja a beszerzési eljárás győztesének.**

Az igazgatósági előterjesztésben foglalt tájékoztatás szerint a tárgyalások eredményeként véglegesített tartalommal összeállított és jóváhagyott ajánlattételi dokumentációt 2015. május 15-én küldték ki a nem kötelező érvényű ajánlatot benyújtó cégek részére végleges ajánlattételre való felkérése céljából. Az ajánlattételi határidőre a Metrowagonmash Nyrt. és a Skinest Rail AS nyújtott be végleges ajánlatot.

A bírálóbizottság döntése alapján a BKV Igazgatósága a Skinest Rail AS ajánlatát is érvénytelenné nyilvánította, mert az több tekintetben is eltért az ajánlattételi dokumentációban előírt követelményektől, valamint több előírt dokumentum benyújtása elmaradt.

Egyetlen érvényes ajánlat a Metrowagonmash Nyrt. volt, amit az Igazgatóság az eljárás győztesének nyilvánított. [214/2015. sz. határozat]

- **2015. augusztus 17.: A BKV megköti a vállalkozói szerződést a Metrowagonmash Nyrt-vel.**

A Közbeszerzési Döntőbizottság 2015. augusztus 5. napján közzétett végzésével engedélyezte a szerződéskötést, így a BKV 2015. augusztus 7. napján megkötötte az M3 járműpark felújítására vonatkozó vállalkozási szerződést, amely 2015. szeptember 11. napján lépett hatályba. (A Közbeszerzési Döntőbizottság 2015. szeptember 11-én a D.570/25/2015. számú határozatában a jogorvoslati eljárást kezdeményező ajánlattevő, azaz a Skinest Rail AS kérelmének valamennyi elemét teljes terjedelmében elutasította.)¹³⁵
- **2015. szeptember 30.: A Fővárosi Közgyűlés dönt a többletforrás biztosításáról.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést¹³⁶ dr. Bagdy Gábor és dr. Szenczey Balázs főpolgármester-helyettesek nyújtották be.

¹³⁵ Lásd a Fővárosi Közgyűlés ülésére benyújtott FPH028 /167 - 20 /2015. számú előterjesztésben foglalt tájékoztatást.

¹³⁶ FPH028 /167 - 20 /2015. számú előterjesztés

Az előterjesztésben ismertetik, hogy a Metrowagonmash Nyrt-vel megkötött vállalkozási szerződésben foglalt vállalkozói díj (219 199 524 euró) 7,9 milliárd forinttal haladja meg a tervezett összeget, amely különbözetet a Fővárosi Önkormányzatnak kell biztosítania a BKV-nak.

Az előterjesztésben foglalt javaslatokat elfogadva a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **1213/2015.(09.30.):** „A Fővárosi Közgyűlés a 615/2015. (V. 27.) Főv. Kgy. határozatot úgy módosítja, hogy a Fővárosi Önkormányzat meg kívánja valósítani az „M3 metróvonal járműfelújítás” tárgyú projektet és ennek érdekében kötelezettséget vállal arra, hogy módosított összköltséggel a vállalkozási szerződés szerinti 219.199.524 euró alapulvételével a 2015. évi tervezési árfolyamon legfeljebb 67.973.772.392 Ft vállalkozási díj figyelembevételével, az éves költségvetésben rendelkezésre álló előirányzatban szereplő összeget tőketartalékba helyezési kötelezettséggel a BKV Zrt. rendelkezésére bocsátja azzal, hogy a forrásbiztosítás során az árfolyamváltozásból eredő kockázatot a Fővárosi Önkormányzat viseli.”
 - **1214/2015.(09.30.):** „A feladat megvalósítása érdekében csökkenti a „841401 EU-s társfinanszírozott és egyéb fejlesztések önrészeinek kerete” cím kiadási, azon belül az önkormányzati beruházások előirányzatát 7.955.940 eFt-tal, valamint csökkenti a „840301 Önkormányzati beruházások” cím kiadási, azon belül az egyéb beruházási célú támogatások áht-n kívülre és az EU-nak előirányzatán az „M3 metróvonal járműfelújítás” feladatot 2.079.170 eFt-tal, ezzel egyidejűleg 10.035.110 eFt-tal megemeli a „840701 Évközi indítású önkormányzati beruházások” cím kiadási, azon belül az önkormányzati beruházások előirányzatán a „Fejlesztések átütetemesítésének tartaléka”-t. A „840301 Önkormányzati beruházások” cím kiadási, azon belül az egyéb beruházási célú támogatások áht-n kívülre és az EU-nak előirányzatán az „M3 metróvonal járműfelújítás” feladat 2015. évi előirányzata törlésre kerül, a 2016. évi üteme 298.000 eFt-ra, 2017. évi üteme 39.596.400 eFt-ra, 2018. évi üteme 28.079.400 eFt-ra, teljes költsége 67.973.800 eFt-ra változik.”
 - A Közgyűlés a 1215/2015.(09.30.) számú határozatában döntött az engedélykirat, 1216/2015.(09.30.) számú határozatában a BKV-val kötött megállapodás módosításának jóváhagyásáról.
- **2016. február 10.: A felújításra kötött szerződés módosítás a vonatómotor vonatkozásában**

A Metrowagonmash Nyrt. a megajánlott egyenáramú vontatómotor helyett korszerűbb aszinkron hajtás beépítését javasolta. A BKV Igazgatósága a szerződésmódosítást jóváhagyta.
 - **2016. április 28.: A felújításra kötött szerződés ismételt módosítása**

A BKV Igazgatósága tárgyalta az újabb szerződésmódosításról szóló előterjesztést. Eszerint a szerződésmódosítás főbb rendelkezései közé tartozik a műszaki tartalom módosítása és a garantált élettartam 25 évről 30 évre emelése. A BKV Igazgatósága 10/2016. sz. határozat a szerződés módosítását engedélyezte.

5.4. Az ügyben lefolytatott korábbi vizsgálatok

A BKV Felügyelőbizottságának vizsgálata és a Viking jelentés

Karácsony Gergely főpolgármester 2020. január 13-án levélben kérte fel a BKV Felügyelőbizottságát, hogy a „metrókocsik Metrovagonmas általi felújítását független külső szakértők bevonásával vizsgálja meg mind a jogi, mind a pénzügyi, mind pedig a műszaki aggályok tekintetében”.

A Felügyelőbizottság a BME VIKING Nonprofit Zrt-t bízta meg a szakértői vizsgálat elvégzésével. A szakértők 2020. augusztus 24-i dátummal zárta le „A BKV Zrt. által az M3 metróvonal járműparkjának korszerűsítéssel egybekötött felújítása tárgyban megvalósított projekt független szakértői vizsgálata” című dokumentumot (a továbbiakban: **Viking jelentés**).

A Viking jelentés főbb megállapításai:

- A közbeszerzési eljárás és az ezt követő szerződésmódosítások jogszerűek voltak.¹³⁷
- „Felmerül annak a lehetősége, hogy a közbeszerzési dokumentációban meghatározott értékelési szempontrendszer minőségi szempontjai nem szolgálták teljes egészében azt, hogy a legjobb műszaki tartalom megajánlására kényszerítse az Ajánlattevőket, amit a későbbi szerződésmódosítások is alátámasztanak.”¹³⁸
- „A közbeszerzési dokumentáció nem korlátozta, hogy más, hasonló jellegű feladatokra felkészült, abban gyakorlatot szerzett gazdasági szereplő a közbeszerzési eljárásban Ajánlattevőként részt vehessen.”¹³⁹
- A Metrowagonmash jelentős késedelembe esett, és felújítást részben nem a Megrendelő által előírt specifikációnak megfelelően végezte el, ami miatt egyes szerelvényeket a hatóság kivont a forgalomból. Ezzel a szerződést ismételtén és súlyos megszegte.¹⁴⁰
- „A metrókocsik valamennyi újonnan gyártott, felújított, illetve korszerűsített szerkezeti egysége, a gyártás, felújítás, illetve korszerűsítés időpontjában eleget tett a kor szükséges és elégséges szintű feltételeinek.”¹⁴¹
- „A kialakult járműkonstrukció kedvező, általánosságban korszerű, viszont a gyártás minősége bizonyos esetekben gondatlan.”¹⁴² A Viking jelentés az alábbi műszaki kialakításokat, megoldásokat azonosította problémásként:¹⁴³
 - padlólemez korróziója,
 - Inverter felfüggesztés
 - Szellőzés kialakítása
 - BKV által azonosított sorozathibák (gömbtányérok sérülése, utastéri ülések ülésvázának repedése, akkumulátorok gyors lemerülése, reaktív támrúd szilentblokk egység)¹⁴⁴
 - Tűzvédelmi akadály hiánya
 - Fűthető külső visszapillantó tükör hiánya
- A járművek élettartamára az MWM szerződésmódosítással vállalt az eredeti 20 év helyett 30 éves időtartamra kötelezettséget. A Viking jelentés szerint ezt a vállalást két műszaki megoldás támasztja alá: a Hitachi vontatómotor alkalmazása és 100 %-os vázszerkezet felújítás. Így a járműkialakítás alkalmas a 30 éves élettartammal bíró üzemre, azonban a feltárt anomáliák miatt haladéktalanul definiálandó pótlólagos intézkedések, például a fenntartás ciklusrendjében meghatározandó vizsgálat szükségesek. A Viking jelentés továbbá felhívja a figyelmet arra a körülményre, hogy a jármű törzskönyvekben szerepeltetett élettartam adat viszont 20 év, amely tény joghatásának tisztázása kifejezetten javasolt.¹⁴⁵

¹³⁷ Viking jelentés „Kiemelt megállapítások összefoglalása” 2. o.

¹³⁸ Viking jelentés „Kiemelt megállapítások összefoglalása” 3. o.

¹³⁹ Viking jelentés „Kiemelt megállapítások összefoglalása” 3. o.

¹⁴⁰ Viking jelentés „Kiemelt megállapítások összefoglalása” 4. o.

¹⁴¹ Viking jelentés „Kiemelt megállapítások összefoglalása” 6. o.

¹⁴² Viking jelentés „Kiemelt megállapítások összefoglalása” 6. o.

¹⁴³ Viking jelentés „Műszaki szakértői vizsgálati rész. Második, kiegészített változat.” 47-51. o.

¹⁴⁴ Viking jelentés „Műszaki szakértői vizsgálati rész. Második, kiegészített változat.” 59. o.

¹⁴⁵ Viking jelentés „Műszaki szakértői vizsgálati rész. Második, kiegészített változat.” 61. o.

- „A nagyfelújítás belső megtérülési rátája minden elemzés szerint kedvezőbb, mint az új járművek megtérülési rátája.” A jelentés az utólagos klimatizálás költségeit is megvizsgálta. E tekintetben megállapította, hogy amennyiben annak járműre aktivált része összességében nem haladja meg a 15 milliárd forintot, úgy közgazdaságtani értelemben továbbra is a nagyfelújítás tekinthető jobb választásnak.¹⁴⁶

A Viking jelentést és a rendelkezésre álló dokumentumokat a Felügyelőbizottság több ülésén is tárgyalta. A Felügyelőbizottság a vizsgálatának eredményéről állásfoglalásban¹⁴⁷ tájékoztatta a főpolgármestert. Az állásfoglalás fontosabb megállapításai:

- „Az FB álláspontja szerint – figyelembe véve a műszaki kialakítás változtatásait – ezeket a szerelvényeket új járműnek kell tekinteni.”
- „Az FB azt is megállapítja, hogy a leszállított kocsik kivitelezési hiányosságai már jelenleg is jelentős karbantartási feladatokat rónak az üzemeltetőre, és ezáltal számottevő többletköltséget keletkeztetnek.”
- „A hibajavítások jelenleg még garanciában történnek, különösen a kocsiszekrényt érintő átrozsdásodások (szerződés szerint a kocsiszekrényekre 10 év a garancia). Ez többletköltséget most még nem okoz a BKV-nak, de összességében már a következő években is számítani lehet arra, hogy a BKV az üzemeltethetőség és üzembiztonság fenntartása miatt ma még nem becsülhető volumenű kiadásokra kényszerül.”
- „Nem kerülhető el a klímaberendezések utólagos beszerelése sem.”
- „A BKV szakembereinek tudása, a vállalatnál kialakult munkakultúra alapján kijelenthető, hogy folyamatos monitorozás és rendszeres karbantartás mellett az üzembiztonság nincs veszélyben.”
- „Ugyanakkor az utazóközönség által elvárt kényelem számottevő többletráfordítás nélkül nem teljesíthető, ezek a metrókocsik jelentősen elmaradnak a mai igényektől.”
- „Az új kocsik vásárlásához képest a választott konstrukció összességében legfeljebb igen szerénynek mondható megtakarítást eredményezett a még várhatóan felmerülő költségek bizonytalansága, nagyságrendjük nehezen prognosztizálható volta mellett.”

5.5. Bizottsági meghallgatások

5.5.1. Meghívottak

A Vizsgálóbizottság a 2021. december 1-i ülésén az 14/2021. (XII.1.) számú határozatában az alábbi személyek meghallgatásáról döntött:

- dr. Szeneczey Balázs volt városfejlesztésért felelős főpolgármester helyettes (2014-2019)
- dr. Takács Péter a BKV vezérigazgató-helyettese (2008-)
- Héri József a BKV műszaki üzemeltetési igazgatója (2013-)
- Bolla Tibor a BKV vezérigazgatója (2019-)
- Juhász Béla az Inter-line Kft. ügyvezetője és a Metrovagonmas képviselője

¹⁴⁶ Viking jelentés „Kiemelt megállapítások összefoglalása” 9. o.

¹⁴⁷ A BKV Felügyelőbizottságának 2020. december 2-i ülésén elfogadott „A BKV Zrt. Felügyelőbizottságának állásfoglalása az M3 metróvonalon közlekedő metrókocsik felújításáról” című állásfoglalás.

A Vizsgálóbizottság a meghallgatás időpontját 2022. január 12. napjára tűzte ki. A meghallgatáson Bolla Tibor, dr. Takács Péter és Héri József jelent meg személyesen.

dr. Szenczey Balázs a meghívásra nem reagált. Juhász Béla a meghívásra adott írásbeli válaszában kifejtette, hogy nincsen rálátása a 3-as metrókocsik beszerzésének ügyéhez, ezért a Bizottság ülésén nem kíván megjelenni.

5.5.2. Meghallgatáson elhangzott fontosabb állítások

- **a Fővárosi Önkormányzat előtt álló döntési alternatívákról:**
 - **Élő Norbert:** *„Az alapkérdés az az, hogy Orbán Viktor vajon miért vett nekünk régi, léghondi nélküli szerelvényeket, és miért nem engedélyezte az új beszerzést, miért nem vizsgálta a városvezetés akkoriban, hogy mi történt.”¹⁴⁸*
 - **Bagdy Gábor:** *„A fővárosnak akkor pont úgy nem volt pénze, mint most. Tehát én egyetértek azzal, hogy egy politikus mindig az ideálpontot nézi, hogy mi lenne a legjobb, és azt hiszem, hogy igaza is van, erre kell törekednünk. Na de az nem egy szép dolog, amikor a realitásokat nem vesszük figyelembe, amikor azt mondjuk, hogy az előző városvezetés miért nem vette meg a legjobbat, és mi még arra sem vagyunk képesek, hogy egy léghondit beszereljünk, tehát ez így nem egy kiegyensúlyozott hozzáállás a kérdéshez. Tudomásul kell venni, hogy a fővárosnak akkoriban ugyanúgy megvoltak a korlátai mint most, ugyanúgy hitelt kellett felvennie, hogy bármennyit is tudjon metrószerelvényekre költeni, és úgy tudom, hogy ilyen problémái most is vannak a BKV-nak, és pontosan tudja, legalábbis vezérigazgató úr biztosan, remélem Önök is, hogy ehhez bizony mások hozzájárulása is szükséges, hogy valaki hitelt tudjon fölvenni.”¹⁴⁹*
 - **dr. Szegvári Péter:** *„Ilyen értelemben biztos, hogy én nem tudom, a zsebemben nincs benne, amit elnök úr kérdezett a többszáz oldalas előkészítő tanulmány, egyet viszont tudok, ezeket a leveleket láttam, hogy számos esetben főpolgármester úr eredetileg is az új gépjárművek beszerzését kezdeményezte. Akkor is ezt kezdeményezte, amikor már egyébként a kormányzat részéről más volt a válasz. Akkor is azt kérte, hogy vizsgálják felül. Kérdezem én, mit lehet ilyenkor tenni. Mit lehet olyankor tenni, ha egyébként a kormány jóváhagyása kell bármilyen döntéshez, akkor ebben az esetben egy fővárosi vezetés mit tud tenni.”¹⁵⁰*
 - **Váradiné Naszályi Márta:** *„Az, hogy egy adott önkormányzat mit tehet, egy adott városvezetés mit tehet, szoros összefüggésben van azzal, hogy egy országnak milyen a gazdasági helyzete. És azzal is szoros összefüggésben van, hogy ez az adott ország a gazdasági helyzetén belül és egy adott kormányzat milyen lehetőségeket kínál az önkormányzatoknak. Az, hogy mi most ilyen helyzetben vagyunk itt a fővárosban szoros összefüggésben van azzal, hogy az elmúlt 12 évben az Orbán-kormány szisztematikusan leépítette az önkormányzatiságot és módszeresen vont el forrásokat az önkormányzatoktól, Budapesttől kiemelten, amiben az a nagyon szomorú, hogy Budapesttől már akkor vont el forrásokat, amikor még azonos színekben volt a főváros vezetve, mint a kormányzat. ... az Ön beismerése tette azt egyértelművé, hogy amit mondott,*

¹⁴⁸ A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 3. o.

¹⁴⁹ A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 6. o.

¹⁵⁰ A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 7. o.

hogy ezért az egész helyzetért Orbán Viktor a felelős, ez igaz, hiszen az előző városvezetés kormányzati nyomásra hozta meg azt a döntést, amit hozott.”¹⁵¹

- **Horváth Csaba:** „A politikai felelősség az nem a Városházán keresendő, hanem a kormányban. ... Véleményem szerint az önkormányzatnál... jelen esetben a Fővárosi Önkormányzat korábbi vezetői sem tehetők sem politikailag, de jogilag biztos nem tehetők felelőssé abban a tekintetben, hogy egy rajtuk kívülálló okból meghozott kényszer hatására hoztak egy rossz döntést, de valójában nem döntés volt, mert nem volt más alternatíva.”¹⁵²
- **Bolla Tibor:** „Úgy indult az egész folyamat, hogy ezek az orosz metrók nagyon rossz állapotban voltak. Készült több anyag azzal kapcsolatban... mi készítettük, mi becsültük azt meg, hogy mibe kerülhet egy felújítás, mibe kerülhet egy új járműnek a gyártása, és az új jármű gyártásához esetleg a biztosító berendezéseknek a cseréje, tehát milyen költségek vannak. Ezek a költségek a mostani szakértői anyagok alapján is nagyságrendileg jól voltak megbecsülve, tehát nem volt akkora különbség, hogy mi azt mondtuk volna, hogy 1 forintba kerül és közben 5. Van egy picit különbség, de viszonylag jó becslések voltak. Ezek mind a Fővárosi Önkormányzat, mind úgy gondolom, hogy a kormány asztalán ott voltak, amikor döntöttek. Én azt mondanám, hogy mind a kettő döntés, hogy újat veszünk vagy felújítunk jobb, mintha nem csinálunk semmit. A pénzügyi lehetőség arra volt meg, amire nyilvánvalóan a kormány ad pénzt. Ő úgy döntött, biztosan megvoltak az okai, hogy a felújítást támogatja, ez egy kész dolog volt. Ebben az esetben ott nem érték egyet, hogy akkor csak egy irány volt. Nem! Volt két irány. A Fővárosi Közgyűlés előtt volt az, hogy ha felújításra van pénz, akkor dönthetett volna úgy a BKV és mindenki, hogy nem csinálunk semmit. Tehát itt két irány volt, hogy felújítunk vagy nem újítunk fel. És azt gondolom, hogy adott esetben a felújítás sokkal jobb döntés volt, mint hogy semmit nem csináltunk volna. Így alakult ki ez a dolog.”¹⁵³
- **Takács Péter:** „Amit el szeretnék mondani az az, hogy szinte minden előttem szólóval egyetértek abban, hogy az új járműbeszerzés jobb döntés lett volna, mint a felújítás, amelyről ha jól emlékszem Tarlós úr is ezt mondta és a jelenlévők is, és az én meggyőződésem is ugyanez. A helyzetet úgy írnám le, az akkorit, hogy nem le kellett volna állítani a metrószerelevényeket, hanem leállítottuk. Ebben én döntő felelősséget éreztem akkor, a leállítás... (A mikrofonra vonatkozóan: Nem működik? Nem. Zöldnek láttam. Akkor az működik? Így jobban hallani esetleg?) ... tehát akkoriban leállítottuk a metrójárműveket.”¹⁵⁴
- **a metrókocsik műszaki megfeleléséről:**
 - **Élő Norbert:** „Tehát nyilvánvalóan a számok azt mutatják most már egyértelműen, hogy jobb lett volna újat venni. A karbantartási költségek azt mutatják, hogy jobb lett volna újat venni, az élettartam azt mutatja, hogy jobb lett volna újat venni. Az, hogy mennyi gondot okoz a BKV-nak és a BKV munkavállalóinak, hogy egyáltalán olyan állapotban tartsák ezeket a metróvagonokat, hogy működjenek, ez én azt gondolom, hogy nem normális a mai viszonylatban, és nyilvánvalóan mivel ugye a rendőrségi feljelentés ugye el lett utasítva, hiszen a rendőrség nem tudja azt vizsgálni, mert bűncselekmény nem történt, hanem egész egyszerűen a Metrovagonmas mint alvállalkozó nem teljesítette, ami a közbeszerzésben neki

¹⁵¹ A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 8. o.

¹⁵² A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 9. o.

¹⁵³ A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 11. o.

¹⁵⁴ A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 11. o.

elő volt írva, hiszen a végleges műszaki tartalmat is még a közbeszerzés után változtatták, hogy egyáltalán használható legyen ez a kiváló metrókocsi.”¹⁵⁵

- **Bolla Tibor:** *„Én úgy látom ezeket a szerelvényeket, hogy van, amit jobban teljesített a Metrovagonmas, mint a szerződésben volt, tehát jobb technikát hozott. Mondok ilyenre példát: például szénkefés motort tehetett volna bele, de egy korszerűbb Cisco Ron motort tett bele. Van, amit pedig szerződés szerint mi úgy látjuk, hogy... a garanciában is 30 évet vállalt. Úgy látjuk, hogy bizonyos kivitelezési hiányosságok vannak, azokat jelen pillanatban javítjuk, de ha ő a szerződés szerint fog eljárni és ezt meg fogjuk követelni, akkor ezeknek a szerelvényeknek ki kell bírni a hasznos élettartamukat.”¹⁵⁶*
- **Takács Péter:** *„A harmadik dolog, amit fontosnak tartok elmondani, hogy az orosz által slendrián módon felújított járművek sajnos nem lógnak ki a vasúti járműgyártás területén tapasztalt többi gyártó termékétől abban az értelemben, hogy az... például az Alstom szerelvények, amik nálunk vannak - és nem a szomszédba megyünk érte, hogy a véleményt megformáljuk a színvonalukról -, annyi felújítási és javítási feladatot adtak a beszerzésük óta, hogy még a végére nem jutottunk.”¹⁵⁷*
- **a garanciális hibák javításáról:**
 - **Takács Péter:** *„De fontos dolog az, hogy ennek a kötbérnek és ennek a kárátalány problémának nincs köze a mostani problémák javítási költségének, mert mint ahogy Héri üzemigazgató is mondta, ezt jelenleg is az orosz saját költségén végzi. Élő Norberttel teljes mértékben egyetértek abban, hogy az orosz nem végzett megfelelő minőségű munkát. Nem vagyok elégedett az oroszok teljesítésével, én azzal vagyok elégedett, ahogy ő hozzááll a probléma kezeléséhez. Tehát most, amikor én a hibákat felrovnom számára, akkor jön, csinálja, és nekem jellemzően ezzel kapcsolatban költségeim nem merülnek fel.”¹⁵⁸*

5.6. Megállapítások

A BKV hatalmas összeget, 67.9 milliárd forintot fizetett az M3 metróvonal 30-40 éves szovjet metrószerelvényeinek felújításáért/újraépítéséért, aminek forrása a Fővárosi Önkormányzat által felvett kölcsön volt. Ezért az árért ugyan valóban jelentősen megújult és még hosszú ideig üzemben tartható járműállományt kapott a főváros, az azonban az utazóközönség szempontjából nem tekinthető korszerűnek.¹⁵⁹ A Metrowagonmash által produkált alacsony gyártási színvonalból adódó hibák (különösen a több helyen már a szállítás után azonnal megjelenő korrózió) a szerelvények élettartalmát is negatívan befolyásolják, ami a BKV részéről a karbantartás tekintetében különös odafigyelést, többletenergiát és többlet pénzügyi ráfordítást igényel.¹⁶⁰ Ennek költségei ugyanakkor ma még kevésbé számszerűsíthetőek.

Ezzel szemben az ideális megoldást jelentő, minden igényt kielégítő új járművek beszerzésének költségét 2014 januárjában Tarlós István 90 milliárd forintra becsülte a miniszterelnöknek írt levelében. Az utazási komfort tekintetében a legnagyobb hiányosság a klímaberendezés hiánya, aminek

¹⁵⁵ A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 5. o.

¹⁵⁶ A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 11. o.

¹⁵⁷ A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 12. o.

¹⁵⁸ A Vizsgálóbizottság 2022. január 12-i ülésének jegyzőkönyve 15. o.

¹⁵⁹ Lásd: Viking jelentés „Kiemelt megállapítások összefoglalása” 6. o.

¹⁶⁰ Viking jelentés „Kiemelt megállapítások összefoglalása” 7. o. és a BKV Felügyelőbizottság állásfoglalása.

beszerelése több milliárd forintos költséget is jelenthet, ami akár felújítás költségelőnyét is lenullázhatja.¹⁶¹ A számok, a karbantartási költségek, az élettartam azt mutatják most már egyértelműen, hogy jobb lett volna új metrószervélyt venni.

A Bizottság által lefolytatott vizsgálat szerint az alábbi tényezők vezettek az új járművek beszerzése helyett a szovjet kocsik felújításról szóló, utóbb hátrányosnak bizonyult közgyűlési határozathoz:

- **A Fővárosi Önkormányzat pénzügyi mozgásterének hiánya.**

Kifejtése:

A helyi önkormányzatok törvényi szinten meghatározott finanszírozási rendszeréből következően a Fővárosi Önkormányzat nem rendelkezik akkora bevételekkel, ami egy metróépítés/metrórekonstrukció megvalósítását saját erőből lehetővé tenné. Így az ilyen projektekhez megkerülhetetlen külső támogatás vagy hitel felvétele. Ez az állítás 2014-ben éppen úgy igaz volt, mint az azt megelőző évtizedekben, és igaz ma is. A források változatlan szűkössége mellett a helyi önkormányzatok pénzügyi mozgásterét és döntési szabadságát még tovább csökkentette a *Magyarország gazdasági stabilitásáról* szóló 2011. évi CXCV. törvény hatályba lépése. Ezt követően az a lehetőség is megszűnt, hogy a Fővárosi Önkormányzat az általa fontosnak tartott beruházásokat saját döntése alapján hitelből megfinanszírozza (mint tette ezt a M2 metróvonal felújításakor), hiszen a hitelfelvételhez, illetve bármilyen adósságkeletkeztető ügylethez a Kormány előzetes engedélye szükséges. Ez pedig korántsem egy formális aktus. A M3 metróvonal járműparkjának megújítását célzó projekt sorsa tökéletesen mutatja, hogy e döntési jogkör lévén a Kormány az egyes önkormányzati beruházások konkrét tartalmát is meghatározza.

A jelenlegi uniós és tagállami szabályozás miatt az egyébként jelentős mértékű uniós fejlesztési források elérhetősége sem szélesíti az önkormányzatok döntési lehetőségeit. Ugyanis döntően a Kormányon múlik, hogy az uniós forrásokat milyen célokra lehet elkölteni. A tízmilliárdos nagyságrendű projektek esetén pedig teljes mértékben a Kormány döntésén múlik, hogy egy tervezett projekt megvalósulhat-e. Az érintett önkormányzat mozgástere ez esetben addig terjed, hogy beadja-e vagy sem a pályázatát a meghirdetett fejlesztési célra.

E pénzügyi korlátokkal a Fővárosi Önkormányzat vezetése 2013-2014-ben reálisan szembenézett, amikor az M3 metróvonal halaszthatatlan felújításának lehetőségét mérlegelte. Tarlós István 2014. január 12-én kelt levelében írt levelében arról tájékoztatja Orbán Viktor miniszterelnököt, hogy amennyiben az új metrókocsik beszerzéséhez szükséges uniós forrásokat a következő hét évben a Kormány nem tudja biztosítani, akkor a meglévő járműpark felújítása megkerülhetetlen. E célra uniós forrás biztosítására Tarlós István leveléből következően is csak akkor lett volna mód, ha a Kormány jelentősen megnöveli a Kohéziós Alap városi közlekedésre fordítható forrásainak volumenét akár más közlekedési vagy környezetvédelmi szektorok rovására is. Változatlan mértékű keretösszeg esetén Tarlós István is akként látta, hogy az M3 metró teljes felújítása nem finanszírozható uniós forrásból, mert az a 2014-2020 között közlekedés-fejlesztésre a Főváros számára rendelkezésére álló keretet kimerítené. Márpedig a Fővárosi Önkormányzat más sürgető infrastrukturális feladatokra is akart uniós forrást allokálni (kiszáradalatti 40 évesnél idősebb járműveinek cseréje, villamos járműcserék, M4-es metróhoz kapcsolódó beruházások).

¹⁶¹ A Viking jelentés szerint elvész a felújítás költségelőnye, ha az utólagos klimatizálás költsége eléri a 15 milliárd forintot. Lásd: Viking jelentés „Kiemelt megállapítások összefoglalása” 9. o.

Erősen kétséges, hogy a levél megfogalmazásakor a Fővárosi Önkormányzat vezetése megalapozottan bizakodhatott-e a levélben javasolt keretösszeg növelésben. Márpedig ennek hiányában Tarlós István főpolgármester maga is a metrókocsik felújításával számolt. A következő pontban kifejtettek szerint e realitásból kiindulva nem új metrókocsik beszerzését, hanem a meglévők felújítását készítették elő.

- **A BKV és a Fővárosi Önkormányzat a metrókocsik felújítására készült.**

Kifejtése:

A Fővárosi Önkormányzat számára elérhető fejlesztési források mértéke és a megindításra váró rekonstrukciós beruházások hosszú sora ismeretében a BKV vezetése eleve a meglévő járműállomány felújításával számolt, miután összevetette a felújítás és az új eszközök beszerzésének forrásigényét.¹⁶² A Fővárosi Önkormányzat vezetése 2013 nyarán olyannyira elszánt volt a felújítás mielőbbi végrehajtása tekintetében, hogy Tarlós István 2013 augusztusban kezdeményezte a nemzeti fejlesztési miniszternél a felújítást célzó beszerzési eljárás mentesítését a közbeszerzési törvény hatálya alól.¹⁶³ Erre azonban a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium jogi aggályai miatt nem került sor, így a BKV 2013 őszén gondoskodott a közbeszerzési eljárás előkészítéséről.¹⁶⁴ Erről a sajtó is beszámolt, és maga Tarlós István is nyilatkozott a témában. Az Index című hírportál 2013. november 8-án erről a „*Mégis lehetnek orosz metrókocsik*” című cikkében az alábbiak szerint számolt be:

„Tarlós István főpolgármester információink szerint augusztusban mentességet kért a közbeszerzési törvény hatálya alól a fejlesztési minisztertől a 3-as metró járműparkjának modernizációjára, de nem kapott.

...

Megkérdeztük újra Tarlós Istvánt, aki azt mondta, hogy tartja magát ahhoz, hogy új metrókocsit nem akarnak venni, a felújítást viszont valóban tervezik. Nyílt közbeszerzés lesz, és mint ahogy a főpolgármester fogalmazott, neki édesmindegy ki nyeri meg, csak minél gyorsabban elkészüljön vele.”¹⁶⁵

A rendelkezésre álló dokumentumok és nyilatkozatok alapján megállapítható, hogy a BKV és a Fővárosi Önkormányzat vezetése is a metrókocsik felújítására készült 2013-ban. Ezt az álláspontot képviselte Tarlós István a nyilvánosságban és erre irányuló kezdeményezést tett a Kormány felé is. A főpolgármester részéről új metrókocsik beszerzésére irányuló szándék 2014 januárjában fogalmazódott meg dokumentáltan a miniszterelnöknek írt levélben.

Megállapítható továbbá, hogy a BKV a felújítás előkészítésével már 2013 őszén előrehaladott állapotban volt, miközben új metrókocsik beszerzésével csak elvi lehetőségként számoltak. Mindezek alapján reális lehet az az állítás, hogy 2014 augusztusában a felújítás támogatásáról szóló kormányhatározat meghozatalakor jelentős terjedelmű előkészítő dokumentáció állt rendelkezésre, ami azonban alapvetően a felújítás megalapozásáról szólt.

- **Az utaskomfort alacsonyabb szintje a felújítási konstrukcióból szükségszerűen következik**

¹⁶² BKV Igazgatóságának 196/2013. sz. határozata és az alapjául szolgáló előterjesztés.

¹⁶³ FPH 30/107-40/2013

¹⁶⁴ 488/2013. sz. határozat és az alapjául szolgáló előterjesztés.

¹⁶⁵ https://index.hu/belfold/budapest/2013/11/08/megis_lehetnek_orosz_metrokocsik/ (hozzáférés: 2022.09.14.)

Kifejtése:

Az utazóközönség komfortérzetét leginkább az új járművekben már alapfelszerelésnek tekintett klíma hiánya okozza, amit az első időszakban a szellőző rendszer problémái is súlyosbítottak. Ugyanakkor a klíma hiánya és az egyéb, utazási kényelmet csökkentő hiányosságok sem a megrendelőnek, sem a gyártónak nem róhatóak fel, hanem azok döntően a felújítási konstrukcióból szükségszerűen következnek. A klíma beszerelésére a 2014-es technológia színvonal mellett nem volt lehetőség, mert annak súlyát a kocsi szerkezete nem bírta volna el. Erre vonatkozó a közbeszerzési eljárásban végleges ajánlatot adó észtársaság sem tett. A légkondicionálók terén azóta bekövetkeztetett technológiai fejlődés tette lehetővé, hogy a BKV számára ma már elérhető közelségbe került olyan műszaki megoldás, amivel feltehetően a felújított kocsik klimatizálása is megoldható lehet.

A közbeszerzési eljárást lezáró döntést a végleges ajánlatot adó vesztes ajánlattevő a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt megtámadta. A Közbeszerzési Döntőbizottság a jogorvoslati kérelmet minden elemében elutasította, és lezáró döntést jogszerűnek találta. Mindezen a bíróság sem változtatott a felülvizsgálati eljárásban.¹⁶⁶ A már lezárt jogorvoslati eljárásokra figyelemmel a közbeszerzési eljárás jogszerűségét a Bizottság nem vizsgálta, e tekintetben megállapítást nem tesz.

A Bizottság megállapításai a felelősség tekintetében:

- Amennyiben a metrókocsik felújítását hibás döntésnek minősítjük, akkor e hibáért a főpolgármester és a BKV vezetése a felelős. Egyértelműen megállapítható ugyanis, hogy a metrókocsik felújításáról már 2013-ban döntés született, és ennek érdekében a kormányzattal is folyt párbeszéd. Ha a városvezetés szándéka e tekintetben később valóban meg is változott, azt már az előzmények után kevésbé lehetett hiteles kommunikálni a kormányzat irányába. Ugyanakkor fontos kiemelni, hogy a felújításról szóló döntést csak a mai ismereteink fényében lehet egyértelműen hibásnak minősíteni. Senki nem vitatta 2013-2014-ben sem, hogy az ideális megoldás az új metrókocsik beszerzése lenne. A felújítás előkészítéséről tehát nem e felismerés hiánya, hanem a pénzügyi lehetőségek racionális számbavétele és a járműpark tovább nem halogatható azonnali lecserélésének szükségessége miatt döntöttek.
- A metrókocsik műszaki problémáiért teljes mértékben a Metrowagonmash Nyrt-t terheli felelősség. Az azonosított hibák mind a BKV, mind a Viking jelentés szerint is a gyártás minőségének alacsony színvonalára vezethetőek vissza. A BKV a garanciális követelményeket következetesen érvényesítette, és a kötbérigényét is peresítette. Az MWM kifejezetten rosszhiszemű, peres eljárást akadályozó magatartása (nem veszi át a keresetlevelet) is arra utalhat, hogy kevés esélyt látnak a BKV követeléseivel szembeni eredményes védekezésre.

A Bizottság javaslatai:

- A Combino villamosok beszerzése után az M3 vonalon forgalomba állított, felújított metrókocsik fogadtatása is bizonyította, hogy a nyaranta egyre forróbbá váló nagyvárosi környezetbe nem javasolt klímaberendezés nélküli járművek beszerzése. Ezért minden járműbeszerzés és felújítás esetén fontos szempontnak kell tekinteni a légkondicionálást.

¹⁶⁶ Viking jelentés „I. Jogi szakértői vizsgálati rész” 40-45. o.

- Más nagyvárosokkal együttműködve erőteljesen képviselni kell az Európai Unió döntéshozatali fórumainál azt a javaslatot, hogy a nagyvárosok közvetlenül pályázhassanak uniós fejlesztési forrásokra.

6. A 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások vizsgálata

A fejezetben alkalmazott rövidítések:

- BKK: BKK Budapesti Közlekedési Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- BKV: Budapesti Közlekedési Zrt.
- DBR: Dél-Buda – Rákospalota metró
- NFÜ: Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
- OLAF: Európai Csalás Elleni Hivatal
- FIDIC: Tanácsadó Mérnökök Nemzetközi Szövetsége (egy több mint 100 éves szakmai múltra visszatekintő Európai szakmai szövetség)

6.1. A vizsgálat elrendelésére okot adó körülmények

A 4-es metró építése a főváros egyik olyan beruházása volt, mely nemcsak méretét és a megvalósítás időtartamát tekintve volt kiemelkedő, de a projektet érő politikai hullámok tekintetében is.

A projekt megvalósításának történetében több törvény, a főváros és az állam közötti per, a metrókocsik beszerzésének szakmai és jogi buktatói, európai támogatási források bevonása, az Európai Csalás Elleni Hivatal vizsgálata is megjelent.

A beruházást többek között az OLAF vizsgálta 2012 és 2016 között. Záró jelentésükben több szabálytalanságot és korrupció lehetőségét állapították meg, többek között azt is állítva, hogy a beruházás várható bruttó költsége 290 milliárd forintról 453 milliárd forintra nőtt. Ugyanakkor a jelentésből nem derül ki, mire került felhasználása a többletköltség.

A Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 1/2020. (VII. 9.) határozatában megállapított szempontok szerinti vizsgálat ezért a 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások vizsgálatára is kiterjed.

6.2. Az ügyre vonatkozó felhasznált iratok

A 4-es metró költségeinek növekedése: a látszat és a valóság; Csaba Iván 2010. 09.24.

Magyarázat a 2012 márciusában készített kockázat elemzéshez /a vállalkozói követelések elszámolásának rendjéről/; MetroConsult Kft., 2012. március 30.

Jegyzőkönyv a Metrokorrupciót Vizsgáló Munkacsoport 2017. március 27-i üléséről (Ikt. 125/2-2/2017)

4-es metró I. szakasz Projektköltség alakulása; DBR táblázat (készült 2021. november 5-én)

Időközi jelentés a Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 1/2020. (VII. 9.) határozata 2. pontjában felsorolt ügyek közül az f) 4-es metró építéséhez kapcsolódó beruházások vizsgálatáról

A projektköltség változása 2011 január-2018 június; DBR táblázat 2022 február 7.

Csaba Iván üzenete 2022. 02.22., tárgy: Kérdés a Fővárosi Vizsgálóbizottság tagjától

A Risk Partners Biztosítási Alkusz Kft. ajánlata (2008)

Szabó Ferenc (Risk Partners) faxváltása Olti Ferencsel (BKV) (2008)

A Vizsgálóbizottság 2021. december 1-i ülésének jegyzőkönyve

6.3. A vizsgálat tárgyát képező ügy kronológiája

1996: Megvalósíthatósági tanulmány, és ennek alapján első költségterv;

1998. április: Megállapodás a finanszírozásról a Magyar Állam (PM), a Főváros és a BKV között;

1998. november: az ún. **Metro-per** kezdete;

2001. december: a Metro per vége, a Legfelsőbb Bíróság elutasította a Főváros keresetét, a Magyar Állam nem köteles finanszírozni az M4-et;

2003. június: **Metrótörvény**¹⁶⁷ elfogadása, a Parlament dönt az M4 finanszírozásáról;

2004. január: Finanszírozási Szerződés a Magyar Állam és a Főváros között az I. szakasz tekintetében, illetve Beruházói Szerződés a Főváros és a BKV Zrt. között;

2005. június: új Metrótörvény¹⁶⁸, 2002-es árakat alapul véve jóváhagyja a projekt költségvetését;

2005. július: Európai Beruházási Bank (EIB) Hitel a Fővárosnak, illetve a Magyar Államnak a beruházás finanszírozására;

2008. december: Támogatási Szerződés a Főváros és az NFÜ, ill. a KIKSZ (Közlekedés-fejlesztési Integrált Közreműködő Szervezet) mint közvetítő szervezet között az Európai Unió forrásainak felhasználására;

2009. szeptember: az Európai Bizottság jóváhagyja a Támogatási Szerződést;

2010: a Támogatási Szerződésben szereplő **támogatható szerződések összege** 293 millió EUR-ról 236 millió EUR-ra **csökken**, miközben a projekt összköltsége változatlan marad;

2012. december: Főváros és NFÜ Egységes Finanszírozási Szerződést írt alá, ez tartalmazta a Támogatási Szerződést, a Finanszírozási Szerződést és annak kiegészítését egységes szerkezetbe foglalva, melyek mellékelte a Módosított Megvalósítási Megállapodás a 2004-es Beruházói Szerződés helyébe lépett;

2014. március 28: a négyes metró utasforgalmi próbaüzembe adásának napja.

¹⁶⁷ 2003. évi LV. törvény. a budapesti 4-es - Budapest Kelenföldi pályaudvar-Bosnyák tér közötti - metróvonal első szakasza megépítésének állami támogatásáról.

¹⁶⁸ 2005. évi LXVII. törvény. a budapesti 4-es - Budapest Kelenföldi pályaudvar-Bosnyák tér közötti - metróvonal megépítésének állami támogatásáról.

A négyes metró vonaltervek története a hetvenes évekig lenne visszakövethető., A jelen vizsgálat és a Főváros szempontjából az 1991-ben hozott közgyűlési határozatig érdemes visszatekinteni, ami a 4-es metró irányvonaláról szólt. A következő mérföldkő az 1996-ban készült megvalósíthatósági tanulmány, és ennek alapján egy első költségterv. 1997-ben a kormányhatározattal a budapesti M4 metró a központi költségvetés által támogatott önkormányzati egyéb beruházásként került nyilvántartásba.

1998 áprilisában megállapodás született a Magyar Állam, a Főváros, illetve a BKV között a beruházás finanszírozásáról, majd az abban az évben zajlott választásokat és kormányváltást követően megindult az un. metró per, melynek lényege, hogy a Magyar Állam nem ismerte el ezeket a szerződéseket. A per 2001-ben zárult le, majd egy újabb kormányváltás után, 2003-ban a beruházás finanszírozására az un. metró-törvényt elfogadta a parlament. 2004 januárjában a projekt Finanszírozási szerződését, illetve Beruházási szerződését kötötte meg a Magyar Állam és a Főváros, illetve a Főváros és a BKV, eközben Magyarország 2004-ben Európai Unió tagállam lett.

2005-ben módosítani kellett a metró-törvényt, mivel a '96-os költségterv árai már nem voltak alkalmazhatóak, ekkor szerződött az Európai Beruházási Bank a beruházás finanszírozására, ami az első nagy külföldi hitel volt ebben a beruházásban és ezt tudta követni hosszas egyeztetések és megállapodások után az Európai Uniótól kapott támogatás, a 2008 decemberében aláírt Támogatási szerződést az Európai Unió oldaláról az NFÜ és a KIKSZ jegyezte.

2009-ben az Európai Bizottság jóváhagyta a Támogatási szerződést, amit 2010-ben módosítani kellett, mivel a 293 milliárd Ft-os támogatható összeg 236 milliárdra csökkent egy NFÜ kezdeményezés folyamánként.

2012 decemberében, a 2010-es ismételt kormány- és a beruházás szempontjából pólus váltást követően egy egységes finanszírozási szerződést írt alá a Főváros és az NFÜ, felülírva az addigi összes fontos alapszerződést.

6.4. Az ügyben lefolytatott korábbi vizsgálatok

A beruházást érintő korábbi vizsgálatok felsorolását az Időközi jelentés¹⁶⁹ tartalmazza, ebben szerepel két, a Főváros Közgyűlése által 2016-ban, illetve 2017-ben felállított testület. A 2016-ban létrehozott, Alstom beszerzésekre fókuszáló bizottság jelentése is bekerült a 2011 óta már folyamatban lévő ügyészségi nyomozás anyagai közé – eredménytelenül. A 2017-ben működött Metrokorruptiót Vizsgáló Munkacsoport, lényegében az OLAF jelentés bizonyos állításaira keresett bizonyítékot, jól láthatóan politikai kommunikációs támpontokat keresve és használva, nem pedig az elérhető dokumentumok felhasználásával is azt ellenőrizve, hogy valójában mi történt – mi a beruházás összköltsége például, hogy a közvélemény befolyásolásának egyik legfőbb eszközénél maradjunk.

A jelentésnek nem tárgya sem a fent említett testületek jegyzőkönyveiből megismerhető és helyenként nehezen bizonyítható korrupcióra utaló információk ismétlése, sem a beruházást kísérő, a Főváros hatáskörén túl bonyolódott korrupciós pénzáramlás, mely esetében a Jávor

¹⁶⁹ Id 6.2. Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratok-at

Benedek és munkatársai, főként Szilágyi Péter munkájával feltárt cégháló érintettsége valószínűsíthető 170.

6.5. Bizottsági meghallgatások

6.5.1. Meghívottak

A Vizsgálóbizottság a 2021. október 7-i ülésén az alábbi személyek meghallgatásáról döntött:

- Olti Ferenc, a BKV volt vezérigazgató-helyettes (2007-2008)
- Aba Botond, a BKV volt vezérigazgatója (1993-2006)
- Szalóki Flórián, Nemzeti Fejlesztési Ügynökség, főigazgató (2010 – 2013)

A Vizsgálóbizottság a meghallgatás időpontját 2021. december 1. napjára tűzte ki. A meghallgatáson egyik meghívott sem jelent meg személyesen.

Aba Botond jelezte, hogy egészségügyi okok miatt nem tud eljönni és egyúttal hangot adott együttműködési szándékának is. A téma akkori felelőse, Posch Eszter mint a beruházás első majdnem 10 évének tanúját, aki ezt a BKV vezérigazgatói posztját betöltve kísérte végig, arról kérdezte volna, hogyan ítélte meg azt a tényt, hogy a projektnek nem volt fővállalkozója, illetve, hogy mi volt a véleménye a FIDIC-mérnök (a FIDIC szabályai alapján működő független mérnök-tanácsadó) által betöltött szerepről, valamint a FIDIC-mérnök alkalmasságáról erre a szerepre. A kérdésekről Aba Botond részben már nyilatkozott a Metrokorruptiót Vizsgáló Munkacsoport 2017. március 27-i ülésén¹⁷¹, többször hangoztatva az OLAF jelentés pontatlanságát és tévedéseit. A fővállalkozó alkalmazása például az ő nemzetközi szakmai tapasztalata alapján (Közlekedési Vállalatok Nemzetközi Szövetségének alelnöke volt ekkoriban) 20-25%-os költségtöbblettel járt volna. Illetve az Eurometro (FIDIC-mérnök) megítélése szerint jól látta el feladatát, amelyet ő mérnöki-főmérnöki-lebonyolítói feladatként írt le.

Olti Ferenc jelezte, hogy december 1-én nem tud részt venni a bizottság ülésén, de más alkalommal vagy írásban is szívesen rendelkezésre áll. A neki szóló kérdéseket 2022. januárjában megkapta, azokra nem válaszolt, de a pótmeghallgatási időpontban, 2022. július 6-án online bejelentkezéssel részt vett.

Az ő megkeresésére azért került sor, mert 2020 őszén a 4-es metró építési biztosításának egyik díjtétele kapcsán érkezett egy megkeresés Szabó Ferenc biztosítási szakembertől a Risk Partners Biztosítási Alkusz Kft. vezetőjétől a vizsgálóbizottság vezetőjéhez. Szabó úr arról számolt be, hogy 2008-ban megkereste a BKV vezetését, azzal a szakmai véleménnyel, hogy a biztosítási szerződések felülvizsgálatával jelentős költségcsökkentés elérése válhat lehetővé. A Szabó úrtól kapott dokumentumok listája a jelentés 6.2 pontjában található. Szabó úr felvetésének tisztázására hívtuk meg Olti Ferencet - aki 2007-ben a BKV vezérigazgató helyetteseként Szabó úrral a biztosítási konzorcium vezetőjének képviselőjénél járt -, hogy megkérdezhessük, az egyeztetésről mire emlékszik. Olti Ferenc a 2022. július 6-án tartott

¹⁷⁰ Id. https://nepszava.hu/3015369_fidesz-kozelben-landoltak-a-4-es-metro-korruptios-ugyenek-foszereploi

¹⁷¹ Id 6.2. Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratok-at

pótmeghallgatáson online részt vett, ahol a korábban már írásban is feltett kérdésekre azt a választ adta, hogy nem emlékszik a megbeszélés pontos tárgyára és kimenetelére sem. A Risk Partners vezetője 2011-ben ismét megkereste a városüzemeltetési főpolgármester-helyettest, aki válaszában a felvetéseket alaptalannak minősítette.

Szalóki Flórián a meghallgatáson részt venni nem tudott, az ülés előtt két nappal küldött azonban egy nyilatkozatot, melyben foglalt megállapításait a jegyzőkönyvben olvasható pontokba szedve ismertette a téma felelőse¹⁷². A nyilatkozat a beruházás főösszegének változásait sorolta fel, és kitért az OLAF jelentésre adott reakcióra is, ami lényegében a jelentés állításának vitatása helyett a korrekciós összegek mérséklését kezdeményezi - mivel a szerző nem a Főváros, hanem a Magyar Állam alkalmazásában dolgozott a beruházással kapcsolatban, így az Állam perspektívájából. Figyelembe véve az ebben a jelentésben megfogalmazott fővárosi perspektívát, az azonos összegek értelmezésében az eltérés jelentős.

6.6. Megállapítások

6.6.1. A projekt összköltsége

A **beruházás megítélésének** a közvélemény számára egyik **fő összetevője, a projekt összköltsége** már 2016-ban, az OLAF jelentés elkészültekor is ismert volt, hogy **lényegesen alulmarad a mindenhol hangsúlyozott 453 milliárd forinthez képest**. Ez a tény mégsem kapott sajtónyilvánosságot, sőt a Főváros saját vizsgálóbizottsága 2017-ben is még a téves összeget hivatkozta, mikor a beruházást értékeli, noha lehetősége lett volna a projektcégtől naprakész adatot kérni. 2021-ben a projekt cég mellékletben található nyilvántartása szerint az elkészült és működő beruházás 380 milliárd forint összköltséggel zárult.

6.6.2. A beruházás leállításának, újraindulásának, majd az uniós forrásbővülés hatására történt áttervezésének hatásai

A **beruházás összköltségének növekményéről** a Kedvezményezett elemzést készített, mely **1998 és 2010 között** bemutatja, hogy az eltelt idő alatt az infláció és a műszaki tartalom változása mekkora részét képezik a költségnövekménynek. A beruházás pénzügyi tervezéséért felelős, azt végző szakembercsoport készítette a kimutatást 2010-ben, amikor komoly politikai fordulat zajlott a Főváros élén. Az összköltségről történt kommunikációja alapján ítélve az ekkor a Főváros élére került új vezetés az akkor frissen hatalomra került kormány álláspontjának érvényesítését segítette, aminek fő célja lényegében a 4-es metró beruházás elhibázottságának bizonyítása volt.

A dokumentum állítása szerint a projekt 1998-as költségvetésében szereplő, illetve a 2002-es Finanszírozási szerződésben található árak 2010-es értékre számítása a KSH publikálta beruházási árindexekkel történt. A KSH árindexeinek alkalmazásával a 2010-es, folyóáras projektköltség becslésből, amely a Főváros költségvetésében szerepelt (370 Mrd Ft) 245,7 Mrd forint volt a 2002-es Finanszírozási szerződésben meghatározott, változatlan műszaki

¹⁷² Id 6.2. Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratokat

tartalom. A fennmaradó 124 Mrd forintból 93,9 Mrd forintot jelentett a műszaki tartalom változása (ami az EIB hitelen túl az Európai Unió forrásához féréssel magyarázható). Az így fennmaradó 30 Mrd forint a teljes projekt költségvetésére vetítve 9%, ami a hasonló nagyságú és bonyolultságú projekteknél kedvezőnek mondható a szakvélemény alapján (itt érdemes újfent megemlíteni viszonyítási alapként az e-jegyrendszer projektjét, melynek tervezett összköltsége egy tizede sincsen a 4-es metró beruházásának, miközben a veszteségként leírt 9 Mrd forint a költségterv harmada, és nem volt alkalmunk megtapasztalni, hogy a tervezett költségek eltérése 12 év folyamán 10% alatt maradt volna-e, mivel semmi nem valósult meg a beruházásból). Csatoltuk a dokumentum készítőjének levelét, 10 év elteltével is megerősíti az általa közölt adatok helytállóságát.

6.6.3. Az átmeneti, indokolatlan összköltség növekmény

A beruházás NFÜ által mellőzött költségterve 2012-ben jóval pontosabb becslést adott a végleges tényadatok ismeretében (2012 terv: 373 Mrd Ft, 2021 tény: 380 Mrd Ft), mint az NFÜ változtatásait alkalmazó 453 Mrd forintos becslés, ugyancsak 2012-ből. Ez a tény az **egyszeri, drasztikus mértékű, szakmai szempontokat mellőző költségbecslés-növekmény** feleslegességének elsődleges bizonyítéka.

A szakmai szempontok mellőzésének bemutatására a mellékletben található a vállalkozói követelések kockázati súlyozásáról készített vezetői összefoglaló, melyet a DBR mérnök-szakértője a MetroConsult Kft. készített. A követelések kockázati súlyozását évente frissítették, a beruházás összköltségének meghatározásában nemzetközi jogyakorlatokat követve, szerződésenként vizsgálták a vállalkozói követelések várható értékét, az adott szerződések teljesülését követő kollégák bevonásával. A tanulmányból látható, hogy a vállalkozói követelések aggregált kockázati súlya 2012-ben, az anyag készültkor 30%-35% volt. Mindezek ellenére, az NFÜ nyomására, példátlanul könnyelműen bánva a fenntartható tervezés és működés ésszerű követelményével, csak azt tartva szem előtt, hogy látványos legyen a változás, amit a projekt irányítását a közvélemény szemében átvevő politikai szereplők fellépése hoz majd, az összes vállalkozói követelést, súlyozás nélkül, belefoglalták a költségbecslésbe, szakítva a prudens tervezési alapelvekkel.

A fentiekén túl a 2012-es költségbecslés **egy lépésben történt emelésének szükségtelen és indokolatlan** voltát igazolja a 2016-os és 2018-as, egyenként 26-26 Mrd forinttal való korrekciós csökkentése, költségmegtakarítások számítására hivatkozva, ami szintén példa nélkül való hasonló beruházásoknál. A tételek a projekt cég nyilvántartásából származnak, kimutatásuk a mellékletben található.

Összegzésül kijelenthetjük, hogy a szándékolt látszat ellenére a költségkeret két lépésben történt visszaállítása nem az új projektirányítók beruházás-szervezési, vagy -felügyeleti és egyéb képességeit dicséri, mindössze az egy lépésben közel 68 Mrd forinttal **mesterségesen felduzzasztott költségvetés nagyjából eredeti szintjének helyreállítását** jelenti.

Összefoglalás

A 4-es metró beruházást vizsgáló eddigi bizottságokhoz és hatóságokhoz képest bírtunk azzal az előnnyel, hogy véglegesnek tekinthető számok álltak rendelkezésünkre a beruházás költségeiről és azt is láthatjuk, hogy maga a beruházás megvalósult és azóta is működik. Nem kívántuk ismételni sem az OLAF, sem a jelentése alapjául szolgáló hatóságok kijelentéseit, kivéve egyetlen esetben: a beruházás összköltsége tekintetében.

Jelen vizsgálat megállapításai, hogy a beruházás összköltsége nem a közismert 453 milliárd Ft, hanem 380 milliárd Ft volt; a projekt megvalósítása során a tervezett összköltség növekedésének döntő részét egyértelműen az elhúzódása közben felmerült infláció, valamint az uniós források megjelenésének hatására a projekt műszaki tartalmának változása jelentette; ezen kívül jelentős tétellel bővült átmenetileg a beruházás összköltsége a vállalkozói követelések értékelésében történt hirtelen változtatás miatt, melyre pénzügyi és projektvezetési okot nem tudtunk azonosítani.

Elengedhetetlennek tartjuk a beruházás értékeléséhez, ezen belül az összköltsége változásainak értelmezéséhez a politikai pólusváltásokat is figyelembe venni, melyet a projekt elszenvedett.

7. Budapesti elektronikus jegyrendszer projekt

A fejezetben alkalmazott rövidítések:

- BKK: BKK Budapesti Közlekedési Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- EBRD: European Bank for Reconstruction and Development
- Megvalósíthatósági Vizsgálat: BKK Elektronikus jegyrendszer - Megvalósíthatósági vizsgálat; Budapest, 2011. december 31.
- Fejlesztési Megállapodás: A Fővárosi Önkormányzat és a BKK között 2012. december 20-án létrejött „Fejlesztési Megállapodás az Elektronikus jegyrendszer bevezetésének előkészítése” elnevezésű szerződés
- S&B: Scheidet & Bachmann Gmbh
- DBOM: A BKK és a Scheidet & Bachmann Gmbh között az elektronikus jegyrendszer rendszerkiépítési és üzemeltetési feladatainak ellátására létrejött „Tervezési, Kiépítési és Karbantartási Szerződés”
- Vizsgálati Jelentés: A BKK Belső ellenőrzés által készített „Az elektronikus jegyrendszer (AFC) projekt megvalósításának átfogó vizsgálata” című jelentés

7.1. A vizsgálat elrendelésére okot adó körülmények

A BKK által készített Megvalósíthatósági Vizsgálat alapján a Fővárosi Közgyűlés 2012. január 25-i ülésén döntött az elektronikus jegyrendszer projekt megvalósításáról. Ennek célja, hogy a papíralapú jegy- és bérletfajtákat elektronikus díjfizetési mód váltsa fel, valamint részben új jegyrendszer léphet életbe, melynek legfőbb elemei a tervek szerint az időalapú jegy, a napi költési maximum, illetve az utólagos fizetés (pay-as-you-go) lehetősége érintés nélküli bankkártyával. A projekt finanszírozására a BKK az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (European Bank for Reconstruction and Development; továbbiakban: **EBRD**) kötött kölcsönszerződést. A BKK a rendszerkiépítési és üzemeltetési feladatok teljes körű ellátására írt ki beszerzési eljárást, amelynek eredményeként 2014. október 8-án a Scheidt & Bachmann Gmbh-val (a továbbiakban: **S&B**) kötött szerződést 44.438.540 EUR (az akkori 312 HUF/EUR árfolyam számolva 13.864.824.480 forint). A kivitelezési határidőt 2018. októberében határozták meg. Miután az S&B a szerződésben előírt bankgaranciát a BKK többszöri felszólítása ellenére sem hosszabbította meg a BKK 2018. november 21-én felmondta a szerződést. Új beszerzési eljárás lefolytatására és az EBRD-vel kötött kölcsönszerződés meghosszabbítására nem került sor.

Habár a projektre a BKK több milliárd forintot elköltött, a projekt teljes kudarcba fulladt. A Megvalósíthatósági Vizsgálatban bemutatott egyetlen szolgáltatás sem sikerült az utazóközönség - számára elérhetővé tenni. E körülmények indokolják az Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 1/2020. (VII. 9.) határozatában megállapított szempontok szerinti vizsgálatot.

7.2. Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratok

- A Fővárosi Közgyűlés és bizottságai üléseire benyújtott előterjesztések és az ülésekről készített jegyzőkönyvek.
- A BKK Igazgatósága üléseire benyújtott előterjesztések és jegyzőkönyvek.
- BKK Belső Ellenőrzése által készített Vizsgálati Jelentés.¹⁷³

¹⁷³ Ellenőrzés száma: E-1/2020.

7.3. A vizsgálat tárgyát képező ügy kronológiája és főbb tényei

- **2011. április 4-6.: A Fővárosi Közgyűlés dönt az e-jegyrendszer projekt előkészítéséről.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. György István főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés megállapítása szerint „*az elmúlt évek folyamán a BKV Zrt. vezetése a Főváros korábbi vezetésével közösen több kísérletet is tett az elektronikus jegy- és bérletrendszer bevezetésére, azonban a megvalósítani tervezett rendszerek bevezetésére tett kísérletek, jelentős költségigényük miatt, kudarcot vallottak*”. Ugyanakkor az előterjesztő álláspontja szerint az „*e próbálkozások óta eltelt idő alatt a technológia is fejlődött, így ma már lehetőség van arra, hogy a korábbi fejlődési szinteket jelentő közbenső műszaki megoldások helyett egyből a legkorszerűbb rendszer bevezetését tűzzük ki célul*”. A bevezetendő rendszerrel szembeni legfontosabb elvárásokat, ill. szempontokat az előterjesztés az alábbiak szerint határozta meg:

- „*Az elektronikus viteldíjrendszer tegye lehetővé többféle elektronikus média: az érintésmentes tranzakciót lehetővé tevő bankkártyák, mobiltelefonok, vagy a Nemzeti Egységes Kártyarendszer keretében bevezetendő állampolgári azonosító kártya gyors és biztonságos használatát. Cél, hogy az utasok azonosítása - a Fővárosra jellemző jelentős utasforgalomra tekintettel - gyors legyen, a kártya használatának köre pedig ne korlátozódjon kizárólag a közösségi közlekedésre.*
- *A díjfizető rendszer tegye lehetővé a közlekedéssel összefüggő, a jövőben a Budapesti Közlekedési Központ által kezelni tervezett valamennyi díj kiegyenlítését (pl.: közterületi parkolás és P+R parkoló díja, behajtási díj, BuBi közösségi kerékpárhasználat díja, stb.).*
- *A rendszer ösztönözze az utasokat a közösségi közlekedési rendszer használatára, automatikusan alkalmazza az utazásszámtól és/vagy utazási hosszától függő kedvezményeket (pl.: napi megadott számú utazást követően ne kerüljön utazási díj levonásra).*
- *A gyorsvasúti hálózaton zárt rendszerek alkalmazását tegye lehetővé, egyéb járatok esetén pedig felszálláskor jelezze az érvényes, illetve érvénytelen kezelést, így közvetett módon tegye lehetővé a bliccelő (feltöltött, vagy díjmentességet biztosító elektronikus médiával nem rendelkező) utasok azonosíthatóságát.*
- *A díjfizetésre használt összeg feltöltése döntően elektronikus úton (pl: ATM, Internetes felület) történjen.*
- *Az elektronikus média használata a felhasználónak az utazási költségeken kívül ne jelentsen többletköltséget.*
- *Az utasok utazási szokásairól, az egyes járatok kihasználtságáról és a járatokon jelentkező menetdíj-bevételekről minél pontosabb adatokat kapjon mind a megrendelő, mind a közlekedési szolgáltató.*
- *Az új rendszernek a tervezett Nemzeti Közlekedési Holding által megvalósítandó országos rendszerrel kompatibilisnek kell lennie.*
- *Az előző szemponthoz kapcsolódóan az új rendszernek az országos rendszerrel közösen lehetővé kell tennie a főváros és környéki integrált tarifarendszerben részt vevő szolgáltatók közötti elszámolások lebonyolítását is.”*

Az előterjesztésben foglalt javaslatokat elfogadva a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **601/2011.(04.06.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „*elvieken támogatja a közösségi közlekedési elektronikus jegyrendszer megvalósításának célját, és felkéri a főpolgármestert, hogy a Budapesti Közlekedési Központ útján a projekt előkészítését kezdje meg.*”
- **602/2011.(04.06.):** „*Felkéri a főpolgármestert, hogy a közösségi közlekedési elektronikus jegyrendszer megvalósíthatósága bevezetési feltételei vizsgálatának feladatát a Budapesti Közlekedési Központ Zrt.-vel kötendő közszolgáltatási szerződésben szerepeltesse.*”
- **603/2011.(04.06.):** „*Felkéri a főpolgármestert az új közösségi közlekedési elektronikus jegyrendszerre vonatkozó javaslatot terjessze a Közgyűlés elé, részletes tájékoztatást adva a megvalósítandó rendszerről, a megvalósítás lehetséges ütemezéséről, a megvalósítás várható*

költségigényéről és a hosszabb távú üzemeltetési költségmegtakarításokról (a rendszer várható megtérülési idejéről), valamint adjon javaslatot a finanszírozás lehetséges forrásairól.”

- **2012. január 25.: A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja a BKK által bemutatott e-jegyrendszer kialakítására tett javaslatot.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. György István főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés 1. számú melléklete a BKK által készített „megvalósíthatósági vizsgálat” (BKK Elektronikus jegyrendszer - Megvalósíthatósági vizsgálat; Budapest, 2011. december 31. Továbbiakban: **Megvalósíthatósági Vizsgálat**), amiben a BKK tájékoztatást adott a megvalósítandó rendszerről, valamint javaslatot tett annak ütemezésére, a megvalósíthatóság várható költségére, továbbá a finanszírozás lehetséges forrásaira. Eszerint a BKK azzal számolt, hogy „*várhatóan 2014-től a papíralapú jegy- és bérletfajtákat elektronikus díjfizetési mód válthatja fel, valamint részben új jegyrendszer léphet életbe, melynek legfőbb elemei a tervek szerint az időalapú jegy, a napi költési maximum, illetve az utólagos fizetés (pay-as-you-go) lehetősége érintés nélküli bankkártyával*”. A BKK a tervezett beruházást akként jellemezte, hogy az lesz „*Magyarország egyik legösszetettebb elszámolási-informatikai fejlesztési projektje*”. A Megvalósíthatósági vizsgálat szerint a „*projekt keretében minden járművet új jegyértékesítő készülékkel kell ellátni, a metróállomásokon kapukat kell felszerelni, többszázezer utas számára kell új bérletkártyát legyártani és eljuttatni*”.¹⁷⁴

A BKK egy „*szerveralapú, érintés nélküli kártyákkal üzemelő, az érintés nélküli bankkártyákat is elfogadó rendszer*” kiépítésére tett javaslatot. Ennek lényege, hogy minden, utazással kapcsolatos információt a rendszer központi szerverén tárolnak. Ennek legfőbb előnye, hogy az utas által használt közlekedési kártya (utasmédia) kizárólag néhány személyes adatot tartalmaz, díjterméket nem hordoz. A központi adattárolás lehetővé teszi az utazások utólagos elszámolását. A működési elv technológiai újdonsága abban áll, hogy „*minden járműfedélzeti és metróállomásokon üzemelő érvényesítő eszköznek állandó összeköttetésben kell lenni a központi szerverrel*”. A Megvalósíthatósági Vizsgálat értékelése szerint minden jelenleg működő jegyrendszert elavultnak tekinthető, mert mindegyik esetben az utasmédia tárolja a díjtermékeket, illetve az egyenleget. Az új technológián alapuló jegyrendszer kiépítésének előkészítését Chicagóban és Philadelphiában kezdték meg, valamint Londonban az érintés nélküli bankkártya-elfogadási rendszer kialakítása már megkezdtek.¹⁷⁵ A BKK akként értékelte, hogy a Vizsgálati Tanulmányban „*a jelenlegi legmodernebb technológiai szintet*” képviselő rendszerre tett javaslatot. Például érintés nélküli bankkártyával, mindenféle előzetes regisztráció vagy termékvásárlás nélkül igénybe lehetne venni a szolgáltatásokat akként, hogy a fizetés utólag, közvetlenül a kártyára terhelve történik. Névre szóló, megszemélyesített utasmédiával csak a kedvezményel vagy bérlettel utazókat kell ellátni.¹⁷⁶

A BKK a teljes rendszer fokozatos, négy ütemre bontott megvalósítását javasolta az alábbiak szerint:

- I. ütem: A bérletes utasok áttérése az elektronikus jegyrendszerre (kijelölt céldátum: 2013. december – 2014. október)
- II. ütem: A jegy típusú díjtermékek implementálása (kijelölt céldátum: 2015 első félév végéig)
- III. ütem: Beléptető kapuk telepítése. (kijelölt céldátum: 2014-től folyamatosan, várhatóan 1-2 évig)
- IV. ütem: Érintés nélküli bankkártya elfogadása. (kijelölt céldátum: 2014-2015.)¹⁷⁷

A BKK az I. ütem költségét 7,6 millió euróra, az akkori tervezési árfolyamon (320 HUF/EUR) 2,43 milliárd forintra becsülte, a teljes projekt költségét pedig 49 millió euróra (15,68 milliárd forint).¹⁷⁸ A finanszírozást európai uniós projekt keretében, társfinanszírozással tervezték biztosítani. Azonban a Megvalósíthatósági Vizsgálat megfogalmazása szerint „*jelenleg nem rendelkezünk a Kormány támogatásával a projekt indításához*”. Ezért a BKK saját tőke vagy bankhitel igénybevételét látta

¹⁷⁴ Megvalósíthatósági vizsgálat 12. o.

¹⁷⁵ Megvalósíthatósági vizsgálat 15. o.

¹⁷⁶ Megvalósíthatósági vizsgálat 16. o.

¹⁷⁷ Megvalósíthatósági vizsgálat 194. o.

¹⁷⁸ Megvalósíthatósági vizsgálat 196. és 198. o.

szükségesnek, ez utóbbi érdekében pedig az Európai Befektetési Bankkal (EIB), és az EBRD-vel javasolta megkezdeni a tárgyalásokat.¹⁷⁹

Az előterjesztésben foglalt javaslatokat elfogadva a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **28/2012.(01.25.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy *„egyetért a Budapesti Közlekedési Központ Zrt. által készített, az előterjesztés 1. sz. mellékletében bemutatott elektronikus jegyrendszer megvalósíthatósági vizsgálatban foglalt új közösségi közlekedési elektronikus jegyrendszerre vonatkozó javaslattal. A tanulmányban javasolt elektronikus jegyrendszer bevezetése érdekében a BKK-nak a megkezdett előkészítési munkát folytatnia kell.”*
 - **29/2012.(01.25.):** *„Felkéri a főpolgármestert, hogy az elektronikus jegyrendszer projekt következő szakaszában a Budapesti Közlekedési Központ Zrt. útján készíttesse el az előterjesztés 2. sz. melléklete szerinti intézkedési tervben foglalt feladatokat annak érdekében, hogy a projektre vonatkozó első megvalósítást célzó közbeszerzési eljárás 2012. nyarán kiírható legyen. Felkéri továbbá a főpolgármestert, hogy a további előkészítési feladatok finanszírozására – a Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal, az NFÜ-vel, az uniós szervekkel, az Európai Beruházási Bankkal és szükség esetén az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal lefolytatott tárgyalásokra, illetve az elfogadott 2012. évi költségvetési rendelethez tekintettel – a Közgyűlés március végi ülésén tegyen javaslatot.”*
 - **30/2012.(01.25.):** *„Felkéri a főpolgármestert, hogy a Budapesti Közlekedési Központ Zrt. útján kezdjen tárgyalásokat a Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal, az NFÜ-vel, az uniós szervekkel, az Európai Beruházási Bankkal és szükség esetén az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal, az elektronikus jegyrendszer projekt finanszírozásáról és a tárgyalások eredménye alapján terjesszen elő finanszírozási javaslatot.”*
- **2012. október 3.: A Fővárosi Közgyűlés hozzájárul a megvalósíthatósági tanulmány és a költség-haszon elemzés elkészítéséhez.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. György István főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztésben foglalt tájékoztató szerint a projekt az Európai Unió támogatási rendszerében nagyprojektként kaphat támogatást, mert az előzetes becslés alapján a projekt költsége meghaladja az 50 millió eurót. A nagyprojektre vonatkozó szabályok miatt szükséges a megvalósíthatósági tanulmány és a költség-haszon elemzés elkészítése, amiket az Európai Beruházási Bank és az EBRD is elfogad. Az előterjesztés ismertette a finanszírozás biztosítását célzó tárgyalások állását. Eszerint „a 2012. április 27-én a Fővárosi Közgyűlés és a Kormány is elfogadta azt a Megállapodást, amely alapján a Kormány támogatja az elektronikus jegyrendszer európai uniós forrásokból való mielőbbi kiépítését. Ez alapján a Fővárosi Önkormányzat az európai uniós támogatás szempontjából alapvető fontosságú miniszteri támogató levél iránti hivatalos kérelmet megküldte a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz, azonban a támogató levél nem érkezett meg a BKK számára. Az előterjesztés ugyanakkor az EBRD-vel folytatott tárgyalásokat „konstruktív szelleműnek” minősítette. Továbbá rögzítette, hogy alapesetben az EBRD a saját hivatalos beszerzési eljárását alkalmazza az általa nyújtott hitel segítségével megvalósított beruházások tekintetében. Felhívta a figyelmet a két eljárásrend közötti azon lényegi különbségre, miszerint a vitarendezési eljárás során nem a magyar közbeszerzési döntőbizottság, hanem az EBRD illetékes.

Az előterjesztésben foglalt javaslatokat elfogadva a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **2042/2012.(10.03.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy *„elvi hozzájárulását adja ahhoz, hogy a közösségi közlekedési elektronikus jegyrendszer projekt költség-haszon elemzéséhez, megvalósíthatósági vizsgálatához, valamint az ahhoz kapcsolódó feladatok elvégzéséhez, továbbá a közbeszerzési eljárás dokumentációjának elkészítéséhez szükséges forrás fedezetül – a „Közterületi parkolás fejlesztési beruházás II. ütem és kapcsolódó forgalomtechnikai fejlesztések”*

¹⁷⁹ Megvalósíthatósági vizsgálat 18. o.

2011. október 13-án aláírt végleges pénzeszköz átadás-átvételi megállapodás megszűnése esetén az abból felszabaduló – nettó 158 mFt + áfa szolgáljon. Felkéri a főpolgármestert, hogy az új feladatokról és az azok finanszírozásáról szóló előterjesztést terjessze a Fővárosi Közgyűlés októberi rendes ülésére.”

- **2042/2012.(10.03.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „felkéri a főpolgármestert, hogy a BKK Zrt. közreműködésével folytassa az elektronikus jegyrendszer projekt megvalósításával kapcsolatos hiteltárgyalásokat az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (EBRD). Egyetért azzal, hogy amennyiben 2012. december 31-ig nincs döntés az európai uniós támogatásról, akkor az EBRD előírásai szerint folytatódjon a tender előkészítése a biztosítani szükséges többlet források megjelölése mellett. Felkéri a főpolgármestert, hogy a tárgyalások eredményének ismeretében terjesszen javaslatot a Fővárosi Közgyűlés elé a projekt finanszírozásáról.”

- **2012. december 12.: A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja a BKK és az EBRD közötti finanszírozási előszerződés megkötését, valamint a Fővárosi Önkormányzat és a BKK közötti fejlesztési megállapodást.**

A BKK és az EBRD közötti finanszírozási előszerződés megkötéséről szóló előterjesztést dr. György István főpolgármester-helyettes nyújtotta be. Az előterjesztést a Fővárosi Közgyűlés zárt ülésen tárgyalta, és az alábbi határozatot hozta:

2877/2012.(12.12.): A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „a BKK Zrt. legfőbb szerveként eljárva, a BKK Zrt. alapító okiratának 9.3.14-es pontjában foglaltak alapján jóváhagyja a közösségi közlekedési elektronikus jegyrendszer megvalósításához kapcsolódó, a BKK és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank közötti, az előterjesztés 1. számú melléklete szerinti finanszírozási előszerződés megkötését az abban foglalt feltételekkel, valamint jóváhagyja, hogy a BKK folytassa az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal a tárgyalásokat annak érdekében, hogy a végleges finanszírozási szerződés 2013-ban megköthető legyen. Felkéri a főpolgármestert, hogy a Fővárosi Közgyűlés döntéséről értesítse a BKK Zrt-t.”

Dr. György István főpolgármester-helyettes előterjesztése alapján a Fővárosi Közgyűlés ugyanezen az ülésén tárgyalta meg projekt előkészítéséhez szükséges források biztosítása érdekében a Fővárosi Önkormányzat és a BKK közötti „Fejlesztési Megállapodás az Elektronikus jegyrendszer bevezetésének előkészítése” tárgyú szerződést. Eszerint a Fővárosi Önkormányzat nettó 206.697.127 forintot bocsátott a BKK rendelkezésére, amiért a társaság vállalta a hitelmegállapodás és a tenderkiírás előkészítését. A Közgyűlés a Fejlesztési megállapodást a **2732/2012.(12.12.) számú határozatával** hagyta jóvá. A projekt előrehaladásával a Fejlesztési Megállapodás a felek rendszeresen felülvizsgálták, és abban meghatározták a BKK számára az aktuális feladatoka és az annak végrehatásához a Fővárosi Önkormányzat által biztosított forrást.

- **2013. június 10: A BKK megindítja a beszerzési eljárást**

A BKK Igazgatósága 360/2013. (VI. 10.) sz. határozatával rendszerkiépítési feladatok teljes körű ellátására és üzemeltetésére írt ki beszerzést. hagyta jóvá a beszerzési eljárás megindítását. Ezt követően az előminősítési követelményrendszert közzétették, műszaki ajánlatok 2014. június 18. napján beérkeztek.

- **2013. szeptember 3.: A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja a BKK és az EBRD közötti kölcsönszerződés megkötését.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. György István főpolgármester-helyettes és dr. Szeneczey Balázs főpolgármester-helyettes nyújtotta be. Az előterjesztést a Fővárosi Közgyűlés zárt ülésen tárgyalta. Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **1474/2013.(09.03.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva, mint a BKK Zrt. legfőbb szerve

(alapítója és egyedüli részvényese) a BKK Zrt. alapító okiratának 9.3.14. és 9.3.16. pontjaiban foglaltak alapján jóváhagyja a közösségi közlekedési elektronikus jegyrendszer megvalósításához kapcsolódó, a BKK Zrt. és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank közötti kölcsönszerződés megkötését az előterjesztés 1. számú melléklete szerinti tartalommal. Felkéri a főpolgármestert, hogy ezen alapítói döntésről értesítse a BKK Zrt.-t.”

- 1475/2013.(09.03.): „Jóváhagyja, megköti a közösségi közlekedési elektronikus jegyrendszer megvalósításához kapcsolódó, a Budapest Főváros Önkormányzata, a BKK és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank közötti önkormányzati támogatási szerződést az előterjesztés 2. számú melléklete szerinti tartalommal. Felkéri a főpolgármestert az önkormányzati támogatási szerződés aláírására.”
- 1476/2013.(09.03.): „Felkéri a főpolgármestert, hogy a BKK Zrt. vezérigazgatója útján gondoskodjon az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal megkötésre kerülő kölcsönszerződés alapján törlesztendő hitel törlesztésének kezdő időpontjáig az elektronikus jegyrendszer megvalósítása alapján keletkező többlet díjbevételei elkülönített bankszámlán történő kezeléséről és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Banktól felvett hitel törlesztésre tartásáról, egyúttal ennek érdekében kezdeményezze a feladatellátásról és közszolgáltatásról szóló keretmegállapodás módosítását, illetve a Közgyűlés jóváhagyása érdekében a szeptember végi ülésre történő betervezését.”

A közgyűlési döntést követően a szerződés aláírására 2013. szeptember 6. napján került sor. A Kölcsönszerződés értelmében az EBRD 2013. szeptember hónaptól 54.5 millió euro (kb. 17.004.000.000 HUF, 312 HUF/EUR árfolyammal számolva) értékben biztosít a Projekt kivitelezési munkálatainak finanszírozására hitelkeretet, amelyet a Kölcsönszerződés rendelkezései szerint 2017. szeptember 20. és 2021. március 20. között kell a BKK Zrt.-nek visszafizetnie.¹⁸⁰

- **2014. október 8.: Kivitelezői szerződés megkötése**

Az előminősítési eljárásban közel 70 cég jelezte részvételi szándékát. benyújtó jelentkezők bontása 2014. augusztus 28. napján történt meg. A BKK a dokumentációk benyújtását követően 5 cég jelentését nyilvánította érvényesnek. Ezek közül négy cég nyújtott be végső ajánlatot. A BKK a szerződést a legalacsonyabb árat adó a Scheidt & Bachmann GmbH-val (a továbbiakban: S&B) kötötte meg. A BKK Zrt. Igazgatóság 661/2014. (X.03.) sz. határozatával döntött a „Tervezési, Kiépítési, üzemeltetési és Karbantartási” Szerződést (a továbbiakban: DBOM szerződés), 44 438 540 euro összegben (kb. 13 864 824 480 HUF, 312 HUF/EUR árfolyammal számolva) megkötéséről. Az Igazgatóság határozata alapján a szerződés megkötésére október 8-án került sor.

- **2015. június 8.: A DBOM szerződés átfogó módosítása**

BKK Zrt. Igazgatósága a 302/2015. (VI.03.) sz. határozatával hagyott jóvá a DBOM szerződés átfogó módosítását (CO 3 szerződés módosítás). Az Igazgatóság határozata alapján a szerződésmódosítás aláírására június 8-án került sor.

- **2016. augusztus 31.: A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja a projekt műszaki tartalmának módosítását.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztői kiegészítést¹⁸¹ dr. Szenczey Balázs és dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettesek nyújtották be.

Az előterjesztés szerint a műszaki tartalom módosítását az időközben hatályba lépett jogszabályváltozások indokolják. A megkötött szerződésben kártyakibocsátóként a BKK szerepelt, azonban a 2015. augusztus 1-én hatályba lépett törvénymódosítás szerint csak Nemzeti Elektronikus

¹⁸⁰ Kölcsönszerződés paramétereinek ismertetését lásd a FPH028/504-5/2017. nyilvános ülésen tárgyalt előterjesztésben.

¹⁸¹ FPH028/589-10/2016.

Jegyrendszer Platform (NEJP) jogosult. A jogszabályi megfelelésen túl az előterjesztés szerint olyan „*technikai, technológiai igények, javaslatok merültek fel, amelyek a műszaki megoldások módosítását eredményezik, a lehetséges kockázatokat mérséklik és/vagy hatékonyabb műszaki technológiai megoldásokat támogatnak*”. Az előterjesztés a projekt összköltségét és pénzügyi ütemezését nem érintette.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés döntött a projekt engedélyokirata és a Fejlesztési Megállapodás módosításáról. [az 1139/2016.(08.31) és a 1140/2016.(08.31) számú határozat]

- **2017. június 14.: A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja a BKK és az EBRD között létrejött kölcsönszerződés rendelkezésre tartási időszakának meghosszabbítását, valamint dönt a projekt műszaki tartalmának és ütemezésének módosításáról**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést¹⁸² dr. Szenczey Balázs és dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettesek nyújtották be.

A projekt átütemezésének szükségességét az előterjesztés a jogszabályi környezet változásával, valamint a műszaki feltételek módosulásával (pl. átállás 3G-ről 4G-re, járműflottát érintő változások, M3 projekt stb.) indokolta. Az EBRD-vel megkötött kölcsönszerződés szerint a rendelkezésre tartási periódus (amely időszakban a BKK kölcsönt leihívhatja) 2017. június 30-ig tart. A szerződésmódosítás szerint a rendelkezésre tartás végső határideje 2018. december 31-ig hosszabbodik meg. Az előterjesztés a Fejlesztési Megállapodás módosítására is javaslatot tett, mert „*korábban nem kalkulált ún. rendszerintegrációs feladatok elvégzésének szükségességére derült fény (pl.: a Projekt teljeskörű bevezetéséhez kapcsolódó harmadik feles adatkapcsolatok fejlesztése és hozzá tartozó hardver elemek kiegészítése)*”. Az előterjesztés ismerteti DBOM szerződés módosításának szükségességét is, amit a projekt átütemezése és új fizetési rendszer bevezetése (időalapon történő szállítás-elszámolás) indokol. Továbbá kibővül az S&B által megvalósítandó műszaki tartalom a korábban a BKK feladatkörébe tartozó egyes tevékenységek ellátásával, és ennek kapcsán a Szállítói szerződés értéke 44,4 millió euróról cc. 59 millió euróra emelkedik.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **803/2017.(06.14.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „*az „Elektronikus jegyrendszer előkészítése és kivitelezése” feladathoz kapcsolódó EBRD hitelszerződésben foglalt fővárosi saját forrás fedezetének biztosítása érdekében a feladatra 730.477 eFt többletforrást biztosít, valamint a műszaki tartalom későbbi években történő megvalósítása érdekében a 2017. évre tervezett 3.500.105 eFt előirányzatból 1.208.519 eFt-ot 2018. évre ütemez tovább. A feladatot 21.580.220 eFt helyett 22.310.697 eFt (71.508.645 euró 312 Ft/EUR napi árfolyamon számolva) összköltséggel valósítja meg, melyből EBRD hitel változatlanul 17.004.000 eFt (54.500.000 euró), fővárosi saját forrás 4.576.220 eFt (14.667.372 euró) helyett 5.306.697 eFt (17.008.645 euró). A feladat 2011-2018. években a BKK Zrt. útján, fejlesztési megállapodás alapján az alábbi ütemezés szerint valósítja meg: 2016. december 31-ig tény 617.901 eFt, 2017. évi üteme 2.291.586 eFt, 2018. évi üteme 2.397.210 eFt. A feladat fővárosi saját forrás része az éves költségvetés készítésekor az árfolyamkockázati különbözetre tekintettel felülvizsgálatra kerül.*”
- **805/2017.(06.14.):** „*Úgy dönt, hogy megerősíti és a továbbiakban is fenntartja az 1475/2013. (IX. 3.) Főv. Kgy. határozattal jóváhagyott, a Budapest Főváros Önkormányzata, a BKK és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank közötti önkormányzati támogatási szerződésben is kifejezett azon szándékot, hogy a Főváros támogatja az Elektronikus Jegyrendszer Projektet (AFC Projekt) azzal, hogy a mindenkori teherviselő képességére tekintettel minden szükséges intézkedést meg fog tenni a Projekt sikeres megvalósítása érdekében.*”
- **806/2017.(06.14.):** *Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva, mint a BKK Zrt. legfőbb szerve (alapítója és egyedüli részvényese) a*

¹⁸² FPH028/504-5/2017.

BKK Zrt. alapító okiratának 9.3.17. és 9.3.21. pontjaiban foglaltak alapján jóváhagyja a közösségi közlekedési elektronikus jegyrendszer megvalósításához kapcsolódó, a BKK Zrt. és az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank között 2013. szeptember 6-án létrejött kölcsönszerződés módosítását az előterjesztés 1. számú melléklete szerinti tartalommal. Felkéri a főpolgármestert, hogy ezen alapítói döntésről értesítse a BKK Zrt. vezérigazgatóját és felkéri a BKK Zrt. vezérigazgatóját – az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) döntéshozatalra jogosult szerve általi, azonos tartalommal történő jóváhagyását követően –, hogy gondoskodjon a szerződésmódosítás aláírásáról és a kölcsönszerződés módosításának BKÜ Zrt. vezérigazgatója általi záradékolásáról.

- **811/2017.(06.14.):** Jóváhagyja és megkötöti az „Elektronikus jegyrendszer előkészítése és kivitelezése” fejlesztési megállapodás 9. számú módosítását az előterjesztés 8. számú melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon a megállapodás aláírásáról.

- **2018. február 21.: A Fővárosi Közgyűlés az elektronikus jegyrendszer projekt egyes részszámlái ellenértékének átmeneti finanszírozása érdekében 1.550 millió forint éven belüli kölcsönt nyújt a BKK-nak.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést¹⁸³ dr. Seneczey Balázs és dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettesek nyújtották be.

Az előterjesztés szerint a tagi kölcsön nyújtása azért vált szükségessé, mert az EBRD és a BKK között megkötött kölcsönszerződés rendelkezésre tartási periódusának meghosszabbítására vonatkozó módosítás (amit a Fővárosi Közgyűlés 806/2017.(06.14.) számú határozattal előzetesen jóváhagyott) még nem lépett hatályba. Ennek feltétele a DBOM szerződés módosításának EBRD általi jóváhagyása

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatot hozta:

123/2018.(02.21.): „A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt. részére az elektronikus jegyrendszer projekt egyes részszámlái ellenértékének átmeneti finanszírozása érdekében 1.550.000 eFt éven belüli kölcsönt nyújt.”

- **2018. november 21.: A BKK Igazgatósága dönt a DBOM szerződés azonnali hatályú felmondásáról.**

A BKK Igazgatósága 536/2018 (XI.21.) számú határozatával a megfelelő bankgarancia nyújtásának elmaradásával kapcsolatos szerződésszegése miatt, az EBRD előzetes hozzájárulásának birtokában, egyhangúlag döntött a szerződés azonnali hatályú felmondásról.

- **2018. december 12.: A Fővárosi Közgyűlés elrendeli az e-jegyrendszer projekt felülvizsgálatát.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést¹⁸⁴ dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés tájékoztatást adott a Fővárosi Közgyűlésnek a DBOM szerződés felmondásáról. Eszerint a BKK jóhiszeműen, a Projekt sikeres megvalósítása érdekében mindent elkövetett, hogy a műszaki tartalom módosulása és az átütemezés miatt szükségessé vált átfogó szerződésmódosítás teljeskörűen lezárható lehessen. Azonban az állomástelepítési, járműszerelési és üzemeltetési költségeket érintő változtatási ajánlatokat illetően a felek között volt, mivel az S&B nem tudott érdemben műszaki, jogi, pénzügyi alátámasztást nyújtani ezen ajánlatok tekintetében. A tárgyalások folytatásának, valamint a szerződés fenntartásának objektív akadályát azonban az jelentette, hogy az S&B nem újította meg a szerződésben előírt bankgaranciát. A DBOM szerződés módosításának elmaradása miatt az EBRD nem hagyta jóvá a kölcsönszerződés rendelkezésre tartási időszakának meghosszabbítását célzó módosítását. A lehívási időszak meghosszabbításának lehetősége az EBRD tájékoztatása alapján 2018. december 1-én lejárt, ezen időpontot követően a DBOM Szerződés fedezete a kölcsönszerződés keretei között a BKK számára már nem biztosított. Ezért az előterjesztés szerint szükséges a Fővárosi

¹⁸³ FPH028/243-2/2018.

¹⁸⁴ FPH028/243-14/2018.

Önkormányzat és a BKK között a projekt lebonyolítására létrejött Fejlesztési Megállapodás teljes körű felülvizsgálata. Jövőbeli irányként az előterjesztés a projekt országos elektronikus jegy- és bérletrendszerhez történő kapcsolódását jelölte meg.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatot hozta:

- **1163/2018.(12.12.):** „A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy az 1164/2018. (XII. 12.) Főv. Kgy. határozatban foglaltakkal összhangban az „Elektronikus jegyrendszer előkészítése és kivitelezése” feladat befejezési határidejét 2020. december 31-re módosítja és a) jóváhagyja a 7096 azonosító számú, az „Elektronikus jegyrendszer előkészítése és kivitelezése” megnevezésű engedélyokirat 5. sz. módosítását az előterjesztés 5. számú melléklete szerinti tartalommal; b) jóváhagyja és megköti az „Elektronikus jegyrendszer előkészítése és kivitelezése érdekében” című fejlesztési megállapodás 10. sz. módosítását az előterjesztés 6. számú melléklete szerinti tartalommal. Felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon az engedélyokirat és a megállapodás aláírásáról.”
 - **1164/2018.(12.12.):** „A Fővárosi Közgyűlés tudomásul veszi az elektronikus jegyrendszer aktuális helyzetéről szóló tájékoztatást és továbbra is támogatását adja az Elektronikus Jegyrendszer Projekt megvalósításához, valamint felkéri a főpolgármestert, hogy a BKK Zrt. vezérigazgatója útján az érintettek – ezen belül az érintett kormányzati szervek – bevonásával gondoskodjon a Projekt újrastrukturálásáról és az ehhez szükséges egyeztetések lefolytatásáról.”
 - **1165/2018.(12.12.):** „A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy az elektronikus jegyrendszer megvalósítására vonatkozó projekt újrastrukturálásának eredményeképp vizsgáltassa felül az „Elektronikus jegyrendszer előkészítése és kivitelezése érdekében” című fejlesztési megállapodást, valamint engedélyokiratot és azok módosítását terjessze a Fővárosi Közgyűlés elé.”
- **2019. február 20.: A Fővárosi Közgyűlés dönt az integrált viteldíjbeszedési elektronikus rendszer („FVR”) kialakításához szükséges megállapodásról.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést¹⁸⁵ dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés szerint a Fővárosi Önkormányzat a Kormánnyal köt megállapodást olyan fővárosi elektronikus jegy- és bérletértékesítési rendszer kialakítására, amely a Fővárosi és az országos szinten működő egyéb értékesítési rendszerekkel átjárható, egységes rendszert alkot.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatot hozta:

- **90/2019.(02.20.):** „A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy a fővárosi integrált viteldíjbeszedési elektronikus rendszer kialakítása és bevezetése érdekében a BKK Zrt. vezérigazgatója útján, az érintett szervezetek bevonásával gondoskodjon az előterjesztésben bemutatott keretek szerinti együttműködési megállapodás tervezetének előkészítéséről és kidolgozásáról. Felkéri továbbá a főpolgármestert az együttműködési megállapodás tervezetének a Kormányzattal történő egyeztetését követő Fővárosi Közgyűlés elé terjesztésére.”
 - **91/2019.(02.20.):** „A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy az együttműködési megállapodás előkészítésével párhuzamosan és azzal összhangban a fővárosi integrált viteldíjbeszedési elektronikus rendszer bevezetése és a NEJP Központi Rendszerhez való csatlakozás érdekében – a BKK Zrt. vezérigazgatója útján az érintett kormányzati szereplők bevonásával – gondoskodjon a felelősségi és feladatmeghatározást, jogi és finanszírozási feltételeket tartalmazó részletes koncepció előkészítéséről, és azt a szükséges döntésekkel együtt terjessze a Fővárosi Közgyűlés elé.”
- **2021. szeptember 10.: A BKK eljárást indít a S&B-vel szemben nemzetközi választottbíróság előtt.**

¹⁸⁵ FPH028/5-11/2019.

7.4. Az ügyben lefolytatott korábbi vizsgálatok

7.4.1. Büntetőeljárás

Tarlós István főpolgármester a Fővárosi Közgyűlés 2018. december 12-i ülésén jelentette be, hogy Bagdy Gábor főpolgármester-helyetttel feljelentést tettek az e-jegyrendszer ügyében. Pár nappal ezt megelőzően, december 5-én már Sermer Ádám bejelentette, hogy feljelentést tesz az ügyben.¹⁸⁶ A nyomozóhatóság végül az eljárás megszüntetése mellett döntött. 2021. októberében a Nemzeti Nyomozó Iroda a nyomozás megszüntetése arra hivatkozva, hogy a cselekmény nem bűncselekmény. A Fővárosi Főügyészség azonban 2022 áprilisában hatályon kívül helyezte az eljárást megszüntető határozatot, és az eljárás folytatását rendelte el.

7.4.2. BKK belső ellenőrzési vizsgálat

Az elektronikus jegyrendszer projekt bukása miatt a BKK-nál már 2018 végén belső ellenőrzési vizsgálat indult meg. Azonban a BKK Felügyelőbizottsága az 5/2019. (II. 18.) számú határozatával a vizsgálat szüneteltetését rendelte el a rendőrségi nyomozással való párhuzamosságra hivatkozva. A 2019 októberi önkormányzati választások után a megújult összetételű Felügyelőbizottság a 8/2020. (I. 22.) számú határozatával hatályon kívül helyezte a vizsgálat szüneteltetését előíró határozatot. A Felügyelőbizottság 9/2020. (I. 22.) számú határozatában meghatározott ellenőrzési program szerint a BKK Belső ellenőrzés 2020. január 20. és június 30. között lefolytatta „Az elektronikus jegyrendszer (AFC) projekt megvalósításának átfogó vizsgálata” tárgyú ellenőrzést. Az ellenőrzés a 2013. szeptember 6. és 2019. december 31. közötti időszakra terjedt ki.

A Vizsgálati Jelentés súlyos hiányosságokat állapított meg mind a projekt előkészítése, a beszerzés lebonyolítása és a projekt menedzselése tekintetében. Bár az EBRD beszerzési eljárásrendje lehetővé tette többkörös egyeztetés lefolytatását, a BKK mégis két tárgyalási kört követően lezárta a tárgyalásokat. A szerződést ugyan a legalacsonyabb árat adó ajánlattevővel kötötték meg, azonban a projektben résztvevők nyilatkozatai szerint az S&B ajánlata műszaki szempontból a leggyengébb volt. A Vizsgálati Jelentés a megkötött szerződésmódosításokkal összefüggésben súlyos megállapításokat tartalmaz, miszerint azok jelentősen megnehezítették a BKK igényeinek érvényesítését. Ráadásul a műszaki tartalom egyes elemeit átütemezték a későbbi fázisok teljesítésébe. Mindezek következtében az egyes fázisok lezárásakor a BKK-hoz önállóan nem használható rendszerelemek kerültek. Tovább nehezítette a BKK helyzetét, hogy az 1. fázis lezárásának elfogadásával a szerződés szerinti üzemeltetési időszak is megkezdődött. Így a BKK ténylegesen nem üzemelő és nem üzemeltethető elemek után fizetett üzemeltetési díjat.

A BKK Belső Ellenőrzés által folytatott vizsgálat mellett a BKK Felügyelőbizottsága 39/2020. (IV. 29.) határozatával egyes elektronikus jegyrendszer projekttel összefüggésben mérnöki, valamint jogi tanácsadás feladatok ellátására megkötött szerződések közbeszerzési jogi szempontú vizsgálatát is elrendelte külső jogi iroda bevonásával. A jogi audit a vizsgált szerződések tekintetében több szabálytalanságot állapított meg. A megbízott jogi iroda által elkészített Audit Jelentés a BKK Belső Ellenőrzés részére át lett adva, és az a Vizsgálati Jelentés 11. mellékletét képezi.

¹⁸⁶ [Az e-jegybotrány miatt felelősséget kell vállalnia Tarlós Istvánnak! Nem csak a BKK-vezér a felelős a jegyrendszer kudarcaért! Sermer Ádám hűtlen kezelés... | By Liberálisok | Facebook](#)

7.5. Bizottsági meghallgatások

7.5.1. Meghívottak

A Vizsgálóbizottság a 2021. szeptember 6-i ülésén az 5/2021.(IX.6.) számú határozatában az alábbi személyek meghallgatásáról döntött:

- Vitézy Dávid a BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt. volt vezérigazgatója (2010-2014)
- dr. Szeneczey Balázs volt városfejlesztésért felelős főpolgármester helyettes (2012-2019)
- dr. Dabóczi Kálmán, a BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt. volt vezérigazgatója (2015-2019)
- Tarlós István, volt főpolgármester (2014 október – 2019. október)
- dr. Walter Katalin, a BKK vezérigazgatója (2021 január óta)

A Vizsgálóbizottság a meghallgatás időpontját 2021. október 7. napjára tűzte ki. A meghallgatáson dr. Dabóczi Kálmán és dr. Walter Katalin jelent meg személyesen.

Tarlós István volt főpolgármester előzetesen jelezte, hogy az ülésen más hivatalos elfoglaltsága miatt nem tud részt venni, de a későbbiekben a bizottság rendelkezésére áll. Főpolgármester úr e visszajelzésnek megfelelően a Vizsgálóbizottság soron következő 2021. november 3. napján megtartott ülésén vett részt.

Dr. Szeneczey Balázs írásban jelezte, hogy számára nem alkalmas az időpont. Vitézy Dávid pedig nem válaszolt a Vizsgálóbizottság elnökének 2021. 09. 08-án iktatott FPH140/6-4/2021 számú levelére. A Vizsgálóbizottság elnökének ismételt megkeresésére válaszul dr. Szeneczey Balázs a 2021. november 2-án kelt levelében megjelenést elutasította. Kifejtette, hogy Nemzeti Nyomozó Iroda - bűncselekmény hiánya miatti - nyomozást megszüntető döntésére, valamint Gy. Németh Erzsébet főpolgármester helyettes asszony és Sermer Adám országgyűlési képviselő jelölt - a vizsgálóbizottság végső véleményét megelőzően - az ügyben tett szubjektív állásfoglalására tekintettel, nem látja értelmét, hogy a vizsgálóbizottsági ülésen részt vegyen.

7.5.2. Meghallgatáson elhangzott fontosabb állítások

- az EBRD-vel kötött kölcsönszerződés jelentette kényszerpályáról:
 - **dr. Dabóczi Kálmán:** „Az EBRD szerződésen keresztül az EBRD olyan feltételeket kényszerített ki, követelt meg a BKK-tól, amire a BKK igent mondott. Az, hogy a főváros igent mondott-e vagy nem, az kérdés, mert hogy az EBRD szerződést a Főváros írta alá, tehát ez egy szerződésrendszert alkotott így is és párhuzamosan ment ezeknek az előkészítése, a finanszírozási előbb volt, de utána szállítói szerződésnek a tervezett kialakításában is az EBRD aktívan közreműködött. Most a következő probléma volt ezzel. Mindjárt előszedem, hogy szó szerint lehessen ezt idézni. Elnézést, csak ellapoztam ezt az egyet, a lényege az, nem fogom megtalálni, most akkor ezt az idézetet, a lényeg az, hogy az EBRD kikötötte, hogy nem lehet kirívóan alacsony ár miatt vizsgáldni és kizárni adott esetben résztvevőt, ami szerintem nem egy bölcs döntés. Hiánypótlásnál, több köri hiánypótlási lehetőség van, és hogyha valaki nem teljes körűen teljesíti a hiánypótlást, akkor sem lehet kizárni. Ezek az elemek mind olyan szerződéses rendszert eredményeztek, ami miatt egyébként nem lehetett például beépíteni a kizárólag az áron kívül további szempontrendszert. Tehát semmiféle szakmai pontozási lehetőségre nem volt a BKK-nak lehetősége, az EBRD ehhez nem járult hozzá. Ezért alakult ki olyan helyzet, hogy olyan szállító is nyerhetett, akinek egyébként a szakmai felkészültségével

kapcsolatban az aggályokról a BKK-nak teljes körű tudomása volt, sőt még a Felügyelőbizottságot is tájékoztatta ezekről.”¹⁸⁷

- **az S&B beszerzési eljárásban adott ajánlatának megalapozottságáról:**

- **dr. Dabóczy Kálmán:** „Az én piaci és szakmai tapasztalatommal ez kirívóan alacsony árnak minősült volna. Minden más iparági forrás számomra is ugyanezt egybehangzóan erősítette meg. Az üzemeltetési költségben is egyébként majdnem kétszeres, de az első 3 helyezett tekintetében 10-15% közötti szórást mutat, tehát az üzemeltetési költség tekintetében pedig egy valós, tisztességes, normális, reális piaci ajánlatok érkeztek többségében. Egy kirívóan magas volt és ez eredményezte összességében azt, hogy ott végső soron a 91-től a 168 millió euróig mindenféle összeg volt. Tehát azt mondjuk, hogy túl drága a Scheidt & Bachmann ára, akkor ezt meg kell cáfolnom, szerintem túl alacsony volt, különösen a kivitelezés, a fejlesztés és a kivitelezés tekintetében. De miért érdekes ez a Felügyelőbizottsági ülés? Azért, mert teljesen tisztán és egyértelműen vázolták azokat a kockázatokat, amik sajnos be is jöttek a későbbiek során. Mik ezek a kockázatok? Például az, hogy a Scheidt & Bachmann és az Octopus még soha nem dolgozott együtt, közös szoftverfejlesztésben nem vettek részt. A Scheidt & Bachmann saját szoftverének a FareGo-nak, és az Octopus rendszerével még nem volt integrálva.”¹⁸⁸

- **a projektmenedzsment hiányosságairól:**

- **dr. Dabóczy Kálmán:** „Elhangzott az is, hogy a BKK projektmenedzsmentje nem volt a helyzet magaslatán. Teljesen igazat adok, és ebben bevallom én is személyesen, mint a cég vezetője, hunyó vagyok, olyan mértékű fluktuáció volt a projekt élén, ami se nem volt célunk, se nem volt szándékunk, ez egy tény.”¹⁸⁹

- **az ütemezésről és a részteljesítések elfogadásáról:**

- **Walter Katalin:** „Gyakorlatilag a 0. fázis végére nem állt elő az az átfogó rendszerterv és megvalósítási terv, amire egyébként szükség lett volna, viszont született egy olyan szerződés módosítás, ami megengedte a részteljesítések elfogadását a Scheidt & Bachmann számára. És így gyakorlatilag úgy mentek neki az implementációnak, hogy nem volt megvalósítási terv, nem voltak világos mérföldkövek, ami alapján utána a számlázás történt volna.”¹⁹⁰
- **dr. Dabóczy Kálmán:** „A CP 3-as nevű, nagy átstrukturálásnak az emlékeim szerint az elsődleges célja volt, hogy szakaszoljuk úgy le a történetet, - és ez volt a motivációja -, hogy ami megtervezhető nagy blokkokban előre, azokkal haladjunk, és a következő hátralévő lépést mindig annak az ismeretében kvázi újratervezzük, mert egész egyszerűen a technológiai változások, jogszabályi környezet változások, a BKK belső rendszereinek a fejlődése mindig új és új helyzetet eredményeznek. Hiába rajzolunk le most egy utolsó szögig megtervezett rendszert, ami ekként fizikailag lehetetlen, mert olyan sok függő változó volt a rendszerben, hanem mindig annyit tervezzünk meg előre, ami egyébként belátható és annak az információnak a birtokában finomítsuk és tervezzük tovább a következő fázist. Ez valóban egy koncepcionális váltás volt. És ebből következik az, hogy amit addig leszállítanak, az kerüljön leszállításra, az legyen igazoltan működőképes. Itt a működőképességnél érdemes két

¹⁸⁷ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 10. o.

¹⁸⁸ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 15. o.

¹⁸⁹ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 16. o.

¹⁹⁰ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 8. o.

fogalmat megkülönböztetni: az, hogy működőképes és az utasforgalom számára is rendelkezésre bocsájtott, az két külön elem.”¹⁹¹

- **a „Change Process 4 (CP 4)” megjelölésű dokumentumról:**

- **Walter Katalin:** „Ugye már elhangzott itt az összefoglalóban ez a... nem az én tisztem értékelni, de mindenképpen a BKK számára masszívan hátrányos szerződésmódosítás, ez a CP 4-es, ami ugye ahhoz vezetett, hogy a Scheidt & Bachmann saját maga aláírt szerződésmódosítás szerint Burn Rate-nek megfelelően BKK vélt vagy valós késedelmekre vonatkozóan kvázi kötbérezni tudta a BKK-t, ami egy elég ismeretlen fogalom egyébként az ilyen típusú szerződésekben.”¹⁹²
- **dr. Dabóczi Kálmán:** „megmondom őszintén, személy szerint borzasztóan bánt, hogy ilyen szövegösszefüggésben olyanok is falsul hivatkoznak erre az ún. CP4, vagy change process 4 szerződésmódosítás nevű dokumentumra, ami nem szerződésmódosítás. A történet szépsége és poénja, hogy ezt egyébként a projektszervezet készítette elő, ezek az úgy nevezett side agreement-ek, ezek definíció szerint nem szerződéses kötelek, hanem szerződést kiegészítő, szerződést magyarázó technikai jellegű dolgok, a szerződés alapkötelmeit semmilyen mértékben nem érintik.”¹⁹³

...

„Hozzá tartozik a történethez, hogy 2018 nyaráig senki nem foglalkozott és nem is törődött ezzel az úgynevezett CP 4-gyel. Ezzel kapcsolatban semmiféle jogvita, vagy egyéb értelmezési probléma nem volt.”¹⁹⁴

- **a projekt keretében beszerzett jelenleg vagy a későbbiekben felhasználható elemekről:**

- **Walter Katalin:** „Erre a rövid válasz az az, hogy egy pár serveren kívül gyakorlatilag semmi nem használható. Tehát ami megtörtént az elmúlt 2 évben az IT segítségével, az gyakorlatilag az, hogy megpróbáltuk a leltárokból összeszedni azokat az eszközöket, amiket valahol lehet hasznosítani, ahhoz, hogy ne kelljen újakat vásárolni, hiszen tudjuk, hogy egyébként is nehéz a BKK pénzügyi helyzete. Tehát amikor IT Infrastruktúra megújításról volt szó, akkor ahol lehetett, konkrétan komputereket és egyebeket felhasználtunk abból, ami itt volt. De gyakorlatilag ugye, tehát semmilyen rendszerelem nincs, amire építeni lehetne. Bármilyen jövőbeni e-jegyrendszer kialakítását nulláról kell kezdeni.”¹⁹⁵

...

„Egyébként, csak hogy lássuk, összesen 29 validátort szállított le végül a Scheidt & Bachmann, ugye ebből még mindig látni... nem tudom, lehet, hogy ez körülbelül pont az, amelyik nagyjából az, ami a Deák téren látható. Sehova nincsenek bekötve, tehát ez egy Muppet Show, tehát hogy ez tényleg egy Patyomkin falu, ami ott áll a Deák téren.”¹⁹⁶

...

„Mi nulláról indulunk újra, bizonyos szervereket az IT infrastruktúránkba átemeltünk azért, hogy megtakarítsunk és ne kelljen máshol venni, hanem mit tudunk honnan felszámolni, mert tudjuk, hogy nem valószínű, hogy ezeket mi értékesíteni, illetve érvényesíteni tudjuk az SB fele. Az SB ezeket nem akarta elszállítani, erről is volt többször egyeztetés, tehát igazából itt nekünk

¹⁹¹ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 27. o.

¹⁹² A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 7. o

¹⁹³ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 17. o

¹⁹⁴ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 19. o

¹⁹⁵ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 6-7. o.

¹⁹⁶ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 9. o

ebből a halmazból kellett amit lehet kihozni hardver oldalon, és rendszer és szoftver oldalon pedig nulláról indulni.”¹⁹⁷

- **dr. Dabóczi Kálmán:** „Az, hogy sajnos olyan helyzet alakult ki, hogy a létrejött műszaki-szakmai dokumentáció - mert egy rendszerterv igenis létrejött - 0. fázis jogszerűen, szerződésszerűen lezárva, több 1000 oldalnyi műszaki dokumentáció létrejött, ezek hozzáférhetők, fölhasználható amennyiben erre akar építeni valaki és ez tovább akarja vinni. Konkrét műszaki eredménytermékek jöttek létre egyébként 1-es, 2-es, 3-as fázisban, 3-asig készült el. Ha jól emlékszem 2017 őszén a Városházának, nem ennek, hanem régi városháza épületében egy teljes szakmai napon került bemutatásra egyébként az addig létrejött előrehaladás, amellett, hogy folyamatban volt a projektnek egy strukturális áttervezése is napirenden volt már akkor. Ott egyébként a teljes kártya megszemélyesítő ügyfélszolgálati rendszert mutattuk be, x géppel, kártya megszemélyesítő, lézergravírozó és mi mindennel, működőképesen mutattuk be.”¹⁹⁸

...

„Amikor a projekt felmondásra került, akkor egyébként erről közös nyilatkozat is van, állásfoglalás is, legjobb szakmai tudásunk szerint azokat a rendszerelemeket akkor úgy melegebben teljesen további lehetett volna vinni és lettek volna fölhasználható elemek benne. Az, hogy melyik és milyen mértékben, az elsődlegesen attól függött egyébként, hogy már akkor is elfogadott akcióterv szerint abban még személyesen közreműködtem '18 végén '19 elején, hogy az országos rendszerhez hogyan kell integrálni, közelíteni ezt a dolgot, annak se volt minden paramétere ismert, tehát ott egy nagyon komoly együttműködés indult be egyébként e tekintetben, ennek lett a mobil jegyes értékesítés egyébként részben a következménye, azt még '18 kora őszén személyesen javasoltam, hogy abba az irányba mozduljunk el, tehát tovább lehetett volna vinni ezeket az eredményeket.”¹⁹⁹

- **a projekt meghiúsulása miatt a BKK-t ért veszteségről:**

- **Walter Katalin:** „Itt fontos azért azt kiemelni, hogy minden, ami részletesen a BKK kárigényeiről szólna, ebbe mi mit dokumentáltunk, hogy dokumentáltunk, mit adtunk be a választott bíróságnak, ez konkrétan már veszélyeztethetné az eljárás kimenetelét. Tehát ezek azok a témák, amikről én nem fogok számszakilag beszélni, mert ezzel csak a BKK helyzetét rontanám. Ami ismert számok szintjén az az, hogy a BKK 2019-ben és 2020-ban 9,2 milliárd forintot írt le veszteséggként. Ez egy konkrét szám, de nyilván a károk ennél jóval jelentősebbek voltak, és ezek azok, amikről egy választottbírósi eljárásban végül majd döntenet kell. Hiszen itt elmaradt haszontól kezdve ugye a kollegák által ezen a projekten töltött munkaidőig rengeteg olyan tényező van, amit szintén figyelembe kell venni, és ezzel szemben fogja a Scheidt & Bachmann felsorolni nyilván a saját követeléseit, ami mindenre vonatkozik.”²⁰⁰
- **dr. Dabóczi Kálmán:** „Tehát nem tudom azt megmondani, mivel azt a 9 milliárd forintot én csak sajtóban láttam és hallottam, nem tudom, hogy mi a pénzügyi beltartalma, nem tudom, hogy épül föl, nem tudom, hogy abból hány %-a az, ami egyébként a szerződésben, szerződés keretében kifizetett tételek. Én azt tudom, hogy amit a szerződés keretében kifizettünk, az minden darabra, forint-fillérre ott van, és nyomon követhető, hogy mire fordította a projekt. Az, hogy a BKK-nak ezzel párhuzamosan milyen ráfordításai voltak a projekt kezdete óta, az egy teljesen más kérdéskör, és hogy azt egyébként egy összegben le kell-e írni, vagy egyébként

¹⁹⁷ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 12. o

¹⁹⁸ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 13. o

¹⁹⁹ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 14. o

²⁰⁰ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 7. o

*befejezetlen termelésként, akármilyen módon, számviteli elvek mentén továbbvisszük, és egy másik projektre az aktiválható, ez alapvetően vezetői döntés kérdése, hogy milyen utat és hogyan követ.*²⁰¹

- **A városvezetés tájékoztatásáról és felelősségről:**

- **Tarlós István:** *Aztán volt a kivitelezési szerződés, amit szállítói szerződésnek is neveznek, na ez a szerződés, amit se a Közgyűlés, se a városvezetés soha nem látott, mert ezt saját hatáskörben saját felelősségére a BKK kötötte, sőt utána több ízben módosította, amely módosításoknak egy részét látta tudtommal az igazgatóság, egy másik részét meg nem. Jól emlékszem? Ezeket a szállítói szerződéseket 2015-től kezdték módosítani. Ismétlem: ezeket mi sose láttuk, sose hagytuk jóvá, nem is tárgyaltuk. Ezek már konkrétan a cég szerződései voltak.*²⁰²

...

*„Ez a szállítási szerződés, aminek kapcsán aztán a sikertelenség kibontakozott és kétségtelenül ez egy kudarcos projekt lett..., 2014 végén vagy őszén kötötte meg a BKK emlékezetem szerint ezt a szállítói szerződést, és 2015. év folyamán sem a Közgyűlés sem a vezetői értekezletek előtt nem jelent meg probléma. Ugyanakkor - mint később kiderült - a felügyelőbizottság jóval későbbi jelentéséből ezek a módosítások a szállítási szerződés és a szállító között..., tehát ez egy kétoldalú szerződés volt a BKK és a - talán német - szállító között, ezek a módosítások már '15-ben elkezdődtek.*²⁰³

...

„Az bizonyosodott be, hogy jogi felelősség nem terhelte a vezérigazgatót, de legalábbis nekem személy szerint kétilyen kudarcos projekt egymást követő két évben ez meghaladta az ingerküszöbömet. Tehát az én motivációm nem az volt, hogy a vezérigazgatóról bármilyen gazemberséget feltételeztem volna, mert ezt nem feltételeztem, hanem az volt a közvetlen kiváltó ok, hogy ettől besokalltam, hiszen sejtettem, hogy a kudarcos elektronikus jegyrendszer projekt az minimum politikai értelemben nyilvánvalóan az én fejemre fog visszashállni.”²⁰⁴

7.6. Megállapítások

A BKK 2013-2018 között több milliárd forintot és rengeteg munkaórát fordított az elektronikus jegyrendszer kiépítésére. Mindezen erőfeszítések ellenére a kitűzött célok nem valósultak meg. A DBOM szerződés anélkül szűnt meg, hogy a S&B által leszállított hardverelemek és szoftverek bármely, a projekt céljaként meghatározott funkciót képesek volnának ellátni.

A Bizottság a lefolytatott vizsgálat eredményeként megállapítja, hogy a projekt kudarca az alábbi tényezőkre vezethetőek vissza:

- **A BKK valamely bejáratott, működő modell implementálása helyett a technológiai színvonal csúcsát képviselő elektronikus jegyrendszert akart a megvalósítani úgy, hogy ennek sem a pénzügyi, sem a szervezeti feltételei nem voltak adottak.**

Kifejtése:

A Fővárosi Közgyűlés 2012. január 25-i ülésére benyújtott Megvalósíthatósági Vizsgálatban a BKK az elérhető csúcstechnikát képviselő, a maga teljességében akkor még sehol nem üzemelő

²⁰¹ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 20. o.

²⁰² A Vizsgálóbizottság 2021. november 3-i ülésének jegyzőkönyve 5. o.

²⁰³ A Vizsgálóbizottság 2021. november 3-i ülésének jegyzőkönyve 5. o.

²⁰⁴ A Vizsgálóbizottság 2021. november 3-i ülésének jegyzőkönyve 6. o.

elektronikus jegyrendszer kiépítésére tett javaslatot. A Megvalósíthatósági Vizsgálatban minden jelenleg működő jegyrendszert elavultnak minősített. Tehát a BKK úttörő módon maga akart elől járni egy még sehol nem működő rendszer kifejlesztésével, kivitelezésével és működtetésével. A BKK maga is úgy jellemezte az általa javasolt projektet, hogy az lesz „Magyarország egyik legösszetettebb elszámolási-informatikai fejlesztési projektje”²⁰⁵.

Természetesen támogatandóak és bátorítandóak a lehető legmagasabb szolgáltatási színvonal elérésére irányuló erőfeszítések. Ugyanakkor a még be nem járatott, nagyobb léptékben ki nem próbált csúcstechnika bevezetése – különösen egy összetett rendszer esetén – nyilvánvalóan sokkal nagyobb kockázattal jár, mint a már éles működés közben üzembiztosra csiszolt, bejáratott megoldások alkalmazása. A modernebb technika nyújtotta előnyök kihasználása persze még ezen megfontolás ellenére is racionális választássá teheti az innovatív, de éppen emiatt kockázatosabb műszaki megoldások választását. Azonban ennek előfeltétele, hogy a kockázatosabb projekt személyi, szervezeti és finanszírozási feltételei rendelkezésre álljanak. A projektszervezetnek képesnek kell lennie a nem várt műszaki és szervezési nehézségek megoldására, a projektben résztvevő vállalkozók teljesítésének kontrollálására. Ehhez az adott szervezetnek stabil és az adott terület tekintetében rendkívül komoly tudástőkével kell rendelkezni. Továbbá rendkívül fontos szempont, hogy ilyen projektek esetében még nagyobb a kockázata a befejezés időbeli elhúzódásának és az eredetileg becsült költségek jelentős túllépésének.

Teljesen nyilvánvaló, hogy a Fővárosi Önkormányzat és a BKK esetében semmilyen olyan tényező nem állt fenn, ami alapján racionális döntésnek lenne tekinthető egy sehol élesben nem alkalmazott rendszer kifejlesztése és kivitelezése. A BKK csak 2010 év végén alakult, ezért összeszokott, nagy tapasztalattal rendelkező projektcsapattal már csak emiatt sem rendelkezhetett, még akkor sem, ha egyébként az ott dolgozók szakemberek mind kiválóak a maguk területén. Ráadásul ez a fejlesztés nagyon jelentős informatikai tudást tett volna szükségessé, aminek megszerzése és megtartása a közszolgáltatók számára különösen nehéz a közismert bérszínvonalbeli problémák miatt. A Fővárosi Önkormányzat finanszírozási helyzete pedig az e-jegyrendszer kiépítésének megkezdéséről szóló döntés pillanatában, azaz 2012 decemberében sem volt jónak tekinthető. A közösségi közlekedés, a közlekedési infrastruktúra és a közművek területén is évtizedes beruházási hiányokat kellett volna már akkor is pótolni, miközben az ehhez szükséges pénzeszközök töredéke sem állt rendelkezésre. A jelen projektet is szinte teljes egészében hitelből tervezte megvalósítani a főváros vezetése.

Mindezen körülmények a Fővárosi Közgyűlés tagjai előtt pontosan ismertek voltak. **Ennek ellenére a Közgyűlés csaknem egyhangúlag támogatta a BKK nagyívű víziójának megvalósítását.**²⁰⁶ A projekt jellegéből eredő kockázatok sajnos be is következtek. A projekt vezetése és a résztvevők személye folyamatosan változott, nem volt biztosított a stabil projektvezetés. A projekt időben is megcsúszott, és a BKK nem tudta kikényszeríteni az S&B-től a szerződés szerinti teljesítést. Habár a BKK számtalan leszállított eszközt és szoftverdokumentációt átvett, a szerződés felmondását követően, a vállalkozó levonulása után nem maradt semmi, amit hasznosítani tudott volna.

- **A projekt előkészítése alapvető hiányosságokban szenvedett.**

²⁰⁵ Megvalósíthatósági Vizsgálat 12. o

²⁰⁶ A 28/2012.(01.25.) határozati javaslatot 30 igen és 2 tartózkodás mellett fogadta el a Fővárosi Közgyűlés.

Kifejtése:

A korábbi elvi projekt melletti elvi elköteleződésről, illetve az előkészítő feladatokról szóló határozatokat követően a Fővárosi Önkormányzat, illetve a BKK 2013 szeptemberében a kölcsönszerződés EBRD-vel történő megkötésével vállalt jogi kötelezettséget a projekt végrehajtására. Ezt követően lehetett lefolytatni a beszerzési eljárást, aminek eredményeként a 2014. október 8-án kötötték meg a DBOM szerződést az S&B-vel. A projekt ütemezését, valamint az egyes fázisok lezárásának és a teljesítés elfogadásának szabályait alapvetően átalakító CO 3 szerződésmódosításra már fél évvel később, 2015 júliusában sor került.²⁰⁷ Ezt a szerződésmódosítást a BKK akkori vezérigazgatója, dr. Dabóczi Kálmán is „konceptcionális váltásnak” minősített a bizottsági meghallgatásán. A megállapodás átfogó jellegére és a jóváhagyási eljárás időigényére figyelemmel a szerződésmódosítás előkészítését a **DBOM szerződés aláírását és az érdemi munkavégzés megkezdését követően szinte azonnal megkezdhették. Ez a tény már önmagában is arra utal, hogy a szerződéstervezet, és ekként a projekt előkészítés alapvető hiányosságokban szenvedett.**

2015 augusztusában a projekt műszaki tartalmát érintően is alapvető változtatások végrehajtása vált szükségessé. Ennek oka, hogy az Országgyűlés 2015. július 8. elfogadta a *személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény módosításáról* szóló 2015. évi CXIV. törvényt. A 2015. augusztus 1-én hatályba lépett törvénymódosítás bevezette a „közlekedési kártya” fogalmát, aminek kibocsátására a nemzeti mobilfizetési szervezetet jogosította fel. Ezzel szemben a BKK a projekt műszaki tartalmának akként alakította ki, hogy maga fogja kibocsátani az utazásra jogosító kártyákat, és ennek megfelelően kötötték meg a DBOM szerződést 2014 októberében. **A BKK tehát nem számolt azzal, hogy alig fél évvel később teljesen megváltozik az e-jegyrendszer működtetését meghatározó jogszabályi környezet.** Holott egy ilyen nagyvolumenű több éves megvalósítási idővel számoló projekt esetében alapvető elvárás, hogy a műszaki tartalom meghatározása ne csupán a szerződés aláírásának napján hatályos jogszabályoknak, hanem a jogszabályi környezet előre látható változásainak is megfeleljen. Márpedig jelen esetben pontosan ismert volt, hogy a Kormány e területen jelentős átalakításokba kezdett. Sőt a BKK 2012. augusztusában megállapodást kötött a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériummal, amiben az elektronikus jegyrendszert a Nemzeti Egységes Kártyarendszer keretében alakítja ki. A jogalkotás a kormányzati elképzeléseknek megfelelően haladt előre, amit a BKK-nak is pontosan ismernie kellett. Az Országgyűlés 2011 év végén fogadta el a nemzeti mobil fizetésről szóló törvényt²⁰⁸. A 123/2014. (IV. 10.) Korm. rendelet már előirányozta az országosan egységessé és átjárható műszaki és technológiai megoldások alkalmazását a teljes személyszállítási szektorban. A kormányrendelet 14. § (1) bekezdése előírta, hogy a „*fővárosi vagy megyei jogú város helyi és elővárosi személyszállítási közszolgáltatások igénybevételét biztosító, az elektronikus jegyrendszer keretén belül megvalósított egységes jegy- és bérletrendszer a Nemzeti Elektronikus Jegyrendszer Platform műszaki leírása hiányában a rendszer kellő mélységű megismerését biztosító műszaki dokumentáció és szakmai konzultációk alapján, a koordinációs szervezet előterjesztésére a közlekedésért felelős miniszter egyedi jóváhagyásával alakítható ki*”. Az egységes elektronikus kártya-kibocsátási keretrendszerről szóló törvényjavaslatot pedig 2014. október 27-én nyújtotta be a Kormány az Országgyűlésnek, amit több hónapos

²⁰⁷ BKK Zrt. Igazgatósága a 302/2015. (VI.03.) sz. határozata. Ez alapján a szerződésmódosítás aláírására 2015. július 8-án került sor.

²⁰⁸ a nemzeti mobil fizetési rendszerről szóló 2011. évi CC. törvény

előkészítésnek kellett megelőznie.²⁰⁹ E körülményekre figyelemmel a projekt felelős előkészítőjeként a BKK-nak különös figyelmet kellett volna fordítani a központi kormányzat illetékes szakmai vezetővel való egyeztetésekre. A műszaki tartalom kialakításakor alapvető feladat lett volna annak tisztázása, hogy az előkészítés alatt álló országos rendszerekhez miként fog kapcsolódni főváros fejlesztés. **Megfelelő szakmai együttműködés esetén nem fordulhatott volna elő, hogy a három éve előkészítés alatt álló projektben olyan szállítói szerződést írjon alá a BKK, aminek műszaki tartalmát már fél évvel később kormányzati kezdeményezésre teljes felülírják.**

A BKK és az S&B nyilvánvalóan nem tudta végrehajtani e jogszabályi környezet módosulása miatt szükségessé vált változtatásokat. Csak 2016 augusztusában jutottak el odáig, hogy a Fővárosi Közgyűlésnél kezdeményezzék a Fővárosi Önkormányzat és a BKK között létrejött Fejlesztési Megállapodás módosítását.²¹⁰ Majd egy évvel később, 2017 júniusában döntően ugyanezen jogszabályváltozásokra alapozták, miért van szükség az EBRD-vel kötött kölcsönszerződés rendelkezésre tartási időszakának meghosszabbítására.²¹¹ Végül a BKK nem tudott megállapodni a S&B-vel a műszaki tartalom módosításában.

Összességében megállapítható, hogy az előkészítés elégtelensége döntően hozzájárult a projekt kudarcához.

- **Nem volt megfelelő együttműködés a Fővárosi Önkormányzat vezetése és a Kormány között**

Kifejtése:

Az előző pontban kifejtettek szerint a projekt kudarcának egyik meghatározó tényezője volt, hogy a BKK olyan tartalmú szerződést kötött, amit már fél évvel később tarthatatlanná tettek a hatályba lépő jogszabálymódosítások. Ez egyfelől mutatja a projekt előkészítésének elégtelenségét, másfelől pedig rávilágít arra, hogy **a 2012-2015. között sem volt megfelelő együttműködés a Fővárosi Önkormányzat és a Kormány között.** Ilyen stratégiai jelentőségű közlekedési projekteknél az együttműködésnek magától értetődőnek kellene lennie, hiszen a BKK az ország legtöbb utast kiszolgáló személyszállítási társasága. Az elvárható együttműködés jelen esetben nyilvánvalóan hiányzott. De még bejártatott szakmai együttműködés hiányában is lett volna lehetősége a főpolgármesteri vezetésnek érvényesíteni a fővárosi érdekeket, hiszen a projektet nehéz helyzetbe hozó változások törvénymódosításokon alapultak. Ezeket a törvényeket az Országgyűlés normál eljárási rendben több hét tárgyalás után fogadta el. Ugyanakkor nincs nyoma annak, hogy a főváros vezetése megpróbált volna fellépni a törvénymódosításokkal szemben.²¹²

²⁰⁹ Az Országgyűlés 2014. december 1-i ülésén fogadta el az *egységes elektronikuskártya-kibocsátási keretrendszer*ről szóló 2014. évi LXXXIII. törvényt.

²¹⁰ Lásd az FPH028/589-10/2016. számú előterjesztést, amit a Fővárosi Közgyűlés a 2016. augusztus 31-i ülésén tárgyalta meg.

²¹¹ Lásd az FPH028/504-5/2017. számú előterjesztést, amit a Fővárosi Közgyűlés a 2017. június 14-i ülésén tárgyalta meg.

²¹² Személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény módosításáról szóló T/4682. számú törvényjavaslathoz a közlekedési kártya kibocsátását szabályozó rendelkezések módosítását kezdeményező javaslat nem érkezett. A törvényjavaslat részletes vitáját az Országgyűlés Gazdasági bizottsága 2015. június 16-án folytatta le. A bizottság ülésén a Fővárosi Önkormányzat részéről senki nem jelent meg és a közlekedési kártya kibocsátásával összefüggésben javaslat senki részéről nem hangzott el.

- **Az EBRD-vel megkötött szerződésből eredő kötıtségek és az elhibázott beszerzési eljárás.**

Kifejtése:

A korábbi vizsgálatok és az bizottsági meghallgatásokon elhangzott vélemények is egyezıek a tekintetben, hogy a kiválasztási eljárás problémái és a DBOM szerződés hibái jelentıs részben az EBRD által elıírt követelményrendszerbıl eredtek. A kölcsınszerződés rendelkezéseire figyelemmel az EBRD mintaszerződését kellett alkalmazni, ami alapvetıen nem egy informatikai fejlesztési és mőködtetési projekt szerződési kötelmeinek szabályozására készült, és arra kevésbé volt alkalmas. A BKK számára ugyancsak hátrányos volt, hogy a szerződést angol nyelven kötötték meg. A szerződéses rendszert bonyolította, hogy mindemellett a kölcsınszerződésre az angol jog szabályai vonatkoztak.

A beszerzést is az EBRD eljárásrendje alapján kellett lefolytatni, ami alapján legalacsonyabb ár volt a prioritás. A bizottsági meghallgatásán dr. Dabóczy Kálmán ezzel magyarázta, hogy a köztudottan leggyengébb mőszaki tartalmú ajánlatot adó, illetve a feladatra kevésbé felkészültnek tartott S&B-vel kellett szerződést kötni. Ezzel szemben megállapítható, hogy a **megfelelı mőszaki tartalom kialakítását az EBRD által elıírt eljárás nem tette elve lehetetlenné, ennek érdekében többkörös tárgyalás is lehetséges lett volna. Ennek ellenére az egyeztetési eljárásokat két kör után lezárták.** A BKK beszerzési szakterületének tisztában kellett lenni azzal, hogy tényleges mőszaki megvalósítás bemutatását nélkülözı pályázat árai nem lehetnek megalapozottak. Nem fogadható el az EBRD eljárásra való hivatkozás, hiszen az nem zárta ki a többkörös egyeztetések lehetőségét. Az ilyen elızményekkel gyızıtesként kihirdetett pályázat mőszakilag megalapozatlan és alulárázott volt.

- **A BKK a DBOM szerződés kialakítása és különösen azok módosításai során nem érvényesítette azt az elvet, miszerint az elektronikus jegyrendszert fokozatosan a különbözı funkciók egymásra építésével kell kialakítani.**

Kifejtése:

A Fıvárosi Közgyőlés a 2012. január 25-i ülésén meghozott határozataiban bízta meg a BKK-t az e-jegyrendszer projekt lebonyolításával. A döntés alapja a BKK által készített és az elıterjesztés mellékleteként benyújtott **Megvalósíthatósági Vizsgálat** volt. Ez a dokumentum négy világosan elkülönült fázis megvalósítását irányozta elı, ahol az egyes fázisok önmagukban is értelmezhetıek és funkcionálnak:

I. ütem: A bérletes utasok átterelése az elektronikus jegyrendszerre (kijelölt céldátum: 2013. december – 2014. október)

II. ütem: A jegy típusú díjtermékek implementálása (kijelölt céldátum: 2015. elsı félév végéig)

III. ütem: Beléptetı kapuk telepítése. (kijelölt céldátum: 2014-tıl folyamatosan, várhatóan 1-2 évig)

IV. ütem: Érintés nélküli bankkártya elfogadása. (kijelölt céldátum: 2014-2015.)

A Fıvárosi Közgyőlés 28/2012.(01.25.). számú határozatában teljesen egyértelmően a Megvalósíthatósági Vizsgálatban foglalt javaslat megvalósítására adott felhatalmazást. Ezzel szemben megkötött DBOM szerződés ütemezése nem igazodott a Közgyőlésnek bemutatott ütemtervhez. A késıbbi szerződésmódosítások pedig még az eredeti szerződésben elıírt szakaszolást is jelentısen oldották. Habár a BKK-nak felhatalmazása volt arra, hogy saját

hatáskörében megkösse a szerződést, ugyanakkor az aggályos, hogy a kidolgozott szerződés a megvalósítás módját tekintve jelentős mértékben eltért a Közgyűlésnek bemutatott koncepciótól. Ennek következtében **a fővárosi utazóközönség semmilyen újabb szolgáltatást nem kapott a projekt előrehaladása és a jelentős mértékű kifizetések ellenére.**

Az egyes fázisokban előírt követelményeket feloldó szerződésmódosítások különösen aggályosak annak fényében, hogy a S&B alkalmassága tekintetében már a BKK vezetésében is erős kétségek vetődtek fel. A CO 3 szerződésmódosítás és a BKK akkori vezetése által nem szerződésmódosításnak tekintett CP 4 aláírása különösen negatívan hatott a BKK érdekeinek érvényesítésére.

A Bizottság megállapításai a felelősség tekintetében:

- A folyamatban lévő büntetőeljárásra tekintettel a Bizottság büntetőjogi felelősség fennállásának gyanúja vonatkozásában megállapításokat nem tesz.
- A főpolgármesteri vezetést és a Fővárosi Közgyűlés egészét politikai felelősség, a BKK vezetését szakmai felelősség terheli azért, hogy a pénzügyi és szervezeti feltételek nyilvánvaló hiányában egy világban sehol nem működő, csúcstechnológiájú, de éppen ezért nagyon jelentős pénzügyi és műszaki kockázatot hordozó elektronikus jegyrendszer megvalósításáról döntöttek.
- A főpolgármesteri vezetést politikai felelősség, a BKK vezetését szakmai felelősség terheli azért, mert a kormányzat szakmailag illetékes vezetőivel nem folytatták le a szükséges egyeztetéseket a tervezett projekt jogszabályi környezetének biztosítása és a tervezett országos rendszerekhez illesztése érdekében.
- A BKK vezetését szakmai felelősség terheli a projekt előkészítésének hiányosságaiért, ideértve a jogszabályi környezet és a kormányzati jogalkotási tervekben származó kööttségek figyelmen kívül hagyását, az EBRD-vel kötendő szerződésből eredő kööttségek negatív hatásainak figyelmen kívül hagyását, a beszerzési eljárás előkészítésének és lebonyolításának hiányosságait.
- A BKK vezetését szakmai felelősség terheli azért, hogy nem érvényesítette azt az elvet, miszerint az elektronikus jegyrendszert fokozatosan, a különböző funkciók egymásra építésével kell kialakítani. A BKK vezetését szakmai felelősség terheli azért, hogy szerződésmódosításokkal (különösen a CO 3 szerződésmódosítás) az egyes fázisok teljesítéséhez kötődő mérőkövetkeket feloldotta, és lehetővé tette önállóan nem használható rendszerelemek átvételét. A szerződésmódosításokért való felelősséget még súlyosabbá teszi, hogy ekként megkezdődhetett az üzemeltetési időszak, és az utasforgalomban nem működő rendszerek „üzemeltetéséért” még díjat is kellett fizetnie a BKK-nak.

A Bizottság javaslatai:

- A fővárosi beruházások esetében törekedni kell a már működő, és a bizonyítottan megbízható és költséghatékony megoldások áttemelésére a budapesti körülmények figyelembevételével. A kor technikai színvonalát meghaladó, új innovatív megoldások alkalmazása akkor javasolt, ha az ennek megvalósításához, de legalább tervezést/kivitelezést végző vállalkozó tevékenységének kontrollására alkalmas projektmenedzsment és mérnök csapattal rendelkezik a Fővárosi Önkormányzat, illetve annak érintett intézménye.

- A több éves kifutású nagyberuházások esetében elengedhetetlen a kormányzat szakmai vezetőivel folytatott érdemi párbeszéd. A projektek előkészítése során figyelemmel kell lenni a hatályos jogszabályokra és a kormányzati stratégiákból és tervezetekből ismert várható jogszabályi változásokra.
- Kerülni kell az olyan szerződések megkötését, amikre külföldi jogot kell alkalmazni, vagy amelyekben választottbírószági eljárást kötnek ki.
- A beszerzési eljárásokban az ajánlati ár nem lehet az egyetlen érdemi szempont. Az ajánlattevőkkel szembeni feltételeket akként kell meghatározni, hogy a garantálják az ajánlatban szereplő műszaki konstrukció vagy a szakmai alkalmasság megfelelő értékelését.

8. Az ún. Bálna eladása

A fejezetben alkalmazott rövidítések:

- CET vagy Bálna: a 1093 Budapest, Fővám tér 11-12. alatti közraktár épületegyüttes, a név 2013. június 12-án változott meg
- BFVK: Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zártkörűen működő részvénytársaság
- Csapi: Fővárosi Önkormányzat Csarnok és Piac Igazgatósága
- BTM: Budapesti Történeti Múzeum
- PPP: public-private partnership, köz- és magánegyüttműködés
- Porto: Porto Investment Hungary Ingatlanfejlesztő és Beruházó Korlátolt Felelősségű Társaság, a Bálna-projektet közbeszerzésen, PPP-konstrukcióban elnyerő társaság
- WHB: WHB Építő Kft, a Bálna kivitelezője
- MKB: MKB Bank Zrt., a projekt finanszírozásában közreműködő bank

8.1. A vizsgálat elrendelésére okot adó körülmények

A Fővárosi Önkormányzat 2007-ben közbeszerzés alapján, PPP konstrukcióban szerződést kötött a Portoval a 1093 Budapest, Fővám tér 11-12. alatti ingatlanon az akkori nevén CET-Közraktárak Épületegyüttes megvalósítására.²¹³

A szerződést a Porto 2011. augusztus 30-án felmondta, amit a Fővárosi Közgyűlés tudomásul vett²¹⁴ és a szerződés így 2011. október 29-i hatállyal megszűnt. A Fővárosi Közgyűlés a szerződés felmondásának tudomásul vétele során azt is rögzítette, hogy a felmondási okok valótlanok.

A felmondást követően számos jogvita alakult ki a Főváros, a Porto, a kivitelező WHB és a finanszírozó MKB között. Összesen tizenegy per és három nemperes eljárás indult meg, melyek a Főváros számára kedvezően lezárultak.²¹⁵ Az MKB és a Főváros közötti peres eljárásban a Fővárosi Törvényszék 2022-ben másodfokon a Főváros számára kedvezően ítélt, amely ítéletet a Kúria is fenntartotta.

A felmondás után a Főváros megpróbált funkciót találni az akkorra Bálna elnevezést viselő épületnek, majd 2017-ben az értékesítés mellett döntött. A nyílt pályázatos értékesítésre 2018-ban nem érkezett ajánlat, majd 2019-ben az épületet a Magyar Állam vette meg. A Bálna értékesítésével az önkormányzat vezetése elérte, hogy a Fővárosi Önkormányzat költségvetését ne terhelje a bedőlt projekt. Ugyanakkor az Állammal kötött szerződéssel nem a korábban tervezett kulturális központ funkció valósult meg. Így a Fővárosi Önkormányzatot pénzügyileg nem érte hátrányt, de a főváros lakossága elvesztett egy jó elhelyezkedésű potenciális kulturális központot és közösségi teret.

A Fővárosi Közgyűlés Vizsgálóbizottságot felállító 1/2020. (VII. 9.) határozat 2. pontja szerint „[a]z eseti bizottság feladata az alábbi ügyek feltárása: (...) h) Az ún. Bálna eladása”, ezért ez a jelentés elsősorban az eladás körülményeit tárja fel, az előzményeket csak az érthetőséghez szükséges mértékben foglalja össze.

8.2. Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratok

- A Fővárosi Közgyűlés és bizottságai üléseire benyújtott előterjesztések és az ülésekről készített jegyzőkönyvek.

²¹³ 75/2007. (XII.28.)

²¹⁴ 2647/2011.(09.21.)

²¹⁵ Lásd a Fővárosi Közgyűlés 2019. március 27-i ülésére benyújtott „Javaslat a Bálna Budapest Kereskedelmi és Kulturális Központ értékesítésére a Magyar Állam részére” tárgyú előterjesztésben és annak 1. mellékletében található összefoglalót.

- A Vizsgálóbizottság meghallgatásáról készült jegyzőkönyvek.

8.3. A vizsgálat tárgyát képező ügy kronológiája és főbb tényei

- **2005. december 20.: A Fővárosi Közgyűlés dönt a Közraktárak PPP projekt keretében történő fejlesztéről**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést a Kiemelt Fejlesztések Bizottsága nyújtotta be. A

Az előterjesztő a IX. kerület, Fövám tér 11-12. szám alatti, 37061/5 helyrajzi számú ingatlan (az un. „Közraktár”) a köz- és a magánszféra együttműködésén alapuló (PPP struktúra) fejlesztésére tett javaslatot.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **2875/2005.(12.20.):** A Fővárosi Közgyűlés „- elfogadja a Közraktárak fejlesztési projekt megvalósításának struktúráját oly módon, hogy az közbeszerzési eljárás útján, szolgáltatás megrendelési konstrukcióban valósuljon meg úgy, hogy a szolgáltatás megrendelésére irányuló közbeszerzési eljárásba beépítve az építészeti tervek megfelelő színvonalú versenyztetése történjen meg. - Elfogadja továbbá, hogy a Közraktárak fejlesztési projekt részét képezze minimálisan a Közraktárak Ingatlanán meglévő három épület felújítása, mélygarázs építése, az épületek előtti térrendezés, a közlekedési kapcsolatok kiépítése, opcionálisan pedig, plusz – a Közraktár Ingatlanon belüli – építési lehetőség biztosítása a Belső-Ferencvárosra vonatkozó, Közraktár Ingatlanát érintő KSZT előírásainak figyelembevételével. - Továbbá elfogadja, hogy a Közraktárak fejlesztési projekt olyan struktúrában valósul meg, amely a közbeszerzési pályázat eredményétől függően a Fővárosi Önkormányzat hosszú távú pénzügyi kötelezettségvállalását teheti szükségessé. Úgy, hogy a Közraktárak fejlesztési projektre fordított kiadások a projekt kezdeti, felfutási időszakát követően a Fővárosi Önkormányzat számára megtérülnek.”
- **2876/2005.(12.20.):** „Felkéri a főpolgármestert Budapest Főváros Önkormányzata és szervei Közbeszerzési Szabályzatának módosítására annak megfelelően, hogy a Kiemelt Fejlesztések Bizottsága a pénzügyi fedezet birtokában a kiemelt fejlesztésekkel kapcsolatos közbeszerzési eljárások kezdeményezőjeként léphet fel.”
- **2877/2005.(12.20.):** „Felkéri a Kiemelt Fejlesztések Bizottságát a Közraktárak fejlesztési projekt közbeszerzési eljárásnak előkészítésére és a közbeszerzési eljárás kezdeményezésére.”

- **2007. július 23.: Szolgáltatási Szerződés megkötése a Portoval**
- **2008. június 9.: A projekt finanszírozására az un. Háromoldalú Megállapodás megkötése a Fővárosi Önkormányzat, a Porto és az MKB között.**
- **2011. augusztus 30.: Porto felmondása**
- **2011. szeptember 21.: A Fővárosi Közgyűlés a felmondási okok vitatása mellett tudomásul vette a Porto felmondását**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztést a Fővárosi Közgyűlés zárt ülésen tárgyalta.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **2648/2011.(09.21.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy felkéri a főpolgármestert, hogy dr. György István főpolgármester-helyettes, dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes, Rogán Antal a Gazdasági Bizottság elnöke és Túttó Kata képviselő asszony bevonásával tekintse át a CET-ügyben eddig történeteket és tegyen javaslatot a további teendőkre.

- **2647/2011.(09.21.):** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a felmondási okok valótlanága mellett tudomásul veszi, hogy a Porto Investment Hungary Ingatlanfejlesztő és Beruházó Korlátolt Felelősségű Társaság, mint Szolgáltató felmondása 2011. október 29. napjával a Szolgáltatási Szerződést megszünteti. Felhatalmazza a főpolgármestert, hogy tegye meg a szükséges jogi lépéseket annak érdekében, hogy a szerződés jogellenes megszüntetéséből eredő igényeket – ideértve a kárigényt is – peren kívül vagy per útján érvényesítse.

- **2012. október 17.: A Fővárosi Önkormányzat és a WHB engedményezési szerződést köt**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztést a Fővárosi Közgyűlés zárt ülésen tárgyalta. Az engedményezési megállapodás részleteit a Fővárosi Közgyűlés 2017. ... ülésére benyújtott előterjesztés ismerteti.²¹⁶ A 2009. február 10-én hatályba lépett generálvállalkozási szerződés alapján az építési (átépítési) munkálatokat a WHB konzorcium végezte. A jogi helyzet elősegítése érdekében a Fővárosi Önkormányzat 2.857.308 EUR értékű Porto által meg nem fizetett vállalkozói díjra vonatkozó követelést vásárolt meg a WHB-től 2.779.955 EUR vételárért az alvállalkozói jogos követelések előírásával.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **2093/2012.(10.15.):** *„Elfogadja és megköti Budapest Főváros Önkormányzata, valamint a WHB Konzorcium közötti, az előterjesztés 8. sz. mellékletét képező visszterhes engedményezési szerződést és felhatalmazza a főpolgármestert a szerződés aláírására. Ezzel egyidejűleg felkéri a főpolgármestert, hogy az engedményezés útján megvásárolt követelés érvényesítése iránt tegye meg a szükséges jogi lépéseket.”*

- **2012. július 25.: A Bálna birtokbaadása**

A Porto és a WHB, valamint a Főváros közti per, amelynek célja a Bálna birtokának visszaszerzése volt a két társaságtól. A bírósági döntések végrehajtásaként 2012. július 25-én került birtokba a Főváros.²¹⁷

- **2012. december 12.: A teljes befejezéshez szükséges munkák számbavétele és a BFVK megbízása**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

A Fővárosi Közgyűlés áttekintette az akkor még CET-nek nevezett Bálna-projekt teljes befejezéséhez és használatbavételéhez szükséges munkálatokat. A garanciális munkákon kívül az elmaradt beruházási munkákat, valamint a kárenyhítési, állagmegóvási és javítási feladatokkal a BFVK-t bízta meg a Közgyűlés.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **2762/2012.(12.12.)** *A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon a BFVK Zrt. 2013. évi közszolgáltatási szerződésének keretében a CET állagmegóvó, karbantartó és kármentesítő feladatai ellátásához szükséges forrás biztosításáról.*
- **2758/2012.(12.12.)** *A Fővárosi Közgyűlés „a Budapest IX. kerület, Fővám tér 11-12. sz. alatti Közraktárak Épületegyüttes (CET) projekt befejezésével, illetve a használatbavétellel kapcsolatban szükséges munkák elvégzésére 231,500 mFt-ot kíván biztosítani és a feladat végrehajtása érdekében tervbe veszi a „8403 Önkormányzati beruházások” között az új „Közraktárak Épületegyüttes (CET) projekt befejezésével, illetve a használatbavétellel kapcsolatban szükséges munkák elvégzése” feladatot 231.500 eFt összköltséggel, a feladat 2013. évi üteme 231.500 eFt.”*

- **2013. június 12.: A tető kijavitása és funkciókeresés**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

²¹⁶ FPH 058/2302-7/2017.

²¹⁷ Fővárosi Törvényszék 15.G.40.273/2011.

A Fővárosi Közgyűlés ezen határozatban több kérdést rendezett a Bálna kapcsán. A projekt nevének CET-ről Bálna elnevezésre történő módosításán kívül a tető kijavítása és a funkció keresése volt kiemelt tartalma ezen döntésnek.

A Bálna látványos üvegtetejével kivitelezési problémák adódtak (pl. beázás, üvegtörés). A kérdésről két szakértői vélemény készült, az elsőt az ONL Hungary Tervező, Építő és Tanácsadó Kft. készítette, az ebben foglalt becslés szerint a tető javításának költsége 400-500 millió forint. Ezt a véleményt a BME Épület-szervezet Tanszéke megvizsgálta és az abban foglaltakkal nem értett egyet és úgy foglalt állást, hogy a felmerülő problémákat folyamatos karbantartással kezelni lehet. Ez a feladat a WHB és a BFVK között megosztásra kerül.

A Bálna funkciójával kapcsolatban a Fővárosi Közgyűlés úgy döntött, hogy a Csapi és a BTM Budapest Galéria számára biztosít területhasználati lehetőséges a Bálnában. A Csapi a -1. szinten, a BTM az 1. emeleten kapott használható területet.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **1111/2013.(06.12.)** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy a Budapest IX. kerület, Fővám tér 11-12. sz. alatti Közraktárak Épületegyüttes a „BÁLNA” elnevezést kapja.
- **1110/2013.(06.12.)** Úgy dönt, hogy a BFVK Zrt. CET Közraktárak Épületegyüttes megnyitáshoz kapcsolódóan, a pénzügyi fedezetet az alábbiak szerint biztosítja: a) üzemeltetési és hasznosítási feladatok fedezeteként csökkenti a „930001 Általános tartalék” cím kiadási előirányzatát 129.434 eFt-tal, egyidejűleg azonos összeggel megemeli a 825001 BFVK Zrt. közszolgáltatás” cím kiadási, azon belül a dologi kiadások előirányzatát; b) a Budapest Galéria átköltöztetésének költségére csökkenti a „911401 Céltartalék az önkormányzati szerkezetátalakításhoz kapcsolódó kiadásokra” cím kiadási előirányzatát 3.000 eFt-tal, egyidejűleg azonos összeggel egyszeri jelleggel megemeli az „550101 Budapesti Történeti Múzeum” cím támogatási és kiadási, azon belül a dologi kiadások előirányzatát; c) a Budapest Galéria által fizetendő üzemeltetési díj 2013. évi fedezetére csökkenti a „911401 Céltartalék az önkormányzati szerkezet-átalakításhoz kapcsolódó kiadásokra” cím kiadási előirányzatát 6.357 eFt-tal, egyidejűleg azonos összeggel egyszeri jelleggel (2 hónapra) megemeli az „550101 Budapesti Történeti Múzeum” cím támogatási és kiadási, azon belül a dologi kiadások előirányzatát, egyben kötelezettséget vállal arra, hogy a 2014. január 1-jétől felmerülő üzemeltetési díjat, – egy évre 38.144 eFt-ot – a BFVK Zrt. éves közszolgáltatási szerződésében tartós jelleggel biztosítja; d) a Budapest Galéria által fizetendő közműfogyasztási díj 2013. évi fedezetére csökkenti a „911401 Céltartalék az önkormányzati szerkezetátalakításhoz kapcsolódó kiadásokra” cím kiadási előirányzatát 9.000 eFt-tal, egyidejűleg tartós jelleggel 2 óra megemeli az „550101 Budapesti Történeti Múzeum” cím támogatási és kiadási, azon belül a dologi kiadások előirányzatát; e) az új kiállítóhely csatolt szakmai koncepció szerinti működtetése érdekében a 2013. évi többletfeladatok finanszírozása érdekében csökkenti a „911401 Céltartalék az önkormányzati szerkezetátalakításhoz kapcsolódó kiadásokra” cím kiadási előirányzatát 15.000 eFt-tal, egyidejűleg egyszeri jelleggel megemeli az „550101 Budapesti Történeti Múzeum” cím támogatási és kiadási, azon belül a dologi kiadások előirányzatát, egyben kötelezettséget vállal arra, hogy a 2014. évi többletfeladatok érdekében az „550101 Budapesti Történeti Múzeum” cím támogatási és kiadási, azon belül a dologi kiadások között tartós jelleggel évi 40.000 eFt-ot biztosít; f) 2013. szeptember 1-jétől 3 fővel megemeli az „550101 Budapesti Történeti Múzeum” cím létszámkeretét. A létszám bővülés pénzügyi fedezetére csökkenti a „911401 Céltartalék az önkormányzati szerkezetátalakításhoz kapcsolódó kiadásokra” cím kiadási előirányzatát 4.318 eFt-tal, egyidejűleg azonos összeggel, tartós jelleggel, 4 óra megemeli az „550101 Budapesti Történeti Múzeum” cím támogatási és kiadási előirányzatát (a kiadásból: személyi juttatások 3.400 eFt, munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó 918 eFt); g) A Közraktárak épületegyüttesben kialakítandó helységcsoportok kialakítási költségeinek fedezetének biztosítása érdekében csökkenti a „911202 Évközi indítású önkormányzati beruházások” címen belül a „Cet üveghéj” feladat előirányzatát 480.635 eFt-tal (a feladat összköltsége ezzel 281.365 eFt-ra módosul) és ezzel egyidejűleg azonos összeggel megemeli a „840301 Önkormányzati beruházások” címen belül a

- „Közraktárak épületegyüttes (CET) projekt befejezésével, illetve használatbavétellel kapcsolatban szükséges munkák elvégzése” feladatot. A feladat összköltsége 712.135 eFt-ra módosul.
- **1109/2013.(06.12.)** Tudomásul veszi a Budapest IX. kerület, Fővám tér 11-12. sz. alatti CET Közraktárak Épületegyüttes acél-üveg héjszerkezetének javítási munkálataira vonatkozó tájékoztatást.
 - **1108/2013.(06.12.)** Budapest Főváros Önkormányzata és intézményei beruházási és felújítási tevékenysége előkészítésének, jóváhagyásának, megvalósításának rendjéről szóló 50/1998. (X. 30.) Főv. Kgy. rendelet 16. § (1) bekezdése értelmében jóváhagyja és megkötöi a „Megvalósítási Megállapodás a Közraktárak Épületegyüttes üzemeltetéséhez és hasznosításához szükséges beruházással kapcsolatos feladatok elvégzéséről” tárgyú feladathoz kapcsolódó megvalósítási megállapodás 1. számú módosítását a Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt.-vel az előterjesztés 4. sz. melléklete szerinti tartalommal. Felkéri a főpolgármestert a megállapodás módosítás aláírására.
 - **1107/2013.(06.12.)** Jóváhagyja Budapest Főváros Önkormányzata és intézményei beruházási és felújítási tevékenysége előkészítésének, jóváhagyásának, megvalósításának rendjéről szóló 50/1998. (X. 30.) Főv. Kgy. rendelet 12. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt hatásköre szerint eljárva az előterjesztés 3. sz. mellékletét képező 006701 azonosító számú engedélyokirat 1. számú módosítását, az abban foglalt tartalommal. Felkéri a főpolgármestert az engedélyokirat módosítás aláírására.
 - **1106/2013.(06.12.)** Meg kívánja valósítani a Közraktárak Épületegyüttes bevezetéséhez, marketinghez szorosan kapcsolódó építési tevékenységek tárgyú beruházási feladatot 41.910.000 Ft értékben, a Fővárosi Önkormányzat Csarnok és Piac Igazgatósága elhelyezése tárgyú beruházási feladatot 138.057.729 Ft értékben, a Budapesti Történeti Múzeum szervezetében működő Budapest Galéria elhelyezése tárgyú beruházási feladatot 262.528.571 Ft értékben, és ezek kivitelezésével összefüggő tervezési, projektirányítási feladatokat 38.138.100 Ft értékben úgy, hogy a forrás biztosítása mellett felkéri a Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt.-t a feladat megvalósítására.
 - **1104/2013.(06.12.)** Elrendeli a BTM – Budapest Galéria átköltözését a Budapesti Történeti Múzeum alapító okiratában telephelyként feltüntetett Budapest V. kerület, Váci u. 36. szám alatt található, 993 m² alapterületű ingatlanból a Budapest IX. kerület, Fővám tér 11-12. szám alatti, 37061/7 hrsz.-ú ingatlan 963,22 m² területű helyiségcsoportjába. Egyidejűleg jóváhagyja a Budapest Galéria átköltöztetésének költségét, a 2013. évi üzemeltetési díjat és a rezsiköltséget úgy, hogy a forrást a Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt. 2013. évi közszolgáltatási szerződésében biztosítja.

- **2013. június: A Fővárosi Önkormányzat és a Porto elszámolási megállapodást köt**

Az egyezségben a Porto kijelentette, hogy a Közraktárak Épületegyüttes kizárólagos önkormányzati tulajdonának vitatásáról lemond a teljes 6.500.000 EUR elszámolási összeg kézhezvételének hatályával.²¹⁸

- **2013. szeptember 26.: Rendezvényközpont funkció kialakításával kapcsolatos döntések**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés szerint a „BÁLNA Közraktárak Épületegyüttes kereskedelmi funkciója mellett fontos kulturális küldetéssel bír. A kulturális és kereskedelmi funkció együttes érvényesülésének biztosításában kulcsszerepe van az épület fejrészében kialakítandó rendezvényközpontnak. A rendezvényközpont, kulturális jelentősége mellett, nagymértékben hozzájárulhat a komplexum nyereséges működtetéséhez is. Figyelemmel arra, hogy a piaci tapasztalatok alapján gyenge kereslet mutatkozik a szerkezetkész épületek kulturális célú kiépítésére és hasznosítására, jelen előterjesztés javaslatot tesz az épület 2.-3. emeletén kialakítandó rendezvényterem, és az ehhez kapcsolódó létesítmények és tetőterasz használhatóságához szükséges beruházás (álpadlózat, árnyékolástechnika, hangtechnika, stb.) Fővárosi Önkormányzat által történő biztosítására. A bérbeadás tehát egy magasabb kiépítési fokon lehetséges.”

²¹⁸ FPH 058/2302-7/2017. számú előterjesztés 3. oldal

A Fővárosi Közgyűlés az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságától a Bálna befejező munkálataira mentességet kért a közbeszerzési eljárások alól a BFVK számára.

Az előterjesztés szerint a 2. emeleti rendezvényteremben mobil színpad létesül, a 3. emeleten catering-helyiségek, a tetőterasz vendéglátó funkciót kapna.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **1638/2013.(09.26.)** A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy kezdeményezze az Országgyűlés Honvédelmi és Rendészeti Bizottságánál a Bizottság 42/2010-2014. (VI. 10.) számú határozatának módosítását és a „CET Közraktárak Épületegyüttes” befejező műszaki munkálatainak keretében a Közraktárak Épületegyüttes kulturális rendezvényközpontjának befejezéséhez szükséges építési tevékenységek tárgyú beruházási feladatokkal kapcsolatos beszerzések tekintetében a BFVK Zrt.-t mentesítse a közbeszerzésekről szóló 2011. évi CVIII. tv. alkalmazása alól.
- **1635/2013.(09.26.)** Az új feladathoz szükséges forrás biztosítása érdekében csökkenti a „911202 Évközi indítású önkormányzati beruházások” címen belül • a „CET üveghéj” feladat előirányzatát 281.365 eFt-tal – ezzel a feladat törlésre kerül –, valamint • a „Közraktárak épületegyüttes (CET) tartalék” feladat előirányzatát 254.000 eFt-tal – ezzel a feladat törlésre kerül –, továbbá • a „Közraktárak környezetének rendezése” feladat előirányzatát 76.052 eFt-tal. Ezzel egyidejűleg megemeli a „840301 Önkormányzati beruházások” címen belül a „Közraktárak épületegyüttes (CET) projekt befejezésével, illetve a használatbavétellel kapcsolatban szükséges munkák elvégzése” feladat kiadási előirányzatát 611.417 eFt-tal. A „Közraktárak épületegyüttes (CET) projekt befejezésével, illetve a használatbavétellel kapcsolatban szükséges munkák elvégzése” feladat teljes költsége és 2013. évi előirányzata 1.323.552 eFt-ra módosul.
- **1634/2013.(09.26.)** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy meg kívánja valósítani a BÁLNA Közraktárak Épületegyüttes rendezvény-központjának befejezéséhez és üzleti, illetve kulturális célú hasznosításához szükséges építési tevékenységek tárgyú beruházási feladatot bruttó 611.417 eFt többletforrás biztosítása mellett. A feladatot a Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt.-vel végezteti el. A beruházás a „Közraktárak épületegyüttes (CET) projekt befejezésével, illetve a használatbavétellel kapcsolatban szükséges munkák elvégzése” feladat részeként valósul meg, melynek így összes költsége bruttó 1.323.552 eFt-ra nő.

- **2013. november 8.: Megnyílik a Bálna**

- **2014. április 30.: Beszámoló a projekt sikeréről, a perekről és a közbeszerzés alóli mentességről**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést²¹⁹ dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés tájékoztatást a Bálna működéséről, a megnyitás óta megvalósult programokról és tájékoztatást adott a folyamatban levő jogi eljárásokról, valamint rögzítette, hogy a közbeszerzési eljárás alól mentességet kapott a Főváros.

Az előterjesztés szerint „a BFVK Zrt. a potenciális bérlőkkel folytatott egyeztető tárgyalások lezárását követően kiírt nyilvános pályázatok eredményei alapján megkezdte az üres bérleményi területek feltöltését. A pályáztatás eredményeként 2013. októberéig összesen 16 bérlői pályázat érkezett be 4705m² (4411 ,96m² +293m² terasz) alapterületű bérlemény kiadására került sor.” Az előterjesztés szerint a Bálnával kapcsolatos feladatoknak a BFVK-hoz való telepítése „jó döntésnek bizonyult, miután az átmeneti hasznosítás részeként már 2013. év végén, illetve 2014. év elején számos nagy sikerrel járó rendezvény megszervezésére kerülhetett sor. Az eseti jellegű hasznosítás jövedelemtermelő képességét tovább javította, hogy 2014. februárjában megnyílt a BÁLNA rendezvényterem. ... Mindezek mellett a jelenlegi piaci körülmények között és a jelenlegi piaci bevezetés szakaszban a Fővárosi Önkormányzat gazdasági érdeke, hogy a nyári turista szezon lezárása előtt a BÁLNA még üresen álló bérleményeinek hasznosítása során a hangsúlyt továbbra is a rövid távú és 9 l 12 alkalmi hasznosításra fektesse. Ezzel

²¹⁹ FPH 066/385-1/2014. számú előterjesztés

összhangban került előkészítésre a BFVK 2014. évi közszolgáltatási szerződése, melyről jelen közgyűlésre külön előterjesztés készült.”

Az előterjesztés záró része szerint „[s]iker, hogy a Közraktárak épületének befejező beruházásaival a nagyközönség számára megnyitottuk a BÁLNA-t, amely megfelelő hasznosítási sivatégiával a Főváros egyik meghatározó közösségi színterévé válhat.”

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **779/2014.(04.30.)** elfogadja a BÁLNA Közraktárak Épületegyüttesre irányuló jogviták alakulásáról, valamint a jogi képviselő ellátásáról szóló beszámolót az előterjesztés szerinti tartalommal.

- **2017. szeptember 27.: Nyílt pályázaton történő eladásról való döntés**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést²²⁰ dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés szerint „[a]z elért eredmények ellenére meg kellett vizsgálni, hogy a Bálna kulturális funkciója mellett, a speciális kialakításból adódó kereskedelmi és vendéglátó-szolgáltató hasznosítás megvalósítható-e hatékonyan és költségtakarékosan, hosszú távon. A vételi és üzemeltetési szándékok megismerése alapján felvetődött, hogy az Ingatlan üzemeltetése átruházható egy professzionális befektetőre, aki fenntartja és fejleszti a kulturális közfunkciót és a kereskedelmi funkciót. Felvetődött az is, hogy esetleg a BFVK-ból kiváló önálló cég végezze ezeket a feladatokat. Mérlegelni kellett, hogy hosszú távon az Ingatlan tulajdonjogának megtartása vagy értékesítése gazdaságosabb és célszerűbb-e. A Bálna közfunkciójának fenntartási kötelezettsége mellett, továbbá az amortizációs költségeket, valamint a piacon elfogadott tőkeköltiséget is figyelembe véve, az elmúlt évek során összegyűjtött üzemeltetési tapasztalatai ismeretében megállapítható, hogy a leghatékonyabb üzemeltetési modell alkalmazásával sem biztosítható a komplexum önkormányzati keretek közötti nyereséges üzemeltetése. Ugyanakkor az elmúlt években tapasztalható ingatlanpiaci konjunktúra hatására fokozódó piaci érdeklődés mutatkozott a Bálna megvásárlása iránt. Ezen piaci érdeklődés kiváló alkalmat teremthet arra, hogy a Fővárosi Önkormányzat a közfunkció fenntartásának a piac által is vállalható kötelezettsége mellett értékesítse az ingatlant egy olyan befektető számára, aki az esetleges szinergiák felhasználásával hosszú távon is biztosítani képes a Főváros számára emblemikus épület állagának fenntartását, az abban nyújtott közösségi szolgáltatások elérhetőségét, végső soron a Bálna beruházás eredeti céljainak megvalósítását, miközben a befolyó vételár kellő fedezetet nyújt a Bálna projekt eddigi ráfordításaira.”

Az előterjesztés szerint a Bálnát legkevesebb 11 milliárd forint + áfa áron lehet megvásárolni, a bérleti szerződések a vevőre szállnak át, és a vevő kötelezettséget vállal a közoktatási-kulturális funkcióra fenntartására.

Az előterjesztéshez Horváth Csaba képviselő, az MSZP-s képviselők nevében (a Fővárosi Önkormányzat akkor hatályos SZMSZ-e alapján a Közgyűlésben nem működtek képviselőcsoportok) módosító javaslatot nyújtott be azt javasolva, hogy a tulajdonjog átruházása helyett csupán hasznosítási jogot értékesítse a főváros. A módosító javaslat indoklása szerint: „A Bálna Budapest egyik ikonikus épülete, a főváros jelképe, amely az eredeti koncepció szerint kulturális funkciót látna el. A 19. és a 21. század építészetét ötvöző épületegyüttes többet ér annál, mintsem a főváros egyszer és mindenkorra lemondjon róla, akár az M3-s metró felújítása, akár bármely más beruházás kedvéért. Éppen ezért azt javasoljuk, hogy a Fővárosi Önkormányzat ne az ingatlan tulajdonjogát, csak a hasznosítás jogát értékesítse meghatározott időre. Ezzel a megoldással biztosítani lehet az Önkormányzat bevételeit és a Bálna funkcióval való megtöltését egyaránt, anélkül, hogy a Fővárosi Önkormányzat elveszítené a tulajdonrészét a kiemelten értékes ingatlanban.” A módosító javaslatot a Fővárosi Közgyűlés nem támogatta.

²²⁰ FPH 058/2302-7/2017. számú előterjesztés

A szerződéstervezet nem tartalmazott arra vonatkozó rendelkezést, hogy a Bálnát fővárosi célra kell hasznosítani, vagy részben ilyen célra kell hasznosítani.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **1315/2017.(09.27.)** A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy az eredményes pályázati eljárás során a nyertes ajánlattevőre irányuló döntéssel egyidejűleg terjessze elő Budapest Főváros Önkormányzata részéről a BFTK NKft.-vel, valamint a BTM-mel kötendő bérleti szerződést.
- **1314/2017.(09.27.)** Jóváhagyja és megkötöi az „Új Budapestinfo Pont kialakítása a Bálna Budapest épületében” feladat megvalósításához szükséges támogatási szerződést az előterjesztés 4. sz. melléklete szerinti tartalommal.
- **1313/2017.(09.27.)** Az „Új Budapestinfo Pont kialakítása a Bálna Budapest épületében” feladat fedezetének rendezése érdekében csökkenti a „810601 Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ Nonprofit Kft.” cím kiadási, azon belül az egyéb beruházási célú támogatások áht-n kívülre és az EU-nak előirányzatát 55.345 eFt-tal, továbbá azonos összeggel megemeli a „930001 Általános tartalék” cím kiadási, azon belül tartalékok eloirányzatát.
- **1312/2017.(09.27.)** Kötelezettséget vállal arra, hogy a Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ Nonprofit Kft. részére, az „Új Budapestinfo Pont kialakítása a Bálna Budapest épületében” tárgyú feladat megvalósításához nettó 19.655 eFt összegű támogatást biztosít.
- **1311/2017.(09.27.)** A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő nem lakás céljára szolgáló helyiségek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 40/2006. (VII. 14.) Főv. Kgy. rendelet 17. § (1) bekezdés b) pontja, 21/A. § (1) bekezdés a) pontja, valamint a 35. § (1) és (5) bekezdései alapján biztosított hatáskörében eljárva úgy dönt, hogy a Fővárosi Önkormányzat tulajdonát képező 37061/7 hrsz.-ú, Budapest IX., Fővám tér 11-12. szám alatti, Bálna Budapest épületében található, alaprajz szerint 0.3083 számmal jelölt, 63,06 m²; alapterületű helyiséget közfeladat ellátásában való közreműködés céljából, versenyeztetési eljárás lefolytatása nélkül, ingyenesen használatba adja a Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ Nonprofit Kft. részére. Jóváhagyja és megkötöi az előterjesztés 3. számú mellékletekét képező használati megállapodást, egyúttal felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon a megállapodás BFVK Zrt.-vel kötött közszolgáltatási keretszerződés 6. számú mellékletét képező igazolás és általános meghatalmazás alapján meghatalmazottként eljáró BFVK Zrt. vezérigazgatója általi aláírásáról.
- **1310/2017.(09.27.)** Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 23. § (1) bekezdés a) pontja alapján úgy dönt, hogy nyílt pályázati eljárás lefolytatása útján értékesíteni kívánja a Budapest IX., Fővám tér 11-12./Budapest IX. kerület, Közraktár utca 1. sz. „felülvizsgálat alatt”, 37061/7 helyrajzi számon nyilvántartott 12.975 m²; alapterületű, „kivett kereskedelmi központ és kulturális központ” megnevezésű ingatlant. Felkéri a főpolgármestert, hogy a BFVK Zrt., mint a Fővárosi Önkormányzat ügyleti képviselője útján gondoskodjon a Vagyonrendeletben és a közszolgáltatási szerződésében foglaltak szerint eljárva az értékesítésre irányuló eljárás lefolytatásáról az előterjesztés 2. számú mellékletét képező pályázati kiírásban, illetőleg ahhoz tartozó dokumentációban foglalt feltételek szerint.
- **1309/2017.(09.27.)** nem fogadja el Horváth Csaba módosító javaslatát, mely szerint a beterjesztett határozati javaslat 1. pontja helyébe az alábbi 1. pont kerül és a 2. pontját törli: „A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy Budapest Főváros Önkormányzata nyílt pályázati eljárás lefolytatása útján kívánja a Budapest IX., Fővám tér 11-12./Budapest IX. kerület, Közraktár utca 1. sz. „felülvizsgálat alatt”, 37061/7 helyrajzi számon nyilvántartott 12.975 m²; alapterületű, „kivett kereskedelmi központ és kulturális központ” megnevezésű ingatlan üzemeltetési jogát hasznosítani. Felkéri a főpolgármestert, hogy a Vagyonrendeletben és a közszolgáltatási szerződésben foglaltak szerint az üzemeltetési jog biztosítására irányuló eljárás előkészítéséről gondoskodjon, és az erre irányuló javaslatát terjessze a Közgyűlés elé.

- **2018. január 24.: A nyílt pályázat sikertelensége**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést²²¹ dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

A pályázati dokumentációt egy társaság, az MNB-Jóléti Kft. vásárolta, meg azonban ajánlatot nem nyújtott be. Az előterjesztés szerint „[a] pályázati eljárás során hét érdeklődő jelentkezett, a pályázati dokumentációt egyedül az MNB-Jóléti Kft. vásárolta meg 2017. november 3. napján. Az MNB-Jóléti Kft. meghatalmazott szakértői 2017. november 14. napjától az adatszoba nyitva tartására rendelkezésre álló 2017. november 30. napjáig tartó időszakban részletesen megvizsgálták a Bálna épület műszaki állapotát, illetőleg az adatszobában rendelkezésre bocsátott teljeskörű dokumentációt. Az ajánlatok benyújtására nyitva álló 2017. december 15., 10:00 órai határidőig azonban ajánlat nem érkezett.”

Az előterjesztéshez Horváth Csaba a korábbival azonos tartalmú módosító javaslatot nyújtott be, amelyben javasolta, hogy az adásvétel helyett csak visszerthes hasznosítási jogot pályáztasson a Főváros. A módosító javaslatot a Fővárosi Közgyűlés ezúttal sem támogatta.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **18/2018.(01.24.)** A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja és megköti a BÁLNA Közraktárak Épületegyüttessel kapcsolatos jogi tevékenység és jogi képviselet ellátására irányuló ügyvédi megbízási szerződést, egyidejűleg kötelezettséget vállal, hogy a „882101 Közraktárak” cím dologi előirányzatán 2.000 eFt-ot biztosít. Felkéri a főpolgármestert az előterjesztés 3. számú melléklete szerinti megbízási szerződés aláírására.
 - **17/2018.(01.24.)** A Fővárosi Közgyűlés felkéri a főpolgármestert, hogy folytasson tárgyalásokat Magyarország Kormányával a Budapest IX., Fővám tér 11-12./Budapest IX. kerület, Közraktár utca 1. sz. „felülvizsgálat alatt”, 37061/7 helyrajzi számon nyilvántartott 12.975 m²; alapterületű, „kivett kereskedelmi központ és kulturális központ” megnevezésű ingatlan értékesítéséről és a tárgyalások eredményét terjessze a Fővárosi Közgyűlés elé.
 - **16/2018.(01.24.)** A Fővárosi Közgyűlés Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 23. § (1) bekezdés a) pontja alapján a BFVK Zrt. által a Budapest IX., Fővám tér 11-12./Budapest IX. kerület, Közraktár utca 1. sz. „felülvizsgálat alatt”, 37061/7 helyrajzi számon nyilvántartott 12.975 m²; alapterületű, „kivett kereskedelmi központ és kulturális központ” megnevezésű ingatlan értékesítésére kiírt nyilvános versenyztetési eljárást érvényes ajánlat benyújtása hiányában eredménytelennek nyilvánítja.
 - **15/2018.(01.24.)** A Fővárosi Közgyűlés nem fogadja el Horváth Csaba módosító javaslatát, mely szerint: „A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy Budapest Főváros Önkormányzata nyílt pályázati eljárás lefolytatása útján kívánja a Budapest IX., Fővám tér 11-12./Budapest IX. kerület, Közraktár utca 1. sz. „felülvizsgálat alatt”, 37061/7 helyrajzi számon nyilvántartott 12.975 m²; alapterületű, „kivett kereskedelmi központ és kulturális központ” megnevezésű ingatlan üzemeltetési jogát hasznosítani. Felkéri a főpolgármestert, hogy a Vagyonrendeletben és a közszolgáltatási szerződésében foglaltak szerint az üzemeltetési jog biztosítására irányuló eljárás előkészítéséről gondoskodjon, és az erre irányuló javaslatát terjessze a Közgyűlés elé.
- **2019. március 27.: Értékesítés a Magyar Állam részére**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést²²² dr. Bagdy Gábor főpolgármester-helyettes nyújtotta be.

Az előterjesztés szerint „2019. február 28. napján indikatív vételi ajánlat ... érkezett a Magyar Állam képviseletében eljáró MNV Zrt.-től a Bálna és vele funkcionális egységet képviselő ingóságok nettó 11.223.970.000,- Ft vételáron történő megvételére. Az épület speciális adottságai, kiváló lokációja és kialakítása alkalmassá teszi arra, hogy az állami tulajdonba vétellel a kulturális és turisztikai küldetése szélesebb, országos dimenzióba kerülhessen. Az ingatlan bérlői összetételének állami tulajdonba vételt követő felülvizsgálata és szükség szerinti átalakítása eredményeként az Állam kulturális és turisztikai céljait szolgáló bérlői-mix kialakítása érhető el.”

²²¹ FPH058 /717 - 2 /2018

²²² FPH058 /1028 - 3 /2019

Az előterjesztés szerint továbbá „[a]z elmúlt évek során a Bálna így a fővárosi polgárok kedvelt találkozóhelyévé válhatott, emblematikus épülete révén pedig folyamatosan a főváros hírnevét öregbíti. Ugyanakkor az Ingatlan Magyar Állam feladatellátásába történő bevonásával az épületben rejlő lehetőségek országos szintű kulturális és turisztikai célú kihasználtsága, a közfunkció megtartása, valamint a különleges műemléki épület további méltó hasznosítása érdekében javasolt a Magyar Állam által tett ajánlat elfogadása, ezáltal az épület nemzeti vagyonkörben tartásával biztosítva a hosszú távú működésének és fenntartható üzemeltetésének feltételeit.”

A Magyar Állammal kötött szerződés nem tartalmazott arra vonatkozó rendelkezést, hogy a Bálnát fővárosi célra kell hasznosítani, vagy részben ilyen célra kell hasznosítani.

A Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- **168/2019.(03.27.)** A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja és megkötöti a Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasággal a Bálna 0.3083 számú bérleményére kötött ingyenes használati megállapodás módosítását az előterjesztés 4. sz. melléklete szerinti tartalommal és felkéri a főpolgármestert annak aláírására.
 - **167/2019.(03.27.)** A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja és megkötöti a Budapesti Történeti Múzeummal a Bálna 1.201 számú bérleményére kötött ingyenes használati megállapodás módosítását az előterjesztés 3. számú melléklete szerinti tartalommal, és felkéri a főpolgármestert annak aláírására.
 - **165/2019.(03.27.)** A Fővárosi Közgyűlés Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 56. § (1) bekezdésében foglalt hatáskörében eljárva, a BFKV Zrt. alapítójaként és egyedüli részvényesként a BFKV Zrt. Alapszabályának 9.2. p.) pontjában foglaltak alapján előzetesen engedélyezi a BFKV Zrt. tulajdonát képező és a Bálna üzemeltetéséhez szükséges tárgyi eszközök – ingatlan értékesítésével egyidejű – átruházását a Magyar Állam részére. Felkéri a főpolgármestert, hogy ezen alapítói döntésről a Ptk. 3:109. § (4) bekezdésében foglaltakra figyelemmel értesítse a Társaság vezető tisztségviselőjét.
 - **164/2019.(03.27.)** A Fővárosi Közgyűlés Budapest Főváros Önkormányzata vagyonáról, a vagyonelemek feletti tulajdonosi jogok gyakorlásáról szóló 22/2012. (III. 14.) Főv. Kgy. rendelet 23. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt hatáskörében eljárva úgy dönt, hogy a Magyar Állam képviseletében eljáró Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. 2019. február 29. napján kelt indikatív ajánlatát elfogadva, a Budapest IX. kerület, 37061/7 helyrajzi számon nyilvántartott, természetben a Fővám tér 11-12. (Közraktár utca 1. sz.) „felülvizsgálat alatt” szám alatt található, 12.975 m²; alapterületű, „kivett kereskedelmi központ és kulturális központ” megnevezésű ingatlant – a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 108/A. § (1) bekezdés b) pontja alapján versenyeztetés mellőzésével – értékesíti a Magyar Állam, mint vevő képviseletében eljáró MNV Zrt. részére 11.223.970.000 Ft + (fordított) áfa vételár összegért. Jóváhagyja és megkötöti az előterjesztés 9. számú mellékleteként csatolt adásvételi szerződést, egyúttal felkéri a főpolgármestert, hogy gondoskodjon az adásvételi szerződésnek és a vételár beérkezését követően kiadandó tulajdonjog bejegyzési engedélynek a – BFKV Zrt.-vel kötött közszolgáltatási szerződés és a BFKV Zrt. részére adott igazolás és általános meghatalmazás alapján – meghatalmazottként eljáró BFKV Zrt. vezérigazgatója általi aláírásáról.
- **2022. november 15.:** Peres ügyek lezárása
- A 2022. november 15-én a Kúria elutasította az MKB felülvizsgálati kérelmét, ami a korábban meghozott jogerős ítélet ellen irányult. Ezzel az utolsó „Bálna-ügyben” folyamatban lévő per is a Fővárosi Önkormányzat számára megnyugtatóan lezárult.

8.4. Az ügyben lefolytatott korábbi vizsgálatok

Az ügyben nem zajlott korábbi vizsgálat.

8.5. Bizottsági meghallgatások

8.5.1. Meghívottak

A Vizsgálóbizottság a 2022. január 2-i ülésén az 4/2023.(II. 2.) számú határozatában az alábbi személyek meghallgatásáról döntött:

- dr. Bagdy Gábor, volt főpolgármester-helyettes
- dr. Szeneczey Balázs, volt főpolgármester-helyettes
- dr. Hidasi Gábor, a Bálna-per jogi képviselője
- Nagyunyomi-Sényi Gábor Antal, volt vezérigazgató, BFKV Zrt.
- Ferenczy Zsolt, BFKV Zrt.

A Vizsgálóbizottság a meghallgatás időpontját 2022. március 2-ára tűzte ki. A meghallgatáson csak dr. Bagdy Gábor volt főpolgármester-helyettes jelent meg. Pótlólag, zárt ülésen került sor dr. Hidasi Gábor meghallgatására 2022. július 6-án.

A távolmaradásra az alábbi indokokkal került sor:

- Ferenczy Zsolt: „A vagyonkezelőtől 2013-ban közös megegyezéssel váltam meg, így a kérdéses ügyben semmilyen információm nincs, segíteni nem tudok, így az ülésen sem kívánok részt venni.”
- Nagyunyomi-Sényi Gábor számára nem volt alkalmas az időpont

7.5.2. Meghallgatáson elhangzott fontosabb állítások

- **A Bálna funkciójáról:**

- **Horváth Csaba:** *„azért fájdalmas, mert ez az épület vált volna Budapest ikonikus épületévé - saját tulajdonú ikonikus épületévé -, ahol a 19. századi közraktár műemléképület együttesét ötvözte a 21. századdal, tehát egy nagyon speciális, mindenféle nemzetközi díjakat nyert koncepció és megvalósítás után jutottunk el oda, hogy 2010-ben ez a politikai támadások keresztüzébe került, és mi... ennek az áldozatává vált. ... azt állapítsuk meg - és én ezt rendkívüli módon sajnálom, és ezt mindig elmondtam az elmúlt 12 évben -, hogy a Főváros elvesztette ezt az ikonikus épületét. Elvesztette ebben a formában azt a budapesti közvagyon jellegét, amitől ez valóban a Főváros kulturális, saját kulturális központjává válhatott volna, azokkal a terekkel, ifjúság számára nyitott lehetőségekkel, kiállító termek stb., amitől ez egy új dimenziót nyithatott volna Budapest számára, amely Budapest egyébként más hasonló létesítménnyel nem rendelkezik. Tehát van néhány kiállítóterünk, meg múzeumunk, de ilyen típusú létesítményünk nem volt, és ezért készült, és én szerettem volna kipróbálni, látni, hogy azok az üzemeltetők, amikben azért nagy akkori nevek voltak, ha jól emlékszem a Gerendaiék is benne voltak abban az üzemeltetői team-ben, akik... meg talán Geszti Péter, akik vállalták volna annak az élettel való megtöltését, és én személy szerint azért az ő szakmai reputációjuk alapján el is hinném, hogy képesek lettek volna ennek a feladatnak az elvégzésére. Az látszik, hogy most egyfajta ilyen... hát... tisztképző központként működik, de nem hasznosul úgy abban a formában Budapesten, mint ahogy ez jó lett volna. Én csak ennyit állítok, hogy nem tölti be azt a funkciót, amit betölthetett volna, és én is azt gondolom, hogy akkor ezeken menjünk végig. ... sajnálatos módon elvesztettük ezt a vagyontárgyat, én bízom benne, hogy egy esedékes kormányváltás után ez vissza tud kerülni a főváros tulajdoni struktúrájába és akkor*

talán újra elindulhat maga az épület is azon az úton, amire a megálmodói szánták: egy fővárosi kulturális létesítmény, ami valóban hiánypótló létesítmény Budapesten.”²²³

- **Baranyi Krisztina:** „Annyit szeretnék jelezni, hogy valóban ez egy olyan rendezvényhelyszín lehetne ebben a városban, amiből egyébként nagyon kevés van és nagyon nagy rá az igény. Ebben a Bálnában nem lehet valójában rendezvényt szervezni. A Bálna a csupasz falakat adja, ha ott bárki bármit akar, oda kell vinni a székeket, oda kell vinni a cateringet, oda kell vinni a világítást, a hangosítást. A Bálna alkalmatlan a mostani hasznosítása alapján a fő funkciójára, és ebben nincs elmozdulás. Az már egy másik kérdés, meg nyilván politikai kérdés, hogy ha ennek ellenére, így mint Ferencvárosi Önkormányzat kibérelnék nagy rendezvényre a Bálnát, azt mi nem kapjuk meg. Egészen konkrétan, nagyon udvariasan, körmönfontan, több körben, de teljesen nyilvánvaló politikai indok miatt nem kapjuk meg bérbe. Tehát még ebben is szelektálnak. Én a mostani hasznosításában, abban, hogy nincs bevétel az üzemeltetésben, abban, hogy le fog rohadni ez az épület is, lassan majd arról kell vizsgálóbizottságot hozni, hogy egy több milliárd Ft-os felújítást, karbantartást majd ki fog fizetni, és az kinek a hibájából keletkezett? Én ebben látom most, ebben az időpillanatban a legnagyobb problémát. Az itt elmondottak közül, amiben őszintén nem tudtam az összes üzletet követni, nyilván egy hibás vagy hibásnak gondolt üzleti konstrukció, meg egy önkormányzat saját beruházásában, saját elhatározásából, saját eszközeivel történő beruházás közötti különbség... ezek nem tudom milyen... én... biztos nem ideológiai különbségek, csak szempontbeli különbségek. Ezeken vitatkozni most, úgyhogy közben rohad le a Bálna, a főváros meg a kerület mára azt a területet sem tudja hasznosítani, mert ugye közgyűlési döntéssel átadtuk az államnak, amiből még lehetne egy kis bevételünk a teraszokból. Tehát hogy ez... ez így tényleg csak arra van már, hogy a Fidesz kongresszust vagy eredményvárót tartson benne. Ahhoz meg szerintem túl nagy luxus volt a fővárosnak ezt megépíteni vagy megépíttetni. Úgyhogy elnézést, hogy nem tudok belefolyani a vitájukba. Itt szerintem korrupció... az elmondottak alapján, én nem fedeztem föl olyat, amit szándékosan lopott volna valaki, nem tudom... más ügyekben, de itt nem kéne már tartanunk szerintem. Inkább arról kéne beszélgetnünk, hogy hogy és milyen módon tudná Budapest is esetleg használni ezt az épületet.”²²⁴
- **dr. Szegvári Péter:** „Tehát ennek következtében én azt gondolom, és az is benne volt a mi szerződésünkben mindig, amit most Baranyi Krisztina kérdezett, hogy: igen lehet, hogy állami tulajdonba kerül, de a fővárosnak bizonyos rendelkezési jogokat a használatban és az üzemeltetésben fenn kell tartani.”²²⁵
- **dr. Bagdy Gábor:** „az volt a főváros érdeke, hogy minél előbb birtokba vehesse az épületet, minél előbb megnyíljon az épület, ez közös érdekünk volt. Hát mindenkinek ez volt a Fővárosban a szándéka... (érthetetlen) eddig még nem is volt politikai különbség, mert mindenki ezt akarta. Ezt nem tudta, nem akarta fejezni és akkor jogszerűtlenül felmondta a szerződést. Tehát ebben semmiféle aktivitás nem volt a főváros részéről. Mi ezt elszenvetünk ezt a döntést, és utána minden egyéb lépésünk kármentés volt, próbáltunk ebből az egyébként nehéz helyzetből úgy kijönni, hogy a főváros mind anyagilag minél jobban kijöjjön, mind pedig az épület minél előbb megnyílhasson, amit aztán 2013-ban sikerült is megvalósítani.”²²⁶

- **Az értékesítésről:**

²²³ A Vizsgálóbizottság 2022. március 2-i ülésének jegyzőkönyve, 4-5. o.

²²⁴ A Vizsgálóbizottság 2022. március 2-i ülésének jegyzőkönyve, 11-12. o.

²²⁵ A Vizsgálóbizottság 2022. március 2-i ülésének jegyzőkönyve, 12. o.

²²⁶ A Vizsgálóbizottság 2022. március 2-i ülésének jegyzőkönyve, 12. o.

- **dr. Bagdy Gábor:** „Miért értékesítette a főváros? Ennek is megvoltak az indokai. Egyrészt végre valaki... két kritikát kaptunk bocs: az egyik az, hogy miért adtuk el, a másik az, hogy miért csak akkor adtuk el? Mind a kettőnek lehet alapja, de a kettő ellentmond egymásnak. A főváros akkori gondolkodása az volt, hogy jó lenne, ha főváros tudná ezt üzemeltetni, működtetni, de kétségkívül igaz, hogy ez egy rossz konstrukció, tehát azt jól üzemeltetni nagyon nehéz volt. Aki ért a bevásárlóközpontok, szórakoztató központok és az ilyeneknek a fejlesztéséhez az tudja, hogy nagyon fontos hogy a közterületek és a bérbeadható területek aránya milyen. Itt ez egy rossz konstrukció kapcsán... borzasztó szép az épület, nagyon kellemes bemenni, rengeteg a sétáló tér, de viszonylag kicsi a kiadható tér, ezért ennek az üzemeltetése bizony anyagi értelemben nagyon kockázatos és kevés eredményt hoz. A másik ok, ami nehézséget okozott az, hogy: igen, megoldottuk a műszaki problémákat ideiglenesen, de mindenki tudta, tudja, aki értett hozzá és ért hozzá, hogy ez nem egy végleges megoldás. Ha jól tudom most éppen zajlik is valami nagyobb volumenű javítása vagy talán átalakítása a Bálna tetőszerkezetének. Ez egy hibásan kivitelezett épület és a főváros nem akarta vállalni azt a kockázatot, hogy esetleg további milliárdokat kell költeni a tetőszerkezet javítására, mert a főváros már akkor se volt olyan fene jó pénzügyi helyzetben. Úgyhogy nagyjából ennyi a történet. Az eladásról ugye kiegészítést tehetek, de hát teljesen fölösleges. A főváros azt gondolom, hogy senki által nem támadott áron... igazán jó áron egy csak pontosítanék a CPR készítette az ingatlanforgalmi értékbecslést, amit a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő, azaz a Kormány és a Főváros elfogadott ez egy fair érték volt, és így a Főváros 11.233.970.000 Ft + áfát kapott ezért az épületért.”²²⁷
- **Élő Norbert:** „Ez is megnyílhatott volna ugyanakkor, amikor Önök megnyitották, hogyha megállapodtak volna a kivitelezővel. Akár az üzemeltetési szerződést is módosíthatták volna ebben az időszakban, hiszen volt egy vita... Úgyhogy én azt gondolom, hogy rosszul döntöttek. Nem így kellett volna dönteni. Most lenne egy Bálnánk. Szerintem működne, szerintem jól működne. A Főváros nagy nyereséget tudott volna produkálni a végén, tehát miénk lett volna a Bálna, nem tűnik el ez az épület a portfóliónkból. ... Önök átvették, próbálták üzemeltetni. Nem számolták ki azt, hogy Önök nem fogják tudni azt üzemeltetni? Vagy milyen olyan hibát követtek el az üzemeltetés kapcsán, amit a Porto esetleg nem követett volna el, mert ő azt mondta, hogy nullszaldós lesz az üzemeltetés? Ráadásul ilyen együttműködésben, amit a Porto és a Főváros ketten együtt kialakíthattak volna a bérleti díjakban, ez biztos, hogy nyereséges tudott volna lenni, hiszen a Főváros maga olyan portfólióval rendelkezik, amik... a bérlőket, hasonlókat oda tenni, és akkor neki csak a plusz rendezvényeket kellett volna szervezni, ami nyilván nyereséges volt. Ezt Önök már nem tették meg, tehát kimaradt belőle ez a kulturális rendezvényszervezés, üzemeltetés, amivel szerintem nyereséges is lehetett volna, de nyilván ezzel már Önök nem foglalkoztak, mert más volt a koncepció. Ami mondom... ez döntés kérdése, hogy az ember mit dönt. Döntheti azt, hogy megtartom ezt az épületet, döntheti azt, hogy nem kell ez az épület. Mert ha Ön azt mondta volna, hogy Önök úgy döntöttek, hogy erre nincs szükség, mert nem látnak benne fantáziát, amit most elmondott, az egy döntés, az egy koncepció. ... Tehát önmagában én azt gondolom, hogy nem lehet kijelenteni, hogy ez egy rossz döntés volt. Nem tudjuk. Lehet, hogy nyereséges lett volna. Az én számításaim szerint nem lett volna nagy veszteség, tehát ha tök üres az épület, akkor sem lett volna nagy veszteség, mert a vagyon megmaradt volna, hiszen a végén úgyis a miénk lett volna. Nem kellett volna semmit fizet érte, mert nyilvánvalóan bérlő annyi pont lett volna, hogy a kamatokon felül valószínűleg nem kell erre még költenünk. ... Tehát a mi vitánk ebből adódik, hogy én azt gondolom, hogy ezt lehetett volna eredményesen működtetni és nem kellett volna megszabadulni tőle. Tiszteletben tartom, hogy Önök így döntöttek, de én azt gondolom, hogy nem lehet azt

²²⁷ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 7. o.

mondani, hogy csak az az egyetlen változat volt, amit Önök választottak. Azt kellett volna mondani tisztességgel, hogy kiszámoltuk, megnéztük, sokkal nagyobb lett volna a kockázata és ezért így döntöttünk. És akkor ez egy korrekt választ lett volna, mert ezt el tudom fogadni üzletileg. De azt nem, hogy a másik változat az rossz volt, hiszen ki se számolták, hát azt se tudják, hogy mennyibe került.”²²⁸

- **Az engedményezésről:**

- **dr. Bagdy Gábor:** „2012 októberében engedményezési szerződést kötött a WHB kivitelezővel, a Porto meg nem fizetett vállalkozói díj hátralékát megvásároltuk. Ennek a célja is értelme az volt - csak hogy világos legyen -, hogy a ki nem fizetett magyar alvállalkozók követeléseit így ki lehessen elégíteni, hiszen nagyon sok magyar alvállalkozót ...a Porto nem fizette ki a WHB-t, a WHB nem fizette ki az alvállalkozókat, és így az alvállalkozók kifizetése lehetővé vált. 2013 júniusában elszámolási egyezséget kötött a Portoval a főváros, ennek az elszámolási összege 6 és fél millió euro - ahogy az korábban elhangzott -, ennek megfizetése ellenében véglegesen minden követeléséről további ellenszolgáltatás nélkül a Porto lemondott.”²²⁹

- **A tetőszerkezet hiányosságairól:**

- **Horváth Csaba:** „Ezt egyébként akkor politikailag támadtuk meg a közgyűlésen, főpolgármester úr akceptálta felvetésünket, aminek az lett a következménye, hogy egy hónappal később jött egy új előterjesztést, hogy megvizsgálták. Ugyanaz a szakértő leírta, hogy ja, semmi szükség cserére, be kell zsírozni, karban kell tartani a tetőt, mert ennek ez a tulajdonsága, hogy tulajdonképpen gondoskodni kell folyamatosan a víz elleni védekezésről. De hogy ez a... ennek a szerkezet típusnak ez a sajátja. Tehát tulajdonképpen egy közgyűlési felszólalás azt eredményezte, hogy a Főváros megspórolt 1-1,2 milliárd forintot a tetőcserén.”²³⁰
- **dr. Bagdy Gábor:** „[A]z épület nem volt kész, ahogy azt említettük, ráadásul ahogy itt korábban utalás volt rá a kivitelező nem azt a műszaki tartalmat valósította meg, amit a tervező Kas Oosterhuis annak idején megálmodott, és itt volt az a műszaki probléma, ami előállt: egész egyszerűen a tetőszerkezetet nem úgy csinálta meg, ahogy meg kellett volna. És hogy pontosítsam az erről szóló vitát: a vita arról szólt, hogy muszáj a teljes tetőt újra megcsinálni, ami hatalmas költséggel járt volna, és ami mellett a főváros... elhangzottak műszaki érvek és ezt a főváros nyilván nem támogatta. Vagy pedig a másik alternatíva az, hogy ugyan nem tökéletesre, de működőképesre lehet varázsolni a tetőszerkezetet egy kisebb összegű beruházással. Ez az, amiről említést tettek az előbb a kedves kollégák. Ez a mintegy 1,1 milliárd forint. Ez történt addig, hogy végül is a főváros át tudta venni az épületet és 2013. november 8-án végre meg is nyílt.”²³¹

8.6. Megállapítások

A Fővárosi Önkormányzat 2007-ben döntött úgy, hogy egy új, ikonikusnak szánt épületet hoz létre jelentős kulturális funkcióval. Az épület kivitelezése körüli nehézségek után a Főváros az épületet átvette és megpróbálta üzemeltetni. Az üzemeltetést a városvezetés sikertelennek ítélte, ezért a nyílt

²²⁸ A Vizsgálóbizottság 2021. október 7-i ülésének jegyzőkönyve 9-10. o.

²²⁹ A Vizsgálóbizottság 2022. március 2-i ülésének jegyzőkönyve, 7. o.

²³⁰ A Vizsgálóbizottság 2022. március 2-i ülésének jegyzőkönyve, 4-5. o.

²³¹ A Vizsgálóbizottság 2022. március 2-i ülésének jegyzőkönyve, 7. o.

pályázaton történő értékesítés mellett döntött. Ennek az eredménytelensége után az épületet a Magyar Államnak adta el.

A Bizottság a lefolytatott vizsgálat alapján az alábbi hiányosságokat állapította meg:

- **A Főváros nem biztosította a Bálna főváros számára kedvező hasznosítását.**

Kifejtése:

A Bálna épületegyüttesben jelentős kulturális, közoktatási és szociális potenciál van, ennek ellenére az épület jelenleg nem járul hozzá a Főváros életéhez. A hasznosítás során történtek ugyan erre kísérletek – lásd például a BTM Budapest Galéria Bálnába történő költöztetését – ezek azonban különálló, koncepcióba nem illeszkedő és hosszútávú stratégiával nem támogatott intézkedések voltak.

Sem a nyílt pályázaton történő értékesítés szerződéstervezetében, sem a Magyar Állammal kötött szerződésben nem szerepel olyan kötelezettség, hogy a Bálnát legalább részben fővárosi célra kell használni.

- **Az anyagi szempontok érvényesítése mellett a kulturális funkció háttérbe szorult.**

Kifejtése:

A Bálna sorsáról való döntéseket túlnyomórészt anyagi megfontolások vezérelték, ahogyan ez a megközelítés dr. Bagdy Gábor a Bálnáért felelős volt főpolgármester-helyettes meghallgatása során is uralkodó volt. A 2010-es évek gazdasági fellendülése, valamint a Főváros és a Kormány politikai közelsége olyan helyzetet teremtett, amelyben lehetőség volt a főváros kulturális, közoktatási és szociális érdekeinek érvényesítésére. A túlnyomórészt gazdasági racionalitásra épülő megközelítés következtében az anyagi szempontokkal nem került szembeállításra az, hogy a Bálnát a fővárosiak életminőségének javítására is fel lehet használni.

A Vizsgálóbizottság számára nem ismert olyan hatástanulmány vagy más vizsgálat, amely módszeresen felmérte volna a gazdasági és nem gazdasági előnyöket. Ilyen vizsgálat hiányában nem jelenthető ki, hogy a gazdasági szempontok kényszerítően hatottak volna a bármilyen további fővárosi célú hasznosítás nélküli minél gyorsabb értékesítés irányába.

- **A társadalmi bevonás hiánya.**

Kifejtése:

A Vizsgálóbizottság vizsgálata alapján nem került sor társadalmi bevonásra a Bálna funkciójára vonatkozóan. Előbb a Bálna fővárosi üzemeltetéséről, majd eladásáról is anélkül született döntés, hogy arra a Bálnát potenciálisan használó budapestiek érdemi módon javaslatot tehetek volna.

A Bálna fővárosi üzemeltetésének sikertelenségéhez hozzájárulhatott az, hogy a lehetséges felhasználási módok, a fővárosiak igényei nem voltak felmérve. Ezen igények felmérése hozzájárulhatott volna olyan funkció kialakításához, ami érdemi érdeklődésre tart számot és így az üzleti sikerességet is elősegítheti.

- **Ciklusokon átívelő tervezés hiánya.**

Kifejtése:

A Főváros vezetésében bekövetkező 2010-es váltás a demokratikus működés természetes velejárója, a Bálna-projektben azonban mindez olyan éles törést jelentett, ami megnehezítette a hasznosítás megfelelő kialakítását. Egy választáson nyertes városvezetés természetesen

vitathatja az elődjének döntését és azzal ellentétes álláspontot foglalhat el, azonban a hosszútávú beruházások körében célszerű a széleskörű politikai támogatottság kialakítása. Erre jelen esetben 2010 előtt és azt követően sem került sor.

A Bizottság megállapításai a felelősség tekintetében:

- A volt főpolgármestert és a Fővárosi Közgyűlést felelősség terheli azért, hogy a Bálna hasznosítása során elhanyagolták annak fővárosi célú hasznosítását és a kedvező gazdasági helyzet ellenére kizárólag az anyagi megtérülést tartották szem előtt.
- A volt főpolgármestert felelősség terheli azért, hogy a Bálna hasznosításáról és eladásáról nem folytatott érdemi társadalmi párbeszédet és nem folytatott kutatást a valós társadalmi igények felmérésére.
- Mindkét érintett volt főpolgármestert és a Fővárosi Közgyűlést felelősség terheli azért, hogy a hosszútávú beruházási szerződés megkötése során nem alakítottak ki széleskörű, politikai oldalakon átívelő társadalmi konszenzust a beruházás fő irányairól.

A Bizottság javaslatai:

- A fővárosi beruházások során törekedni kell a széleskörű társadalmi, kulturális, szociális szempontok érvényesítésére és nem csupán a gazdasági szempontokat figyelembe vevő döntéshozatalra. Világgazdasági és európai pénzbőség, valamint nemzetgazdasági növekedés idején különösen indokolt olyan beruházások elősegítése, amelyek hosszú távon növelhetik a Főváros kulturális, közoktatási és szociális ellenállóképességét.
- Jelentős összegű és sok embert érintő beruházás esetén minden esetben indokolt a széleskörű, érdemi társadalmi bevonás és az igényalapú tervezés. A társadalmi bevonás feltárja a fővárosiak igényeit és így irányt tud mutatni kulturálisan, közoktatást érintően, szociálisan és gazdaságilag is fenntartható beruházások tervezéséhez. A fővárosiak igényei ismeretében lehet olyan beruházásokat megvalósítani, amit aztán használni is fognak a fővárosiak.
- Hosszútávú beruházások esetében célszerű a széleskörű társadalmi és politikai konszenzus kialakítása. A nagyobb, több ciklust érintő projektek jelentős sérelmet szenvedhetnek, ha a megvalósítás közben bekövetkező politikai vezetőváltás alapvető változást követel meg. Ez a kockázat csökkenthető, ha a tervezés során minden politikai oldal be van vonva és a lehető leginkább érdekelt a projekt sikerében.

9. A BKV körüli botrányok és a BKV eladósodása 2010 előtt

A fejezetben alkalmazott rövidítések:

- BKV: Budapesti Közlekedési Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- BKK: BKK Budapesti Közlekedési Központ Zártkörűen Működő Részvénytársaság
- ÁSZ: Állami Számvevőszék
- ÁSZ jelentés: Az Állami Számvevőszék 2012. januárjában kiadott V-3007-109/2011. iktatószámú *Jelentése a Budapesti Közlekedési Zrt. gazdálkodásának ellenőrzéséről*
- BKV Vizsgálóbizottság: a Fővárosi Közgyűlés 2103/2009.(11.26.) számú határozatával létrehozott eseti vizsgálóbizottság
- BKV Vizsgálóbizottság jelentése: A BKV Vizsgálóbizottság a 27/2021. (III. 25.) sz. határozatával elfogadott „Vizsgálati jelentés”
- Közszolgáltatási szerződés (2004): a Főváros Önkormányzata és a Budapesti Közlekedési Részvénytársaság között 2004. április 30-án létrejött szerződés

9.1. A vizsgálat elrendelésére okot adó körülmények

A közösségi közlekedés biztosítása a Fővárosi Önkormányzat egyik legfontosabb és messze a legköltségesebb közfeladata, amely feladatot döntően a 100 %-os tulajdonban álló BKV-val kötött közszolgáltatási szerződésen keresztül látja el (2012. május 1. óta a BKK a közszolgáltatás megrendelője). A BKV 2010 előtt folyamatosan finanszírozási gondokkal küzdött. Annak ellenére, hogy a Magyar Állam részéről a 2002. évben 36,7 milliárd forint hitelátvállalás és 2,1 milliárd Ft összegű kamatátvállalás történt, a BKV 2003-2009. években folyamatosan veszteséges volt. A társaság 2010 december havi záró adósságállománya 72,8 milliárd Ft volt, ebből a hitelek és kölcsönök állománya 63,8 milliárd Ft. A pénzügyi mutatók romlása mellett a BKV működésével összefüggésben több közéletben is hullámokat kavart jogsértésre is fény derült.

A „BKV körüli botrányok” ügyében korábban már politikai és büntetőjogi vizsgálatok is folytak, amelyek lezárultak, ezért ezeket a Bizottság külön nem vizsgálta. E tárgykörben a Fővárosi Közgyűlés is felállított 2009-ben egy eseti vizsgálóbizottságot²³² (a továbbiakban: **BKV Vizsgálóbizottság**), ami tevékenységét egy vizsgálati jelentés elfogadásával zárta le. Ezért ezeket az ügyeket a Bizottság külön nem vizsgálta

Azonban a BKV finanszírozási kérdései nem képezték a 2009-ben elrendelt vizsgálat tárgyát. E kérdés áttekintése azonban alapvető fontosságú a BKV eladósodásának megértéséhez. Emellett további szempontként a Bizottság vizsgálata arra terjedt ki, hogy a Fővárosi Önkormányzat 2010 előtti politikai vezetése előtt ezek a problémák ismertek voltak-e, illetve az ezekre vonatkozó jelzéseket megfelelően kezelte-e.

9.2. Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratok

- A Fővárosi Közgyűlés és bizottságai üléseire benyújtott üzleti tervek és társasági beszámolók
- A BKV Igazgatósága és Felügyelőbizottsága üléseire benyújtott előterjesztések és jegyzőkönyvek.

²³² A Fővárosi Közgyűlés 2103/2009.(11.26.) számú határozatával létrehozott eseti vizsgálóbizottság.

- A „BKV Vizsgálóbizottság” jegyzőkönyvei és Vizsgálati jelentése²³³
- ÁSZ jelentés

9.3. A vizsgálat tárgyát képező ügy kronológiája főbb tényei

- **2002 december: a BKV adósságállományát átvállalja a központi költségvetés**

Az Országgyűlés a 2003. évi költségvetésről szóló törvényben döntött a BKV, illetve annak kizárólagos tulajdonában lévő társaságai 2002. december 31-én fennálló adósságából legfeljebb 25,0 millió USD, valamint 31 067,0 millió forint (2001. december 31-én számított árfolyamon számítva együttesen 37 313,8 millió forint) értékű hitel - annak járulékai - ellenérték nélkül átvállalásáról.²³⁴

- **2004-2010: A BKV ismételt eladósodása**

A BKV mérleg szerinti eredménye és hitelállománya 2004-2010 között (millió forintban):²³⁵

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
eredmény	- 26.480	- 22.466	- 11.022	- 16.830	- 5.742	- 23.525	1.018
hitelállomány	43.848	59.197	62.550	67.121	60.894	73.529	63.810

Menetdíjbevétel, fogyasztói árkiegészítés, normatív hozzájárulás, valamint az állam és a Fővárosi Önkormányzat által biztosított működési támogatás (millió forintban):²³⁶

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Menetdíjbevétel	34.654	38.892	42.697	45.541	49.708	50.380	49.710
Fogyasztói árkiegészítés	18.687	19.045	17.935	17.135	17.139	16.863	15.983
állami normatíva	5.924	11.965	32.140	32.198	32.198	32.198	32.198
állami támogatás	1.293	816	0	588	10.000	0	17.500
önkormányzati támogatás	3.000	8	8	8	8	8	5.132

- **2006 ősz: A BKV revizorának jelzése a főpolgármesternek.**

Csányi Józsefné a BKV volt revizora 2006-ban levelet írt Demszky Gábor főpolgármesternek, amiben a revizor tájékoztatta a főpolgármestert arról, hogy „a BKV több év óta törvénytelenül több milliárd forintot fizet ki, továbbá évek óta lopnak, csalnak, sikkasztanak, fiktív számlákat fogadnak be, s csalnak az adóelszámolásokkal.”

Demszky Gábor a levelet – mivel a cégfelügyelet körébe tartozott – kiszignálta Vajda Pálra azzal, hogy vizsgálja ki a BKV-nál az állítások valóságát. A Főpolgármesteri Hivatal azzal utasította el a panaszt, hogy a belső ellenőr nem írt konkrétumokat, s a hivatal munkatársai tájékozódása alapján úgy találták, hogy alapvetően a levélíró és közvetlen felettese közötti személyes konfliktusról van szó. A belső ellenőr azonban leírta válaszlevelében, hogy munkaügyi konfliktusa azért van a felettesével, mivel beelát a

²³³ A Vizsgálati jelentést a BKV Vizsgálóbizottság a 27/2021. (III. 25.) sz. határozatával fogadta el.

²³⁴ a Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetéséről szóló 2002. évi LXII. törvény 101. § (18) bekezdés

²³⁵ Forrás: A BKV éves beszámolója. Lásd: https://www.bkv.hu/hu/eves_beszamolok/

²³⁶ A menetdíj bevételi adatok forrásai a BKV éves beszámolója. A fogyasztói árkiegészítés bevételi adatainak, valamint a normatív és vissza nem térítendő támogatásokra vonatkozó adatok forrása az ÁSZ jelentés 2. melléklet.

gazdasági és pénzügyekbe. Vajda Pál, akkori főpolgármester-helyettes személyesen válaszolt, és azt kérte Csányi Józsefnétől, hogy „ha konkrét bűncselekményt tapasztalt, tegyen büntetőfeljelentést.” Csányiné nem tett feljelentést.

A volt belső ellenőr továbbra is írt leveleket Demszky Gábornak, ezekre 2007 decemberében Hagyó Miklós akkori főpolgármester-helyettes válaszolt, miszerint a vizsgálatok azt állapították meg, hogy "tökéletesen megalapozatlanok" voltak a levélben foglaltak. Szerinte munkaügyi természetű problémáról van szó, ezért nem kívántak vele foglalkozni. Közölte, hogy az ügy a felügyelőbizottságra tartozik, ezért a panaszt továbbította a testületnek. A BKV felügyelőbizottsága végül azért nem vizsgálta az ügyet, mert akkori elnöke Székely Gábor elmondása szerint "nincs elég apparátusa". Az ellenőrt nem sokkal később elbocsátották, emiatt munkaügyi pert indított a cég ellen, amelynek lefolyásáról nincs információnk.

- **2010. március 31.: A Fővárosi Közgyűlés jóváhagyja a Magyar Állam és a Fővárosi Önkormányzat megállapodását a BKV személyszállítási közszolgáltatásához nyújtott támogatásról**

A BKV támogatásáról szóló megállapodás megkötéséről Bajnai Gordon miniszterelnök és Demszky Gábor főpolgármester 2009. december 23-án írtak alá szándéknyilatkozatot. A megállapodás egyfelől rendezi a BKV 2010. évi finanszírozását (Magyar Állam 17.443 millió forint összegű vissza nem térítendő támogatást nyújt a BKV részére, míg a Fővárosi Önkormányzat 5.000 millió forint működési és 10.000 millió forint tőkepótló támogatást nyújt a BKV részére), másfelől a 2011. évi finanszírozást is rendezi (a Magyar Állam a fogyasztói árkiegészítést inflációval növeli és továbbra is biztosítja a működési támogatást, míg a Fővárosi Önkormányzat további 10.000 millió forint tőkepótló és 10.000 millió forint működési támogatást folyósít). A megállapodás a BKV működésével összefüggésben számos követelményt rögzít (átláthatósági megállapodás, a megrendelt szolgáltatások nem haladhatják meg a rendelkezésre álló pénzügyi keretet, a beruházásokra fordítandó összegek meghatározása stb.)

- **2011. augusztus 14: Kormánydöntés az adósságvállalás elveinek meghatározásáról**

A Kormány az 1269/2011. (VIII. 4.) Korm. határozatában elrendelte, hogy a nemzeti fejlesztési miniszter a nemzetgazdasági miniszter bevonásával határozza meg a MÁV csoport, elsődlegesen a MÁV Zrt. és a MÁV Trakció Zrt., valamint a BKV Zrt. hitelviszonyon alapuló adóssága átvállalásának elveit, tartalmát és ütemezését azzal, hogy az átvállalás összege nem haladhatja meg a MÁV csoport esetében a 300 milliárd forintot, a BKV Zrt. esetében a 78 milliárd forintot.

- **2015. július 30.: A központi költségvetés átvállalja a BKV adósságállományát.**

Az Országgyűlés a 2015. évi költségvetésről szóló törvény módosításával²³⁷ döntött arról, hogy az állam 2015. június 30-ai hatállyal ellenérték nélkül átvállalja a BKV legfeljebb 52 290,0 millió forint tőkeösszegű adósságának átvállalás időpontjában fennálló összegét és azok járulékait.

9.4. Az ügyben lefolytatott korábbi vizsgálatok

9.4.1. A BKV Vizsgálóbizottság

A dr. Bagdy Gábor és Tarlós István frakcióvezetők előterjesztése alapján a Fővárosi Közgyűlés 2009. november 26-án eseti vizsgálóbizottságot állított fel a „BKV Zrt.-nél kitudódott, a BKV Zrt.-t érintő szabálytalanságok munkajogi, polgári jogi és esetleges büntetőjogi vonatkozásainak kivizsgálása

²³⁷ a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény módosításáról szóló 2015. évi LXXIII. törvény 7. §

érdekében²³⁸. A Közgyűlés határozata szerint a BKV Vizsgálóbizottságba a Fidesz és az MSZP 3-3, az SZDSZ 2, az MDF és a KDNP 1-1 tagot delegált. A BKV Vizsgálóbizottság elnöke a legnagyobb ellenzéki frakció képviselője, dr. György István, alelnöke a fővárost irányító koalíció legnagyobb frakciójának képviselője dr. Steiner Pál volt.

A BKV Vizsgálóbizottság eljárásának célja a BKV működésével összefüggésben napvilágot látott, sajtóban nagy visszhangot kapott szabálytalanságok körülményeinek feltárása volt, így akkor nem képezte vizsgálata tárgyát a BKV eladósodási folyamata és finanszírozási problémái.

Ugyanakkor ezek a kérdések a társaság működésének szempontjából alapvető fontosságúak, ezért a BKV Vizsgálóbizottság jelentése e tekintetben is tartalmaz megállapításokat az alábbiak szerint:

„A társaság strukturális, vállalatszervezési és finanszírozási problémái nagyarányú belső és külső eladósodottsághoz vezettek. A külső adósságállománya „konszolidálásának” szükségességét belátva 2003-ban a Medgyessy kormány ezt az adósságállományt átvállalta a BKV Zrt-től, illetőleg a Fővárosi Önkormányzattól. Az adósságállomány „konszolidálását” követően” sajnos elmaradtak azok a cég szerkezetátalakítását célzó döntések, valamint érdemben elmaradtak a fővárosi és kormányzat részéről is a hosszú távú finanszírozás megoldása érdekében meghozandó döntések, miközben az utazóközönség bizonyos szolgáltatások tekintetében az európai átlagtól elmaradó szolgáltatási szint mellett az európai nagyvárosok összehasonlításában az egyik legmagasabb tarifa fizetése mellett veheti igénybe a BKV Zrt szolgáltatásait. Azt is meg kell jegyeznünk, hogy a 65 év feletti alanyi jogon ingyenesen vehetik igénybe a BKV Zrt. szolgáltatásait.

A vizsgálóbizottságnak nem volt feladata, hogy a BKV Zrt. finanszírozási kérdéseivel foglalkozzon, de ennek a kérdésnek a súlya indokoltá teszi, hogy legalább itt a cégismertetőnél említést tegyünk arról a tényről, hogy ma már világosan látszik, hogy „a BKV Zrt. 2002-2003 fordulóján fennálló adósságállomány mértéke által megkongatott vészharangok ellenére elmaradt a fővárosi közösségi közlekedés hosszú távú megbízható finanszírozási modelljének kidolgozása és bevezetése. Ez törvényszerűen oda vezetett, hogy a konszolidációt követően a cég (most már) jó adósi pozícióból folytathatta adósságállományának „újratemelését Visszatekintve az elmúlt 15, de különösen az elmúlt 7 esztendőre, a BKV Zrt. reorganizációjának, illetőleg a főváros közösségi közlekedésének szervezését és lebonyolítását végző „intézményi” háttér kialakításának hiánya az azóta megválasztott Fővárosi Közgyűlés(ek)nek és az (aktuális) városvezetésnek dr. Demszky Gábor főpolgármesternek és helyetteseinek komoly mulasztásaként róható fel. Ugyanakkor várat magára a nagyvárosi közösségi közlekedés állami finanszírozási oldalának hosszútávon kiszámítható biztosítása. (A BKV Zrt. külső adósságállománya az elmúlt hét év alatt folyamatosan nőtt, jelenleg 90 milliárd forint körüli összegre rúg) Legalább ekkora gondot okoz a belső eladósodottság mértéke, amely az amortizáció pótlás elmaradásából fakad, ennek mértékére (nyilván az eltérő belső tartalmi különbségek miatt) igen tág határok között mozgó becslések vannak, ezek a becslések 350 és 700 milliárd forint közötti belső eladósodottságról szólnak.”²³⁹

9.4.2. Állami Számvevőszék vizsgálata

Az Állami Számvevőszék 2012 januárjában jelentést készített a BKV gazdálkodásának ellenőrzéséről a 2002-2010. közötti időszakra vonatkozóan. Az ÁSZ megállapítása szerint a Magyar Állam részéről a 2002. évben 36,7 milliárd forint hitelátvállalás, a 2003-2004. években 2,1 milliárd Ft összegű

²³⁸ Fővárosi Közgyűlés 2103/2009.(11.26.) számú határozata

²³⁹ A BKV Vizsgálóbizottság a 27/2021. (III. 25.) sz. határozatával elfogadott „Vizsgálati jelentés” 4-5. o.

kamatátvállalás történt meg. Az adósságtvállaláshoz kapcsolódóan nem voltak a Főváros Önkormányzata, illetve a BKV részére megszabott feltételek az újabb adósság keletkezésének elkerülésére, ami megakadályozhatta volna, hogy a BKV ismét eladósodjon.²⁴⁰ Az állami normatív támogatás jelentős mértékű növelésére, valamint az eseti, vissza nem térítendő állami támogatások folyósítására is feltételek meghatározása nélkül került sor. Ennek következtében az adósságállomány már 2004-re meghaladta a 2002. évi szintet, kialakult a hitelspirál. Sem a BKV vezérigazgatója, sem a tulajdonos (egyben a szolgáltatást megrendelő) Főváros Önkormányzata nem tett érdemi intézkedéseket az adósságállomány csökkentésére.²⁴¹

A BKV gazdálkodása a 2003-2009. években folyamatosan veszteséges (5,7-23,5 milliárd Ft közötti negatív mérleg szerinti eredmény) volt, a 2010. évi gazdálkodásának mérleg szerinti eredménye 1,018 milliárd Ft-ot tett ki. A BKV 2010. évi nyitó adósságállománya 79,3 milliárd Ft, ebből a hitelek és kölcsönök állománya 73,5 milliárd Ft; a 2010. december havi záró adósságállománya 72,8 milliárd Ft volt, ebből a hitelek és kölcsönök állománya 63,8 milliárd Ft. Hiteltörlesztésre a 2008-2010. években 38,4 milliárd Ft-ot fordítottak.²⁴²

A Főváros Önkormányzata az Alapító Okiratban meghatározta az alapító kizárólagos hatáskörébe tartozó ügyeket, az évente egy alkalommal áttekintésre, értékelésre és döntés meghozatalára vonatkozó feladatokat, továbbá a rendkívüli alapítói döntés szükségességének eseteit. A Főváros Önkormányzata az önkormányzati társaságok feletti tulajdonosi jogok gyakorlásának szabályait a vagyongazdálkodási rendeletben rögzítette. Az SZMSZ-ben előírta az állandó bizottságok részletes feladat- és hatásköreit, ennek megfelelően a BKV esetében a Tulajdonosi Bizottság, majd 2006. december 19-étől a Gazdasági Bizottság kapott felhatalmazást a jogok gyakorlására. Egyes átruházott hatáskörbe utalt jogok gyakorlása esetében az illetékes szakmai bizottság egyetértésére volt szükség, amelynek megadására 2006. december közepéig a Városüzemeltetési Bizottság, majd azt követően a Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Bizottság kapott felhatalmazást. A Főváros Önkormányzata az SZMSZ-ben előírta az állandó bizottságok általános feladatkörének meghatározásakor az éves beszámolási kötelezettséget az átruházott feladat- és hatáskörök ellátásáról, azonban a tulajdonosi joggyakorlással felruházott bizottságok – a fővárosi tömegközlekedési feladatok ellátásával kapcsolatban – az előírtak ellenére nem számoltak be a Közgyűlésnek.²⁴³

A tulajdonosi joggyakorlással felhatalmazott bizottságok a BKV éves üzleti terveinek elfogadásával egyidejűleg jóváhagyták a tervezett veszteséget és ennek hitelfelvétellel, lejáró hitelek megújításával, illetve folyószámla hitelkeret igénybevételével történő finanszírozását. A bizottságok a döntésekről a Közgyűlést annak ellenére nem tájékoztatták, hogy a hitelfelvétel, a hitel refinanszírozás és a folyószámla hitelkeret igénybevétele a BKV gazdálkodásában kockázatot és többlet kamatkiadást (a 2002-2010. években 41,4 milliárd Ft) jelentett. A bizottságok éveken keresztül tudomásul vették a BKV egyre növekvő adósságállományát, nem hoztak intézkedéseket annak csökkentésére, nem hívták fel a Közgyűlés figyelmét a BKV egyre növekvő adósságállományának kockázataira. Az SZMSZ-ben foglaltaknak megfelelően a bizottsági ülések jegyzőkönyvei nyolc napon belül továbbításra kerültek a főpolgármester részére, de az abban foglaltakról a Közgyűlés részére a 2010 előtti időszakban a főpolgármester nem készített tájékoztatást.²⁴⁴

²⁴⁰ ÁSZ jelentés 13. o.

²⁴¹ ÁSZ jelentés 26. o.

²⁴² ÁSZ jelentés 13. o.

²⁴³ ÁSZ jelentés 19. o.

²⁴⁴ ÁSZ jelentés 19. o.

A Főváros Önkormányzata a Szolgáltatási szerződésben rögzített kompenzációsámítást nem alkalmazta, nem gondoskodott a működéshez szükséges források hiánytalan biztosításáról. Nem biztosította a szolgáltatási szerződésben foglaltak ellenére a BKV nyereséges gazdálkodását, nem teremtette meg a hitelek visszafizetésének fedezetét. A BKV üzleti terveiben szereplő és a tulajdonosi joggyakorlással felhatalmazott bizottságok által jóváhagyott működésből eredő, bevétellel nem fedezett indokolt költségek megtérítését, illetve az ennek következtében keletkező veszteség finanszírozását nem biztosította a Főváros Önkormányzata. A Főváros Önkormányzata nem adta át a szükséges forrásokat a kötelező közszolgáltatási feladat ellátásához.²⁴⁵

A Szolgáltatási szerződésben – az előírt szolgáltatási feladatok teljesítésének értékelése után – a bevételekkel nem fedezett indokolt költségek megtérítésére és a tervezett díjbevétel legfeljebb 4%-ának megfelelő összegű méltányos nyereség biztosítására kompenzáció fizetésben állapodott meg a Főváros Önkormányzata és a BKV. A számított kompenzációigényt a BKV-nak minden év november végéig kellett eljuttatnia a Főváros Önkormányzata részére. A BKV vezérigazgatója 2004 októberében megküldte a Főváros Önkormányzatának a független szakértő által auditált kompenzációsámítási modellt. A számított kompenzációigény megállapításához a BKV a kompenzációsámítási táblázatokban bemutatta a modell alapján a 2004-2012. évekre számított várható kompenzációigény összegét, amely évi 31,6 és 38,7 milliárd Ft között volt, a Közgyűlés megtárgyalta a modellel kapcsolatos előterjesztést és a 2005. évben elfogadta a modellt a számított kompenzációigény megállapításának alapjaként. A BKV vezérigazgatói a 2005-2011. évekre a Szolgáltatási szerződés előírását figyelmen kívül hagyva nem nyújtották be a számított kompenzációra vonatkozó igényt a Főváros Önkormányzatának. A Szolgáltatási szerződésben foglaltak ellenére a BKV és a Főváros Önkormányzata a 2004-2010. évekre vonatkozóan nem hajtotta végre a tömegközlekedési kompenzáció éves elszámolását sem.²⁴⁶

A Főváros Önkormányzata 2002-2010 között 27,4 milliárd Ft összegben nyújtott működési célú támogatást a BKV részére, mely összeg nem a bevétellel nem fedezett indokolt költségek megtérítését, azaz a tömegközlekedési kompenzációt érintette, hanem egyéb működéssel összefüggő kiadások egyszeri működési célú megtérítését szolgálták (pl. BKV FŐVINFORM szolgáltatás támogatása, megállapodás alapján egyszeri működési célú támogatás a Margit-híd felújítása kapcsán keletkezett többletköltségekhez).²⁴⁷

A felújítási és pótlási feladatok ráfordításainak finanszírozásáról 2005-2010 között a Főváros Önkormányzata és a BKV által évente kötött külön megállapodások keretében rendelkeztek. A megállapodások mellékleteiben meghatározták azokat a feladatokat, amelyeket amortizációpótlás címen, céljelleggel nyújtott végleges pénzeszköz átadással – tőketartalékba helyezési kötelezettséggel – támogatott a Főváros Önkormányzata. A 2003-2010. közötti időszakban 76,2 milliárd Ft összegű támogatás kifizetése történt meg erre a célra. A 2011. évi költségvetési rendeletben a Közgyűlés 10,9 milliárd Ft összegben határozta meg az amortizációt pótló támogatás összegét. A tőkepótló támogatás csak 2005-ben fedezte az elszámolt értékcsökkenési leírás összegét.²⁴⁸ A 2005-2010. években elszámolt értékcsökkenési leírás összege 86,5 milliárd Ft volt, azonban az a BKV számításai szerint 2010 végéig mintegy 700 milliárd Ft-tal elmaradt a műszakilag szükséges mértéktől. A működéshez szükséges eszközállomány szinten tartása nem volt biztosított, a 2007- 2010. években az

²⁴⁵ ÁSZ jelentés 19. o.

²⁴⁶ ÁSZ jelentés 20. o.

²⁴⁷ ÁSZ jelentés 21. o.

²⁴⁸ ÁSZ jelentés 21. o.

eszközpótlások és a felújítások értéke 30,4 milliárd Ft-tal marad el az elszámolt értékcsökkenési leírás és a kapott támogatások összegétől.²⁴⁹

A BKV műszaki közrendszer (járműállomány, infrastruktúra) 2010-re a teljesítőképességének, használhatóságának határára érkezett. A járműpark és az előregedett infrastrukturális közrendszer 85,2%-a a tervezett élettartamát már meghaladta, a pótlás, illetve korszerűsítés elodázhatatlanul szükségessé vált. Ilyen körülmények között a paraméterkönyvben rögzített jármű kiadás biztosításához szükséges járműmennyiség csak az elavult járművek egy részének felújításával volt biztosítható. A vasúti járműveknél a villamos járművek gyakorlatilag elérték, míg a metró és HÉV járművek túlhaladták a tervezett élettartamukat, cseréjük időszerűvé vált. A járművek üzemeltetése így magas forgalombiztonsági kockázatot hordozott magában és ugyanakkor veszélyt jelentett az utasok, valamint a közlekedésben résztvevők számára.²⁵⁰

A BKV Felügyelőbizottságának működési szabályzataiban előírtak ellenére a 2005-2010. időszakban a BKV Felügyelőbizottságának tevékenységéről szóló beszámolót nem készítette el a Felügyelőbizottság. A Gazdasági Bizottság a tulajdonos hatáskörében eljárva a 2008. és a 2009. évre vonatkozóan a BKV éves beszámolójának elfogadásáról hozott határozataiban a Felügyelőbizottság ezekhez csatolt jelentésének elfogadásáról az Alapító Okiratban előírt kötelezettsége ellenére nem döntött. A BKV 2005-2008. és 2010. évi beszámolóinak elfogadásakor a Tulajdonosi/Gazdasági Bizottság, illetve a Közgyűlés határozott a könyvvizsgálói jelentések elfogadásáról, az Alapító Okiratban foglaltak ellenére a 2009. évi beszámoló elfogadásakor a határozat nem tartalmazott utalást erre.²⁵¹

A Főváros Önkormányzatának belső ellenőrzése a 2005-2010. években nem ellenőrizte a BKV-t, az éves belső ellenőrzési terveket alátámasztó kockázatelemzést a BKV-ra nem terjesztették ki. A Szolgáltatási szerződés előírásai alapján a Főváros Önkormányzata a BKV által nyújtott szolgáltatások ellenőrzését a Főpolgármesteri Hivatal révén látta el. Az ellenőrzések nem terjedtek ki minden közlekedési alágazatra, illetve a 2008. és a 2009. évben nem került sor ilyen ellenőrzésre. Az ellenőrzések megállapításait tájékoztatásul megküldték a BKV vezérigazgatójának, azonban a hiányosságok megszüntetése érdekében intézkedések megtételét és azokról való tájékoztatást csak 2010-től kért a Közlekedési ügyosztály a vezérigazgatótól.²⁵²

A 2005 és 2011 májusa között a BKV működőképessége biztosított volt, azonban az esedékes adósságterhek veszélyeztették a fizetőképesség és a működőképesség fenntartását.²⁵³ Ennek figyelembe vételével a Nemzeti Közlekedési Hatóság 2010. november 8-ával a BKV valamennyi tevékenységével kapcsolatos vasúthatósági működési engedélyét felfüggesztette, egyidejűleg hat hónapig érvényes, ideiglenes működési engedélyt adott ki. A döntés indoka az volt, hogy a törvény szerint a BKV a pénzügyi helyzete teljesítőképességével kapcsolatos követelményeknek való megfelelést nem tudta teljesíteni. A működési engedélyek felfüggesztését a hatóság később visszavonta, mivel – az újonnan megválasztott városvezetés kezdeményezésére – a fővárosi közösségi közlekedés működtetése érdekében szükséges intézkedésekről szóló 1260/2010. (XI. 30.) Korm. határozat rendelkezett arról, hogy a 2010. évi költségvetés általános tartaléka terhére 7,5 milliárd Ft átcsoportosítására kerüljön sor a fővárosi közösségi közlekedés zavartalan működése érdekében.²⁵⁴

²⁴⁹ ÁSZ jelentés 28. o.

²⁵⁰ ÁSZ jelentés 29. o.

²⁵¹ ÁSZ jelentés 23. o.

²⁵² ÁSZ jelentés 23-24. o.

²⁵³ ÁSZ jelentés 32. o.

²⁵⁴ ÁSZ jelentés 84. o.

Mivel a 2011. évi üzleti tervben sem volt biztosított a pénzügyi egyensúly, ezért fenn állt a veszélye annak, hogy amennyiben a 2011. évi Üzleti Tervben jelzett működési támogatások szintje nem éri el a tervezett mértéket, valamint, ha a 2011. évben lejáró hitelek megújítása eredménytelen lesz, akkor a BKV fizetéseképtelenné válik.²⁵⁵

9.5. Bizottsági meghallgatások

9.5.1. Meghívottak

A Vizsgálóbizottság a 2022. április 6-i ülésén a8/2022.(IV.06.) számú érdemi határozatában az alábbi személyek meghallgatásáról döntött:

- Aba Botond – BKV vezérigazgatója 1993.07.01.-2006.12.03.
- Antal Attila – BKV vezérigazgatója 2007. 01.01.- 2008. 04.13. között
- Balogh Zsolt – BKV mb. vezérigazgatója 2008. 02.09. - 2008.08.31. között
- Csányi Józsefné – BKV revizora 2006-ban; gazdálkodás ellenőrzéséért felelős vezető
- Vajda Pál – volt főpolgármester-helyettes; közfeladatot ellátó felettes szerv
- Somlyódy Csaba – a Fővárosi Önkormányzat Tulajdonosi Bizottság elnöke 2006. 01.01.- 2006. 12.18. között és a Fővárosi Önkormányzat Gazdasági Bizottság elnöke 2006. 12.19. - 2010. 10. 03 között; a BKV gazdálkodásának ellenőrzéséért felelős bizottság elnöke
- Lakos Imre – a Fővárosi Önkormányzat Városüzemeltetési Bizottság elnöke 2006. 01.01.- 2006.12.18. között és a Fővárosi Önkormányzat Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Bizottság elnöke 2006. 12.19.-2010.10.03. között; a BKV szakmai tevékenységének ellenőrzéséért felelős szakbizottság elnöke
- Székely Gábor – a BKV Felügyelő Bizottság elnöke 2009.10.11. napjáig
- Várhegyi László – a BKV Felügyelő Bizottság elnöke 2009.10.12.-2010.10.26. között

A Vizsgálóbizottság a meghallgatás időpontját 2022. május 4. napjára tűzte ki.

Aba Botond, a BKV Rt. volt vezérigazgatója előzetesen elektronikus levélben jelezte, hogy egészségügyi okok miatt nem tud az ülésen megjelenni, és későbbi időpontban elsősorban írásban fog tudni rendelkezésre állni.

Lakos Imre ugyancsak írásban jelezte, hogy az ülésen nem tud részt venni egyéb elfoglaltsága miatt.

A Bizottság kijelölése ellenére a további meghívott személyek sem jelentek meg személyes meghallgatáson, illetve az írásban feltett kérdésekre sem nyilatkoztak érdemben ebben az ügyben.

Székely Gábor a BKV Felügyelő Bizottságának akkori elnöke az írásban feltett kérdésekre anyai visszajelzést adott, hogy „*a BKV operatív gazdálkodásában sosem vettem részt és a finanszírozásban 1994 után már nem vettem részt*”.

9.5.2. Meghallgatáson elhangzott fontosabb állítások

A meghívott személyek távolmaradása miatt az ügyben meghallgatásra nem került sor.

²⁵⁵ ÁSZ jelentés 88. o

9.6. Megállapítások

A Bizottság a BKV 2010 előtti eladósodásának vizsgálata eredményeként az alábbi megállapításokat teszi:

- **A Fővárosi Önkormányzat nem töltötte be a közszolgáltatás megrendelőjének szerepét.**

Kifejtése:

A 2004-ben aláírt Közszolgáltatási Szerződés (2004) szerint a helyi személyszállítási közszolgáltatás fedezetét elsősorban a BKV-hoz befolyt menetdíjak, illetve a kedvezményes díjtermékek után a központi költségvetés által biztosított fogyasztói árkiegészítés adja.²⁵⁶ Ugyanakkor a Fővárosi Önkormányzatnak kompenzációként kellett volna megfizetnie a BKV számára a közszolgáltatási Követelményekben meghatározott szolgáltatások fenntartásának bevétellel nem fedezett részét, ami legfeljebb a szerződésben meghatározott méltányos nyereséggel²⁵⁷ lett volna növelhető.²⁵⁸

Azonban a Közszolgáltatási Szerződés (2004) szerinti kompenzáció elszámolásra 2010-ig bezáróan soha nem került sor. A közszolgáltatás fenntartásának menetdíjbevételeken felül jelentkező költségét részben a központi költségvetés által folyósított normatíva fedezte, az ezt meghaladó rész finanszírozását pedig a BKV hitelfelvétellel biztosította. Mivel a közszolgáltatás fenntartásának költsége a jegyárak folyamatos emelése ellenére mindig meghaladta a bevételeket (illetve az állami normatíva összegét), ezért az eladósodás matematikai törvényszerűség volt. Az eladósodás miatt fenyegető fizetéseképtelenség miatt az Fővárosi Önkormányzat, mint a BKV tulajdonosa maga is több esetben biztosított működési célú támogatást, ez azonban semmivel nem csökkenti azt a felelősségét, hogy a közszolgáltatás megrendelőjeként nem teljesítette szerződéses kötelezettségét.

A hatékony feladatellátás szempontjából alapvető jelentőségű a közszolgáltatásokkal való korrekt elszámolás, a szolgáltatás bevételeinek és költségeinek pontos számbavétele, és különbözet rendezése. Ennek ellenére a Fővárosi Önkormányzat figyelmen kívül hagyta a saját közszolgáltatójával való elszámolás szabályait. A közszolgáltatás működési költségeinek finanszírozásához csak a BKV fizetőképességének megőrzése érdekében ad-hoc módon járult hozzá. A finanszírozás ezen tervezhetetlen és hektikus módja már önmagában is súlyosan demoralizáló hatással járhatott, és nyilvánvalóan ellene hatott a fegyelmezett gazdálkodásnak.

E súlyos rendszerszintű működési hiba megoldását jelentette, hogy a Fővárosi Önkormányzat a Budapesti Közlekedési Központ Zrt. megalapításával külön szervezetet hozott létre a helyi közlekedési közszolgáltatás megrendelői feladatainak ellátására. A BKK 2012. május 1-én kötött 8 évre szóló közszolgáltatási szerződést a BKV-val. Jelenleg a 2021. január 1-ével 15 évre megkötött közszolgáltatási szerződés van hatályba.

²⁵⁶ A Közszolgáltatási szerződés (2004) 1. pontja szerinti „Bevétel”: „*e Szerződés keretében, a Felek közötti elszámolási rendben, a Szerződés keretében nyújtott szolgáltatásokból származó díjbevétel, a járatszerű szolgáltatáshoz kapcsolódó egyéb bevétel, a Szolgáltató vagyonának hasznosításából származó bevétel, valamint az állami árkiegészítés. E Szerződés szóhasználata tehát nem sorolja a Bevétel kategóriába a Főváros saját költségvetéséből nyújtott Tömegközlekedési Kompenzációt, amelynek része a Főváros által tovább-adott állami tömegközlekedési támogatás összege is.*”

²⁵⁷ A tervezett díjbevétel legfeljebb 4%-ának megfelelő összeg. Lásd a Közszolgáltatási szerződés (2004) 8.2.5. pontját.

²⁵⁸ Közszolgáltatási szerződés (2004) 1. pontban a „Számított kompenzációigény”.

- **Hiányzik a fővárosi helyi közösségi közlekedés hosszú távon fenntartható finanszírozásának rendszere.**

Kifejtése:

A BKV eladósodásának legmeghatározóbb tényezője, hogy a rendszerváltás óta sem a fővárosi, sem az országos politika nem volt hajlandó szembenézni a fővárosi és agglomerációs közösségi közlekedés valódi költségeivel, és nem teremtette meg annak fenntartható finanszírozási rendszerét. Holott a főváros közösségi közlekedési hatékony működése nemcsak az itt lakó polgárok életminősége, hanem a város gazdasága szempontjából is alapvető fontosságú, ami Budapest és vonzáskörzete nemzetgazdaságban betöltött szerepe miatt egész Magyarország számára stratégiai jelentőséggel bír. A nagyvárosi közlekedési rendszerek fenntartása azok rendkívüli összetettsége és pusztán méretei miatt is rendkívül költséges. A lakosság jelentős része számára vállalhatatlan terhet jelentene, ha ezt a költséget teljes egészében a szolgáltatást igénybe vevőinek kellene viselnie.

Mivel a közösségi közlekedés elérhetőségének biztosítása társadalmi és gazdasági szempontból egyaránt alapvető közérdek, ezért a költségek miatt szükségszerű, hogy azt nem piaci alapon, hanem közszolgáltatásként kell megszervezni, és közfinanszírozásban kell működtetni. Ez a közkiadások mértéke felől közelítve ugyan túlzott tehernek tűnhet, valójában azonban össztársadalmi szempontból jóval kisebb költséget jelent, mint a döntően gépkocsikra alapozott egyéni közlekedés, nem beszélve a gépkocsihasználattal járó környezetterhelésről és város életminőségére gyakorolt romboló hatásról. Emiatt a helyi közösségi közlekedés fenntartása éppen olyan közérdek, mint például az egészségügy vagy a közoktatás működtetése, amelyek esetében kevesen kérdőjeleznék meg a közfinanszírozás szükségességét.

Bár ez az okfejtés a XXI. század második évtizedében evidenciának tűnhet, a fővárosi közösségi közlekedésről szóló közéleti viták során mégsem kap elégséges hangsúlyt. Különösen a 2010 előtti időszakra jellemző az a szemlélet, ami rendszerhibának tekintette, hogy a BKV nem képes bevételeiből biztosítani a helyi közösségi közlekedés fenntartásának költségeit. Így amikor újra és újra megjelent a fizetéseképtelenség réme, rendszerint a BKV működésének hatékonysága és körül zajlott a diskurzus, valamint arról, hogy ki és mekkora összegű támogatással mentse meg a veszteséges BKV-t.

Persze a hatékonyság javítására mindig törekedni kell, és ez különösen igaz volt a BKV működésére, hiszen az e jelentésben is hivatkozott vizsgálatok valóban számos hiányosságot, néhány esetben pedig súlyos visszaéléseket tártak fel. Azonban a folyamatok elemzése alapján világosan látható, hogy a BKV eladósodásában közrejátszhattak ugyan vállalatszerkezeti vagy gazdálkodási hibák, azonban legfőbb oka nem ebben, hanem a közlekedési közszolgáltatás rendszerszintű alulfinanszírozottságában rejlik. A fővárosi és az országos politika a mai napig nem adott választ arra az egyszerű kérdésre, hogy végső soron ki, milyen arányban és milyen módon köteles finanszírozni e nélkülözhetetlen közszolgáltatást.

Erre a kérdésre annak ellenére nincs válasz, hogy a központi költségvetés 2003-ban az adósságállomány átvállalásával konszolidálta a BKV-t, majd 2004-től kezdődően az állam jelentős mértékű normatív támogatást is biztosított a BKV működéséhez.²⁵⁹ Valójában azonban e normatív támogatási mértékének meghatározásánál sem vették figyelembe a közszolgáltatás fenntartásának valós forrásigényét. Ennek biztosítása a Fővárosi Önkormányzat költségvetési mozgásterét is messze meghaladta. A BKV bevételeinek több

²⁵⁹ ÁSZ jelentés 1. melléklet

mint 40 %-a a szolgáltatást igénybe vevők által kifizetett viteldíjából származott 2004-2009 között, tehát a közszolgáltatás fenntartását jelentős részben a szolgáltatást igénybe vevők viselték, ami a közfinanszírozás szükségességével összefüggésben fentebb kifejtett érvekre figyelemmel kifogásolható finanszírozási szerkezet. Ráadásul az Önkormányzat a jegyárak folyamatos emelésével²⁶⁰ próbálta a finanszírozási hiányt csökkenteni, azonban a bevételek növekedése elmaradt az áremelések mértékétől, így az a közlekedők egy részét feltehetően inkább a szolgáltatás elkerülésére sarkalta.²⁶¹

Ha közszolgáltatás finanszírozásához szükséges forrás nem biztosítható, akkor elméletileg a megrendelet szolgáltatás mértékét kellene csökkenteni, hiszen annak költségeit állnia kell valakinek. Ugyanakkor a fent kifejtettek szerint egy Budapest méretű városban a közösségi közlekedés visszafejlesztése olyan negatív járulékos hatásokkal járna a város egész működésére nézve, ami teljességgel vállalhatatlan. Ezért a szolgáltatás volumenének érdemi csökkenése sem 2010 előtt, sem azt követően nem vetődött fel érdemben. Emiatt a BKV a szükséges források rendelkezésre bocsátásának hiányában is gondoskodott a paraméterkönyvben meghatározott szolgáltatás változatlan mértékű fenntartásáról. Ennek ára 2010 előtt a hitelállomány folyamatos növekedése volt.

A hitelállomány időről időre megvalósuló átvállalása, valamint a rendszeres tőkepótlás ugyan átmenetileg levegőhöz juttatta a BKV-t, de a fent kifejtett alapproblémát nem oldotta meg. A közszolgáltatás teljes költségének megfinanszírozása nélkül a BKV eladósodása matematikai törvényszerűség, aminek legfeljebb csak az üteme csökkenthető hatékonyságjavító intézkedésekkel.

Első ránézésre úgy tűnhet, hogy ezt a problémát 2010 után sikeresen kezelték, hiszen a BKV adósságállományának 2015-ben történő átvállalása óta a társaság újabb hosszú lejáratú tartozásállományt nem halmozott fel. Újabb hitelek felvételét a *Magyarország gazdasági stabilitásáról* szóló 2011. évi CXCV. törvény is kifejezetten korlátozza azzal, hogy önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságok csak a Kormány jóváhagyásával vehetnek fel éven túli hitelt.²⁶²

Azonban a látszat ellenére a BKV eladósodásának trendje sajnos nem tört meg, csupán a könyvekből könnyen kiolvasható külső adósságok helyett a belső eladósodásban érhető tetten. A BKV Igazgatósága és Felügyelőbizottsága 2019. május 6-án (tehát még a 2019-es önkormányzati választások előtt) tárgyalta azt a Fejlesztési és Koordinációs Igazgatóság által készített tájékoztatót²⁶³, ami a belső eladósodottság mértékéről ad számot. Eszerint a közszolgáltatási szerződés 2012. évi megkötése után a BKK a tervezési premisszáknak éves szinten 8 milliárd forint amortizációpótló beruházási forrást állapított meg a BKV számára. A BKK által biztosított összeg nemcsak a műszakilag indokolt szükségletektől, hanem az eszközállomány értékcsökkenésétől is jelentős mértékben elmaradt, és 2018-ban már csak az akkori műszaki igények ötödét érte el. A tájékoztató leszögezi, hogy a szolgáltatásért kapott költségkompenzáció nem biztosítja az eszközpark megújítását, gyakorlatilag csak az

²⁶⁰ Az egy utazásra alkalmas vonaljegy ára 2006-ban 185 forint volt, 2010-ben 300 forint. A teljes árú havi bérlet 2006-ban 6900 forint, 2010-ben 9400 forint volt. Lásd: 86/2005. (XII. 16.) önkormányzati rendelet, 74/2009. (XII. 10.) önkormányzati rendelet.

²⁶¹ 2006-2010 között a vonaljegyek ára 62 %-kal és a havi bérletek ára 36 %-kal emelkedett (lásd előző lábjegyzet), addig a menetdíjbevételek ugyanezen időszakban mindössze 18 %-kal nőttek a menetdíjbevételekről lásd a 9.3. pontban foglalt táblázatot).

²⁶² a *Magyarország gazdasági stabilitásáról* szóló 2011. évi CXCV. törvény 10/E. §

²⁶³ Beszámoló a BKV Zrt. eszközállományának helyzetéről a belső eladósodottság tükrében. Készült a 2019. május 6-ai Igazgatósági és Felügyelőbizottsági ülésre.

eszközpark műszaki állapotának fenntartására, további romlásának lassítására elegendő. A Tájékoztató a belső eladósodottság mértékét minimálisan 949 milliárd (!) forintban határozta meg. Hangsúlyozta azonban, hogy ezt az értéket jelentősen torzítja az M4 metróvonal figyelembe vétele, aminek értéke 2019-ben önmagában meghaladta az anélkül nyilvántartott eszközvagyont értékét. A M4 metróvonal figyelembe vétele nélkül a belső eladósodottság 2019-re elérte az 1.081 milliárd forintot. Ezzel szemben a BKV Vizsgálóbizottság jelentése 2010-ben még 350 és 700 milliárd forint közötti értékre becsülte a belső eladósodottságot.²⁶⁴

Tehát a BKV eladósodása nem szűnt meg, csak „átalakult”. Ez ugyan kevésbé szembeötlő, de mára sajnos egyre inkább érezteti hatását. A tájékoztató felhívja a figyelmet arra, hogy az eszközök műszaki állapota egy adott pont után már exponenciálisan romlik. 2019 tavaszára a járműpark állapota megközelítette, az infrastruktúra pedig elérte azt a „billenő pontot”, ahonnan az állapotok romlása az idő függvényében nem lineáris, hanem exponenciális.

A BKV 2015-ös konszolidációját követő további negatív fejlemény az állam visszavonulása a fővárosi közösségi közlekedés működésének finanszírozásából. Míg 2009-ben az állami normatíva meghaladta a 32 milliárd forintot²⁶⁵, addig 2019-ben ez az összeg csupán 12 milliárd forint volt²⁶⁶, miközben a személyszállítási költségei jelentősen nőttek. 2021-re az állami kivonulás még nyilvánvalóbb. Ebben az évben a közlekedésszervezői szolgáltatási díj meghaladta a 118 milliárd forintot, a menetdíjbevételek pedig a 65,5 milliárd forintot. Az így rendelkezésre bocsátott forrás 22 milliárd forinttal maradt el a közszolgáltatás indokolt költségeitől. Ehhez az állam mindössze 12 milliárd forinttal járult hozzá.²⁶⁷

A 2010 előtti időszaktól eltérően jelenleg tehát döntő mértékben a Fővárosi Önkormányzat viseli a helyi közösségi közszolgáltatás fenntartásának költségeit, ami messze meghaladja a teherviselő képességét.

Mind a 2010 előtti időszak vizsgálata, mind az azt követő időszakra történő kitekintés legfőbb tanulsága, hogy égetően szükséges megteremteni a közszolgáltatás finanszírozásának fenntartható modelljét, ami teljes mértékben figyelembe veszi a szolgáltatás valós költségeit, és a közfinanszírozás keretében hozzárendeli a szükséges forrást. Enélkül a BKV eladósodás megállíthatatlanul folytatódik, aminek hosszú távú következménye a közszolgáltatási színvonal látványos zuhanása, majd egy újabb, rendkívül költséges konszolidáció lesz.

A Bizottság megállapításai a felelősség tekintetében:

- A rendszerváltás óta hivatalba lépett minden főpolgármester és Kormány felelős azért, hogy nem alakították ki a fővárosi közösségi közlekedés finanszírozásának fenntartható modelljét, ami teljes mértékben figyelembe veszi a szolgáltatás valós költségeit és a közfinanszírozás keretében hozzárendeli a szükséges forrást.
- A Fővárosi Önkormányzatnak a BKV gazdálkodásával és a közlekedési szolgáltatások színvonalával foglalkozó 2010 előtti politikai és szakmai vezetői felelősek azért, mert a közszolgáltatási szerződésben foglaltak ellenére a BKV és a Főváros Önkormányzata a 2004-

²⁶⁴ Lásd: a BKV Vizsgálóbizottság jelentése 5. o.

²⁶⁵ Lásd: BKV 2009. évi társasági beszámolóját

²⁶⁶ Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény 3. melléklet I/4. pont.

²⁶⁷ Lásd: A BKK 2021. évi közszolgáltatási beszámolóját. (FPH061 /604 - 15 /2022 előterjesztés 1. melléklet 3. oldal)

2010. évekre vonatkozóan nem hajtotta végre a tömegközlekedési kompenzáció éves elszámolását.

- A Fővárosi Önkormányzat a BKV gazdálkodásával és a közlekedési szolgáltatások színvonalával foglalkozó politikai és szakmai vezetői felelősek azért is, hogy 2005 óta az amortizációt fedező tőkepótló támogatás folyamatosan elmarad a számított mértéktől.
- A BKV volt vezérigazgatói felelősek azért, mert a 2005-2011. évekre a BKV üzleti terveiben folyamatos veszteséget terveztek és nem végeztek kockázatelemzést az adósságállomány növekedésére vonatkozóan, továbbá a szolgáltatási szerződés előírását figyelmen kívül hagyva nem nyújtották be a számított kompenzációra vonatkozó igényt a Főváros Önkormányzatának. A BKV 2010 előtti Felügyelő Bizottságának elnöke és tagjai felelősek azért, mert az erre vonatkozó tényt nem jelezték a tulajdonos és megbízó Fővárosi Önkormányzat felé.
- A Fővárosi Önkormányzat bizottságainak, valamint a BKV Felügyelő Bizottságának 2010 előtti időszakban volt elnökei és tagjai felelősek azért, mert éveken keresztül tudomásul vették a BKV egyre növekvő adósságállományát, nem hoztak intézkedéseket annak csökkentésére, nem hívták fel a Közgyűlés figyelmét a BKV egyre növekvő adósságállományának kockázataira, ezzel a kötelező közszolgáltatási feladat ellátását veszélyeztették.
- A BKV Felügyelő Bizottságának elnöke és tagjai továbbá felelősek azért is, mert szervezeti és működési szabályzat előírásai ellenére a Felügyelőbizottság a 2005-2010. időszakban nem készítette el a tevékenységéről szóló beszámolót.
- A BKV üzleti terveit veszteséggel és ennek hitelből történő finanszírozását elfogadó tulajdonosi joggyakorlással felhatalmazott bizottság elnöke és tagjai, továbbá a 2010 előtti időszak főpolgármestere felelősek azért, mert elmulasztották a bizottságok döntéseiről szóló jegyzőkönyvekben foglaltak Közgyűlés felé történő jelzését.
- A Főpolgármesteri Hivatalnak a BKV által nyújtott szolgáltatások ellenőrzését végző politikai és szakmai vezetői felelősek azért, mert az ellenőrzések nem terjedtek ki minden közlekedési alágazatra, illetve a 2008. és a 2009. évben nem került sor ilyen ellenőrzésre, továbbá a belső ellenőrzési terveket alátámasztó kockázatelemzést a BKV-ra nem terjesztették ki.
- A Bizottság vizsgálata szerint a 2010 előtti időszakban a BKV felügyeletéért felelős volt főpolgármester-helyettesek és a Felügyelő Bizottság elnöke felelős azért, mert a BKV volt revizorának bejelentése alapján elmulasztották az alapos és körültekintő vizsgálatokat, amelyek időben feltárhatták volna a BKV gazdálkodása körüli, későbbiekben megállapított anomáliákat.

A Bizottság vizsgálata szerint a **BKV 2010 előtti eladósodásáért és veszteséges gazdálkodásáért, kizárólag az érintettek politikai és szakmai vezetői felelőssége állapítható meg**, ennek alapján további külön vizsgálati eljárásra, illetve egyéb (büntetőjogi, polgári jogi, illetve munkajogi) felelősségre vonási eljárás kezdeményezésére nem teszünk javaslatot. **A BKV körüli botrányok ügyében** – figyelemmel a korábban lezajlott politikai és büntetőjogi lezárt vizsgálatokra – kizárólag az **ellenőrzési feladatok elmulasztásáért járó politikai és szakmai vezetői felelősség állapítható meg**, amely azonban a jelentőségéhez mérten nem igényel további vizsgálatot vagy egyéb felelősségi eljárás megindítását.

A Bizottság javaslatai:

- **A BKV eladósodásának jövőbeni elkerülése, illetve a közszolgáltatások eredményes gazdálkodással történő biztosítása érdekében a Fővárosi Önkormányzat – a BKK bevonásával – készítsen javaslatot a társaság észszerű alapokon nyugvó, költség-hatékony átalakítására, a közlekedésirányító szervezet keretében elérhető legnagyobb megtakarításra, a jelenleg fennálló díj- és kedvezményrendszer áttekintésére, valamint az adósságállomány újratermelődésének elkerülését biztosító modellre.**
- A finanszírozási modellre vonatkozó javaslat kidolgozását követően a Fővárosi Önkormányzat éljen felterjesztéssel az Országgyűlés felé a fővárosi önkormányzati rendszer finanszírozásának átalakítására, ideérve különösen a fővárosi közösségi közlekedés finanszírozásának biztosítását.

10. Combino villamosok beszerzésének ügye

A fejezetben alkalmazott rövidítések:

- BKV: Budapesti Közlekedési Részvénytársaság Rt.
- EIB: European Investment Bank (Európai Beruházási Bank)
- CBC: Combino Budapest Consortium (konzorciumi tagok: Siemens AG. és Kiepe Elektrik GmbH.)

10.1. A vizsgálat elrendelésére okot adó körülmények

A fővárosi villamospályákon közlekedő járművek előregedettsége az 1990-es évek végén is jelentős problémát okozott az Önkormányzat számára. A Fővárosi Közgyűlés ezért 1997-ben szándékot fogalmazott meg – akkor még kizárólag önkormányzati forrásból – új villamosok beszerzésére. A 2000-es évek elejére – az Európai Beruházási Bankkal (European Investment Bank; a továbbiakban: **EIB**) kötött hitelmegállapodásnak köszönhetően – lehetőségessé vált a teljes Nagykörút villamosforgalmát kiszolgálni képes, alacsonypadlós, energiatakarékos járművek beszerzése (40 db). A beruházás megvalósítását a Budapesti Közlekedési Részvénytársaság Rt. (a továbbiakban: **BKV**) kapta feladatul. Egy eredménytelen nyílt, nemzetközi közbeszerzési eljárást követően, tárgyalásos közbeszerzési eljárás eredményeként 2003 áprilisában a Combino Budapest Consortiummal (konzorciumi tagok: Siemens AG. és Kiepe Elektrik GmbH.; a továbbiakban: **CBC**) kötött szerződést a BKV 40 darab új, Combino típusú villamos leszállítására. Bizonyos típushibák felismerése után a megrendelt járművek áttervezése vált szükségessé, amely miatt a projekt késedelmet szenvedett. A késedelem következtében a CBC kártérítést fizetett és az áttervezés okán engedett az árból. A vállalkozó végül 2006 márciusa és 2007 márciusa között szállította le a 40 járművet (az eredeti szerződésben vállalt 2006. év végi szállítási határidőhöz képest). A 4-es és a 6-os villamosvonalak pályája és megállói ezzel párhuzamosan az érkező új villamosok műszaki paramétereinek miatt átalakításra szorultak. Az új járművek üzembe helyezését követően rövid ideig rendszeresek voltak a műszaki problémák, a közlekedők pedig a klímaberendezések hiányát jelezték problémaként a nyári időszakban. Ezt követően a műszaki gondok mennyisége lecsökkent, a villamosokat pedig – külön megrendelés keretében, de az eredeti költségterven belül – klímákkal bővítették.

A vizsgálat elrendelésének oka annak a kivizsgálása, hogy a projekt műszaki, valamint jogi (közbeszerzési) előkészítése során mutatkoznak-e olyan hiányosságok, amelyek előre látható helyzeteket figyelmen kívül hagytak, vagy a megrendelőre más okból hátrányosak lettek volna. Vizsgálandó továbbá a megrendelőnek a késedellel kapcsolatos reakciója (annak megfelelősége), valamint az utóbb felismert helyzetek (pl. a peronok átépítése, villamosok klimatizálása) kezelése. E körülmények indokolják az Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 1/2020. (VII. 9.) határozatában megállapított szempontok szerinti vizsgálatot.

10.2. Az ügyre vonatkozó rendelkezésre álló iratok

- A Fővárosi Közgyűlés és bizottságai üléseire benyújtott előterjesztések és az ülésekről készített jegyzőkönyvek.
- ...

10.3. A vizsgálat tárgyát képező ügy kronológiája és főbb tényei

- **1997. szeptember 25.: A Fővárosi Közgyűlés villamosbeszerzés szükségességéről dönt.**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Vajda Pál főpolgármester-helyettes nyújtotta be.²⁶⁸

Az előterjesztés megállapítása szerint „Új villamos jármű 1984 óta nem került beszerzésre. A tervezett élettartamát mára jelentősen túllépett és műszakilag is elavult 267 db UV típusú kocsik selejtezése és új járművekkel való részbeni pótlása halaszthatatlan”. Az előterjesztés rögzíti, hogy a járműpark fejlesztésének szükségességét felismerve a Fővárosi Közgyűlés a főváros 2000-ig szóló, 4 éves fejlesztési programjában 3.450 millió Ft-ot irányzott elő villamos járműfejlesztésre, ebből a forrásból 1999-ben 5 db, 2000-ben 6 db új villamos beszerzését javasolja.

Az előterjesztés vitájában minden politikai oldalról felmerült az alapos tervezés szükségessége²⁶⁹:

- **Manninger Jenő (MDF):** „Jó lenne, ha nem úgy lenne, mint a buszmotor-felújításnál, hanem egy kedvezőbb megoldást lehetne találni, és a műszaki specifikációk és a tender előírása is ezt tükröznék, és ennek keretében kerülne sor a kiírásra.”
- **Péterffy Ágoston (SZDSZ):** „A másik oldala pedig, hogy a világon, illetve Európában léteznek olyan cégek, amelyek üzemeltettek már alacsonypadlós villamosokat. Ezeket fel kell kérni arra, hogy adjanak valamilyen referenciát ezekről a villamosokról. Létezik három-négy olyan cég, amely már gyárt ilyent, és ezeket kell kipróbálni; ad absurdum úgy, hogy kimennek a BKV szakemberei és megnézik, hogy milyen ez a villamos, ad absurdum úgy, hogy idejönnek ezek a villamosok, és a lakosság is kipróbálja, hogy milyen - hogy amikor meghallja, hogy 200 vagy 300 millióba kerül egy villamos, akkor nem főlhördül, hanem örül, hogy egy szép villamost fog kapni.”

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatot hozta:

- **1358/1997. (09.25.)** A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „jóváhagyja a "Villamos járműfejlesztés" beruházási célját és felhatalmazza a főpolgármestert és a főjegyzőt a célokmány és az engedélyokirat kiadására.”
- **1998. január: Engedélyokmány kiadása 11 db új, alacsonypadlós villamos beszerzésére.**

A tervezett projekt összköltsége 3.450 millió Ft, a fedezetet ez alapján Főváros teljes egészében saját forrásból biztosította.²⁷⁰

- **1998. október 15.: A Fővárosi Önkormányzat hitelszerződése az EIB-vel.**

A Fővárosi Önkormányzat 1998. október 15-én az Európai Beruházási Bankkal „Környezetvédelmi és Infrastrukturális fejlesztésekre” írt alá hitelszerződést, (EIB I. hitelcsomag) melynek keretében mintegy 23 millió EUR 50%-os hitelarány mellett villamosbeszerzésre volt felhasználható. Ez lehetővé tette a járműfejlesztési program kibővítését és szükségessé az újragondolását.²⁷¹

- **2001. – 2002. első negyedéve: Eredménytelenné nyilvánított nyílt közbeszerzési eljárás lebonyolítása.**

A három jelentkezőből (Ganz, Ansaldo Breda, CBC) csak a CBC adott be érvényes ajánlatot.

A tender beadási határidejére, 2002. január 22-ére három ajánlat érkezett, ezek közül kettőben szerepelt árajánlat. A harmadik ajánlattevő árajánlat-boríték és ajánlati biztosíték hiányában azonnal ki kellett zárni. Egy ajánlatot a műszaki boríték vizsgálata után kellett kizárni, mert a műszaki ajánlat nem teljesített néhány, a tenderkiírásban kötelező feltételként szereplő kritériumot, így – az eljárási rendnek megfelelően – az ajánlattevő árajánlatának a felbontására nem került sor. A harmadik pályázó műszaki

²⁶⁸ 10-3005/97.

²⁶⁹ Jegyzőkönyv 236. o.

²⁷⁰ Információ forrása: 10-506/10/2008.

²⁷¹ Információ forrása: 10-506/10/2008.

ajánlata megfelelő volt, árborítéka felbontására került, és megtörtént a teljes ajánlat értékelése. Az ajánlati ár a hatályos engedélyokiratban jóváhagyott keretet (már a 18–23 db vonatkozásában is) jelentősen túllépve a világpiacon árszínhez viszonyítva irreálisan magas volt. Az ajánlattevővel folytatott tisztázó tárgyalások azt mutatták ki, hogy a kiírásban kötelező feltételként szereplő, de a mai nyugat-európai járműbeszerzési gyakorlattól eltérő szállítói kockázatviselés, fizetési feltételrendszer és a magyar szabványok kötelező előírása (az európai uniós szabványok helyett) okozták a kiíró számára elfogadhatatlan árszintet. Tekintettel arra, hogy a pályázati feltételeket (különösképpen a kötelező, nem-teljesítés esetén kizárást eredményező feltételeket) nem lehet megváltoztatni egy eljárás során belül, a tender értékelő bizottsága 2002. április 6-án eredménytelennek nyilvánította a nyílt, nemzetközi pályázatú szakaszt. Miután az eljárási rendet ellenőrző EIB egyetértett a bizottsági eljárással, a Fővárosi Közgyűlés 803/2002 (IV. 25.) Főv. Kgy. számú határozatában – az engedélyokirat 2. számú módosítása elfogadásakor – az Európai Beruházási Bank szabályozása szerinti tárgyalásos eljárás lefolytatását hagyta jóvá.²⁷²

[a következő időszakban] „a BKV Rt. – igen széles nemzetközi és hazai szakértőgárdát is bevonva – előkészítette a [második, tárgyalásos] tenderkiírás műszaki és kereskedelmi-pénzügyi dokumentációját, és szakmai látogatásokat tett a vezető európai villamoskocsi-gyártó cégeknél. A tenderkiírás egyik alapvető célja az volt, hogy csak a már megfelelő gyártási és üzemelési referenciával, gyártási kapacitással rendelkező szállítók tegyenek ajánlatot.”²⁷³

A tárgybán a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatot hozta:

- 803/2002.(04.25.) A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „elfogadja a 007/M/1/04/99. számú engedélyokirat 2. számú, az előterjesztés 2. mellékletében szereplő módosítását és felkéri a főpolgármestert a módosított okmány aláírására.”
 - **2002. december 16., 19.: A Fővárosi Önkormányzat újabb hitelszerződése az EIB-vel és végleges döntés a projekt tartalmáról.**
- A beszerzendő villamos-járművek számának további emelését tette lehetővé, hogy 2002. december 16.-án újabb hitelszerződés került aláírásra „Infrastruktúra és Szolgáltatásfejlesztés” címen (EIB II. hitelcsomag), melyből 75 millió EUR felhasználása vált lehetővé 75%-os finanszírozási aránnyal. Ekkor került véglegesen meghatározásra a beszerzendő járművek száma, 40 db-ban, Atkari János és Vajda Pál főpolgármester-helyettesek előterjesztésére.²⁷⁴
- 1997/2002.(12.19.) A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „jóváhagyja a villamosjármű-fejlesztés beruházási programjának 3.sz., az előterjesztés szerinti módosítását, és felkéri a főpolgármestert, a 3.sz. módosított engedélyokirat aláírására.”
 - **2003. február 28.: A Tenderbizottság döntése a tárgyalásos eljárás eredményéről és a szerződéskötési tárgyalás megkezdéséről.**

A második, tárgyalásos közbeszerzési eljárásban az Alstom és a Bombardier, valamint az első eljárásban is érvényes ajánlatot benyújtó CBC indult. Az eljárásban nem a CBC ajánlotta a legalacsonyabb árat, azonban a kiírásban – egy közgyűlési előterjesztés tanúsága szerint – az ár mellett 26 %-ban más, értékalapú szempontok is szerepeltek és értékelésre kerültek.

„A tárgyalásos eljárásra a BKV Zrt. azokat a cégeket hívta meg, melyek piackutatásának az eredményeként képesek voltak műszaki és kereskedelmi szempontból megfelelő és megbízható ajánlatot adni. Ezek a cégek már üzemeltettek alacsonypadlós, jó minőségű villamosokat, így kellő referenciákkal rendelkeztek. Ajánlattételi meghívásra kerültek, a tárgyalásos eljárásban is már ajánlatot tett Combino Budapest Consortium mellett, az Alstom és a Bombardier.

²⁷² 40-289/95/2002.

²⁷³ 40-289/95/2002.

²⁷⁴ Információ forrása: 10-506/10/2008.

A tenderkiírásnál és az ajánlatok értékelésénél nem az ár volt az egyetlen szempont. A BKV Zrt. az ajánlati ár mellett összességében 26 % értékben más szempontokat is meghatározott értékelési kritériumként és az eljárás folyamán azokat következetesen alkalmazta.

[...]

Az értékelést a BKV Zrt. szakembereiből és külső szakértőkből álló Értékelő Bizottság végezte el a Tenderbizottság és EIB által jóváhagyott értékelési rendszer alapján, oly módon, hogy az Értékelő Bizottság minden alternatívát megvizsgált. Az értékelés során kiemelt szempontot jelentett a jármű utas-kapacitása, a villamos tömege és napi forgalomba adásának biztonsága, valamint a jármű zajszintje és a járművezetői munkahely ergonomiai kialakítása. Az elbírálásnál lényeges szempont volt az is, hogy a jármű utasterében minél kevesebb szűk tér, vagyis az utasforgalmat nehezítő folyosó legyen. A garancia-vállalás időtartama, a szállítási határidő, a karbantartási tevékenység ára, és a fizetési feltételek is hangsúlyosan szerepeltek az értékelési szempontok között. Az értékelés alapján – a második helyezettéhez képest magasabb ár ellenére – a Combino Budapest Consortium ajánlata bizonyult összességében a legkedvezőbbnek.

A Tenderbizottság 2003. február 28-án meghozta döntését miszerint az EIB jóváhagyása birtokában az összességében legkedvezőbb ajánlattevővel, a CBC-vel a szerződéskötéses tárgyalást meg lehetett kezdeni.²⁷⁵

Dr. Demszky Gábor főpolgármester az eljárás eredményéről szóló képviselői kérdésre a Fővárosi Közgyűlés 2003. augusztus 28-i ülésén az alábbi választ adta:

„Nagyon röviden, hogy itt érdemi kérdést is érintsünk: az ajánlatok összehasonlítása az értékelés módszerén alapult. A teljesen zárt értékelési rendszer az ajánlatok megismerése előtt kidolgozásra és a tenderbizottság részéről elfogadásra került. Az értékelés alapján a második helyezettéhez képest magasabb ár ellenére a Combino Budapest Consortium ajánlata összességében a legkedvezőbbnek bizonyult. A nyertes Combino-villamos kisebb tömegű, kevesebb energiát fogyaszt, kényelmesebb, tágasabb a belső tere, referenciával bizonyított üzembiztonsága pedig az összes megajánlott típus közül a legmagasabb. Az értékelést a BKV Rt. szakembereiből, két külső szakértőből álló értékelőbizottság végezte el a tenderbizottság és az EIB által jóváhagyott értékelési rendszer alapján oly módon, hogy az EIB-vel egyeztetetten a bizonytalansági kockázatok mérlegelésre kerültek. Az értékelés során az értékelőbizottság minden alternatívát megvizsgált. – És itt jön a lényeges mondat. – Nem volt olyan eset, amikor a Combino Budapest Consortium helyett más ajánlattevő ajánlata lett volna a kedvezőbb. Az értékelést a két rivális pályázó is megismerte, és azzal kapcsolatban kifogást nem emelt.”²⁷⁶

- **2003. április 23.: BKV és a CBC közötti szerződés megkötése.**

2003. április 23-án, aláírásra került 40 db új, egyterű moduláris, 53 méter hosszú, 100 %-ban alacsony padlós villamos szállítására, valamint a kapcsolódó szolgáltatásokra vonatkozó szerződés a BKV Zrt. és a CBC között. A 40 villamos jármű, karbantartó eszközök, tartalék alkatrészek szállítására, és a kapcsolódó szolgáltatásokra létrehozott szerződés összege **149.012.200 EUR** volt.

Az alapszerződés szerint az első jármű átadása 2005. januárjában, az utolsó jármű átadása 2006. áprilisában esedékes.

- **2004. január 21.: A CBC szállítási késedelmet jelent be a BKV felé, tárgyalások a szerződés módosításáról.**

A szerződéskötést követően a bázeli és az amszterdami Combino villamosokon olyan típushibák mutatkoztak, amelyek a Budapest által is vásárolni kívánt járművek áttervezését tették szükségessé, ezért a CBC szállítási késedelmet jelentett be a BKV felé. Arról tájékoztatta a BKV-t, hogy a tender eredeti műszaki specifikációinak megfelelő, de a hibák kiküszöbölése érdekében módosított villamost szállítana,

²⁷⁵ 10-506/10/2008.

²⁷⁶ Jegyzőkönyv 102. o.

ennek érdekében kezdeményezte a szerződés módosítását. Tárgyalások zajlottak továbbá a késedelmi kötbérről.

Szegvári Péter vizsgálóbizottsági tag jelentéstervezete alapján:

„Azonban 2003-ban a Siemens a szaporodó panaszok hatására kénytelen volt bejelenteni, hogy a COMBINO villamosaival szekrényrepedési problémák vannak. Ennek oka összetett volt: a COMBINO ugyanis számtalan olyan újítást tartalmazott, melyről csak kevés technológiai tapasztalat állt rendelkezésre. Újdonság volt a multicsuklós szerkezet (ezt a '90-es évek elején mutatták be), mely a korábbi forgóvázak kivitelű villamosokhoz képest nagyobb erőhatásokat okoztak a kocsiszekrényeken. Nem volt megnyugtatóan megoldva a csuklók kialakítása csavarodó mozgások kiküszöbölése szempontjából, valamint a futóvázak ívekben történő rángatózó mozgása is a túl kicsire hagyott holtjátékoknak volt köszönhető. Hibás volt a COMBINOK-on alkalmazott moduláris építési elv: a jármű vázszerkezetének különböző anyagokból készült elemei hegesztés helyett alumínium szegecseléses technológiával épült össze. Ettől a gyártó könnyebb összeszerelést és javíthatóságot remélt elérni, valamint az oldalváz alumíniumból épülhetett; ám a kapott vázszerkezet alul lett terhelési szempontból méretezve, különösen a szegecselési pontokon. A Siemens ezen hibák kiküszöbölésére egy komplex szanalási programot indított a már leszállított villamosoknál: megerősítésre kerülnek a vázszerkezetek, nagyobb holtjátékokat hagynak a futóvázak elmozdulására lengéscsillapítók beépítésével, végül pedig új passzív hidraulikus csuklómechanizmussal kísérleteznek a csavarodó mozgások lekezelésére azokban a városokban, ahol a leginkább jelentkezik a csuklócsavarodási probléma.

A Siemens a már megkötött szerződéseknél azonban úgy döntött, hogy megváltoztatja a már meglévő megrendeléseiben a szállítandó villamos jellegét: ezért alkalmazásba vette azt a tervezőbrigádot, akik az ADTranz-nál dolgoztak korábban az alacsony padlós rövid-csuklós villamosok konstrukcióján. Az új járműszerkezet kialakításánál a fő szempont láthatóan a biztonság lett: az új villamosok hagyományos hegesztett acélvázak konstrukciók lettek, és csak a külső burkolatok ragasztásos technológiája maradt meg a korábbi modularitási elvből. Átemelték azonban a COMBINO kompakt forgóváz konstrukcióját (az ADTranz GT6N villamosain alkalmazott aszimmetrikusan terhelt forgóvázak helyett), valamint megváltoztatták a korábban alkalmazott légrugós forgóváz beállító mechanizmust gumirugós szerkezetűre.”

A BKV vezérigazgatójának becslése szerint ez körülbelül 8 hónap késedelmet jelentett. Aba Botond vezérigazgató 2004. március 22-én az alábbiakról tájékoztatta a Városüzemeltetési Bizottságot:

Tájékoztat a két különböző típusibáról, amelyek egyike a bázeli, másika az amszterdami COMBINO villamosokon merült fel, és a gyártó ezzel kapcsolatos tevékenységéről, kommunikációjáról, amelyek konstruktívnak és prudensnek, a termékért teljes mértékben felelősséget vállalónak, összességében korrektnek ír le.

Tájékoztatást adott a műszaki tárgyalások állásáról is, az alábbiak szerint:

„Ezeket a tárgyalásokat április elején szeretnénk lezárni. Ezek után ugyanazzal a módszerrel elvégezzük a kiértékelést, mint amit korábban is alkalmaztunk. [...] Tehát elvégezzük ezt a kiértékelést, és megállapítjuk hogy az ár-érték aránnyal, ezzel az új műszaki javaslattal is megnyerné-e a Siemens a pályázatot. Ha nem, akkor nincs mese, a Siemensnek az árait kell csökkenteni. Annyira kell csökkenteni, hogy versenytársai maradjanak. Úgy tűnik, hogy nincs pillanatnyilag szükség a szerződés felbontására, és a pályázat újra kiírására. Egyelőre van jogtechnikai megoldás arra, hogy ezt kezeljük. Megkerestük természetesen az EIB-t, aki ezt az egészet finanszírozta és jóváhagyta, hogy mi a véleményünk a dolgokról.”

„Összességében: baj pillanatnyilag egy van. Ez a baj pedig, hogy most kb. az előzeteshez képest nyolc hónap késedelem mutatkozik. Ez a kezdésre, az első prototípus jármű leszállítására vonatkozik. Ugyan a Siemest azt ígéri, hogy ebből nem lesz több, mint öt-hat. Igyekszünk is belőle kiverni, de nagyon függ pl. attól, hogy a műszaki megoldás az olyan lesz-e, hogy azonnal hozzá tudnak kezdeni a gyártásnak, vagy pedig sorba kell állítani valahol ezt a projektet. A végére viszont szeretnék ezt 5-6 hónapra lecsökkenteni ezt az induló késedelmet. Ez tehát azt jelenti, hogy az engedélyokirat szerint

december 31-éig 2006-ban kellene az utolsó járművet is leszállítani. Ezt biztosan, garantáltan fogjuk tudni tartani a célokmány engedélyokirat által szabott határidőt.”

„[...]a düsseldorfi az ugyanez a konstrukció volt, mint ami Budapesten is működik, és ott nincsenek ezek a jelenségek. Ők is félre állítanak, úgy gondolom, villamosokat. Beszéltem az ottani igazgatóval a Herbert Felz-zel, onnan nem kaptunk ilyen értelmű visszajelzéseket, hogy bárhol repedéseket találtak volna.”

• 2004. július 29.: A szerződés 1. számú módosítása

A tárgyalásokat végül 2004 második negyedévében sikerült lezárni és ezek eredményét a Fővárosi Közgyűlés 2004. június 24-i ülése elé terjeszteni Vajda Pál és Atkári János főpolgármester-helyettesek előterjesztéseként.

Az előterjesztés megtárgyalása és elfogadása a szerződés módosításának előfeltétele volt. A szerződésmódosítást a felek végül 2004. július 29-én írták alá. Megállapodás született a CBC által megfizetendő kártérítésről, valamint a módosított kivitelű járművek árának leszállítására is sor került. A szerződésmódosítás főbb adatai az alábbiak:²⁷⁷

- „az alapszerződés szerint: az első jármű átadása: 2005. január, az utolsó jármű átadása: 2006. április.
- a módosított szállítási ütemterv szerint: első jármű átadása: 2006. március, az utolsó jármű átadása: 2007. május.
- a módosított kivitelű 40 jármű ára 149.012.200 EUR-ról 136.182.258 EUR-ra, azaz 12.829.942 EUR-ral csökkent,
- a szállítási késedelem miatt a CBC 10.430.854 EUR kártérítést fizet két részletben, amelynek első részlete 5.215.427 EUR a BKV Rt.-hez 2004. augusztusában megérkezett. A második részlet 2005. április 5-én kerül átutalásra.”²⁷⁸

A tárgyalások során az alábbi pénzügyi és jogi kontrollfolyamat valósult meg. A szerződésmódosítási tárgyalásokat a BKV Rt. az EIB írásos jóváhagyása alapján és az alábbi alapfeltételek betartásával folytatta le:²⁷⁹

- a szerződésen a lehető legkevesebb módosítást kelljen végrehajtani;
- a módosított járműnek is meg kell felelnie a tenderkiírásban előírt műszaki feltételrendszernek;
- a módosított ajánlatnak a tendereljárásban alkalmazott komplex ajánlati értékelési rendszert alkalmazva a tendernyertes ajánlat értékelési pontszámával azonos pontszámot el kell érnie;
- a szállítónak meg kell térítenie a szerződésben rögzített szállítási ütemtervtől való eltérésekből, azaz a járművek későbbi üzembe helyezéséből a BKV Rt.-nél keletkező károkat;
- az új, módosított szállítási határidő vonatkozásában a szerződéssel azonos késedelmi kötbérendszert kell biztosítani;
- a második előleg nem az eredeti szerződés szerint (2004 júliusában), hanem a módosított jármű gyártás-előkészítésének előrehaladásához kötötten és annak megfelelő dokumentálása kézhezvétele alapján, 2005 februárjában esedékes.

A szerződésmódosítás véglegesítése megfelelő szakkonzulensek és az EIB által előírt auditor bevonásával, valamint - a fejlesztési célú pénzeszköz átadás-átvételéről szóló megállapodásnak megfelelően - folyamatos fővárosi egyeztetés mellett történt meg.

A módosított járműkonstrukció nem ütközik a tenderkiírásban rögzített ún. kizáró feltételekkel, és megfelel a tenderkiírás, illetve a már rendelkezésre álló elvi előzetes típusengedély követelményeinek.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

²⁷⁷ 10-/421/2005 ikt. számú előterjesztés

²⁷⁸ A kártérítés a 104/2005.(01.27.) Főv. Kgy. határozat alapján a BKV Rt.-t illette meg,

²⁷⁹ 30-390/38/2004. ikt. számú előterjesztés

- 1321/2004.(06.24.) A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „jóváhagyja a villamosjármű-fejlesztés beruházási programjának 4. számú, az előterjesztés 2. melléklete szerinti módosítását, és felkéri a főpolgármestert a módosított engedélyokirat aláírására.”
- 1323/2004.(06.24.): „felkéri a BKV Rt. vezérigazgatóját, hogy a tenderértékelő bizottságot haladéktalanul hívja össze.”

- **2005. május 19.: A szerződés 2. számú módosítása**

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Vajda Pál főpolgármester-helyettes nyújtotta be. Az előterjesztést a Fővárosi Közgyűlés a 2005. január 27-i ülésén tárgyalta. Az előterjesztés lényegi része, hogy az árleszállítás miatt az eredeti költségkereten belül maradv a megrendelőnek lehetősége nyílt bizonyos opciós tételek megrendelésére (ilyenek voltak pl. homoktöltők kapacitásának a növelése, a vezetőtér klimatizálása, nyitható ablakfelületek növelése, intelligens jegyleolvasók fogadásának bekészítése). Az előterjesztés ennek a rendezésére tett javaslatot, összesen 3.353.653 EUR értékben.

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- 106/2005.(01.27.): A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „jóváhagyja a villamos járműfejlesztés beruházási engedélyokiratának 4. sz. módosítását és felhatalmazza a főpolgármestert az engedélyokirat melléklet szerinti tartalommal történő kiadására. Felkéri a főpolgármestert, hogy kösse meg a pénzeszköz átadás- átvételi megállapodás módosítását a 4. sz. mellékletnek megfelelően.”
- 104/2005.(01.27.): „a Fővárosi Önkormányzat tulajdonosi jogosultsága, illetve a szolgáltatási szerződés keretein belül eljárva tudomásul veszi, hogy a szállítási késedelem miatti 10.430.854 € összegű kártérítés teljesítési helye a BKV Rt. Felkéri a főpolgármestert, hogy a felmerülő kár összetételéről és az elhárítás költségeinek felhasználásáról számoljon be a Fővárosi Közgyűlés Városüzemeltetési Bizottságának.”

A közgyűlési döntést követően a szerződés aláírására 2005. május 19-én került sor.

- **2006. március 14. – 2007. május 8.: Járművek szállítása és üzembe helyezése²⁸⁰**

„A járművek szállításáról a szerződés 1. sz. módosításában szereplő, szállítási ütemterv rendelkezett. Határidő túllépés egyetlen jármű szállításánál sem történt, a projekt folyamán a sorozatjárművek előszállítása volt a jellemző.

Lényeges mérföldkövek voltak:

- 2006. március 14.: megérkezett az első Combino Budapestre, ezzel megkezdődött, a prototípus teszt
- 2006. június 30.: a Központi Közlekedési Felügyelet kiadta, a Budapest NF 12 B típusú járműre, a típusengedélyt
- 2006. július 1.: sikeres Hatósági vizsga eredményeként az első két jármű megkapta a forgalomba helyezési engedélyt, és így megkezdődött az utas szállítás a 4-es vonalán
- 2007. március 31.: megérkezett és üzembe lett helyezve a Combino flotta 40., utolsó darabja
- 2007. május 8.: a 4-es és 6-os vonalak utasforgalmát már kizárólag csak Combino villamosokkal szolgálta ki a BKV Zrt.

A rendelkezésre állás a Combinok üzembiztos, megbízható kivitele, a jól szervezett és alapos megelőző karbantartás és javítás miatt a tervezettnél magasabb szinten, mintegy 92 %-os mértékben teljesül.”

- **2006. nyári időszak: Felhasználói panaszok a klímaberendezések hiánya miatt**

²⁸⁰ Információk forrása: 10-506/10/2008 ikt. számú előterjesztés

„2006. év nyarán a már üzemben lévő Combino villamosokon az utasok egy része kifogásolta, hogy az utastérben a végrehajtott levegőcsere és az elhúzható ablakfelületek ellenére a külső hőmérséklethez képest túl meleg van. Ennek érdekében a BKV Zrt. megkezdte a járművekbe a légkondicionálók beépítését [...].”²⁸¹

- **2008. május 29.: Pénzügyi elszámolás és szakmai értékelés elfogadása; döntés a villamosok klimatizálásának finanszírozásáról**²⁸²

A döntés alapjául szolgáló előterjesztést Ikvai-Szabó Imre és Hagyó Miklós főpolgármester-helyettesek nyújtották be. Az előterjesztés bemutatja, hogy a projekt – az árleszállítást követően – az eredetileg meghatározott költségkereten belül maradt. Az előterjesztés javaslatot tesz a maradványösszeg (kb. 690,8 MFt) és további kiegészítő forrás (kb. 137,9 MFt), összesen kb. 828,7 MFt biztosítására a járművek klimatizálása céljából.

Az előterjesztés az alábbi főbb pontokat mutatta be:

„A teljes projekt pénzügyi felhasználását az érvényes okirathoz viszonyítva a következő táblázatban mutatjuk be:

millió Ft

Költségek	érvényes előirányzat	felhasználás	maradvány
jármű	35.576,7	34.948,3	628,4
lebonyolítás	133,8	133,4	0,4
egyéb	1.670,3	1.737,6	-67,3
tartalék	129,3	0,0	129,3
Összesen:	37.510,1	36.819,3*	690,8

A táblázat alapján megállapítható, hogy a járműbeszerzés az érvényes költségkereten belül 36.819,3 millió Ft ráfordítással valósult meg. [...]”

„6.1. Értékelés

A körúti villamos vonal jelentősége nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő. A vonal Combinokkal kiszolgált utas kapacitása 10600 utas óránként egy irányba. Csúcs órában a meghatározó vonali keresztmetszeten, az erősebb irányba közel 9000 áthaladó utas volt mérhető. Egy átlagos hétköznapon a 4-6-os villamos vonalán a Combinok összesen 400 ezer utast szállítanak, nagyjából ugyanannyit, mint a 2-es metró szállít.

Az elmúlt időszakban a vonal utasforgalma némiképp emelkedett. Egyértelmű forgalomnövekedés a budai végállomások és az Üllői úti metróállomás között tapasztalható.

A Combino villamosok technikai kivitele, üzemeltetési megbízhatósága, utasforgalmi szolgáltatásai elérték az elvárt eredményt és a beruházási engedélykiratban megfogalmazott célokat.

²⁸¹ 10-506/10/2008 ikt. számú előterjesztés

²⁸² 10-506/10/2008 ikt. számú előterjesztés

A járműbeszerzéssel egyidejűleg, illetve azt megelőzően végrehajtott infrastrukturális beruházások eredményeként rezgésmentes, hosszú élettartamú vágányzat, korszerűsített áramellátás és felsővezeték hálózat, mozgáskorlátozottakat is kiszolgáló szép utas peron átépítések történtek és a karbantartó-tároló bázis, korszerűsítő felújítása is megvalósult.

- A Ganz-csuklós villamosokkal szemben a Combino járműveknek számos kedvező tulajdonsága van.
- Az alacsony padlós járművekbe a beszállás peronszinten történik, megkönnyítve és meggyorsítva a ki- és beszállást.
- A peronszinten való beszállás lehetővé teszi a mozgásukban korlátozott utasok részére a viszonylatok használatát.
- A kis zaj és rezgéskeltés kibocsátás miatt kényelmesebb utazás biztosítható, ezáltal a környék lakóinak is javultak az életkörülményei.
- A járművekbe korszerű utas tájékoztató berendezés került, mellyel magas szintű audio és vizuális utas tájékoztatás biztosítható.
- Téli időszakban az utastéri fűtés jelentősen emeli az utazási komfortot
- Járművezetők részére komfortos, ergonómiailag kifogástalan munkahelyet teremtettek. A kedvező munkakörülmények a kiemelt színvonalú munkavégzéshez biztosítják a feltételeket.

A leszállított villamosoknál egy hiányosság mégis volt, nevezetesen, hogy nem tartalmaznak klímaberendezést, amelynek hiánya a meleg nyári napokon nagyon kellemetlenné teszi a járművön történő utazást. Azonban a BKV Zrt. részéről folyamatban van, valamennyi járműben a klíma berendezések beszerelése, amelyek eredményeképpen a villamos járművek, magas színvonalú szolgáltatást fognak, nyáron is nyújtani.

A BKV Zrt. ezért kéri a T. Közgyűlés engedélyét, hogy a maradványként kimutatott 690,8 millió Ft-nak, valamint a 3.sz.mellékletben szereplő 540,737 € (137,9 millió Ft 255 Ft/€) összesen: 828,7,-Ft,-ot a már folyamatban lévő klímaberendezés beszereléséhez használhassa fel.

6.2. A fejlesztéssel elért megtakarítások

A korszerű járművezérléssel és vontató motorokkal szerelt, a villamos energiát is visszatáplálni képes Combino villamosok átlagáram értékét és fogyasztását vizsgálva, az jelentősen kisebb a Ganz villamosok közlekedése során mért értékeknél. Az energia megtakarítást a korszerűsített áramellátási és felsővezeték rendszer segíti. A Combino villamosok közlekedtetésével 2007-ben mintegy 29%-kal csökkent a vonalon az energiafelhasználás, amely az energiaárak rohamos növekedése mellett kiemelt jelentőséggel bír. A járművek műszaki megbízhatósága kiválóan minősíthető. Az alatt a 8 hónap alatt, amikor már csak Combino villamosok közlekedtek a vonalon, a műszaki okból bekövetkezett meghibásodások mértéke a Ganz villamosokéhoz képest csak 8% volt.”

Az előterjesztés alapján a Fővárosi Közgyűlés az alábbi döntéseket hozta:

- 908/2008.(05.29.): A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „tudomásul veszi az új nagykörűti villamos járműbeszerzés projekt részleges pénzügyi elszámolását az előterjesztésben foglaltak szerint.”
- 909/2008.(05.29.): A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „egyetért azzal, hogy jelen előterjesztés 3. sz. mellékletében kimutatott 540.757 €, azaz 137,9 mFt (255 Ft/€ árfolyam) a villamosok légkondicionálására kerüljön felhasználásra utólagos elszámolás alapján, ezért jóváhagyja, megköti a villamos járműfejlesztésre végleges pénzeszköz átadás-átvételéről szóló megállapodás 4. sz. módosítását az 5. sz. mellékletben szereplő tartalommal és felkéri a főpolgármestert annak aláírására.”

- 910/2008.(05.29.): A Fővárosi Közgyűlés úgy dönt, hogy „felkéri a főpolgármestert, hogy intézkedjen az EIB hitelszerződés szerinti projekt zárójelentés elkészítéséről és az EIB részére történő megküldéséről.”

10.4. Az ügyben lefolytatott korábbi vizsgálatok

A Vizsgálóbizottság rendelkezésére álló dokumentumok alapján nem volt korábbi vizsgálat az ügyben.

10.5. Bizottsági meghallgatások

10.5.1. Meghívottak

A Vizsgálóbizottság a 2022. május 4-i ülésén, a 10/2022. (V. 4.) VB határozatában az alábbi személyek meghallgatásáról döntött:

- Aba Botond, a BKV vezérigazgatója (1993. július – 2006. december)
- dr. Demszky Gábor, (1990. – 2010.)
- Vajda Pál, volt főpolgármester-helyettes (1994-2006)
- Deák András, a Fővárosi Önkormányzat Közbeszerzési Bizottság elnöke 2004-ben, a fővárosi közbeszerzésekről döntő testület vezetője (?1998-2006)
- Lakos Imre: a Fővárosi Önkormányzat Városüzemeltetési Bizottság elnöke (2006. január – 2006. december); a Fővárosi Önkormányzat Városüzemeltetési és Környezetgazdálkodási Bizottság elnöke (2006. december – 2010. november)
- Székely Gábor, a BKV Felügyelő Bizottság elnöke (2009. októberig)
- Várhegyi László, BKV Felügyelőbizottság elnöke (2009. október – 2010. október)
- Molnár Gyula, volt kerületi polgármester, az akkori fővárosi városvezetés politikai és szakmai felelősségét felvető önkormányzati politikus
- Vitézy Dávid, a VEKE szóvivője 2006-ban; a Combino beszerzések szakmai kritikáját megfogalmazó civil szervezet akkori képviselője

A Vizsgálóbizottság a meghallgatás időpontját 2022. június 1. napjára tűzte ki. A meghallgatáson a meghívottak személyesen nem jelentek meg.

Molnár Gyula volt kerületi polgármester jelezte, hogy az ügyre érdemi ráhatása nem volt. Lakos Imre volt bizottsági elnök a meghívást írásban visszautasította. Aba Botond, a BKV Rt. volt vezérigazgatója az előzetesen megküldött kérdésekre írásban válaszolt, egyúttal jelezte, hogy az ülésen egészségügyi okokból nem tud részt venni.

10.5.2. Az írásbeli válaszok fontosabb állításai:

Molnár Gyula volt kerületi polgármester 2006. augusztusában sajtónyilatkozatban kritizálta a villamosbeszerzést, a politikai és szakmai felelősség kérdését is felvetve. A Bizottságnak megküldött válaszában így nyilatkozott: „Szeretném nyomatékosan közölni, hogy az említett időszakban és ügyben semmilyen formában nem voltam sem döntési, sem információs helyzetben. A kérdéses interjú, az akkori időszakban nem szokatlan, koalíciós viták politikai értelmezése lehetett, ami semmilyen formában nem kapcsolatos a konkrét ügygel és nem segíti a T.bizottság fontos és érdemi munkáját.”

Molnár Gyula írásbeli válaszából kiindulva a Bizottság a 2006-os sajtónyilatkozatot – mint irreleváns iratot – álláspontja kialakítása során nem vette figyelembe.

Aba Botond, a BKV Rt. volt vezérigazgatója 2022. május 31-én, elektronikus levél útján válaszolt a Bizottság által részére megküldött kérdésekre. Válaszában közölte, hogy 15 év távlatából az általa korábban adott nyilatkozatokhoz, tanúvallomásokhoz hozzátenni nem tud; felmentéséig, 2006. december 20-ig követte a beruházást, és eddig az időpontig emlékezetből felel a kérdésekre. Válaszait – a jelentéssel kapcsolatos relevanciájuk miatt – hosszabban idézzük:

„Ugyanakkor a Vizsgálóbizottság munkájának célját ti. az előkészítési és döntéshozatali folyamatok szabályozásának javítását, véleményemmel és javaslataimmal támogatni szeretném. Itt bocsátom előre, hogy üdvös, ha

- *különböző rangú személyek vagy testületek, azok delegáltjai minél jelentékenyebb erőforrásokkal vegyenek részt az előkészítési (feltételek megállapítása, társadalmasítás) és beszámoltatási folyamatban – függően a szabályozásokban foglalt feltételeiktől. Ugyanakkor*
- *a döntési folyamatok legyenek szűken, egyértelműen és kellően személyes felelősséghez rendeltetve delegálva.*
- *A befolyásolás lehetősége legyen minimálisra szorítva minden szinten és szereplőtől (az én elnevezésem szerint Atkári-doktrína.)*

Ezekben a „több szem többet lát elv” hozhat megnyugtató átláthatóságot. Anno a BKV-ban ezeket a módszereket alkalmaztuk. Az adott pontokban kitérek a konkrét intézkedésekre is.

1) 2001. évi „első kör”

Emlékezetem szerint a legjobb árajánlatok is jelentősen meghaladták a rendelkezésre álló forrásokat. Így a jogi indoklástól függetlenül kellett eredménytelennek nyilvánítani a tendert. Emlékezetem szerint nem volt közbeszerzési „betámadás”.

2) 2003-ban miért a Siemens lett a győztes?

Ekkor – mint szerződés szerinti képviselő jogosan, de szokatlan módon – a finanszírozó bankhoz fordultam, kérve, hogy engedélyezzenek meghívásos versenyt a három legjobb ajánlattevő között tárgyalásos eljárásban, az eljárás végén árejtéssel. Az engedélyt megkaptuk a Városháza „neheztelése” ellenére. A Siemens villamos komplex értékelés és árejtés után „pontozásos győzelmet” aratott.

3) Nemzetközi tapasztalatok szerinti előretételezés

A kérdés jogos. Munkatársaimmal rendszeresen vizsgáltuk a nemzetközi trendeket és tapasztaltuk, hogy a folyamatnak melyek a szűk keresztmetszetei műszakilag, (gyártástechnológia, alumínium váz, gyártási helyszín). A BKV Zrt. ezeket az információkat értékelte és a gyártást végig követte. Erre önálló projekt-szervezetet hozott létre. Emlékezetem szerint minden szankcionálási eszközzel éltünk.

A BKV-nál megtalálhatók azok a dokumentumok, amelyek igazolják, hogy az első körös ajánlati ártól indulva mintegy 40-50 % pénzügyi szaldót lehetett elérni (ide értve a „megtakarított” klímaberendezést is).

[...]

5) Miért fogadtuk el?

Minden szakmai felkészültség ellenére az alumínium vázzal gyártott villamos vázrepedése nem várt meglepetést okozott a BKV számára. Minden esetet elemezve (árszaldó, időigény, műszaki többlet és biztonság, határidő kockázatok) a BKV a lehető legjobb beavatkozást választotta. Külső szemlélő és kritikus ezt minősítheti kármentésként. Ide kell értenünk a Városháza által támasztott szigorú

átadás/átvételi követelmények okozta megfelelési kényszert is. Véleményem szerint a Combino villamos üzemeltetési tapasztalatai az akkori döntéseket igazolták.

6) VEKE javaslat

A BKV Zrt-nek nem volt jogviszonyt teremtő kapcsolata a VEKE-vel. Így nem ismertem/ismerem a hivatkozott véleményt sem. Természetesen a BKV munkatársai között lehetnek/vannak VEKE tagok, akik véleményüket be tudták építeni a VEKE álláspontjába. Az anyag ismeretének hiányában azt minősíteni sem tudom, és nem is kívánom.

7) Hátrányos-e az eredmény a BKV és a Főváros számára?

Semmiképpen nem értek egyet egy ilyen megállapítással. Amennyiben sikerülne egzaktan definiálni az előny és hátrány fogalmát, akkor felállítható lenne egy értékelési módszertan. Ezzel a módszertannal sem lehet azonban kiszűrni különböző tendenciózus szándékokat az eredményből. Nincs ismeretem arról, hogy akár a BKV-nak, akár a Fővárosnak lenne egy – a projektek utóéletét értékelő – egységes projektellenőrzési módszertana. Pedig erre lenne igény, különösen azért, mert a releváns léptékű projektek tervezett élettartama 15-50 év, amit erősen deformál az 5 éves választási ciklus teljesítmény-kényszere.

(A szöveg egyes részeit nem tudom értelmezni.)

8) Klímaberendezés szállítása

Egyetértek Demszky Gáborral.

[...]

10.6. Megállapítások és ajánlások

Közbeszerzési eljárás lebonyolítása, majd annak átütemezése után a budapesti közösségi közlekedés olyan eszközöket kapott, amelyek az elmúlt másfél évtized távlatában is jól vizsgáztak. Magas üzembiztonsággal látják el a legforgalmasabb villamosvonalak kiszolgálását. Az eredeti szállítási határidőhöz képest körülbelül egy éves csúszás a közbeszerzési eljárás lebonyolításakor előre nem látható műszaki okból volt szükséges, amely a járművek áttervezését tette szükségessé. Az áttervezés folyamatát a BKV figyelemmel kísérte, az új műszaki tartalmat pedig az eredeti pályázati kiírás alapján újraértékelte, és azzal egyenértékűnek találta. A késedelemért, tárgyalásokat követően, a CBC árleszállítást hajtott végre, továbbá kártérítést is fizetett a BKV-nak.

A klímaberendezések hiánya okozott nehézséget a kezdeti használatban, valamint sokan kritizálták a kapcsolódó infrastrukturális felújításokat (peronok, sínek, vezetékek felújítása).

A Bizottság a lefolytatott vizsgálat eredményeként sem politikai, sem szakmai felelősséget nem állapít meg. A Bizottság egyúttal a következő ajánlásokat fogalmazza meg a Fővárosi Önkormányzat irányába:

- **A hasonló volumenű beszerzésekről a Fővárosi Közgyűlés folyamatos tájékoztatása szükséges**

Kifejtése:

Javasoljuk, hogy a nagy jelentőségű, több évre áthúzódó projektek esetén a Fővárosi Közgyűlés a projektet megindító döntésében írja elő, hogy az előrehaladásról meghatározott

időközönként tájékoztatni szükséges (vagy a Közgyűlést, vagy valamely bizottságát). Ez szolgálja nemcsak a képviselők, de a szélesebb nyilvánosság folyamatos informálását is.

- **Helyes gyakorlat a közbeszerzési eljárásokban a vételáron túl egyéb, kvalitatív értékelési szempontok meghatározása**

Kifejtése:

Az ajánlatkérő az eljárás lebonyolítása, majd a műszaki tartalom megváltozása során is az ajánlati áron túl egyéb, minőségi szempontokat is előírt. Ez a gyakorlat segíthet megelőzni olyan helyzeteket, amikor az alacsonyabb ár kiválasztása olyan eredménnyel járna, amely valójában nem felel meg az ajánlatkérő minőségi igényeinek.

- **Helyes gyakorlat és szükséges, hogy a műszaki tartalom megváltozása esetén erős szakmai kontroll valósuljon meg, és az, hogy az eredeti pályázati kiírás szerinti műszaki tartalommal való egyenértékűségről transzparens legyen a kommunikáció**

Kifejtése:

A villamosok kényszerű áttervezése során az ajánlatkérő szakemberei – a BKV tájékoztatása szerint – közelről követték a kialakuló új terveket, a Tenderbizottság pedig azokat csak azzal a megkötéssel fogadta el, hogy lefolytatta ugyanazt az értékelési eljárást, amelynek eredményeképpen a nyertes ajánlattevőről döntés született. Különösen a műszaki tartalom utólagos megváltozása esetén lényeges, hogy az ilyen helyzetekben a lehető legteljesebb körben legyenek a nyilvánosság számára elérhető információk, hiszen a legnagyobb transzparencia minimalizálja a korrupciós kockázat felvetődését is.

- **Az ilyen jelentőségű beruházások esetén a projekt egyes elemeit összefüggéseikben is szükséges bemutatni**

Kifejtése:

Egy beruházás leendő hatásai és költségei akkor értékelhetők komplexen, ha a projekthez kapcsolódó minden elemet együtt, logikai összefüggéseiben kezelnek. Ha a villamosbeszerzés a vezetékhálózat, a sínpályák és a peronok megváltoztatásával is jár (ami itt költségigényként is jelentkezik), tehát a kapcsolódó infrastruktúrát érinti, akkor ezeket a járulékos elemeket is a projekt egészének a keretében szükséges kezelni mind a kommunikáció, mind a megvalósítás során.

- **Olyan jogi helyzetet szükséges teremteni, amely késedelem vagy hibás teljesítés esetén a szerződésbiztosítékokon keresztül támogatja a megrendelő pozícióit a jogérvényesítésben**

Kifejtése:

A más városokban használt Combino villamosok üzemeltetési tapasztalatai miatt a CBC a gyártás leállítását és a tervek megváltoztatását rendelte el, amely szállítási késedelemhez vezetett. Ennek okán a CBC csökkentette a szerelvények árát, összesen 12.829.942 EUR értékben, egyúttal 10.430.854 EUR kártérítést fizetett. Ennek következtében a járműbeszerzési projekt szerencsésen az eredetileg meghatározott költségkereten belül tudott záródni.

Megrendelői oldalon előnyös, ha a szerződésekbe – azok egyedi jellemzőitől függően – a szerződésbiztosítékok olyan rendszerét építik bele, amely a megrendelő számára lehetőséget biztosít a teljesítés hatékony kikényszerítésére (kárának megtérítése mellett), de adott esetben a kötelelem megszüntetésére is.

- **A projektek tervezése során kiemelten fontos a felhasználók szempontjainak érvényesítése – például a közösségi tervezés eszközeivel**

Kifejtése:

Tulajdonképpen a Combino villamosok forgalomba állásával egyidejűleg jelentkezett az az egyértelmű igény az utasok részéről, hogy a járműveket klimatizálni szükséges a nyári melegben. Demszky Gábor volt főpolgármester nyilatkozata alapján ez költségcsökkentési okokból maradt ki az eredeti műszaki igényből, a felhasználói visszajelzések azonban később olyan helyzetet teremtettek, hogy mégis szükségessé vált utólag beszerezni ezeket.

Ha az előkészítés során nagyobb hangsúly kerül a leendő felhasználók igényeinek a feltérképezésére, és ezek beépülnek a műszaki tartalomba, akkor kisebb eséllyel lesz szükség előre nem tervezett, utólagos korrekciókra, ami minden fél számára kisebb erőforrás-ráfordítást igényel. A Bizottság ezért javasolja, hogy azon beruházások előkészítése esetén, ahol a beruházás jellege ezt megkívánja, a Fővárosi Önkormányzat fordítson figyelmet a felhasználói igények becsatornázására.

- **A projektek tervezése során kiemelten fontos a klímaváltozás következményeinek figyelembevétele**

Kifejtés:

Különösen azon beruházások esetén, amelyek eredménye hosszú távon fogja a budapestieket szolgálni, elengedhetetlen, hogy a tervezés során a klímaváltozás várható hatásait is figyelembe vegye a Fővárosi Önkormányzat. Ilyenek például az egyre forróbb nyarak, vagy a gyorsan, nagy mennyiségű csapadékkal járó nyári esőzések. Egy beruházás akkor lehet időtálló, ha ezen szempontokra tudatosan figyelnek már az előkészítés során. A Combino villamosok beszerzése esetén e szempontok hangsúlyosabb érvényesítése ugyancsak a klímaberendezéseknek az eredeti műszaki tartalomban szerepeltetéséhez vezethetett volna.

IV. Különvélemények